IOANNIS MESVÆ GRABADIN,

IDEST COMPENDII SECRETORVM MEDICAMENTORVM,

Liber Secundus.

Quo propria remedia ad singularum partium corporis morbos docentur.

SANAT solus languores Deus, & de frugalitatis solio produxit in largitate sua medicinam, benedictus, gloriosus,& excelsus creator. Tantum tamen auxiliari non desinens, curandi doctrinam timentibus eum explicauit. Totus igitur Dei timor præueniat, & principiet opera tua, & fœneritabit ea: tamen considera, ne te amor, aut odium circũueniat, vt declines a recto. Est enim excelsus, & gloriosus,qui iudicat. Sunt,& cœli, qui arguunt: elementa,quæ læuiunt. Et si non aliud,supereſt in posterum cruciatus gehennæ.Inquit Gal. Noli te prauarum ægritudinum onus susc ipere, ne mali medici nomen subeatis. Per omnia o tu corporum curam gerens, auxiliari ne differas, quia semel pereunti nulla deinde suffragia prosunt. Ratio clamat ad iudicium,si misericordiã deseris stulte, de large tributis, gaudens, parua negans. Tristem igitur te cerne habentem irritum donum Dei: & si abundanter de ipsius largitate susceperis, ne parcus esto: per vnũ enim plura, & magna exuberant. Deum in cunctis propone,& præponet te. Honora eum,& honorabit te. Time eum,& securus cuncta experieris. Ne diuertas dum recta potes. Nomẽ enim, & rem habet medici, quem nulla mouent, quẽ constantia morum,incessus grauitas, & sermonum onus insignit. Gestiunt munera bene quidem ad vitam. Sed melius est nomen præclarum cunctis diuitijs. Nimirum exultat,quod experta habet ille multa,quę nunquam tractauit. Ideo experta tria sint, in quibus cõsiderationẽ feci sti. Trisectũ erit opus hoc quod aggredior. Et primã erit sectio eius de medicinis ægritudinum particularium,quæ sunt a capite vsque ad pedes. Secunda de medicinis ęgritudinum vniuersalium. Tertia de medicinis,quæ sunt ad ornandum,& decorandum.

Doctrina ad medicos.

A

Prima igitur sectio continet quinque particulas.

Particula Prima est de medicinis ægritudinum mẽbrorum capitis.
Secunda de medicinis ægritudinum membrorum seruientium spiritui.
Tertia de medicinis ægritudinum membrorũ nutritionis.
Quarta de medicinis ægritudinum membrorum expulsionis.

B

Quinta de medicinis ægritudinum iunctu rarum.

Secunda sectio continet quatuor particulas.

Prima est de medicinis ad febrem.
Secunda de medicinis apostematum.
Tertia de medicinis solutionum continuitatis, & separationis continui.
Quarta de venenis.

C

Tertia sectio est summa singularis.

Et sic capit hoc opus in toto,particulas decem, quas per summas distinguimus, & per capitula cum auxilio,& gratia spiritus Dei benedicti,& glorioſi.

PRIMA PARTICVLA sectionis primæ continet octo summas.

Summa prima de medicinis ægritudinũ capillorũ.
D *Summa secunda de medicinis ægritudinum cutis capitis.*
Summa tertia de medicinis ægritudinum cerebri.
Summa quarta de medicinis ægritudinũ neruorũ.
Sũma quinta de medicinis ægritudinum oculorũ.
Summa sexta de medicinis ægritudinum aurium.
Summa septima de medicinis ægritudinum partium nasi.
Summa octaua de medicinis ægritudinum partiũ oris.

Repleta igitur ſpiritus Dei præcepta hac miſeri
corditer gratia ſua. Et ſecundū, quā ex terra medi-
cinas ad vſus indigentiam edidit, fœcunditate pro
ferat ſalutem, quoniam ſine ipſo nihil incolume, &
& ab ipſo ſanatiuum omne.

SVMMA I.

De medicinis ægritudinum capillorum.

De caſu capillorum. Cap. 1.

CVra huius ægritudinis ſunt tres res. Prima eſt occupatio circa capitis mūdificationem: ſi eſt materia lędens,& proprie cum eis, quæ dicemus iam. Secunda eſt regimen cibi,& potus, & aliorū emendantium malitiā cōplexionis, & generātium humores laudabiles. Medicami. Gal. Tertia eſt adminiſtratio medicinarum caſum eorū prohibentium. Et ex eis eſt medicamen Gal. valens ad caſum capillorū,& initium caluitij. Et modus operationis eſt. Rec.ſucci extremitatum myrti humidæ, & ſucci oliuarum ſylueſtrium,ana vnc.ij. roſarum ſiccarum,vnc.ſemiſſ.abſinthij romani ſicci, dr. ij. bulliant hæc omnia cum aceti lib. ſemiſſ. vſque ad conſumptionem medietatis eius. Deinde cola,& infunde in eo calido ladani vn. ij. & dimitte per dies duos. Deinde tere,& funde ſuper ipſum nūc oleum myrtinum:& alia vice vinum ſtypticum, donec in ſubſtantia mellis redigatur. Deinde miſce cum eis ramich,dra. ij. capillorum veneris,dr.& ſemiſſ.in puluerem redactis. Vltimo vero aromatiza cum galliæ dr. j. & ſemiſſe, vel ij. Deinde redi ad vnguendum locum, poſtq̄ fricaueris ipſum cum panno aſpero, & poſtquā vnxeris per tres dies, laua, deinde redi ad vnguendum, vſque dum appareat ſanitas. Vnctio alia ex noſtra inuentione prohibens caſum capil. Rec. †corticū cannæ vſtorum, & corticum auellanarum vſtarum, granorū myrti, ana dra. iiij.abſinthij, gallarum ana dra.ij. confice poſt triturationem eorum cum oleo myrtino:& vnge expertum eſt. Mehemet filius Zachariæ ad caſum capillorum, & initiū caluicij, expertum. Rec. capillorum veneris, foliorum myrti, omnium aſſorum, vt teri poſſint, corticum pini, & olibani, ana pulueriza,& accipe laudani partes ij. myrti partem j. & cum vino veteri,& oleo de ſemine raphani tere, deinde cetera cum eis miſce. Et epithemetur cum eo in nocte, & lauetur in mane cum aqua decoctionis capilli veneris, & ſiclæ, & foliorum myrti, & aſſiduetur medicamen hoc, qm̄ ſanat. Aliud eiuſdem. Emblici, & folia myrti, & capillorum veneris, & gallæ coquantur in aqua vſque dum fiat turbida, poſtea cum tantundem olei omphacini coquātur ad aquæ conſumptionem. Deinde adde oleo, quod remanſit, laudani, drac. xij. maſtiches, dr.

Vnctio.

† forte redi cum canna uſtarum.

E octo, & fac coqui cum vino, deinde tere, donec impinguetur,& miſce cum eis ramich, dr. tres, & liniantur cum eis radices capillorum, eſt .n. mirabile. Dixit Archigenes. Rec. granorum iuniperi, ladani, abſinthij,& capillorum veneris, ana, permiſce omnia cū vino, & oleo myrtino, & dimitte diebus vj. deinde coque ea vſque ad vini conſumptionē:& cola,& vnge caput poſt fricationem eius, deinde laua, ſicut diximus.

SVMMA II.

De medicinis ægritudinum cutis capitis.

De alopeciā. Cap. 1.

CVra huius ægritudinis ſunt quatuor res. Prima eſt mundificatio capitis ab humore, ſub cuius malitia eſſe videtur, ſicut dicemus iā. Secunda eſt, vt adæquatio fiat in corpore,& in huiuſmodi occupatione conuertere regimē ad ea, quæ laudabilium materierum elementa ſunt,& hoc regimen eſt laudabile in generibus rerū ſex. Tertia eſt occupari circa id quod factū eſt de malitia in cute. Quarta eſt ad generationem pilorum auxiliari. De prima dicemus poſt. De ſecunda prætermittimus nunc, quia non eſt huius inquiſitionis: de tertia, & quarta loquemur nunc. Si alopecia de humore fuerit phlegmatico, fiat linimentum ex inuentione noſtra, quod recipit alchitran, euphorbij, rutæ montanæ, baccarum lauri, ana drac. tres, ſulfuris vini, ellebori albi, ana drachmam vnam, & ſemiſſem; tere, quæ terenda ſunt, & miſce cum oleo laurino, & oleo antiquo quantum oportet, vt habeant mediocritatem inter ſpiſſum,& tenue:& lini cum eo ſuper locum, poſtquam fricauetis eum cum cœpe muris, aut alijs, fricatione acquirente rubedinē in loco. Inquit Iudęus. Linimentum ad alopeciam expertum. Rec. euphorbij, ſpumæ maris, fimi columbini, ana dr. j. ellebori albi, ſeminis rutæ montanæ, corticū auellanarum, & caſtanearum, naſturtij, ſpiçæ, caſiæ, ana dr.j.& ſemiſſem, amygdalarum amararum combuſtarum cum corticibus ſuis, drac. j. cum vino cocto,& oleo raphani, aut laurino, aut roſato, fac vnguentum,& caput vnge,& dimitte tota nocte. Deinde lauabis aqua vbi ficlæ,& fabæ coctæ fuerint, & hoc fiat ſine intermiſſione, donec ſanetur, & hæc omnia fiāt poſt quam fricationem in loco feceris, deinde fricaueris cum cępe muris, aut alijs, aut cępe acuto. Rufus. Confectio epithematis ad alopeciam. Rec. euphorbij, rutæ montanæ, baurach, ſinapis, arthemiſię, ana partes æquales, confice cū aqua cæpæ ſquillæ, aut cū aqua cæpæ acutæ, & epithemetur cū eo poſt fricationē rubificātem. Haly. Cōfectio epithematis ad alopeciā experti. Rec. euphorbij, rutæ montanæ, ana drac. iiij.

In phlegmatica linimentum.

Linimentū Iudæi.

Epithema Rufi.

Epithema Haly.

nigellæ

nigellæ combuſtæ,drachmã vnam,ſeminis ar- A retur,quoniã ſanat. Aliud valens ſimiliter. Re-
mel combuſti,amygdalarum amararum com- cip.olei de been drachmam vnam, cantharidæ
buſtarum cum corticibus ſuis ana drac.iij. cor- rum quarum abſciſſa ſint capita,& aliæ,drach.
ticũ arboris fici,& foliorum eius,ſpumæ maris iij. terantur ſufficienter, & miſceãtur cum oleo,
combuſtæ,ana drac.ij.confice cum expreſſione & coquãtur in olla vitreata ſufficienter agitan-
ſquillæ,& epithimetur cum eo diebus.x.donec do omni hora cũ ſpatula, & dum cocta fuerint,
rubeat locus, & veſicetur; deinde epithimetur deponantur ab igne,& cum modico muſci, aut
ſuper ipſum ariſtolochia rotunda, & laudanũ, ambræ aromatizetur. Eſt enim expertum, &
& abſinthium combuſtum, & ſiſimbrium,& ly proprie inunctum poſt frication em *loci*, vt di-
cium, ana cum aqua ſolatri. Filius Zachariæ ximus.
Epithema ad alopeciam mirabile. Rec.ſpumę
maris,drach.x.burach, ſulfuris,quod non inue *De furfuribus. Cap. 2.*
nit ignis, euphorbij, ana drach.ij. gummi rutæ
agreſtis,ſtaphiſagriæ:ana dr.j.cantharidarum, FVrfura ſi ex frigido fiant humore. Accipe
drac.j. permiſce ea cum fæce olei antiqui: & li- fel taurinum,vel caprinũ,& baurach æqua
ni ex eo poſt frication em cum cæpe acuto, do- B liter, tempera cum ſucco ſiclæ, & oleo irino, &
nec locus rubeat: & cum mordicat, & ampullæ lini in ſero,& in mane:laua cum aqua decoctio
apparuerint, vnge per aliquot dies cum adipe nis lupinorum, & fęnu græci aſſi. Si ex calido
In cholerico linimentum anatis,aut vrſi,aut cum vnguento de ceruſſa. Si fiant humore,confert medicamen illud mirabi
autẽ alopecia ex humore fuerit cholerico, fiat le,myrobalanorum citrinorum aſſorum,dra.x.
linimentum deſcriptione Iudæi, quod recipit, cum ſucco ſiclæ, & ſolatri, & aceto diſtempera,
ſpumæ maris, baurach. amygdalarum amara- & lini cum eo, deinde laua cum aqua furfuris,
rum cumbuſtarum, corticum auellanarum cõ- & lupinorum,& myrti.
buſtarum, radicis cannæ combuſtæ, ſtercoris
muris, ana cum aceto, & adipe anatis fiat lini- *De ſaphati. Cap. 3.*
mentum, poſt frication em tamen loci cum ſpu
ma maris, & panno aſpero. Vltima debet eſſe CVra huius ægritudinis ſunt quatuor res, ſi-
intẽtio occupari ad capillorum generationem, cut diſtinguimus in alopecia. Filiꝰ Zacha
vt curetur caluicium. Philagrius. Medicamen riæ. Confectio epithematis ad ſaphati recentẽ,
faciens naſci capillos vbi oportet,& ſanans cal quæ accidit in corporibus teneris. Rec. Alchan
uicium. Recip.carnium limaciarum,& ſangui- C ny de mecha, amygdalarum amararum com-
ſugarũ,& apum, & veſparum, & ſalis toſti, ana buſtarum cum corticibus ſuis, ſtercoris muris,
partes æquales, pone in vaſe vitreato habente venarum chelidoniæ,coriandri ſicci,ſcoriæ ar-
foramina multa in fundo eis ſicut cribratoriũ: genti, venarum tinctorum, curcumæ, ariſtolo-
& pone ſub eo vas vitreũ, & manabit poſt diẽ chiæ, corticum granatorum, merdaſengi, ana
& diem humiditas,quæ conſeruetur in vaſe. Et partes æquales, confice cum aceto, & oleo roſa
quando oportet,fricetur ſuper caluicium, poſt- to,& lini poſt frication em. Gal. dicit ſe curaſſe
quam fricaueris ipſum vehementer cum pãno multos hoc linimento. Chartas combuſtas te-
aſpero, aut cum ſpuma maris, & panno aſpero: re, & diſtempera cum aceto, & lini ſuper locũ,
Filius Zachariæ, linimentum ſanãs caluicium, nos quidem experti ſumus apud neceſſitatem.
& generans pilos in barba,aut ſupercilijs. Rec. Democritus. Linimentum cura ns ſaphati. Re-
ceræ,drach. quinque, olei de cheiri drachm. ij. cip. chartarum combuſtarum, calcis lòtæ, ar-
& ſemiſſem,laudani,drach.viij. euphorbij,gũ- genti viui,ana drachmam vnam. Confice cum
mi, rutæ agreſtis,cãtharidarum,ana drachmas aceto, & oleo nucum,& lini cum eo poſt frica-
tres, ſeminum citrangulorum combuſtorum, tionem loci ſufficienter cum panno aſpero. Ale
veſparum,ſiue apum,ana drachmas duas,ſtyra D xander. Linimentum ſanans ſaphati antiquã
cis liquidæ,myrrhæ,ana drach.ij. & ſemiſſem. in corporibus duris. Recip. bubegi, ſtercoris
Fiat vnguẽtum:& liniatur ex eo nocte, & laue- muris, capitum granarum combuſtarum, col-
tur in mane,& hoc fiat poſt loci frication em ve cothar vſti, venarum chelidoniæ, ſalis aduſti,
hementem. Cum autem pili naſci incipiunt, gallarum,ſulphuris *viui*,curcumæ, lithargyrij,
ſæpe radantur, vt ingroſſentur,& firmi fiant,& ariſtolochiæ, tubel ęris, ana partem vnam,
ſpiſſi, & proprie, quando exiles naſcuntur ſicut chartarum combuſtarũ partes ij. & ſemiſſem
lanugines. Aliud eiuſdem, valens ſimiliter. Re cineris alcherua,ſarcocollæ, ana partem ſemiſ-
cip.cineris abrotani, drachm. x. ventris cãtha- ſem argenti viui partem vnam, & ſemiſſem a-
ridarum,drachmas duas,laudani, drachm.iiij. mygdalarum amararum aduſtarũ partes tres.
auellanæ combuſtæ,drachmas duas. Terantur Confice cum aceto vini, & oleo antiquo, & ad
omnia cum oleo veteri, & aromatizentur cum miniſtra poſt frication em cum cæpe acuto, aut
aliquãtulo galliæ, & vngatur in nocte,& ablua ſquilla, expertũ eſt verax, deinde laua cũ aqua
tur in mille poſt frication em, & poſtquam de- vſnęę, & foliorum vlmi, & radicum maluarũ.
ſiccauerit,dimittatur die vno aut ij. deinde ite- Aliud de inuentione noſtra. Lithargyrij,cad-
miæ vtriuſque, calcis viuæ,ana vnciã j.charta-
rum combuſtarum,olibani,tartari cõbuſti ana
vnc.ſemiſſ.ſief memithe, gallarum cõbuſtarũ,
ana drac.iiij. argenti viui,drac.vj. aceti,& olei

myrtini quantum ſufficit, coque vſq; dum acetum ſit cõſumptum, deinde argentum viuum, ſic cõterendo cũ eis commiſce, vtere ſicut alia.

SVMMA III.

De medicinis ægritudinum cerebri, & primo de cura ſodæ. Cap. 1.

INtentio in curatione huius ægritudinis ſi ſit complexionalis, & non habẽs materiam, eſt alterare, & ſedare tantum. Et ſi eſt cum materia, circa alterũ duorum occupabimur, vel vtrũq; & ſunt, aut abſciſſio cauſæ; aut ſedatio doloris; aut vtrumque. Et ſi eſt a ſolutione continuitatis, alijs, atq; alijs vtemur, ſicut dicemus in ſuis capitulis. Et ſi eſt ab aggregatione omnium, tunc totum genus curæ eſt neceſſarium, ſicut in ſoda, quæ eſt, ſicut v.g. ab apoſtemate. Inquit Haly. Si ſub prauorum fumorum dominio caput poſitum eſt, a ſedãtibus incipere non debemus, & raro ab eis, niſi apud vehementiã doloris. Gal. raro ab abſciſſione cauſæ incipere debemus, niſi ſit ſoda conſanguinea, aut ſimilis acutis: ſed ab eo, quod materiã adaptat, ad abſcindendum. Si enim ſanguinea fuerit, aut humores peccent in ſanguine, a phlebotomia prius incipiemus. Et ſi ſoda vehemens fuerit pulſatiua, a phlebotomia ſimiliter incipiemus. Si autem ab alterius humoris peccato; prius ipſum digeremus, deinde abſcindemus.

Syrupi in materia calida.

Digeſtionem itaque faciunt in materia calida ſyrupꝰ acetoſus, & aqua de lupulis, & aqua hordei, & aqua bugloſſæ domeſticæ, & ſylueſtris, ſyrupus violatus, & ſyrupus roſatus, ſyrupus nenufaris, & ſimilia. Et in frigida quidem phlegmatica digeſtionem faciunt oxymel ſimplex, & oxymel ſquilliticũ, alhaſce, hyſſopus, & ſpica, & ſimilia. Et ſi fuerit materia aduſta cholerica, digeſtionem eius faciunt, ſyrupus acetoſus, & aqua lupuli, & fumuſterræ, & altaraſacon, & ſimilia. Si autem fuerit melancholica, in digeſtione eius regimen erit duplex. Ex vna ſcilicet parte cum eis, quæ lentificant, & humectant, & habilitant duritiem corporis, & ſiccitatẽ terreſtreitatis eius; & ex alia cũ eis q̃ reſoluũt, & incidunt, & ſubtiliãt reſolutione, & inciſione nõ perducente ad lapideitatem, & proprie cum rebus operantibus cum mediocritate, & tẽperie. Et ſemper ponimus viciſſitudinẽ in hoc duplici regimine, vt cadat æqualiter digeſtio, & maturatio in materiam, & non abſcindatur ſubtile, & remaneat groſſum. Eligimus autem ad digeſtionem materierum, ſiue calidarum, ſiue frigidarum, ex vnctionibus, & epithematibus, & emplaſtris, & embrochationibus, & alijs, quæ congruant, ſicut infra diſtinguemus, & incipiemus experiri ea ſecundum teſtimonium exigẽtiæ cauſæ. Et quidem canon eſt, qm̃ in ſoda calida ab alterãtib. incipere debemus, ſiue ſint emplaſtra, ſiue vnctiones, vt reprimatur exceſſus eius, & prohibeatur aduentus nociui alterius ad ipſum quãtum poſſibile fuerit, niſi quatuor caſibus. Primus eſt in ſoda calida, quæ fit in febribus, & proprie materialibus. Vſus.n. epithematum frigidorũ repercuſſiuorum multiplicat eam: non.n. permittunt vapores exire. Sed attractio aceti, & aquæ roſatæ, aut violatæ per nares vehementiã eius ſedat. Secundus vero eſt, qñ fit ſoda ꝓp vapores acutos, qui perueniunt ad caput communitate totius corporis, aut mẽbri alicuius, & iam caput recipit eos, & tunc, facere vt fiat eorum diuerſio ad oppoſitum, & diuerſum ex vna parte, & ex alia receptorum reſolutio, ſedat eã. Tertius eſt, quando ſoda fit a nocumento, quod infertur a multitudine materiç, & tunc euacuatio eam ſedat. Quartus eſt, qñ ſoda fit a multitudine vaporum exiſtẽtium in capite, & ꝓp cõmunitatem corporis, aut alterius membri; & tunc reſolutiuorum adminiſtratio cum facilitate, & particularium euacuationũ, eam ſedat. Amplius autem canon eſt, quod emplaſtra, & linimenta alterantia non ſunt expolianda ab aliqua trium virtutum. Prima eſt, cõ petentia eius in gradu alterationis. Secũda eſt, vt coadunet virtutem membri, vt non recipiat ſuperfluitates. Tertia eſt, vt cõfert, & membrũ, cui applicatur proprietate ſua. Et incipiemus rememorari de eis primo, quæ caput, & cerebrum mundificant. Et incipiemus a mundificãtibus materias calidas, & quæ conferunt ſodæ, & ægritudinibus calidis. Et dico, quod omnis materia ſiue calida ſiue frigida, ſm tres modos recipit diminutionem, aut .n. per euacuationes ſenſibiles, & occultas, aut per diuerſionem eius a parte nobili ad ignobilem, aut per vtrũque. Euacuationes autem occultas natura regulat, euacuationes quoque ſenſibiles eadem ſimiliter, & quandoque per ſe, & quandoque adiuta rebus exterioribus ab operatione artificis: & & hoc ſm duos modos, aut vniuerſaliter, aut particulariter. Voco autem hic vniuerſalẽ purgationem, quæ materiam euacuat, cui accidit a cõmunitate totius corporis multiplicatio, aut plurimorum membrorum, aut famoſorum, aut eorum, quæ ſunt minera illius, ſicut hepar ſanguinis, & Kyſtis choleræ, ſtomachus phlegmatis, & ſplen melancholiæ. Et voco particularẽ purgationem, quæ ex parte illius membri, in quo materia exuberat, euacuat ab emunctorijs eius: ſicut quando per palatum, & nares, & aures, & oculos materiæ cerebri purgantur. Et quidem canon eſt, particularem vniuerſali præponi non debere niſi in quatuor caſibus. Aut quia materia non multum in quantitate exuberat: quare ſufficit a parte emunctoriorum illius membri abduci, in quo eſt ægritudo. Aut quia membrum dans non eſt forte in dando, nec membrum recipiens aptum in recipiendo

Purgatio vniuerſalis.

Purgatio particularis.

piendo. Aut quia membrum non recipit a mē-
bris communitatē eius. Aut quia corpus,& alia
membra non ſunt poſita ſub dominio materiei
facientis ægritudinem in illo membro. Diuer-
ſiones autē materiei a parte nobili ad partem
ignobilē fieri debere oſtendimus per fricatio-
nes extremitatū,& compreſſiones, & ligaturas
earum doloroſas,& cum vētoſis,& alijs. Reme
dia autem quæ habent intentionem vtriuſque,
ſunt clyſteria,& ſuppoſitoria,& omnia, quæ ſi-
mul ad longinquam diuerſitatem attrahunt,&
euacuant. Et nos de oībus loquemur. Et primo
de euacuationib. ab artificio, ſi Deus voluerit.

De ſoda calida. Cap. 2.

SOdæ calidæ medicinas pro cauſa diſtingui
mus. Et ſanguineæ quidē phlebotomiā ne-
ceſſariā eſſe dicimus, deinde ſedātia q̄ dicem⁹.
Cholericæ vero curā aggrediemur,incipientes
a ſimplicioribus, & debilioribus ad maiora, &
fortiora procedemus. Inunctio ad ſodā calidā,
ſiue ſit ſanguinea,ſiue cholerica;ſiue cōplexio-
nalis,ſiue materialis. Oleum roſatum, & acetū
albū cum modico aquæ roſatæ diu agitētur, &
contundantur, donec impingueſcant. Deinde
infrigidetur ſuper niuē, & ex eo caput liniatur.
Eſt enim expertum. Si autem cum ſoda fuerit
inſomnietas, opij parum adde, aut papaueris
ſuccum cum cortice. Inquit Alexāder. Recipe
ex ceroto Galeni circiter vncias duas,& laua il
lud lauationibus pluribus cum ſucco ſolatri, &
ſemperuiuæ,& lactucæ,& endiuiæ, & ſucco cu-
curbitæ,& ſucco vuæ acerbæ,& lini, & ſuperpo
ne folia ſalicis,& miraberis effectū eius. Lini-
mentum forte ad ſodam calidam pulſatiuam.
Oleum roſatum,& violatum cum pauco aceto,
& agreſtæ ſucco,& modico camphoræ,diu con
tunde, donec pingueſcat: & capiti ſuperpona-
tur,eſt enim efficax.Filius Serapionis.Embro-
cha conferens ſodæ calidæ,violæ,roſæ, folia ne
nufaris, hordeum excorticatum, folia ſalicū,&
maluarum,in qua coquantur, quæ per cannulā
vrceoli capiti ex alto fundatur,ſi catarrhum nō
timueris.Si autem virtutem habere reſoluendi
volueris,chamęmillam adde. Et ſi ſedatiuam,
& ſomni prouocatiuam quæris, cortices papa-
ueris,& lactucæ adde. Filius Zachariæ.Modus
alius embrochæ conferentis ad ſodam calidā,
cum qua ſunt vigiliæ,& permiſtiones. Recip.
violas ſiccas,hordeum excorticatum,ſemen cu
curbitæ,aut corticem eius, ſemē lini, pſyllium,
cortices papaueris, ſemen althæę, ſemen lactu-
cæ,ſemen portulacæ,roſas ſiccas.Decoquantur
in aqua vſque ad conſumptionē quartæ ipſius.
Deinde fac embrochationes ſicut diximus, &
ſimiliter ea manus,& pedes,& facies lauentur.
Modus embrochationis alius reſoluens, & ſe-
dans ſodam calidam. Accipe folia maluarum,
aut radicem, aut ſemina earum, aut omnia ſi-
mul,& hordeum excorticatum,& roſas,& vio-
las,& folia ſalicum,& folia cucurbitæ,aut corti

A ces eius,aut ſemina ipſius,& melilotum,de om
nibus ana partem vnam, florum chamomillæ,
quantum de omnibus, coquantur omnia in a-
qua,& fiat embrochatio,ſicut diximus. Epithe
ma ſedans ſodā calidam. Euiſci ſemen,& pſyl-
lium ſeparatim,ſiue coniunctim cum aceto con
quaſſata,ſuper caput poſita valent. Modus em-
plaſtri alius ad idem. Accipe flores chamęmil-
læ, farinam hordei, radices althææ, ſemen lini,
cortices papaueris,violas,nenufar. Tere cū o-
leo roſaceo,& violaceo,aut fac emplaſtrū. Dio
ſcorides. Succum extremitatum vitis in primis
cum naſcuntur cum farina hordei diſtempera,
& oleo roſato,& lini ex ea ſuper caput,& exper
tum eſt. Modus emplaſtri aliud ad idem:quod
B reſoluit cum facilitate reſiduum ſodæ calidæ.
Recip. virgæ paſtoris,ſampſuchi,balſamitæ,ſe
minum,& radicum,& foliorum maluarum, &
violarum, & haſce, & hordei mundi,ana partē
vnam, roſarum partem vnam,& ſemiſſem,cha
męmillæ partes duas, fiat emplaſtrum cum eis,
vel fiat embrocha cum aqua decoctionis earū.
Meſue emplaſtrum ſedans ſodam calidam pul
ſatiuam,& hemicraneam calidam. Accipe fari
næ hordei, ſandalorum trium, ſief memithe,ro
ſarum,faufel, boli armeni, acaciæ, aloes, ſemi-
nis lactucæ,camphoræ,de ſingulis partes æqua
les,confice cum mucilagine pſyllij,aut cum ſuc
co portulacæ, aut lactucæ, & epithemetur cum
C eo. Gabrielis ſuffumigium valens ad ſodā cali
dam. Accipe ſandalorum citrinorum,faufel,ro
ſarum, ana drachmas duas, & ſemiſſem, cam-
phoræ,drachmæ vnius tertiam, ſpicę, drachm.
ſemiſſem, ponātur in vaſe vitreo ſtricti orificij
cum aqua roſata quantum ſufficit, & obturetur
orificiū eius, & dimittatur, vt bulliat in cinere
calido,deinde obturetur,& recipiatur fumus e-
ius,eſt enim expertum. Et ſi ex eo ſuper tempo
ra aſpergatur, aut lauetur ex eo facies,confert.
Si autem vigilias patitur,cortices papaueris cū
eis adde,& proprie eius drachmas tres, & plus
vel minus,ſicut neceſſitas vrget. Aliud ſuffumi
gium eiuſdem, reſoluēs reſiduum ſodę calidę.
Accipe roſarum,ſandalorum macaziri,ligni a-
D loes, ana drachmas duas, chamęmillæ drach.
quatuor,aquæ roſatæ quātum ſufficit. Fac ſicut
primum,nobile,& expertū eſt. Et ſunt, qui po-
nunt chamęmillę pondus omnium. Et ſunt qui
addūt,melilotum. Caputpurgia fiāt cum oleo
roſarum, & violarum, & nenufarino cū pauco
camphoræ,aut cū pauco oleo de ſemine cucur-
bitæ,dictis,aut oleo de ſalice. Aliud filij Zacha
riæ valēs ad dolorē capitis calidū, & hemicra-
neam calidam,& dolorem auris. Rec.opij,cam
phoræ, ana partes æquales, fiāt collyria ſicut lē
tes,& diſſoluatur, vnū, aut duo oleo violarum,
aut oleo de cucurbitis, & deſtilletur in naſū, &
aurem, eſt.n.verax. Aliud filij Serapionis va-
lens ad ſodam calidā,ſublime. Rec.ſpodij dra.
duas,opij drach.j. croci, drachmas ſemiſſ.con-

Meſue. Ll 3 fice

Oxyrodinū
ſemimne.

fice cum aqua in modum pilularũ paruarũ, & administretur cũ lacte mulieris, aut oleo violarum, aut oleo de semine cucurbitę, deinde post horam fac caput purgium cũ lacte mulieris, aut aliquo ex oleis. Iudæus, odoratur oleum rosatũ cum aceto conquassatum, & positum in vase vitreo, & confert sodæ calidæ vehementi. Aliud nostrum expertum. Rec. amyli, nabeth, ana dr. ij. opij, drac. iij. spodij drac. j. croci drac. semiss. fac sicut proximum. Aliud Aron, expertum, efficax ad sodam calidam, & hemicraneam, & dolorem auris. Recipit sief memithæ, faufel, seminis hyoscyami, seminis lactucæ, rosarum, sãdalorum, opij, radicum mandragoræ ana. Fiãt ex eis sief. & fricetur ex eo super cutem cum oleo rosato, aut violato cum pauco aceto, & destilletur in nasum, & aurem, & proprie loci doloris. Incipiamus ponere euacuatoria conferẽtia ad sodam calidam, cuius materia est cholera citrina. Et incipiamus a leuioribus, sicut consueuimus, procedentes ad maiora. Purgetur ergo in primis cum aqua fructuum. Recipit pruna quatuordecim, tamarindorum vncias duas, & semiss. medullę casiæ fistulæ vncias tres, myrobalanorum citrinorum, vnciam vnam, & semiss. propinetur *infusio* eorum, post sufficientiam coctionis ipsorum. Aqua fructuum secundum modum nostrum conferens sodæ choleri cæ. Rec. absinthij, rosarum, violarum, ana drac. v. fumiterræ, drac. vj. capillorum veneris vnc. j. passularum enucleatarum vnc. j. pruna. xl. numero, iuiubæ, sebesten, ana xx. Coquãtur cum facilitate in aquæ lib. ij. vsque dum veniant ad lib. j. & proijce in ea illa eadem quæ hic proxime diximus, & propinetur, & sunt, casiæ fistulæ, vnc. iij. tamarindorum, vnc. ij. corticum myrobalanorum citrinorum, vnc. j. & semiss. Inquit Gal. Quando ex aquis fructuum soda non resoluitur, propinanda est infusio aloes. Et iste est modus eius. Rec. succi endiuiæ, succi lupuli, post depurationem ipsorũ vnc. vj. vel alterius eorum tantum, si vtrique haberi non possunt, vel succi buglossæ domesticę, aut syluestris lib. j. & proijce super ipsum aloes succotrini boni, & electi vnc. j. & pone in vase vitreo ad solem obturato orificio eius dieb. xxij. & da ex eo omni mane ab vnc. j. vsque ad iij. cum modico dragagãthi, vt non noceat ano. Modus infusionis conferens sodæ calidæ vehementi, & solutione educit choleram, & confert iuuamentum maximum febribus cholericis. Accipe succi endiuię cocti, & depurati lib. ij. vel aliorum succorum, quos diximus, & infunde in ipsis, vel altero ipsorum, diasiracost vnc. vj. Et da ex eo in mane ab vnc. ij. vsq; ad iiij. Apparebit enim cito sanitas si Deus voluerit. Inquit Hamech. Modus infusionis sodę calidę diuturnę. Accipe absinthij romani vnc. j. fumiterræ drac. viij. passularum enucleatarum, vnc. j. eupatorij drach. v. florum buglossæ domesticæ, aut syluestris, ana dra. vj. cuscutæ, seminis endiuiæ, agarici, ana drac. iij. Coquantur in lib. iij. aquæ vsque ad lib. j. & semiss. Et infunde in ea confectionis, iam dictæ Hamech, & proprie primæ descriptionis, vnc. ij. & da ex ea omni mane ab vnc. j. vsq; ad ij. sanat enim cum virtute Dei glorioſi.

De sola frigida. Cap. 3.

LOquemur deinceps de soda frigida, siue sit sine materia, siue cum materia, phlegmatica, vel melãcholica, siue permista, siue ventosa. Et de his omnib. distinctim loquemur, si Deus voluerit. Et incipiemus sicut cõsuetudo nra est, a debilioribus. Calefactorium ad sodã frigidã, & sodam ventosam. Milium integrũ, cum sale quãtũ ipsum, calefiat in latere calido, & impleãtur ex eis saccelli, & vaporeẽ cũ eis locus. Isaac. grana lauri, & olibani medium eorũ, terãtur, & impleantur ex eis saccelli, postq; ibi irrorata fuerint aceto vini, calefiant in latere calido, super quem irroratur acetũ, & fiat euaporatio cũ eis. Democritus. Accipe grana sinapis integra, & grana nasturcij, vt sint partes eorũ æquales, infundãtur modicũ in aceto vini fortis, & impleãtur ex eis saccelli, & caleſiãt in latere, & fiat euaporatio cum eis. Aliud eiusdẽ, expertum. Pulegij, carui, æquis partib. fiat sicut diximus. Aliud eiusdẽ. Oleũ puleginum inũctum expertũ est. Vnctiones fiãt ad sodam frigidam, ex oleo nardino, aut irino, aut laurino, aut de been, aut aliquo taliũ. Itẽ si fortius facere volueris, conforta virtutem eorum cum costo, & castoreo, & euphorbio, & pipere cum aliquo horum, vel omnib. Linimẽtum ad dolorem capitis frigidum. Theriacam, vel mithridatũ cum succo mentæ, misce, & superpone, expertum est. Linimẽtum aliud expertum a nobis ad antiquos capitis dolores: quod administratur super caput, & frontem. Recip. costi, myrrhæ, castorei, neriden, ana partes æquales, olei ros. quãtum sufficit. Et si in somnietatem patitur, partẽ dimidiam opij adde, est. n. expertũ. Mahometh filius Zacharię. Modus linimenti ad sodam frigidam, & antiq, & hemicraneã, & dolores auris ex frigiditate. Rec. castorei, euphorbij, opij, styracis liquidæ, piperis, foliorũ rutæ, sinapis, calamenti, marrubij, ana, fac trochiscos aur. ij. aut j. & apud necessitatẽ dissolue ex eis cũ oleo nardino, aut costino, aut modico aceto, & lini super locũ, & distilla ex eo in aures, & nares ex parte doloris, & miraberis effectũ eius, si Deus voluerit. Gal. Trochiscus crudus dissoluatur cum aceto forti, & oleo rosato, & liniatur ex eo super frontem, & tẽpora, & sedat sodã difficilẽ, & hemicraneam, & est expertum. Et eodẽ modo trochiſci, de croco dicti in antidotario. Dioscorides. Epithema ad sodam frigidam, & hemicraneam. Ex cinere, & aceto fiat permistio, & decoq; in olla, & liniatur ex eo, expertum est. Philagrius. Modus linimenti ad sodam frigidã, & antiquã, & hemicraneã difficilẽ. Recipit myrrhæ, opij, omphacij, scam-

ſcammoneę,granorum lauri,ana dra.iiij.croci, dra.iiij.& ſemiſ.ſeminis hyoſcyami, apij,amomi,ana dra.v.Fac trochiſcos cum aceto: & lini, ſicut diximus cum eis ſuper locum. Alexãder. confectio epithematis ad ſodam frigidam diuturnam. Rec.ſimi columbini.drach.j.& ſemiſſ. leucopiperis.drac.ij.euphorbij,drach.iij.croci, drach.j.& fæcis olei de croco,drach.j.ſemiſſ.aggregentur omnia cum aceto forti multæ fortitudinis,& fac trochiſcos cum aceto,& ſucco abſinthij,& oleo nardino. Miſce.& lini vbi oportet. Embrochetur caput in ſoda frigida,& ventoſitate groſſa, cum chamæmelo, haſce,ſceha, maluis,folijs lauri,& ſauina,& berẽgeſif,& origano, & meliloto, & ſampſucho,& neemen, & hyſſopo ſicca,& ſimilibus ſeparatis, vel coniunctis. Dioſcorides. Expertum eſt ſucco apij calido capite linito reſolui ſodam. Democriti ad diuturnam ſodam medicamen expertum. Recipit caſtorei,radicum fœniculi.algul,ireos, ana drachmam vnam, granorum lauri, drachmas duas, foliorum rutæ, drachmas tres, ceræ, drachmas ſex, olei roſati, vnciam vnam,& ſemiſſem,olei irini, vnciam vnam. Fac vnguentum,& lini ex eo, probatum eſt.

De caputpurgijs conferentibus ſodæ frigidæ. Cap.4.

CAputpurgiorum conferentium ſodæ frigidæ narrationem aggrediemur. Dioſcorides dixit,fit caputpurgiũ cũ aqua ſampſuchi, & reſoluit ſodam frigidam,& hemicraneã. Oribaſius dixit. Oleũ de cucumere aſinino eſt caputpurgiũ bonũ ſodæ frigidæ, & hemicraneæ, & mundificationi cerebri ab humoribus frigidis pinguibus,& aquæ deſcendenti ad oculum, & proprie ſi modicum huius olei diſtilletur in aures,& trahatur ſugendo, deinde poſt horam lauentur nares cũ aqua calida.Succus quoq; cucumeris aſinini vehemẽtius operatur. Galen⁹. Caputpurgiũ cõferens ſodæ frigidę,& torturę, & oppilationi colatorij, & defectioni olfact⁹,et impedimẽto ipſius.Nigella die ac nocte infundat in aceto, deinde ſiccet,& terat ſubtiliter, & puluis eius naribus approximet, & trahatur naribus odor eius,ſicut ſugendo,& expertum eſt.

Idem caputpurgium valens ſicut ſuperius,& eſt forte. Recip.nigellæ,drach.ij. ſucci cucumeris aſinini, drachm.j. ſalis ammoniaci, drachmam ſemiſ.miſceantur cum oleo cucumeris aſinini,aut oleo de alchãna,& liniatur ex eo in naribus intus, & ſugatur vehementer odor eius, educit enim de materia contenta in capite ſufficienter, deinde lauentur nares, & caput cum aqua calida. Filius Zachariæ. Confectio caputpurgij ad ſodam frigidam. Recip. caſtorei, euphorbij, ana fiat ex eis ſief cum aqua ſampſuchi,& fricetur ex eo ſuper cutem cum oleo nardino,aut coſtino,& liniatur ex eo in naribus,& ſugatur, & fiat ſicut diximus.Idem. Confectio caputpurgij ad ſodam frigidã,& hemicraneã, ægritudines cerebri frigidas, & torturam,& paralyſim. Rec.caſtorei,condiſi,arthanitæ,pulpæ colocynthidos, baurach, euphorbij,gibenech, fellis vaccini ſicci,ana. Fiat ſief. Et fiant caputpurgia cum auricula muris,aut ſucco venarum. Et eſt expertum.Iudæus. Caputpurgium cõferens ſodæ frigidæ,Fellis adib ſicci,aut vaccini, aut caprini, opopanacis, caſtorei, ana partem vnam,croci partem ſemiſſ. fiat ſief: & fricetur ex eo ſuper cutim(alias cotem) cum aqua,& liniantur intus nares, eſt.n.expertum. Archigenes. Caputpurgiũ valens ad idem, caſtorei, & ſinapis,opopanacis, opij,croci,aloes, ana.fiant pilulæ,& adminiſtretur, ſicut diximus. Expertum.Alexander.Caputpurgiũ mirabile ad diuturnũ capitis dolorem, & pingues in eo materias,& initium aquæ, & eſt ad epilepſiã expertũ.Rec. fufeis,drach.v. ſucci cucumeris aſinini nec nimis recentis,nec nimis antiqui, ſalis ammoniaci,ana drac.ij.terantur diligenter,& miſceantur ſic terendo cum oleo de cucumere aſinino,aut oleo irino,donec fiat ſicut cerotum: & repone in vaſe vitreo, & inunge ex eo intus in naribus,& ſugatur diligenter.Deinde fac ſicut diximus.Idem. Accipe radicum arthanitæ ſiccæ,drach.j.ſemiſſ.ſucci cucumeris aſinini,drac. ij.teratur ſubtiliſſime:& eo per cãnellum inſufletur in nares,deinde ſugat ſicut diximus. Democritus, purgatur aliquãdo caput per res,quæ commaſticantur, & eſt purgatorium leue. Accipe maſtiches partes ij. piperis partem.j.commaſticentur diu:& ſaliua quę reſoluitur ſemper expuatur: & quandoq; admiſcemus cum maſtiche ſtaphidem agriã,& quandoq; pyrethrum, & quandoq; radices alfeſare,& quandoq; radices capparis.Hæc.n.ſpiſſum humorẽ,& phlegma groſſum educunt. Caputpurgium de inuentione noſtra, conferens delicatis ad ea quæ diximus.Reci. caſtorei,drac.j.euphorbij,drac. ſemiſ.galliæ muſcatæ,drachmę vnius partes ij. condiſi,drac.vnius partem ſemiſſ. Fiat eorũ cõtritio bona,& infunde ſuper ea ſucci arthanitæ quantitatem ſufficientem: & expone ad vmbrã, donec ſiccetur. Deinde tere, & cum ſucco venarum,aut cum ſucco ſampſuchi fiant collyria: & adminiſtra ſicut diximus.Gargariſmata etiam materiã cerebri attrahunt: quale eſt gargariſma factũ cũ oxymelite,ſinapi,aut cum iride,aut cũ cortice capparis, cũ pyrethro,aut pipere.Paulus. Gargariſma conferens ſodæ frigidæ, & ægritudinibus cerebri phlegmaticis, hiera picra cũ oxymelite ſquillitico, cũ aqua decoctionis alhaſce,origani,hyſſopi ſiccæ,pyrethri, & ſinapi.Gargariſmus cum eis fiat omni hora. Suffumigium Gabrielis ad ſodã frigidam, & ægritudines cerebri phlegmaticas. Accipe ſampſuchi.vnc.ij. foliorum citri vnc.j. chamæmeli tantundem: ligni aloes, ſpicæ, ana drachm. v. ponantur in vaſe vitreo ſtricti orificij, & coquantur

quantur donec consumpta sit quarta pars aquę. Deinde aperiatur orificium vasis,& recipiatur vapor eius. Aliud eiusdem,sed est fortius illo, aperiens oppilationem cerebri, & emunctorij. Recip.nigellæ part.ij.foliorum sampsuchi,origani persici,hasce,hyssopi siccæ,stęchados,ana partem vnam. Fiat sicut diximus. Odoramentum conferens sodæ frigidæ. Recip.galliæ muschatæ aur.iij. saduram aur.iij. & semis.ambræ crudæ aureos duos, muschi drach. vnam ligni aloes aur.vj. dissoluatur ambra in modico olei de been.cæteræ autem res præter muschum terantur subtiliter: & conficiantur cum glutino dragaganthi,& postquam cõfectę fuerint,malaxentur cum ambra dissoluta in oleo de been malaxatione multa, vltimo vero muschus tritus,& distemperatus cũ aqua rosata misceatur malaxando cum prædictis:& fiat inde pomum vnum,aut duo,& odoretur:deinde conseruetur in vase vitreo,aut plumbeo, ne virtus ipsius tollatur, hoc est odoramentum sublime. Odoramẽtum aliud ex castorei,& rutæ siccæ partibus æqualibus cum glutino dragaganthi, pomum fiat,& odoretur: & species per se odorẽtur præterquam quod fiat pomum,est enim expertum ad sodam frigidã,& ventosam. Odoramẽtum aliud expertum ad frigiditatem cerebri, quod confortat ipsum,& confert sodæ. Recipe styracis calamitæ electi, vncias duas, ligni aloes vncias tres, ladani, confectionis geanam,ana vncia vna(& in alio,vnciæ vnius partes duas,)spicæ drachmas tres, galliæ muschatæ drachmas octo,mastiches drachmas quatuor,ambræ crudæ, drachmas.ij. & semiss. garyophyllorum, macis ana drachmas quatuor, & semiss.

Odoratum sublime.

Confice sic.styracem, ladanũ,& mastichen, cum modico olei de been resolue, deinde tere in mortario cum pistillo calido, & proijce super ea pulueré ligni aloes,spicæ, galliæ,garyophyllorum,& mastiches: & misce cum eis,post hæc funde super ea glutini,gummi arabi,aut draganthi quantũ sufficit,& misce conterendo,deinde malaxa cum ambra dissoluta cũ modico olei de been malaxatione multa cõterendo, vltimo vero aromatizetur cum muschi drac.duabus,& semisse,& aqua rosata,aut fiant inde poma,& odorentur. Aut fiãt inde trochisci, & suffumigetur cũ eis. Et est expertum verax, & suffumigantur templa, & domus regũ. Aliud valens similiter,& est bonum. Accipe buchur fcẽdens, & ligni aloes electi, ana partes æquales, muschi partis vni°.xix.fac ex eis poma aut nib: & vtere, bonum est, & expertum. Aliud valẽs similiter,styracis,ligni aloes, ana drachmã vnã,galliæ muschatę,drachmas duodecim,ambrę,dra.vij.musci,dra.duas,& fiat sicut dixim°.

Aliud nobile satis conferens sodę,& epilepsiæ,& præfocationi matricis. Ligni aloes, galliæ muschatæ,ana drac.xv.zisenidæ,drach.vij. confice terendo, & fac ex eis poma,aut nib. & administra,aut fac collyria, & suppone in matrice. Et sunt qui addunt buchur fcenden.drachmas viginti. Inquit Hipp. Aromatica capitis grauedinem faciũt. Et ego quidem dico quod, nõ elongatur quin hoc fit in frequenti vsu eorum: cõuertunt enim vapores ad caput, immo replent illud vaporibus, moderatus vero vsus eorum cerebrum confortat,calfacit,sed nõ fiat adeo frequens,vt perducat ad illud, & quidem canõ est non debere conferre,apud repletionẽ, & hoc est quod Hip.voluit. Nam post mundificationem cõfortat, & calefacit, & residuum sodæ remouet, & si soda est ex malitia cõplexionis frigidæ sine materia,aut a frigiditate aeris, inuenimus esse iuuamẽti sublimis vsum eorũ.

De solutiuis conuenientibus sodæ frigidæ,& phlegmaticæ. Cap. 5.

SOlutiuorum genera conuenientium sodæ frigidæ,& phlegmaticæ, deinceps scribantur,& primo a debilioribus incipiamus. Ex eis est modus pilularum de inuentione Iudæi,mũdificantiũ cerebrũ,& neruos ab humore phlegmatico,& cõferentium sodæ frigidæ, & epilepsiæ,& spasmo,& paralysi: quarũ permistio hæc est. Recip. pulpæ colocynthidos,drachm. xij. ladani puri,drachmas x.dragacanthi,drach.ij. galliæ drach.iiij.salis gemmæ,drachm.j. & semis.cõfice sic. Dragacanthum,& gallia dissoluantur in aqua pluuiali. Ladanum vero dissoluatur in modico olei rosati. Deinde misceantur omnia,& vltimo conficiantur cum eis colocynthis,et sal gemma,vltimo pulueriza ta. Pilulæ autem ad hoc valentes sunt pilulæ de hiera, & pilulæ de speciebus, & pilulæ stomachicæ, quas scripsi in antidotario vniuersalium medicinarũ. Mahomet filius Zachariæ. Confectio pilularum habẽtium virtutem hieræ, & sunt in nobilitate eius,& vocauit eas cochias:quarum hæc est permistio. Accipe pulueris hieræ drac. xx.colocynthidos interioris, drachm.vj. & semi. (& in alio pro colocynthide trochiscorum alandahal.drach. viij.) scammoneæ antiochenæ coctæ in cydonio, drach.v.stœchados, turbith,ana drach.x.fiant pilulæ, dosis eorum est à drach.ij.vsque ad drachm.ij.& semiss.Gal.pilulæ expertæ ad sodam frigidam,& mundificãt caput,& stomachum ab humore phlegmatico,& putrido,& sunt pilulæ saluę:quarum permistio hæc est. Recip. aloes boni drachm.x.colocynthidos interioris. drach.iiij. scammoneæ coctæ in cydonio,drach.iij. stœchados arabici. drachm.v.salis gemmæ.drachm.duas,anisi,abfinthij, ana drach.ij. & semiss.turbith boni, & electi sublimis.drach.xij.fiant pilulæ. Et sit dosis earum.drachm.j.vsque ad ij. Aaron infusio hieræ ad sodam antiquam frigidam ex humore grosso phlegmatico. Recipit hyssopi siccæ, hasce,sucha,radicũ fęniculi,apij,ana dru.viij.

turbith.

turbith.drac.iiij.(& in alio.drac.v.) anisi.drac. ij.& semiss.salis gemmæ drac.ij.passularũ enucleatarum,drac.j. Decoquantur in lib.ij. aquæ vsq; ad lib.j.& coletur. Deinde proijciatur sup ipsam hieræ picræ,drach.x. turbith boni,& sub limis,drach.iiij.ponatur in vase vitreo,& suspẽ datur in sole diebus. x & da huius infusionis omni die ab vnc.j.vsq; ad ij.Filius Serapionis. Infusio de aloe est mũdificans caput,& stomachum,& curans sodam. Rec. myrabolanorum chebulorum, emblicorum, belliricorum, radicum apij, fœniculi,florũ,squinãthi,capitis lilij, ana drac.x.spicæ,mastiches, calami aromatici, ana drach.iij.hyssopi,dauci,sucaha, bedeguar, ana drach.v. colocynthidos interioris, drac.ij. Coquãtur in lib.iiij.aquę vsq; ad lib.j.& proijciatur super ea aloes succotrensis,vnc.j.& pone in sole,sicut diximus.Et est dosis eius ab vnc.j. vsq; ad ij.cũ draganthi, & mastiches,ana drac. semiss.Idem modus infusionis hieræ valens ad idem, & est fortior. Rec. radicum apij,fœniculi,squinãthi,ana drac.x.calamenti montani,aristolochiæ rotũdæ, sucaha,& bedeguar, ana drachm.v.myrabolanorum Indorum,drac.vij.epithymi cretensis,drac.v. mastiches. drac.iij.spicæ,drach.ij.casiæ,ameos,calami aromatici,ana drac.iiij.agarici, drach.v. stœchados,drac.vij. passulæ enucleatę,drac.iij. Coquãtur in lib.vj. aquæ vsque ad lib.v.& proijciatur super ipsam hieræ picræ, drach.j. & fiat sicut diximus,& sit dosis eius ab vnc.j.vsq; ad ij. cum olei de cherua,drach.tribus. Alexander. Confectio pilularum valentium ad diuturnam sodam,& hemicraneam,& vertigines,& epilepsiam, & arthreticam,& educunt humores à profundo mẽbrorum,& soluunt sine molestia: quarũ permistio hæc est. Recipit aloes boni sublimis.vnc.i.colocynthidos interioris, scãmoneæ coctæ in cydonio,absinthij,bdellij, ameos: ana drach. semiss.mastiches. drach.iiij.anisi, drac.ij.euphorbij,drac.iij.cum succo cauliũ fac pilulas. Et sit dosis,drac.i.vsq; ad ij. Pilulæ nostræ conferunt ægritudini capitis, & conferunt sodæ antiquæ, & solutione educunt humores pingues,& graues,& custodiunt sanitatem oculi,& curãt rheuma eius: quarum hæc est permistio. Recip. colocynthidos,turbith, ana drachm. iiij. agarici, drachm.iij.stœchados, drach.ij. scammoneæ, drachm.iij.& semis.spicæ, squinanthi, xylocasiæ,xylobalsa. carpobalsami, asari, rosarum, violarum,epithymi, absinthij,cinnamomi,croci.mastiches, ana drac.j. aloes sublimis ad pondus omnium. Fac pilulas cum succo absinthij. Pilulæ aliæ nostrę.Valent similiter ad mundificationẽ stomachi,& capitis: & accipiuntur omni tempore,& dicuntur pilulæ de mastiche.Recipe aloes,drachm.vij.mastiches,rosarum,ana drac.iij.turbith,drach.x.fac inde pilulas,dosis earum est a drac.ij. vsq; ad iiij.Hiera nostra,cõfert sodæ a phlegmate factę, stomachum,& cerebrum mundificat, hepar,& membra nutritionis confortat.Rec.carpobalsami.xylobalsami, casiæ, cinnamomi electi, spicæ, asari, mastiches,cubebæ,macis, nucis muschatæ,squinanthi,agarici,ana drach.v.croci drachm.iij.aloes succotrensis,lib.j.mellis quantum sufficit Dosis eius est a drachmis duabus,vsque ad v.

A

De soda ex aggregatione choleræ, & phlegmatis. Cap. 6.

INfusio conferens dolori capitis,cuius materia est cholera, & phlegma,& solutione educit eam. Recip.pruna.lx.fumiterræ,drach.viij. absinthij,drachm.iiij.myrobalanorum citrinorum,chebulorum,& indorum,ana vnc.j.tamarindorum, drachmas xv.agarici,& turbith,ana drac.ij.& semis. Coquantur in lib.iiij.aquæ,donec redeat ad lib.j. & semis. Et accipe ex ea, vnc.viij.& fricetur in ea aloes,turbith,ana vnc.i.pars semis. agarici drach.j.dimittatur per totam noctem, deinde coletur, & bibatur. Si autem qui sumpserit eam, fuerit debilis, illa tria non fricentur ea: sed sufficit cum ea miscęri pulpæ casiæ fistulæ, drach.xv.Haly modus infusionis hieræ ad sodam antiquam,& difficilem hemicraneam,& febres antiquas. Recip.myrobalanorum citri drachm.j.indorum, chebulorum & emblicorum, & belliricorum, ana drach. ij. & semiss.cuscutæ, absinthij, ana drachm.vj. & semis. fumiterræ, drach.j.bedegar, mastiches, ana drach.iij. xylobalsami, carpobalsami,ana drach.ij. acori, drachm.ij. & semis. decoquantur in lib.iiij. aquæ vsque ad vnam, & proijce super eam post colationem ipsius,hieræ picræ, ligni aloes, ana vnciam semis. & fac sicut diximus,& vsque ad dies xij.plus, vel minus vsque dum appareat sanitas,& dosis eius est ab vnc.j. vsque ad vnc.ij.efficax,& expertum. Alius modus infusionis aloes conferens solę permistioni choleræ, & phlegmatis diuturnæ. Recip.myrobalanorum nigrorum, absinthij, ana drachm. vj.fumiterræ,bedegar,ana drachm.j.Coquantur in lib.iiij.aquæ vsq; ad lib.j.& cola,& proijce super eam aloes boni, drachm.viij.& pone in vase vitreo: & fiant sicut diximus,& da vsq; ad dies xij. plus vel minus vsq; dum appareat sanitas,& dosis eius est ab vnc.j.vsque ad ij.efficax,& expertum est. Rufus, pilularum confectio conferentium ad sodam antiquam ex humore grosso phlegmatico, & cholerico: quarũ permistio est. Recip. myrobalanorum citri.& indorum,absinthij, ana drach.ij. scammoneæ, drach.ij.& semiss. & proprie coctæ in cydonio, trochiscorum alandahal, drachm.iiij. epithymi,drach.ij.aloes boni, turbith electi, & casiæ, ana drachm.vj. salis gemmæ.drach.j. & semis. & fac pilulas cum succo endiuiæ. Dosis earum a drachm.j.vsque ad ij. Alchindus. Confectio pilularum conferentium sodæ aggregationis choleræ,& phlegmatis,& sodæ propriæ stomachicæ:

B

C

D

chicæ: & conferunt ſtomacho, & mundificant ipſum, & caput a ſuperfluitatibus cholericis, & phlegmaticis; & mundificant ſenſus, & viſcera, & conferunt ſpleni. Quarum hæc eſt permiſtio. Rec. trium myrobalanorum, ana drac. iij. epithymi boni, abſinthij, ana drachmas. ij. & ſemiſ. turbit, harundinis, drachmas xj. agarici, ſcammoneæ, trochiſci alandahal, ana drach. ij. apij, aniſi, ana drachm. j. ſalis gemmæ, drach. ij. nucis muſchatæ, garyophyllorum. ana drac. vnius partes duas, hieræ picrę, drachm. v. maſtiches. drachm. j. & ſemiſſ. confice cum ſucco endiuiæ, & penidiarum, drachm. ij. Doſis earū eſt a drac. j. vſque ad iij. Oribaſius. Confectio pilularum mundificantium caput a cholera: & phlegmate, & conferentium ſodæ permiſtæ, & mundificantium caput, & ſtomachū, & inſtrumenta viſus, & attrahunt materias vehemēter, quarum hæc eſt permiſtio. Recip. carpobalſami recentis, aſari, maſtiches, abſinthij, ſpicæ, ſcāmoneæ, cinnamomi electi, ana drach. ij. croci, drac. j. nucis muſchatæ, drachm. ſemiſ. turbith boni, & electi, drach. iij. & ſemiſſ. aloes, drach. viij. colocynthidos interioris drac. vij. Fac pilulas. doſis earum eſt a drac. j. vſque ad ij. Galen. Confectio pilularum cochiarum cōferentium ſodæ permiſtæ, & mundificantiū ſtomachū, & caput, & inſtrumenta viſus. Rec. aloes, ſcammoneæ coctæ in cydonio, colocynthidos interioris albæ, & lenis, maſtiches, abſinthij romani, ana partes æquales. Confice cū expreſſione ſolatri, aut endiuiæ. Et doſis earum eſt a drac. j. vſque ad. i. & ſemiſſ. Pilulæ aliæ expertæ valentes ſimiliter: mundificant caput, & ſtomachum, & cōfortant ea. Recip. aloes boni, & electi, drach. v. maſtiches, drach. iij. roſæ ſiccæ, drach. j. Doſis earum eſt a drac. ij. vſque ad aur. ij. Aliæ valentes ſimiliter. Accipe aloes. drach. vj. myrobalanorum citrinorum, drac. iiij. maſtiches, drach. ij. roſarum, drach. ij. croci, drach. j.

De ſoda frigida ab humore melancholico. Cap. 7.

SAbor Heben Girges. Cōfectio pilularum Indarum conferentium ſodæ, cuius materia eſt melancholica, difficilis eradicationis, & conferētium maniæ, & melancholiæ, & epilepſiæ, & lepræ, & morpheæ nigræ, & vlceribus nigris, quarum hæc eſt permiſtio. Hieræ picræ, drachmas decem, epithymi, agarici, polypodij, ſtœchados, ana drachm. vij. myrobalanorum, nigrorum, colocynthidos interioris, ana drac. iiij. ellebori nigri, ſalis indi, ana drach. ij. & ſemiſſ. lapidis lazuli, drachm. iij. Fac pilulas. da drac. j. & ſemiſ. vſque ad ij. cum aqua caſei, infuſionis epithymi, & paſſularum enucleatarū, & parum ſalis gemmæ. Sunt enim mirabiles. Sūt etiam ex poſterioribus, qui addiderunt in permiſtione earum, garyophyllorum, aniſi, ſpicæ ana, drachm. j. & ſemiſſem. Decoctio de epithymo conferens ſodæ melancholicæ, & ſpeciebus melācholiæ, & maniæ, & leprę, & morpheæ nigræ, & cancro, & fiſtulæ nigræ. Rec. epithymi, ſtœchados, myrobalanorū nigrorum ana vnc. j. chebulorum, emblicorū, belliricorū, turbith, eupatorij, agarici, ana drach. v. polypodij, ſenæ, ana drach. vj. fumiterrę, florum ſquinanthi, ana drach. iij. corticum ellebori nigri, drach. ij. ſalis gemmę, drach. ij. ſemiſſ. paſſularum enucleatarū, vnc. j. ſemiſſ. Omnia præter epithymum bulliant in lib. iiij. aquæ vſque ad lib. j. Deinde bulliat epithymum in eo bullitione vna modica. Deinde coletur, & proijciatur in ea hieræ picræ, vnc. j. & fiat ſicut diximus. Doſis eſt ab vnc. j. vſque ad tres. Hamech filius Zezar. Modus infuſionis cōferens ſodæ, cuius materia eſt humor aduſtus, aut melācholia, & eſt ſublimis ad illud, ad maniam, & melancholiam, & epilepſiā, & vertiginem, & leprā, & cancrū, & ſcabiem, & impetiginē. Cuius hæc eſt permiſtio. Recip. myrobalanorum nigrorum, chebulorū, ana drac. viij. epithymi, reubarbari, ana vnc. j. radicū bugloſſæ domeſticæ, & ſylueſtris, & florum earum, ana drac. iiij. abſinthij, drac. iij. fumiterræ, dra. v. polypodij, agarici, ſtœchados, chamædryos, chamæpythios, ana dra. iiij. liquiritiæ, drachmas v. ſenæ, drac. vij. paſſularū enucleatarum, vnc. j. Bulliant omnia præter epithymum in quinq; libris aquæ vſque ad lib. j. Vltimo vero ponatur epithymū. Deinde coletur, & proijciantur in ea cōfectionis Hamech ſecūdę, vnc. ij. & ponatur in ſole in vaſe vitreo diebus ſex. Et da ex eo ab vnc. j. vſque ad j. & ſemiſ. eſt enim mirabile. Meſui iuhe. Syrupus cōferens ad ea quæ diximus, nobile, & expertum, & cōfert quartanæ, & oppilationi ſplenis, & omni ægritudini, quæ eſt de melancholia. Recip. capillorū veneris, radicum bugloſſæ domeſticæ, & ſylueſtris, & florū earū, polypodij, ana vnc. j. epithymi, vnciam vnā, foliorum ſenæ, chamæmeli. ſtœchados, ana dra. vij. chamædryos, ſquinānthi, ellebori nigri, ana drachm. iij. fumiterræ, drach. vij. eupatorij, drach. iiij. ſucci pomorum dul. drachm. viij. Omnia prēter epithymum, & ſuccum pomorum bulliant in lib. iij. aquæ vſq; ad lib. ij. Deinde bulliat in eo ebullitione vna epithymum: & coletur, & cum ſucco pomorū, & lib. ij. aquæ fiat ſyrupus, doſis eſt a drachmis decem vſque ad xxx. & eſt ſublime. Alexandri pilulæ de lapide armeno: conferunt ſodæ melācholicæ, & educunt cum facilitate humorē melancholicū, & conferunt ægritudinibus melancholicis, ſicut eſt mania, melancholia, & cancer, & lepra. Recipe hieræ picræ, epithymi, agarici, lapidis armeni loti, & præparati, ana drac. iiij. ſcammoneæ, drachm. v. & proprie coctæ in pomo, garyophyllorum, drachm. j. fac pilulas cum aqua roſata. Doſis, drachm. i. Gal. canon eſt, quod cura huius ſodæ non eſt expoliāda ab vno trium regiminum: & ſimiliter omniū triū ægritudinum melancholicarum. Primum eſt

regimen

regimen humectatiuum, & impinguatiuum, A præter hoc, quod faciat cadere in oppilationes,& hoc ideo vt lenificetur,& habilitetur corpus humoris,vt recipiat æqualitatem digestionis in toto. Et hoc regimen est necessarium in principio,& in medio,& in fine,& ante, secundum regimen,quod dicemus,& post, vt non cadat in corpus humoris,vt resoluatur subtile, & remaneat grossum,& accidat residuo ipsius lapideitas. Secundum regimen est regimen resolutiuum faciens resolutionem cum mediocritate,& proprie eius,quod habilitatū est, vt fiat illud. Et hæc duo regimina oportet,vt sibi inuicem semper succedant: secūdū hoc enim cadet digestio æqualiter in materiam,& æqualiter resoluetur. Tertium regimen est regimen euacua B tiuum, in quo tria considerabilia subdentur. Vnum,vt non semel,& multam,& subitam faciamus euacuationem, sed per interualla,habēm temperiem: vt natura euacuationem, non euacuatio naturam regulet,subita enim,& violenta euacuatione vix natura regulariter operatur,sicut impetus flāmæ,quæ subito agit in subtile,& prætergreditur grossum. Opus vero moderati caloris est æqualiter in vtranque partem rei elixabilis,& assabilis agere. Secundum considerabile est, vt euacuatiuum sit commensuratum,nō excedens mediocritatem: sed sit extensio eleuationis eius nō recedens a gradu medicinarū incolumiū,quas te scire fecimus in libro rectificationum earum. Tertium est, vt non ex C poliētur solutiua a rebus lenificatiuis,& humectatiuis,hoc est.n. quod operationē beatificat. Adhuc autem canon est vt in hoc triplici regimine cōfortetur cor cū rebus cordialibus generantibus in eo minerā gaudij: & tu elige eas ex simpliçibus,& compositis, quarum traditio est apud te:& cū administratione omniū, quæ ad rem gaudij pertinent,hic est.n.thesaurus curæ.

De cura sodæ a permistione cholerę nigrę & phlegmatis. Cap. 8.

IVdæus. Modus pilularum cōferentium sodæ a phlegmate,& melancholia. Recip.myrobalanorum chebulorum, indorum, belliricorum, salis indi, ana drachm. iij.turbith, epithymi,ana vnc.j.& semiss.ellebori nigri, pulpę colocynthidos, ana drachmas quatuor, hieræ picræ, drachm.x.agarici,drach.vj. stœchados drach.iiij.absinthij,drachm.ij.Dosis earum est a drachm.j.vsque ad ij.& sunt sublimes.Archigenis cōfectio pilularum stomachicarum solutione educentium phlegma, & vtranque cholerā:& conferunt sodę stomachicæ ab eis, quarum permistio est hæc. Recip. hieræ picræ, turbith,ana drachm.xij.myrobalanorum citrinorum,chebulorum,Indorum,ana drachm.v.agarici drach.iiij.salis gemmæ, stœchados,ameos, ana drachm.ij.epithymi,drac.iij.scammoneæ, drachm.ij.& semiss. Fac pilulas cum succo scariolæ. Da a drachm.j.& semiss.vsque ad drac. ij.& semissem. Andromachus. Hiera cōferens ægritudini capitis a phlegmate,&melācholia, & confert iuuamentū manifestum apoplexiæ, & epilepsiæ,& paralysi,& torturæ,& mollificationi,& initio aquæ,cuius permistio. Rec.aloes,succi asinthij, ana vnc.j. hieræ picræ,vnc.semi.turbith,drac.viij.colocynthidos interioris. drac.iiij.squillæ assatæ,drachm.iij.agarici,stœchados,polypodij,& epithymi,ana drachm. semiss.ellebori nigri,pyrethri,piperis albi, & lōgi, zinziberis, squinanthi, chæmædryos, ana drachm.iij.& semiss. cardamomi, macis, nigellæ,aristolochiæ,castorei, ana drach.iij.euphorbij,drachm.j.& semiss.croci,petroselini,cinnamomi,spicæ,polij,ana drac.iij. absinthij, drac. iiij.albarum penidiarum,vnc.iiij.mellis despumati quantū sufficit. Dosis eius est a drachmis iij.vsque ad v.cum aqua casei.

De soda ex percussione. Cap. 9.

SOda propter percussionem. Filius Serapionis. Si super percussionem in capite nullū præterijt tempus, administramus in principio quæ repellant,& nō permittant materiam rheumatizantem ad locum recipi,& figi in ipso,sicut rectę administrantur frigida styptica cum aquis,& expressionib⁹ frigidis, sicut est ramich proprie cū aqua frigida multæ frigiditatis, & comprimę vehementer super locum. Et ex eis C sunt rosæ,& sandali, & saufel,& sief memithæ, & acacia,& bolus armenus,& chimolea,& lens non excorticata, & lycium singulariter,& coniunctum, quando miscentur cum aqua solatri, aut virgæ pastoris,aut plantaginis,aut coriādri humidi, aut cum omnibus,aut cum aqua rosata: & infringendum in niue,aut cum expressione portulacæ. Si autem post percussionem præterijt tempus, & materia iam rheumatizauit, & collecta est,medicamen resolutiuum apponendum est, sicut ex chamæmelo,meliloto,fœnugræco,radice altheæ,& similibus. Si non resoluitur, curatur sicut dicemus in tractatu apostematum. At vero, & si rheumatizauit materia, & adhuc rheumatizat,& partim collecta est, & D partim colligenda, vtraque cura indiget,scilicet,& quæ repellat rheumatizandum,& quę resoluat collectum, & rheumatizatum. Sint satis hæc de curis sodæ, quæ diximus: & sufficere possunt eis,quos Deus excellentissimus sanare voluerit.

De hemicranea. Cap. 10.

HEmicranea ęgritudo est de genere vehementium dolorum, propterea quandoque indiget curatione, quandoque blandimento,& cura eius indiget obseruatione regiminū, sicut in soda diximus,quapropter oportet,vt capitula illius canonis hic etiam afferantur,in calida scilicet, & frigida. Cuta autem blandiens

est

est cura non vera: & est stupefacere apud vehementem dolorem ipsius, & pulsationem. Nos autem sanitatis largitorē poscimus in primis, de sui largitate ipsam egenti, & sperāti annuat qui sit benedictus. Afferamus autem ad locum hunc ex medicinis ibi memoratis, quas possumus habere, communitatem iuuaminum in omnibus ægritudinibus capitis. Et ponimus ex medicinis hic quasdam, quas quidam proprias hemicraneæ esse dixerunt.

De hemicranea calida. Cap. 11.

ET si peccatum est ex parte sanguinis, phlebotomiam conferre diximus. Si vero ex parte choleræ, euacuabimus eam, postquam digesserimus vtramq; partem eius, & hoc cum auxilio medicinarum, quarum proprietas est hoc facere. Et ex eis est aqua fructuum, & infusio myrobalanorum, & infusio aloes in aqua endiuiæ, quam diximus, & alia quorum rememoratio præcessit, & danda est hiera cum scammonea. Alexander. Confectio trochiscorum, quibus fit linimentum ad hemicraneam cholericā vehementem, & pulsatiuam. Recip. aluminis, drachm. xvj. croci, drach. xij. colcothar, drach. x. myrrhæ drachm. iij. omphacij, drachm. ij. cal cadis, drac. ij. gummi arabici, drac. iij. Fac trochiscos cum vino forti, aut aceto. Et cum necesse fuerit; soluatur vnus cum aceto permisto, & liniatur super locū doloris, & stringatur super ipsum cum ligamine, vt sedetur pulsatio. Et quandoque apud necessitatem ponitur aliquantulum opij. Democritus. Linimentum bonum ad hemicraneam calidam. Recip. ex fæce atramenti sicca, & dissolue eam conterendo cum aceto multæ fortitudinis cum octaua parte ipsius opij ægiptyaci, & laboretur multum in cōtritione ipsius, sicut per diem vnam, & liniatur ex eo super tempora, & stringatur super ipsam. est enim expertum. Archigenes. Linimentum ad hemicraneam calidam pulsatiuam expertum, & ad sodam vehementem. Recipe succi agrestæ, myrrhæ, ana partem. j. fæcis encaustri scriptorū partes ij. aluminis iameni, croci, ana partem. j. & quartam. Cōfice terendo cum aceto vini cōtritione multa, & liniatur ex eo super tempora, & stringatur super ipsum. Filius Zachariæ. Si stomachus est cū causa, dāda est post mundificationem infusio coriādri, & psyllij cū zuccaro in matutinis, & assiduetur illud, quia cōfert si Deus voluerit. Idē caputpurgium fiat ex lacte mulieris cum modico camphoræ, & si necessitas vocat, adde tantum opij, quantum est camphora, & destilla ex eis in aurem, & nasum quæ sequitur morbum: deinde stilla oleum violatum post horam cum lacte mulieris. Ex embrochis alijs super hæc eligenda ad istum locū, ea quæ congruant: & quorum proprie præcessit rememoratio. Et ad hunc locum ex eis aliqua referantur, quæ diximus in soda calida.

De hemicranea frigida. Cap. 12.

HErmes. Linimentum ad hemicraneā frigidam chronicam. Rec. succi rutæ agrestis, succi asphodeli, ana vnc. iij. castorei, euphorbij, pyrethri, ana drac. vj. piperis, sinapis, staphidis agriæ, calamenti, zinziberis, ana drac. quatuor, croci, drac. iij. fiant ex eis trochisci, & cū necessitas vrget, ex eis dissoluatur vnus in aceto multæ fortitudinis, & liniatur super locū, & stringatur cū pila, est. n. efficax, & eo vtēdum est, quando iam omnia non cōtulerint, quoniā est forte. Et quandoq; cum lib. j. olei, & vini lib. semis, & ceræ, vnc. iij. bulliant omnia vsq; ad vini consumptionem. Deinde colentur, & fit inde vnguētū mirabile. Democritus. Medicamē magnum cōferens hemicraneę difficili, & chronicæ, quæ difficulter separatur, & non est quod conferat sicut illud. Accipe ex emplastro sinapismo circiter libras ij. & commisce cum oleo squillæ, vnc. semis. costi, radicum capparis, euphorbij, ana drachmas iij. omnia trita cū aceto, aut vino odorifero quārum sufficit, aggregabis, & emplastra super locū, quoniam est vltimum. Hipp. Granorū lauri partem vnā, olibani partem semis. Misce omnia cū aqua post ipsorum triturationem, & linias super locum. Oribasius. Granorum lauri, foliorum rutæ, ana partē vnā, sinapis partem semissem, aggregent cū aqua, et administrētur. Alexander. Si est hemicranea a cōmunitate stomachi, vomitus prouocādus est cū oxymelite, & pipere, aut oxymelite, & porris, aut oxymelite ex raphano nutrito cū ellebo ro nigro. Deinde post vomitū detur diacydoniō, aut cydonia cū pipere, & zinzibere, propinato tamen ante vomitū per triduū apozemate apij, hyssopi, & dauci, & similium cum oxymelite. Idem. Caputpurgium, quo frequenter vsus sum ad hemicraneam difficilem ex humore frigido. Rec. euphorbij, castorei. ana. partes æquales. Fiant ex eis sief, & apud necessitatem fricetur cum vno eorum super cutem cū aqua calida, aut oleo costino, aut nardino, & destilletur ex eo in narem, & aurem, quæ ex parte doloris est, deinde balneetur: & cōsequenter adhuc ex medicamine destilletur, & hoc viciſſim, cito enim hemicranea soluetur, si Deus voluerit. Alexāder. Linimentum quo nullum maius ad diuturnam, & difficilem hemicraneam inuenitur. Recip. euphorbij, vitreoli, ana drachm. iiij. myrrhæ puræ, trochiscorum croci, magnetis, croci, piperis albi, ana drach. iij. tere omnia, & confice cum aceto, sic conterendo contritione multa vsque dum fiat sicut mel. Et linies ex eo totum tempus, & dimitte vsq; dum desiccetur, & iterum secūdo, & tertio inunge: deinde lauetur, & singulis diebus sine intermissione faciat vsque dum appareat sanitas, si Deus voluerit. Aliud eiusdem. Olei de sabina, lib. j. ceræ, vnc. iij. euphorbij. vnc. j. Fiat ex eis vnguentū: & ex

eo

eo mediam partem capitis inunge, & frontis, antequam lauetur in balneo, deinde lauetur, & fiat hoc singulis diebus, quia sanabitur, si Deus voluerit. Galen. Non est narcoticorum vsus in vehementia administrationis ad ægritudines capitis propter passibilitatem cerebri. Sed in vehementia necessitatis, quando dolor fit vehemens, & amentem reddit, aut ad syncopim perducit; conuertimus regimen ad administrandum ea cum timore, & cautela; post fractionem tamen excellentiæ eorum, & melius est administrari in emplastris quam in potibus, deinde in caput purgijs, & tu elige, quæ volueris ex eis quæ diximus.

De scotomia, & vertigine. Cap. 13.

CVra huius ægritudinis sunt. v. res. Prima abscindit materiam. Secunda conuertit regimen ad membrum mandans, si est aliquod mandans: & rectificat illud. Tertia conuertit regimen in administratione cibi, & potus ducentium ad æqualitatem. Quarta confortat cerebrum, & caput totum, vt non recipiat, quod mandatur. Quinta conuertit vapores, & fumos ad oppositum, & diuersum, & illud fit cum frictionibus extremitatum, & contritione dolorosa, & ventosatione in eis, & spatulis; & omni, quod attrahit ad diuersum: & cum clysterijs, & suppositorijs, & similibus.

De scotomia, & vertigine a materia calida & sanguinea. Cap. 14.

SI sanguis quidem in causa fuerit ex abundantia eius in toto corpore, primo de basilica minuimus, aut de vena media. Et postea si necessitas vrget, cephalicam minuimus, hoc. n. est præceptum Hippocratis, & si adhuc perseuerauerit ægritudo, phlebotomabis venam nõ pulsatilẽ, quæ est post aurem, ex vna parte, vel ambabus, si necesse fuerit. Scarificatio etiã cartilaginum auriũ est multum conferẽs, & competit ei in hac specie ventosatio crurum. Si aũt sanguinis abundãtia in capite solo apparuerit, de cephalica minuimus sola, & venis quæ sunt post aurem. Scarificatio etiam auris vtilis est: & appositio sãguisugarum in naribus: & appositio ventosarum in nucha, & spatulis, & collo. Et quidem omni speciei eius confert hæmorrhoidũ prouocatio, & in mulieribus menstruorum. Et sint cibi eorum sanguinis feruorem extinguentes, & congelati, & acetosi, & confert eis administratio psyllij conquassati cum aqua, & zuccharo in matutinis omni die: aut infusio coriandri, & confert oleum rosatum, & acetum conquassata, & infrigidata in niue, & effusa super caput: & olfactus eorum, & rosarum, & sandalorum, & faufel, & omne regimen extinctiuum.

De scotomia, & vertigine cholerica. Cap. 15.

CVratur cum medicinis quas in soda calida diximus: & cum decoctione myrobalanorum, & infusione aloes, & alijs, & cum regimine ciborum extinguentium, & cum vomitu, & cum syrupo acetoso, si est a stomachi communitate, & cum alijs, & cum clysteribus, & talibus, & conferunt eis hiera, & collyria.

De phlegmatica scotomia. Cap. 16.

CVratur sicut soda phlegmatica cum pilulis cochijs, & infusionib⁹ de hiera, & alijs, & si est a stomacho, cum vomitu cũ oxymelite, & pipere, aut cũ raphano, aut cum sinapi, & cum clysteribus, & talibus: & cõfert ei hiera logodion iuuamentum manifestum: & hiera Archigenis, & Theodoricon, vt hiera Galeni. Albruabam. Confectio de stæchade, cuius iuuamẽtum est sublime ad vertiginem, & cuius materia est phlegma, & cholera, cuius permistio hæc est. Recip. hieræ picræ, drach. x. agarici, epithymi, ana drac. quatuor, myrobalanorum chebulorum, indorum, emblicorum, belliricorum, stœchados, ana drach. iij. salis indi, drach. ij. Confice cum secania bin, & fit dosis a drac. ij. vsque ad iij. cum aqua calida in ieiunio.

De vertigine melancholica, aut phlegmatica ventosa. Cap. 17.

VErtigo autem melãcholica, aut phlegmatica, curatur sicut soda facta ab illis. Et vertigines quæ fiũt a permistionibus, similiter, & vertiginis quę fit a vapore fœtido curatio est cum administratione redolentium calidorum, aut frigidorum, sicut necessitas inuitat.

De vigilia, & sahara. Cap. 18.

SI a materia est, curetur qualiscunq; sit, sicut in speciebus sodæ diximus, & cum emplastris, & linimentis, embrochis, & caput purgijs, & alijs. Dioscorides. Terantur seminum papaueris vnciæ duę, aut ex corticibus, & seminibus vnc. j. & infundatur super ipsum aquæ fontium lib. semis deinde post horas. vj. aut viij. mulgeatur ex eis aqua, & propinetur in sero cũ zuccharo: & facit somnum soporis bonũ, & quandoque semen papaueris, & cortex ponuntur in sorbitionibus, & conferunt. Haly. Suffumigiũ expertum ad somnum inducendum. Rec. corticum papaueris recentium anni sui, drac. xx. tortellarum de sceni, drachm. octo, seminis anethi, anisi, ana drachm. vj. masti. drach. ij. puluerizẽtur, & cribellentur per pannum de seta cruda: & misceatur cum eis penidiarum quantum est totum. Et sit dosis eius pueris a, drachm. j. vsque ad ij. iuuenibus vero a drachm. v. vsque ad vij. est enim mirabile. Andromachus. Suffumigium sedans vigilias, & insomnietatem, & est

expertum. Accipe corticum papaueris recentiũ anni ſui, drac. v. ſeminis lactucæ, anethi, granorum ſolatri, ana drac. ij. opij chirat. j. tere omnia ſicut alcohol. & da ex eo a drac. ij. vſq; ad v. Mahemet. Confectio trochiſcorũ expertorum ad ſahara cum febre, & acuitate, & ſedat alienationem, & febrẽ, & aufert ſitim vehemẽtem. Rec. ſeminis lactucæ, portulacæ, papaueris, ſeminis cucurbitæ, citruli excorticati, ana drach. v. ſucci liquiritiæ, amyli, dragagãthi, opij, ana drac. j. & ſemiſ. Terantur omnia ſicut alcohol: & fac trochiſcos cum mucilagine pſyllij. Et ſit doſis eius a drachmis duabus, vſq; ad quatuor, cum aqua frigida: & quando neceſſitas eſt maior, da cum aqua coriandri humidi, aut lactucę, aut citruli, aut cucurbitæ, aut ſimilium. Iudęus. Trochiſci ſimiliter valentes. Rec. hyoſcyami, lactucæ, ſeminis papaueris, ana. fac trochiſcos cum ſucco lactucæ, da drac. j. vel ij. cum aqua frigida. Dioſcorides. Opiũ cum oleo ſuppone, ſomnũ facit: & proprie ſuppoſitũ cum licinio: ſed eſt timoroſum, & propter hoc oportet præparari ita, quod poſſit extrahi quando vis, antequã noceat, & ſimiliter ex papauere nigro. Democrit⁹. Embrocha cõfereus ad ſaharã, & dolorẽ capitis ex eadẽ cauſa. Recipit foliorũ alzahanam, & capitis papaueris, & foliorũ apij, & mẽthę, & ſeminis lactucę, & hyoſcyami, ana partes ęquales, decoq; in aqua vſq; ad cõſumptionẽ tertiæ ipſius, & ex ea fundatur ſuper caput, & embrochetur cũ ea, deinde ligetur caput, & cooperiatur pannis, expertũ eſt. Et ſi ex eiſdem fiat emplaſtrum, confert mirabiliter. Iſaac. Embrocha curans inſomnietatem, & ſaharam a cauſa frigida. Accipe florum chamæmeli, meliloti, anethi, corticũ papaueris, ſeu maluæ, corticũ radicum mãdragoræ, ſampſuchi, ana. Fac ſicut diximus, & embrochetur cũ eo. Si a caliditate, & acuitate fuerit inſomnietas, embrochetur caput cum aqua, vbi papauer, ſemen lactucæ, violæ, roſæ, nenufar, folia ſalicũ, hordeum excorticatũ, hyoſcyami ſemen, & portulacæ cocta fuerint. Emplaſtrum cõferens ſaharæ, folia portulacæ, lactucę, raſura cucurbitæ, lenticula aquę, ſemperuiua aggregẽtur cũ mucilagine pſylij, & oleo de mandragora, & infrigidatum capiti ſuperponatur, curat enim, ſi Deus voluerit. Filius Serapionis. Linimentũ cõferens ſaharæ. Recipit trochiſcorum croci, drac. vij. opij, dra. ſemiſ. caſiæ drac. iij. diſſoluantur in oleo mandragoræ, vel roſarum, & fiat linimentum ex eis, quia ſanat, ſi Deus voluerit. Aliud noſtrũ. Accipe ſucci lactucæ, portulacæ, ſemperuiuæ, herbæ hyoſcyami, ſolatri ana partes duas, farinæ fabarum, & hordei, ana partem ſemiſ. opij circiter partẽ ſextã, olei mandragorati, & roſati, ana partes ij. mucilaginis pſylij partes tres, coquantur omnia ſimul vſq; dum fiant ſicut pulmentũ: & dimittantur infrigidari, & poſtquã caput embrochatũ fuerit, ſuperponatur, expertum eſt. Filius Zazer. Oleũ ſomniferum mirabiliter expertum. Recipit opij. drac. decem, ſeminis lactucarum, dra. octo, hyoſcyami, & mandragoræ, ana dra. v. corticũ papaueris, drac. xij. Terantur cõtritione groſſa, & proijce ſuper eam aquæ expreſſionis mãdragoræ, aut coctionis eius, lib. j. aquæ decoctionis capitum papaueris libram vnã, olei ſeſami, lib. j. Coquantur in vaſe duplici vſq; ad cõſumptionẽ ſuccorum, & ex eo frontem, & ſynciput vnge, & ſi ex eo caput purgiũ feceris, confert, & ſimiliter ſi ex eo in nares iecceris, eſt. n. expertũ. Ex caput purgijs plura in ſoda dicta ſunt. Et tu ex illis elige ſecundũ, quod exigit diſpoſitio. Et ex eis eſt illud, quod fit cũ oleo mandragoræ, quãdo deſtillatur ex eo in naſum cũ emulſione lactis. Et ſimiliter ex oleo nenufarino, & roſato, & violato: & quãdoq; deſtillantur in aurem, & conferunt, & quandoq; additur eis opij ſicut granũ orobi, & quandoq; cũ oleo de papauere, aut de lactuca. Gabriel. Caput purgium conferens ſaharæ. Rec. opij, croci, corticũ papaueris, caſiæ, ana fiant collyria, & diſſoluantur in oleo roſato: & deſtilletur ex eis in nares, quoniã eſt expertũ. Idem. caput purgiũ ſi fuerit a cauſa frigida, fiat cũ oleo de croco, & anethi, & chamæmeli: & ſi oportet, cũ modico opij, & croci cum eis. Gabriel. Suffumigiũ cõferens ſaharæ. Recipit roſarum, violarum, foliorũ ſalicũ, ana vnc. j. ſandali macaziri, vnciam ſemiſ. florum nenufaris, drachmas tres, corticum papaueris, dra. vij. ponantur in ampulla vitrea, & impleatur deinde aqua roſata: & obturetur orificium eius, deinde bulliat ſuper cinere calido vſq; ad cõſumptionẽ tertię partis ipſius, poſt hoc deobturetur orificiũ vaſis, & patiens inde fumum recipiat: inducit enim ſomnum. Aliud eiuſdem ſatis efficax, florum chamæmeli, florũ anethi, ana vnc. ij. meliloti, drac. viij. corticum mandragoræ, caſiæ, ſquinanthi, ana drachmas iij. corticum papaueris, drachmas octo, ligni aloes boni, dr. ij. & ſemiſ. Fiat ſicut diximus, eſt enim expertũ.

De phreneſi. Cap. 19.

CVra huius ægritudinis ſi iã impreſſit, caſſa eſt: ſi autem adhuc ſit præparamentum, vt imprimat, ſed adhuc non impreſſit, curatur: ſed non apud negligẽtes, & ſtolidos. Et cura ipſius ſunt quinque res. Prima ſubtrahit materiam, & abſcindit eam. Secunda conuertit vaporoſum eius ad diuerſum, & oppoſitum. Tertia conuertit regimen ad confortandũ caput: vt non recipiat, quod ad ipſum trãſmittitur de vaporibus: & extinguat audaciã acuitatis eorũ. Quarta cõuertit regimẽ ad ea, per q̃ poſſit fieri tẽperies, & adęquatio, ex eis quæ dicam. Quinta conuertit regimen ad ſedationem accidentium. Tres autẽ ex eis ſunt principales, & reſpiciunt cauſam, & ſunt de neceſſitate curæ, duæ autem poſteriores præparant, & adiuuãt, & vna ponit regimen

in

in diæta: & alia ſedat accidentia praua. Diſtinguendum autem eſt in his rebus hoc modo. Primam rem complent phleboromia, vbi neceſſaria fuerit, & medicamen ſolutionis, quando opportunum fuerit: & adminiſtratio clyſteriũ lenium non tranſgredientium lenitatis gradum, vel modicũ trãſgredientiũ, vt nõ fiat incitatio. Secundam rem cõplent frictiones extremitatum, & ligationes compreſſiuę doloroſæ in eis, & effuſiones aquæ calidæ in eis ante frictionẽ, & poſt, & ventoſæ poſitę in tibijs, & brachijs, & ſcarificationes in auribus: & ſanguiſugæ in naribus: & ſternutatoria, & gargariſmata: & prouocatio hæmorrhoidum, & in muliere ſanguinea, menſtruorum. Tertiam rem complent lini mẽta, & emplaſtra repercuſſiua conſiderata, ſicut diximus in ſoda, & canone ibi diſtincta. Quartam rem complẽt adminiſtratio potuum, & ciborum ſedantium inflammationem, & aeris puri temperati, & domus exutæ a formis, & luciditate, in qua ſternãtur redolentia frigida, & in qua ſit fragor ramorum redolentium frigidorum, cum tenui murmure fluentia aquarũ frigidarum, & omnis quies, & adminiſtratio gaudij lenis: & ſonitus organorũ tenuis. Quintam rem cõplent adminiſtratio medicinarum ſomniferarũ, & ſedatiuarum, & ſocietas amicorum qui prohibeãt, & vincant agitationẽ eius, & ſint fideles in adminiſtratione eorum, quæ inducuntur ab artifice, & prudenter coerceant permiſtionem ipſius, aut ſaltem mulceant.

De phreneſi ſanguinea. Cap. 20.

IN primis ſi nihil fuerit, quod prohibeat, phleborometur cephalica: & deinde phlebotoma venam frontis, vel ſanguiſugas applica eis, aut in naribus: & ſi eſt quod prohibeat, ſaltem ex venis frontis, aut narium, ſanguinis fiat extractio. Et ſcito, quod eſt vtilis, & omni ſpeciei phreneſis confert hemorrhoidum prouocatio, ſimiliter aurium ſcarificatio.

De phreneſi cholerica. Cap. 21.

PHreneſis cholerica medicina ſolutiua indiget ſicut eſt aqua fructuũ, & ſyrupus violatus, & roſatus, et diaſiracoſt: & alia q̃ diximus in ſoda. Linimẽta in principio rei vtilia ſunt ex oleo roſ. & aceto cõquaſſatis, & alia q̃ diximus, & emplaſtra, et caputpur. & ſuffumigia, & tu elige ea ĩ c. de ſoda. Et ſi vigilias patiẽ, affer ad locũ hunc quæ diximus in ſahara: & alienet omnino cibaria groſſa, & aquã frigidam da. Et ſcito, quod in ſanguinea indigẽt reſolutione plus; & extinctione minus, & in cholerica, econtra. Hoc enim ſtudio ſanabitur, ſi Deus voluerit.

De lethargia: & eſt ſerſen frigidum. Cap. 22.

CVra huius ægritudinis ſunt quinque res, quas nominabimus in phreneſi: ſed aliter atque aliter acceptæ. Prima eſt occupari ad ſub

A tractationem materiei cũ clyſteribus fortibus, & acutis, & cũ vomitu, & interdum cũ ventris ſolutione: Secunda eſt cõuertere materiã ad oppoſitũ aut diuerſum, & deriuare de parte in partem: & hoc quidem completur cum frictionibus extremitatum, & cõpreſſione doloroſa in eis facta, & ligaturis fortibus, & effuſione aquæ calidæ in eis: & ventoſatione ſine ſcarificatione, quæ procedat deſcendendo: ſicut verbi gratia incipiendo a nucha, & collo ſubdeſcendendo ad ſpatulas, & brachia, & crura, & eſt res efficax. Cõpletur etiam ſecunda res cũ ſternutatorijs, & gargariſmatibus, & ſcarificatione auriũ, & prouocatione hæmorrhoidũ, & menſtruorũ. Tertia res cõuertit regimen ad hoc, vt repellat̃
B materia q̃ traſmittitur ad caput, aut reſoluatur tranſmiſſa. Et cõpletur in principio rei cũ medicinis repercuſſiuis; ſicut eſt oleum roſatum, proprie conquaſſatum cum aceto, & completur in proceſſu rei cum repercuſſiuis in parte, & in parte reſolutiuis: ſicut qui recte oleo roſato, & aceto miſceri docuit caſtoreum cõquaſſatum cũ eis, & ſuppoſitum: & adhuc re multũ proceden te, cum reſolutiuis tantũ: ſicut loquemur poſt. Quarta res eſt regimen in diæta, & alijs exterioribus, & completur cibis, & potibus conuenientibus, ſicut eſt aqua ciceris, & aqua hordei cum barbis porrorum, & hyſſopo, & ruta, & hydromelite, & allio cum pipere pauco ſi non multum febriat. Et alienetur aqua frigida om-
C nino: & completur etiam locando eos in domo lucida plena imaginibus, in qua ſit ſtrepitus, & tumultus loquentium, & aſtantium vehemens cum inquietatione ægrorum; & prouocando eos ad iram, & iurgia, vt non profundẽtur in sõnum, exercendo coram eis ſonitus, & ſtrepitus horribiles, & laborioſos. Quinta conuertit regimen ad ſedationem accidentium, quæ ſunt ſubeth, & ſomnus grauis, & ſoda quæ non ſentitur, & obliuio loquendi, & obliuio vrinandi, egerendi, & aliorum, & hanc rem complet adminiſtratio rerum vigilare facientium: & prohibentium ſubeth, & ſedantium ſodam: & remouentium obliuionem: & incitando eos ad
D loquendum, & vigilandum, & euellendo pilos eorum: & incitando eos ad vrinandum, & egerendum: etiam ſi oporter, ad comprimendum veſicam, & pectinem, ad hoc vt vrinẽt. Hoc eſt totum genus curæ eorum: & hoc toto genere ſanabuntur, ſi Deus voluerit. Filius Zachariæ. Clyſtere conferens lethargiæ phlegmaticæ, & obliuioni, & apoplexiæ. Rec. colocynthidos interiori drach. ij. & ſemiſ. cartami. vnc. j. corticũ radicum capparis, ſeminis vrticæ, ana drac. iiij. calamẽti, vnc. j. coquãtur omnia in lib. iij. aquæ vſq; dũ redeat ad li. j. & ſemiſſem, & accipe huius expreſſionis li. ſemiſ. murinabati. vn. j. & cũ oleo fiat clyſtere, & injciatur. Filius Zachar. Clyſtere cõferẽs lethargiæ melãcholicæ: & eſt illa q̃ rarius aduenit: & ſi accidat, raro eradica-

tur,& apoplexiæ ab eadem cauſa. Rec.epithymi rubei vnc.j.colocynthidos interioris, dra.ij. polypodij,vnc. ſemiſ.calamenthi Manip.j.coquãtur ſicut ſuperius,& fiat clyſtere cũ oleo chamęmeli.Gal.Clyſtere efficax, & ſublime ad lithargiã,& apoplexiã,& paralyſim. Rec.arthanitæ,& colocynthidos interioris, ana drac.j. & ſemiſ.carthami vnc.j.cẽtaureæ minoris vnc.ſemiſ.ellebori albi,dra.j.& ſemiſ.haſce drac.viij. coquãtur omnia ſicut diximus, & clyſterizetur cũ eo. Aliud noſtrum,colocynthidos,drac.ij.cẽ taureæ,vnc.ſemiſ.carthami,polypodij, ana vn. j.hyſſopi,haſce,radi.maluæ,ana Manip.j. mellis vnc.iij.vel iiij.ſalis maſſæ vnc.ſemiſ.ſalgemmæ drac.quatuor.fiat ſicut diximus. Eſt.n.vtile ſi Deus voluerit. Vomitus quoq; prouocandus eſt cum ſinapi,& cum oxymelite, aut cũ raphano,& cũ oxymelite,& oleo,et ſale,et aqua chryſolachanæ,aut ſiclę:aut cum decoctione alfereireng,aut ſimilium. Alexander. Si ventris ſolutio neceſſaria fuerit propter plenitudinẽ,& exhiberi illã fuerit poſſibile,da caſtorei, drachmę vnius,tertias duas,& ſcãmoneæ coctę prępartæ,vnciæ vnius,ſextam, plus,vel minus ſicut oportere videbis, & cũ hydromelite dabis. Sed melior omni euacuatione eſt clyſtere. Sternutatoria, & gargariſmata in capit. de ſoda frigida eligantur,& embrochæ ſimiliter, & caputpurgia odoramẽta, ſed ex odorabilibus ĩ hac parte eſt neemen,& haſce: & proprie in proceſſu rei, & caſtoreum, calamentum, & ruta, & fumus pilorum ignitorum cum caſtoreo, quoniam excitat eum,aut capillorum infirmi, quos prius euulſiſti euulſione dolorosa. Democritus, ſinapiſm° cõgruit lethargiæ, cuius difficilis eſt reſolutio. Sinapiſmus quidem eſt dictus in repoſitorio medicinarum vniuerſaliũ. Archigenes. Acetum ſquilliticũ cõquaſſatum, cũ oleo roſato in quo diruptum ſit caſtoreũ,confert lethargiæ,& euigilare facit: & quandoq; pro oleo roſato permutatio fit ad oleum irinũ,aut oleũ de narciſſo: & quandoq; permiſcentur cũ eis, capilli hominis aduſti cũ aceto:& eſt mirabile. Alexander, Capilli hominis aduſti, & triti multũ cũ aceto vſq; dũ fiat totũ ſicut vnguentũ, ſunt medicina mirabilis ad lethargiã,& ſubeth: excitat.n.cito a sõni profunditate: & quãdoq; miſcetur eis caſtoreum. Alexander. Vapores a capite optime expelluntur,ſi in principio lèthargię,& ſubeth, ex oleo, & aceto conquaſſatis diu caput liniatur. Sed poſtquam circunteneri incipiunt, admiſceri oportet caſtoreum, aut fœniculum, algul, aut pulegium, aut calamentum, aut haſce, & ſimilia, aut neemen, & calamentum, aut omnia,aut ſingula. Emplaſtrum ex arte noſtra,cõferens lethargię,& ſubeth,& vigilare faciens. Recipit pyrethri,ſinapis,ſquillę ana vnc. j.caſtorei,euphorbij,ana vncias quinq;. Miſce omnia cum ſucco aſphodeli, & ſucco ſampſuchi: & epithemetur ex eis puppis cerebri, Andromachus. Accipe ſquillam, & tere, & calidã ſuper locum quantũ ex ea oportet, puppi capitis applica, poſtquã cum oleo roſato, & aceto, & caſtoreo conquaſſatis locum inunxeris. Archigenes. Linimentum reſoluens lethargiam, & ſubeth. Accipe olei de been,olei nardini, & coſtini,ana partem vnã, caſtorei quartam partis vnius: euphorbij,tantundem: & pyrethri ſimiliter,ſquillæ partem vnam, & ſemiſſem, fiat ex omnibus linimẽtum, & epithemetur cũ eo. Galenus. Si diuturna efficitur paſſio,caſtoreũ a granis tribus,vſq; ad quinque, cum oxymelite bibere dandum eſt, ſatis a me expertum. Et ſimiliter theriaca data,& mithridatum, confert, aut diamuſchus,& ſimilia. Philagrius. Stimulãtia corpus ſunt de genere materiam diuertere facientium, & operantur pluſquam frictio extremitatum,& compreſſio dolorosa,& ſunt proprie quando linimenta, & confrictiones fiunt cum rebus acutis, ſicut eſt acetum ſquilliticum proprie, & ſquilla, & ſinapis cum aceto,& vrtica,& ſemen eius,& pyrethrum,& ſemen almezereon, & folia eius. Ex iſtis enim cum fricantur extrema, materia ad diuerſum trahitur, & ſubeth impeditur,vt nõ profundetur in ipſum: ſi glorioſus Deus voluerit.

De diminutione memoriæ. Cap. 23.

IN primis mundificatio fiat capitis, & corporis totius ſi eſt a materia phlegmatica: poſtquam digeſſeris eam. Et euacuatio in principio rei cum medicinis operantibus cum facilitate,ſicut eſt hiera cõfortata cũ pulpa colocynthidos,& caſtoreo, & alijs, quæ nominauimus in ſoda:& gradatim procedemus ad maiora,ſicut ſunt hieræ magnæ, Theodoricon, & nuces muſchatæ, & alia, quæ diximus: & collige ex eis emplaſtra, & caputpurgia, & alia. Et afferas etiam ad hãc partem quę diximus in lethargia. Mahemet Araſi. Linimentum cõferens lethargiæ,& obliuioni, & cõgelationi. Reci. olei ſambucini, vnc.j. olei de been,vncias duas, euphorbij,vnc.j.caſtorei drac.ſemiſ.fiat linimentum,& vngatur cum eis locus memoriæ: quoniam confert. Filius Zezar. Zinziber cõditum reparat memoriam, & proprie ſumptum quolibet mane: & quandoque confortatur cum olibano,& pipere, & eſt efficacius, & quandoque confortatur cum anacardis, & proprie ſi admiſtæ ſint zinziberis cõditi vnc.iij.mellis anacardi,vnc.j.& ſemis, & ſit doſis. vnc.j. Filius Girges.medicamen eiuſdem reparatiuũ memorię, & cõſeruatiuũ eius. Accipe acori(in alio hueg) nutriti lib.ſemiſſ.piperis longi, vnc.j.partes.ij. cymini.vnc.v. miſceãtur omnia ſimul,& adminiſtretur, & ſit doſis eius a drach.duabus, vſq; ad quinque. Haly. Medicamen expertum conſeruans memoriam, & conferens lenibus. Recipit mellis anacardi partes duas:olibani, cyperi acori, ana partes ij. piperis,macropiperis, ana partem

partem vnam, chebulorum indorum, ana partes duas, cymini partes.iij.mellis quantum sufficit. Dosis eius est drac.ij. Medicamen nostrum expertum,ad destructionē memoriæ,reparans, & conseruans eam. Rec.mellis, myrobalanorū chebulorum lib.j. piperis longi vn.iij.& semissem,teratur piper,& misceatur cū melle,& chebulis: & aromatizetur cū gallæ muschatæ,vnc. tribus,muschi boni dra.semis, & sumatur ex eo omni mane in ieiunio a drachmis tribus,vsque ad v.est enim nobile expertū. Et quandocunq; miscuimus cum eis olibani masculi vnc.j.& est bonum. Et quandoque datur prædictum medicamen sine olibano,postquam deglutiuerit ex olibano cicera tria,& est melius,& proprie sumptum cum aqua hyssopi,& olibani,aut vino p-misto. Filius Zachariæ. Confectio anacardina bona,cōferens obliuioni, & caniciei ante horā, & morpheæ,& baaras. Rec. myrobalanorū indorum,emblicorum, belliricorum,ana vnc.iij. piperis,macropiperis, olibani, zinziberis,hyssopi siccæ,acori,spicæ,cyperi(& in alijs pro acoro hueg)ana vnc.v.mellis anacardi,vncias sex, mellis quantum sufficit. Dosis,a drachma vna, vsque ad duas,expertum verax. Confectio anacardina,quam diximus in antidotario,excellēs est in confortatione sensuum, & memoriæ,& facit eam recuperare deperditam.

De melancholia,& mania. Cap. 24.

DIximus in soda intentionem Galeni in cu ratione ęgritudinum melancholicarum, esse in tribus rebus. Prima res est,regimen circa adæquationē curæ eius, & digestionem ipsius. Secunda res est solicitudo circa euacuationem eius. Tertia res est,regimen cōfortatiuum cordis complectens omne regimen dilatās animam,& faciens in ea mineram gaudij. Primā autem rem,duo tangunt regimina. Primum regimen, est regimen humectatiuum, & impinguatiuum, quod in tota curæ protelatione extendendum est: prēterquam,quod faciat cadere in oppilationes, & completur hoc regimē cū balneis, & embrochis humectantibus ante cibum: & effusione aquæ calidæ super caput: & humectatione aeris habitaculi eius:& frictionibus,& vnctionibus tenerū facientibus corpus: & cum cibis,& potibus humectatiuis humores laudabiles generantibus: & omni quod impinguat,& humectat ex cibis,& potibus,& medicinis; & quiete,& somno. Et sit studium in omnibus his supra studium secundi regiminis,quod nunc narro. Secundum regimen est regimen resolutiuum faciens resolutionem cum mediocritate,& proprie eius,quod habilitatum est ex precedenti regimine,vt fiat illud. Et hęc duo regimina oportet, quod sibi inuicē semper succedāt,vt cadat digestio æqualiter in materiā, quoniam est cura vera. Secundam rem complent tria considerabilia in euacuatione materiæ attenda. Primum est, vt nō semel,& laborioſam, & subitam faciamus euacuationem:sed per interualla,habentem temperiem, vt natura euacuatiuum regulet, nō euacuatiuum naturā, hoc enim est præceptū Hippocratis, subita enim,& violenta euacuatio vix a natura regulat̄,& eius operatio est sicut impetus flāmæ, quæ subito in subtile agit,& debile, & prætergreditur grossū, opus vero moderati caloris est equaliter in vtra que parte elixabilis, seu assabilis agere. Secundum cōsiderabile est, vt euacuatiuum sit commensuratum,nō excedens mediocritatem: sed fit extensio eleuationis eius nō recedēs,aut modicū recedens a gradu medicinarū incolumiū, quas te scire fecimus. Tertiū est, vt nō expoliētur solutiua a rebus lenificatiuis,& humectantibus. Hoc.n.est,quod operationem beatificat. Amplius aūt rei huius secūdæ regimen pficitur cū administratione phlebotomię, & subtractione sanguinis vbi oportet,& medicinæ euacuatiuæ,& enematū,& collyriorū cōuenientium primo leniū, deinde acrium: & interdū vomitus, quādo proprie passio est stomachica,aut in stomacho fuerit aliquid,quod ad ęgritudinem addat: aut cū cibus fuerit corruptus in stomachis eorum. Tertiā rem cōplet administratio rerum fm omne genus generantium eis gaudium,& lætitiam,siue cibalium,siue medicinalium, seu potabiliū:& adhuc ex rebus, quæ audiuntur, & videntur,& odorantur,& quocumq; modo sentiri possunt: & administratione aeris temperati,& aspectu formarum multi decoris, & ornatus,& negotiatione iucunda, & blādimentis,& suggestionibus, & promissionibus rerum, de quibus dolent deperditis, & aspectu ludorum distrahentium intentionem eorum a re de qua dolent, & omne, quod ad rem gaudij pertinet.

Cura maniæ, & melancholiæ sanguineæ. Cap. 25.

SI sanguis exuberat in toto,& venæ plenæ sunt;euacua ex vena nigra,& post istam ex basilica: & hoc in melancholia. In mania vero,face contra, scilicet incipe a basilica; post ipsam,si oportet,ex vena nigra; & post ipsas phlebotoma de saphenis: & si adhuc oportet, fac ex vena quæ currit ad pollicem pedis;si videris in ea plenitudinem, & maxime in occultatione menstruorum: trahit enim ea phlebotomia hæc, & si adhuc hæc non contulerint, ex vena frontis facies,aut sanguisugas in ea, & naribus applicabis,quoniam omni permistioni cōfert, & est administranda in hac ægritudine semper phlebotomia larga:vt nō egrediatur subtile, & remaneat grossum,Et si sanguinis peccatum in capite solo fuerit, phlebotoma ex cephalica: & cōsidera q̄ duarum partium capitis sit grauior: & tunc ex eadem cephalica phlebotoma. Et si fuerit sanguinis abundātia propter oppilationē quæ

quę eſt ī hepate, aut ſplene, phlebotoma ex ſal
uatella dextera, aut ſiniſtra. Et ſi fuerit in vtro
que nūc ex hac, nūc ex illa phlebotoma. Adhuc
autē te ſcire fecimus, quod hæmorrhoidū pro
uocatio, & menſtruorū, omni eorū ſpeciei con
fert, & ſimiliter apertio varicū: & ſimiliter aper
tio plenitudinis venarū pedū, in fine rei. Sabor
Rex Medorū. Syrupus cōferēs maniæ, & melā
choliæ ex aduſtione choleræ citrinæ. Rec. ſucci
bugloſſæ domeſticæ, ſylueſtris, ana lib.ij. ſucci
pomorū dulciū redolentium, lib.3. folliculorū
ſenæ, vnc.iiij. croci, drac. duas, zuccharī tabar
zet libras iij. fit autē ſic. Sene proijciatur in ſuc
cis per diem, & noctē poſt cōtritionem eius. de
inde bulliat ebullitione vna, aut ij. deinde cum
zuccharo fiat ſyrupus. Crocus aūt confricetur
in panno in eius decoctione. da vnc.ij. vel tres,
cū aqua bugloſſæ, & quandoque apud neceſſi
tatem, cū aqua caſei. Gal. Accipe folliculorum
ſenæ lib.j. & ſubmerge ipſum in cado muſti al
bi: & dimittatur per menſes ſex: & propinetur
cū aqua bugloſſæ omni mane in ieiunio. cōfert
enim maniæ, & melācholiæ mirabiliter: & mū
dificat cerebrū, & ſenſus, & generat gaudium.
Et ſi decoquatur ſene in iure gallorū, & gallina
rum, aut carnīū, aut piſcium, aut ouorum, cōfert
ſimiliter. Filius Zezar. Infuſio epithymi confe
rens maniæ, & melancholiæ ab aduſtione cho
leræ citrinæ. Recip. epithymi Cretenſis, vncias
tres, florum bugloſſæ domeſticæ, aut ſylueſtris,
vnc.j. ſalis indi, vnc.j. & ſemiſſem. pone in ſcu
tella lapidea: & proijce ſuper eam aquæ caſei
ſumptæ ex capris vncias duodecim, & dimitte
die ac nocte ſub aere limpido, deinde bulliat e
bullitione vna, coletur, & proijciatur ſuper ipſū
cathartici roſati, vnc.ſemiſ. & eſt doſis, vn.j. vel
duæ. Infuſio alia. Rec. ſenę, vnc. duas, pruna. xl.
aquę caſei quantū ſufficit. Tryphera de epithy
mo, quæ adminiſtrāt inter euacuationē, & eua
cuationē in diebus, quādo nō adminiſtrāt eua
cuatio, facit etiā reiuuenеſcere, & generat gau
diū. Cuius permiſtio. Recipit myrobalanorū
chebulorū, emblicorū, belliricorū, & indorum,
ana partes æquales, epithymi ſublimis partes
duas, hieræ picræ partem ſemiſſem, cōfice cum
melle emblicorū, aut chebulorum, & da omni
die ſicut diximus, a drach. duabus, vſq; ad qua
tuor. Gabriel. Pilulę de lapide armeno, q̄ mun
dificant caput ab humore melācholico: & con
ferunt ægritudinibus, quarū materia eſt melan
cholica, ſicut mania proprie, & melancholia, &
triſtitia ſine cauſa, quarū permiſtio. Recipit po
lypodij, epithymi, ana drac. quinque, lapidis ar
meni loti ſecundū artem, drac. duas, & ſemiſsē,
myrobalanorum chebulorum, indorum, ana
drachmas duas, ſtœchados, drachmas decē, ſa
lis indi, colocynthidos īterioris, ana drachmas
quatuor, emblicorum, belliricorum, haſce, elle
bori nigri, ana drachmas tres, hieræ picræ, tur
bith, ana vnc.j. & ſemiſ. cōfice cum oxymelite,
& da dra.j. vel ij. cum aqua caſei. Filius Zacha
riæ. Modus cōfectionis cōferens melancholiæ,
& timori. Recipit myrobalanorum nigrorum,
drac. viginti, harmel, polypodij, ſcebram, id eſt
ozymi maioris, marrubij albi, ana drac. v. epi
thymi, drac. xv. ſtœchados, drac. decē, agarici,
ellebori nigri, alfelengemiſch, ana drach. v. ga
ryophyl. drac. ij. meliſſæ, drac. tres, corticū citri,
bugloſſæ, ana drach. iiij. nucis muſchatæ, galliæ
muſchatæ, ana dra.j. cōfice cū melle paſſullarū,
& melle emblicorū, doſis a drach. ij. vſq; ad iij.
Filius Zachariæ. Modus electarij lætificātis, &
generātis gaudiū, & reiuuenеſcere facientis, &
coloris pulchritudinē, & odoris bonitatē in to
to corpore operātis, & digeſtionis bonitatem,
& retardātis canos, cuius pmiſtio hæc eſt. Rec.
roſarū, drac. ij. cyperi, drach. iij. & ſemiſ. garyo
phyllorū, maſtiches, ligni aloes, ſpicę, aſari, ana
drac.j. & ſemiſ. cinnamomi, & croci, melliſſę, al
felengemiſch, margaritarū, foliorū indorū, ma
cis, cardamomi, heyl, nucis muſchatæ, corticū
citri, galliæ moſcharæ, zedoariæ doronici, ozy
mi maioris, ana dra.j. muſchi boni, drac. vnius,
quartā. Cōfice cum melle belliricorū, & melle
emblicorū, quod ſit quadruplū ſpecierum, ſu
matur ſicut tryphera, & eſt magis cōueniens in
hyeme. Alia adhuc ad maniā, & melācholiam
cōueniētia eligi poſſunt ex his quæ tradita ſunt
in Grabadin maiori, & in capit. de ſoda ex his
quæ educunt materiā earum, & ex eis quæ con
fortant cor: quę requirantur ibi, & afferātur ad
locū hunc. Embrochæ autē cōuenientes eligan
tur, in quibus ſtudiū humectādi ſit vincens ſu
pra ſtudiū calefaciendi, aut infrigidādi. Et nos
plura ex his diximus, & tradidit Gal. decoctio
nē capitū hœdorū, & pedū iuuenum caſtratorū
cū lacte nuper muſſo, & butyro crudo eſſe em
brochā mirabilem ad humectādum, & leniendū
ea, in quibus humectationē quærimus, & eſt
neceſſe, vt in die quinquies ex ea caput liniāt,
& embrochetur. Alcāzi. Mulgeatur ſup caput
lac, & oleū de cucurbita, aut oleum de lactuca,
aut de papauere cū oleo chamęmelino, & iuua
tur eis multū, & humectat cū temperie. Embro
cha cōferens eis, & facies ſomnū. Accipe, papa
ueris, & chamæmillæ, & ſeminum lactucæ, ana
partes æquales. coquātur in aqua ſufficiēti vſq;
ad cōſumptionē medietatis eius, & embroche
tur cū ea. Vomitiua cōgrua in tribus caſib⁹ pau
lo ante diximus eſſe, & fiant in primis cū lenio
ribus, ſicut proprie cū oxymelite, & aqua tepi
da, aut cū oxymelite, & raphano, aut cū rapha
no qui eſt nutritus cū elleboro nigro, aut cū ex
preſſione raphani ſic nutriti, aut cum aqua de
coctionis mabrahumich, & redi poſt illud ad
confortationem ſtomachi cum eis, quæ dice
mus. immo ſit ſtudium tuum poſt curam cor
dis, vt verificetur in eo digeſtio. Et ſi accidat, vt
corrumpatur in eo cibus tā cito, vomitu expel
latur, nihil enim eſt eis deterius quā corrupta

digeſtio

digestio,cibus supra cibum indigestum:& som A nus supra cibum corruptum,& balneum,quini mo sustinere cibum corruptum est eis res nocia. Gal. vitent acuta, & similiter vrinam prouocantia,quoniam quod subtile est in materia,excluditur:remanet in residuo grossum eius, pronum fieri essentiæ lapidis simile. Gal. in melancholia splenica, aut myrachia, solicitudo attendenda est circa splenem, & myrach, & sit quadruplex solicitudo. Prima qua mundificetur corruptum eorum. Et secunda, vt prohibeãtur vapores corruptionum venire ad caput: & proprie cum ventosis, & emplastris rubificãtibus super locum, & fortasse cum cauterijs, & cum eis, quæ detrahunt ad diuersum, & oppositum, sicut sunt clysteria, & prouocatio hæmorrhoidũ,& menstruorum,& phlebotomia saphenæ, & venę pollicis,& positio ventosarum in tibijs, & pedibus. Tertia est,vt confortetur, & rectificetur splen,& myrach, vt materiæ non corrumpãtur in ipsis,imo digeratur omne corruptũ,& fiat minera materiei laudabilis. Quarta est,vt confortetur cerebrum,& non recipat superfiua, sicut sæpe diximus.

De epilepsia. Cap. 26.

CVra huius ægritudinis sunt sex res. Prima ponit regimen in vita. Secunda æquat,& coaptat materiam. Tertia abscindit eã. Quarta ponit regimen in conuersione residui eius ad partes diuersas,& oppositas. Quinta rectificat C membrum mandans,si est aliquod mãdans, & rectificat cerebrum. Sexta corrigit accidentia. Primam autem rem complent administrationes regiminum in sex generibus rerum non naturalium,de quibus est aer, qui est temperãdus eis, nec calidus sit nec frigidus,sed sit ad siccitatẽ decliuior, & confert interdum de regione in regionem mutare aerem, ẽt aliquando consuetum, si sub eo morbus accidit, in eis enim sæpe dissuetus morbum permutat,& in quibusdam, si dissuetus àddat ad morbum, reuerti ad cõsuetum,permutat,& tu complexionem ęgri,& aerem considera, & reuelabitur, fugiẽdus aer,aut non fugiẽdus sit. Cibus aũt cõmensurandus in qualitate,& quantitate est, & in proprietate,& D alijs. Cibus pueris sit lac rectificatum in bonitate diætæ lactantis, & bonitate dispositionis eius,vt nec pinguis,nec tenuis,nec iracũda, nec pigra,nec multum laborans,nec multum quiescens,viuida vultu,bonorum morum,non luxurians, cuius operationes naturales sunt veræ, & proprie digestio. Ex alijs sit proprie cibus boni nutrimenti, & laudabilis chymi non vaporosi, aut corrupti, & sit cib. habens mediocritatẽ cũ declinatione sua ad siccitatem modicam, & sit facilis ad digerẽdum non grauans naturam: & neque sumatur ex eo vsque ad repletionem, neque supra repletionem, neq; supra cibum indigestum,at vero satietatem nauseatiuam vita in quantum possibile est, adhuc autem elige ex cibis ſm proprietatem. Inquit.n. Dioscorides,ruta confert epilepticis,apium vero eã excitat, & fortasse endiuia conceditur,& anethum, & coriandrum. Et prohibentur fructus oẽs,nisi quidam styptici super cibũ, vt prohibeant àscensũ vaporum, & confortent stomachum, & prohibentur caules,& porri,& pisces quidẽ sunt molesti eis: hœdinæ vero carnes, & pullinæ gallinarum,bonæ;& capreolorum, & leporum iuuenum,& quæ hoc cursu procedunt. Potus autem eorum vtilis est vinũ multæ permistionis, nec nimis antiquum,nec nimis nouum,clarum,subtile,odoriferum,styptici tatis parum habẽs,dulce vero,& grossum malum;& similiter ẽt purũ, si sit elegans,hydromel quoq; est potus eis elegantius,q̃ vinum, vitent aũt super repletionem B potum qualiscũque sit,& qñ digestio fieri incipit:& potum omnem immoderatum,& potum aquæ,& potum vaporosum,sicut est vinũ de dactylis,& similia;famem aũt oẽm, & repletionẽ fugiant. Moderatum quoque ieiuniũ cõfert, & melius in hoc casu moderate inantium,q̃ repletum. Vitent coitum, fortassis coitus apud eos, qui vltime abstinent, si moderatus sit,sanat. Sõnus autem,& vigiliæ supra rõnem nocent,& supra satietatẽ somnus nocet, & supra nauseam, cõfert vero apud principium digestionis cibi, sed moderatus, somnus apud ieiuniũ, & vacuitatem nocet. Exercitium,& quies supra rõnem, nocent, moderatum vero vtrumquę confert,& proprie ſm legem, nam moderatum exercitiũ ieiuno confert, nocet qualecumque sit post cibum,quies vero e cõtrario iuuat,& nocet. Omne autem quod dilatat animam, & confortat, confert. Angustia autem,& tristitia nocent, & dolor,& solicitudo laboriosa nocent. Secundã autem rem complent,quæ materiam proprietate,& virtute adaptant,vt eius facilis fiat expulsio,qualia sunt squilla,& acetũ eius,& oxymeli ipsius,& decoctio, & syrupus hyssopi, aut alhasce,aut stœchados, aut acori,aut origani,& similium. Tertiã autem rem complent euacuationes decentes,quarũ rememorabimur,& clysteria,& suppositoria lenia,& acuta. Et in sanguinea phlebotomia saphenæ, & prouocatio hæmorrhoidum,& menstruorum,& emissio spermatis,si a retentione eius fiat,expulsio vermiũ, si fiat propter illos. Quartam rem complẽt gargarismata,& sternutatoria,& proprie vomitus, & commasticationes multiplicãtes saliuam, & sputum,& fricationes, & ligaturæ in extremitatibus:& vẽtosationes in eis: & emplastra rubificantia,& proprie super membrum mandans,si est membrum mãdans. Quintam rem complet rectificatio stomachi,si est a stomacho,aut matricis,aut intestinorum,aut membri alterius,sicut diximus,& dicemus, & in oĩbus his rectificatio cerebri debet esse intentio prima, sicut iã diximus. Sextam rem complent administratio medicinarum, quæ cum proprietate retardant

paro-

paroxyſmum, aut mitigant, aut cito ipſum ceſ-
ſare faciunt, aut prohibẽt aduentum eius omni
no,aut occultant,ſicut dicemus poſt. Et aliquan
do phlegmatica febris, & proprie longa reſol-
uit:digerit enim,& conſumit materiam eius,&
quandoque apud reſolurionem eius apparet in
partib. capitis ſaphati,aut albaras,& ſignificat
ſalutem. Apozema hyſſopi cõferens epilepſiæ
propriu mirabiliter. Accipe hyſſopi ſiccæ,lib.j.
paſſularum enucleatarum, vnc.ij.coquantur in
lib. iij. aquæ pluuialis vſq; dum ſit medietas e-
ius conſumpta, & da oĩ mane cum oxymelite
ſquillitico,bonum,& expertum. Et qñque addi
tur in apozemate haſce, & qñque epithymum,
& eſt efficacius, & qñque fit inde ſyrupus melli
nus conferens eis, ſi Deus voluerit. Res autem,
quas ſemper in potib. ſumere oportet,ſunt pæo
nia,& ſemẽ eius,& pyrethrum,& ſiſeleos,& ari
ſtol.rotunda. Et hæc quidem danda ante purga
tionẽ, & poſt cum hydromelite, aut apozema-
te hyſſopi,aut aliquo talium. Ioanitius. Confe-
ctio hierę diacolocynthidos ſuper expectatur fi
ducia iuuamentorum multorum ad ægritudi-
nes omnes capitis,& cerebri,& neruorum,diffi
cilis eradicationis,ſicut eſt ſoda proprie, & he-
micranea,& epilepſia, & paralyſis, & tortura,
vertigo,& tenebroſitas viſus. Cuius permiſtio.
Rec.hieræ picr.in qua aloes fuerit duplum ſpe-
cierum,vnc.vj.trochiſcorũ alãdahal. vn.iij. tur
bith,vnc.ij. ſquillæ aſſatæ, agarici, ſtœchados,
ana vnc.ij.& ſem.ſcãmoneę Antiochenæ coctę
in pomo,aur.ij. ellebori nigri,ſalis gẽmæ, bdel
lij ana aur.iiij. Bdellium reſoluatur in vino per
miſto,cæteræ autem res terantur,& cribellẽtur,
& fiant trochiſci bdellio diſſoluto, & ſiccentur
in vmbra,& iterum terantur,& cribellentur,&
confice cum melle paſſularum conterendo vſ-
que dum fiat ſicut paſta. fac pilulas, & ſit doſis
a dr. j. vſque ad ij. Mahemet Araſi. Confectio
medicaminis,quod oĩ die datur ad epilepſiam,
& vertiginem,& præparat materiam,cuius per
miſtio. Rec.ſtœchados,dr.j.agarici,dr.ij. & ſe-
miſſ.ſiſeleos,dr.iij.violarum ſiccarum, dr.ſem.
confice cum Keſmes. Et da omni die in modũ
duarum,aut trium nucum cũ oxymelite ſquilli
tico. Idem confectio alia mirab. ad epilepſiam,
propria,& experta. Rec. pyrethri,ſiſeleos,ſtœ-
chados,ana dr.x.agarici,dr.ſemiſſ.cordumeni,
haſce,ariſtol.rotundæ,aſphodeli,liquiritiæ,car
pobalſami,pæonię,ana dr.iij. & accipe expreſ-
ſionis ſquillæ,& mellis partes æquales, de qui-
bus coctis ad ſpiſſitudinem quantum ſufficiat
ad aggregandum ea,accipe, & deinde reconde
in vaſe vitreo:doſis a dr.ij.vſque ad iij.eſt enim
medicamen vltimum. Filius Serapionis. Pilu-
læ ad epilepſiã ex phlegmate,expertæ. Accipe
ſiſeleos,ariſtol.rotundæ,caſtorei, ſalis indi,ana
dr.iiij.radicum pæoniæ,trochiſcorum de ſquil-
la,ana dr.x.polypodij,dr.vij.agarici,dr.xij. co-
locynthidos, dr. xj. (in alio v.) turbith,dra.xv.
myrobalanorum nigrorum,bellericorum, em-
blicorum,ana dr.iij.lapidis lazuli,vnc.xiij.my
robalanorum citrinorum, ellebori nigri, cha-
mępityos, chamędryos, ana dr.viij. confice cũ
ſecaniabin ſquillitico: doſis a dr. j. vſque ad ij.
& ſemiſſ. Filius Serapionis. Pilulæ ad epilepſiã
melancholicam fideles,& morpheam nigram,
& ægritudinem melancholicam. Rec.hieræ pi
cræ dr.v.epithymi,dr.x.lapidis lazuli loti, dra.
vij.ſcammoneæ,colocynthidos,ellebori nigri,
ſpicæ,ana dr.ij. confice cum aqua mellis, da cũ
aqua epithymi, & paſſularum. Alexander. Pi-
lulæ,quibus nullæ fortiores ad epilepſiam,& ar
thriticam,& podagram. Rec.aloes,colocynthi
dos,ſcammoneæ,bdellij,ellebori nigri,corticũ
gummi, ana partem.i.euphorbij, baurach, ana
partem ſemiſſ. confice cum ſucco caulium: do-
ſis a dr.j.vſque ad ij. Oribaſius. Medicamen bo
num,quod ſumitur omni die, confert epileſiæ,
& vertigini. Rec. baccarum lauri, piperis albi,
ſiſeleos,pyrethri,ana drac.iij. radicum pæonię,
ariſtolochię rotundæ,ana dr.ij.caſtorei, trochi-
ſcorum de ſquilla,ana dr.j.confice cum oxyme
lite ſquillitico,& da cum eodem oxymelite die
qualibet. Clyſtere conferens mirabiliter. Acci
pe alhaſce,hyſſopi,abſinthij,ana vn.ſemis, pul
pæ colocynthidos,dr.ij.centaureæ,dra.iiij.car-
thami,dr.xij.olei de Kerua,drac.v.clyſtere fiat
cum eis. Sternutatoria autem,caputpurgia,&
gargariſmata,& maſtications eligãtur in cap.
de ſoda. Ruta autem, & caſtoreum ſeparatim,
aut coniunctum odorata cõferunt mirabiliter,
& ſimiliter gummi rutæ agreſtis confert, facit
enim cito reuiuiſcere, & excitat ſepultũ a vehe
mentia paroxyſmi. Alexander. Ex hyſſopo,pu
legio, & origano cum caricarum quãtitate ſuf-
ficiẽti paſtillos facies, quos commaſtices, quia
phlegma deponunt,& cerebrum mundificant.
Adhuc autem pyrethrum cum maſtiches,& ce
ræ quantitate ſufficienti commiſtum, & com-
maſticatum, phlegma cum virtute deponit, &
mundificat cerebrum mirabiliter. Gal. Pęonia
ſm omnem modum adminiſtrationis eius eſt
medicina magna ad epilepſiam: radix ſcilicet,
& ſemẽ eius. Et enim ſi ex ea diebus ſingulis a
dr.ij.ad vſque ad iiij.propinetur cum aqua mel
lis,& hyſſopi,aut cum oxymelite confert mira-
biliter. Et ſimiliter ſi fiat ex ea caputpurgium,
aut gargariſmata cum oxymelite, & ſuffletur
ex eam naſum,confert. Et ſi continue puluis e-
ius odoratur,confert. Expertum eſt ſuſpenſio-
nem eius in collo eſſe iuuamen ſublime,& etiã
ſumptam in cibis, & potibus. Et fit ſuffumiga-
tio ex ſemine eius, & eſt mirabile,ſumpta ẽt cũ
melle roſato diebus ſingulis,ſanat, ſi Deus vo-
luerit. Hippocrates dixit,& multi poſt ipſum,
& nos etiam experti ſumus, pyrethrum eſſe me
dicinam fidelem ad epilepſiam, & proprie con
ditum eius,& electarium factum ex eo, & mel-
le, & trochiſcos factos ex eo ſumptos cum hy-
drome-

dromelite, & caputpurgium ex eo, conditum autem eius fit ſicut zingiber conditum, expertum, bonum. Confectio depyrethro conferens epilepſiæ, & torturæ, paralyſi, & ægritudinibus neruorum frigidis. Recipit ſecacul lib.j. & pyrethri humidi, aut humectati, dr.vj. mellis deſpumati. lib.v. pinearum purgatarum, lib.j. & s. cō dies cum zingiberis, & pyrethri, ana vnc.j. garyophyllorum, nucis muſcatæ, cubebæ, ana dr. iij. cinnamomi, drachm.v. & in alio pyrethri, & hueg, aut zingiberis, aut humidorum, aut humectatorum, ana dr.iij. expertum, bonum, & alij addunt muſchi, dr.j. Gal. poſt corporis, & capitis mundificationem, theriacā, aut mithridatum dabis diebus, quibus a purgatione interpolas, & proprie auellanas duas de altero eorum, & proprie in ſero, aut in mane, ſicut videris expedire. Danda eſt etiā confectio de muſco, dulcis, & amara: & theriaca diateſſarō, & cōfectio Cęſaris, & hiera Hermetis, & Theodoricon cū nucibus muſchatis. Filius Serapionis. Confectio maſticatorij faciēs fluere per ſputum humores mirabiliter, & mundificans caput. Recipit pyrethri, dr.j. ſinapis, dra.j. & s. ſtaphidis agriæ dr. ij. ſalis ammoniaci, dr.s. cū maſtiches, & ceræ partibus conuenientibus miſce, & fac formas ſicut auellanarum, & ex eis iugiter maſticentur in ieiunio, conferunt enim, ſi Deus voluerit. Gal. Odoretur ruta omni hora, & ſit caputpurgia cum ea, & confert epilepſiæ. Et ſimiliter auricula muris bibita, & caputpurgium ex ea factum, ruta agreſtis ſimiliter experta eſt, & ſimiliter gummi eius. Democritus. Suffumigatur epilepticus cum aſa, & adminiſtratur odor eius, & excitat epilepticum, & adminiſtrata omni hora præſeruat eum ab epilepſia, ſi Deus voluerit. Eodem modo cofert galliæ muſchatę adminiſtratio, & ſimiliter gummi eius, & ēt bibita, Alexander. Veſica apri cum tota vrina exiccetur in furno, & dabis ex ea ad fabæ menſurā diebus ſingulis in mane cū oxymelite, expertū eſt. Et dixit ſe vſque ad tertiam diem quendam vidiſſe curatum. Dioſcorides. Leporis coagulum ſi bibatur, cōfert epilepſiæ. Et ſimiliter aſi ninum hepar aſſatum, & comeſtum in ieiunio. Detegunt epilepſiam hepar caprinum comeſtum, & ſuffumigatio ex galbano, & ſimiliter ex vngulis capræ, & apium ſecundum omnem modum adminiſtrationis eius, & fungi, & ſuffumigatio ex myrrha, & poſitio eius in naribus, aut ex cornu caprino, & hepar caprinum, & hircinum comeſtum, aut odoratum.

De apoplexia. Cap. 27.

CVra huius ægritudinis proxima eſt curæ epilepſiæ, præterquam quod oportet, vt omne genus curæ adminiſtretur illico, dilatio enim ducit ad mortem feſtinam, cum ſit etiam ipſe morbus per ſe parum recipiens curam, ſicut Hippo. dixit. Veruntamen, vt non appareat ex parte operantis defectus, conaberis a principio materiam ſubtrahere, quantum poſſibilitas exigit. Et ſi quidē, ſanguinē eſſe videris vtriuſque partis, phlebotoma cephalicam illico ſimul cum emiſſione multi ſanguinis, ſi res patitur. Et conſequenter crura, & pedes ventoſari facias, & trahe inquantum potes ad oppoſitam partem, cum omnibus generibus attractionū, & etiam cum clyſteribus acutis, & ſternutatorijs, & ſuffumigationibus, & alijs. Si autē plegmatica fuerit materia, ſubtrahe etiam inquantum potes, ſicut hic diximus. Et ex hoc require in capitulo de ſoda, & de epilepſia, & de eo, quod dicemus in paralyſi, ſi Deus voluerit.

SVMMA IIII.

De ægritudinibus neruorum. Cap. 1.

AEgritudines neruorum, aut ſunt a complexione pura, & alteratione ſolū: & indigent confortatione poſt illud. Aut ſunt complexionales cum materia: & indigent alteratione, & mundificatione, & demū confortatione. Aut ſunt a ſolutione, continuitatis eorum: & dicemus curam eorū in loco ſuo. Aut cōtritio eorum, & dicemus ibi. Et complexionales quidem neruorum ægritudines a frigiditate ſunt ſm plurimum, & deinde ab humiditate: a caliditate vero, & ſiccitate non ſæpe, licet qñque accidant: & quidem verificatum eſt, quod febris ſuperinuadens curat neruorum, & iuncturarum ægritudines, quarum radix eſt frigiditas, aut humiditas, digerit enim, & ſubtiliat materiam, & conſumit. Dioſcorides. Zinia ſm omnem modum adminiſtrationis eius malam neruorum complexionem alterat, eos confortat, & iuncturarum doloribus ſimiliter, & proprie comeſta cū vitellis ouorum, & ſaluia, & ponitur in decoctione hydromelitis, & cōfert mirabiliter. Emplaſtra quoque cum melle, & farina hordei, confert dolorib. eorum. Hydromel conferēs oībus ægritudinibus neruorum frigidis, & humidis. Accipe ex zinia lib.s. foliorum ſaluiæ, & lelengi, ana vnc.vj. ſtœchados, vn.iij. bulliant in lib.aquæ vj. vſque ad lib.iij. & cola, & cum mellis lib.s. permiſce, & proijce ſuper ea piperis, garyophyllorum, ſpicæ, ana dra.j. & s. zingiberis, cinnamomi, ana dr.v. Dimitte a ſero vſque mane, deinde cola colatorium. Et ſit doſis eius in ieiunio, lib.s. cum aqua calida. Embrocha conferens ægritudinibus neruorum frigidis, quæ adminiſtranda eſt ſuper caput, & locum originis neruorum, & ſuper locum paſſionis. Rec. florum chamomillæ lib.s. ziniam, florum ſaluiæ, ſiſymbrij, & ſampſuchi, & ſtœchados, & lelengi, ana vnc.iiij. Decoquatur in lib. iiij. aquæ vſque ad ij. & fiat embrocha cum eis ſicut diximus, & cataplaſmetur ex fæce, eſt enim expertum, ſi Deus voluerit. Iudæus. Syrupus Apo

Syrupus Apo

rupus

rupus de ſtœchae eſt medicina mirabilis confe
rens oĩbus ægritudinibus neruorũ frigidis, &
confortans eos, cuius permixtio. Recip. florum
ſtœchados vnc. iiij. haſce, ziniam, ana vnc. j. pi-
peris, pyrethri, ana dr. iiij. paſſularum ſine inte-
rioribus vnc. j. coquantur in lib. iiij. aquæ vſque
ad ij. cum mellis lib. j. ſapæ lib. s. fiat ſyrupus: do
ſis eius eſt ab vnc. j. vſque ad ij. cum aqua alki-
lil. Confectio conditi ad ægritudines neruorũ
frigidas mirabilis. Rec. ſecacul, pinearum mun
datarum, radicum acori, ana lib. j. & s. & ſint
ſecacul, & acorus elixata, & expreſſa, & miſce
cum eis præter pineas, mellis deſpumati lib. x.
& decoque lento igne vſque dum ſpiſſitudinẽ
acquirat, deinde deponatur ab igne, & proijciã
tur ſuper ipſum pineæ, & miſceantur adinuicẽ.
Poſt hoc puluerizа ſuper ea piperis vnc. j. pipe-
ris longi, garyophyllorum, zingibe. macis, ana
dr. iiij. nucis muſchatę, galãgę, cardamomi, ana
dr. iij. Doſis eius eſt vnc. j. mane, & ſero. Deco-
ctio cõferẽs mirabiliter ad omnes ægritudines
neruorum, & dolores eorum. Accipe ziniam re
centis, & humidæ, & proprie ſucci eius lib. s. &
permiſce cum eo mellis vnc. & ſemiſ. & olei de
Kerua, aut olei de tribus piperibus dictis in an-
tidotario aur. ij. picræ aur. ij. aut minus, aut plus
ſi in quod oportet, & da in potu, dr. x. vſq; ad xx.
Si autem ipſa herba humida inueniri non pote
rit, accipe ex ſicca circiter, lib. s. decoque in lib.
j. aquæ vſque ad lib. s. & fac ſicut diximus. Ex
oleis aũt, & vnguentis, & emplaſtris, & alijs cõ
uenientibus ad permutationem malitiæ cõple
xionis neruorũ in maiori Grabadin plura ſcri-
pſimus, quæ ibi requirãtur, & de plurimis ẽt lo-
quemur in capitulis proprijs, & ex purgantibus
ẽt materias eorum multa illic ſcripſimus, quæ
requirantur ibi, in præteritis capitulis plura ſcri
pſimus, & proprie in ſoda, & epilepſia, & verti
gine, & ſcribemus ẽt in capitulis, quæ ſequẽtur.
Gal. Theriaca, & mythridatum adminiſtrãtur
ad omnes ægritudines neruorum frigidas cum
aqua decoctionis vnius manipuli ziniam, & ani
ſi, & foliorum rutæ, & ſaluiæ, & conferunt in oĩ
tempore ægritudinis, & in principio quidẽ an-
te purgationem, quia digerunt, & ſubtiliant ma
teriam, & permutant malitiam complexionis
frigidæ, & conferunt poſt purgationem, quia re
ſiduum materiei reſoluunt. Adhuc autẽ habent
proprietatem, vt neruis iuuamentũ afferant ma
nifeſtum, & cõfortent eos. Et ſit doſis a quarta
dr. j. vſque ad dr. j. diebus ſingul. Gal. Habet ad
huc de proprietate ægritudinibus neruorũ con
ferre proprie adminiſtratio caſtorei omni die
Kirat. j. cum eo, quod cõuenit ei ex potibus. Hu
ius etiam intentionis eſt aſſa fœtida proprie mi
rabiliter inuncta .ſ. & bibita omni die. Simili-
ter oleum de narciſſo, & oleum de iride cũ glu-
tino albotin, & ſimiliter oleũ de been, & oleũ
de alcanna, & oleum de ruta. Piper quoque eſt
ad neruorum ægritudines frigidas medicina

Oleacinum
tientia.

ſublimis, & oleũ de piperibus, & ſimilia. Oleũ
vero de euphorbio iuuamen eſt mirabile, & ſi-
militer oleum de croco, & oleum philoſopho-
rum, eſt. n. expertum verax. Humain. Modus
pilularum de euphorbio conferentium ad mol
lificationem, & frigiditatem neruorũ, & ad hu-
mores crudos, qui deſcendunt ad eos, vel qui ſe
pulti ſunt, quarũ permiſtio. Rec. euphorbij, co-
locynthidos, agarici, & ſerapini, bdellij, ana dr.
iiij. aloes, dr. vj. maſtiches, dr. ij. confice cum ex
preſſione ziniam, aut porrorũ, ſunt. n. expertæ,
doſis a dr. j. vſque ad dr. ij. & ſemiſ. Gal. Confe-
ctio pilularum fœtidarum maiorũ expertorum
iuuamentorum ad ægritudines omnes neruo-
rum, quę ſunt a materia groſſa viſcoſa difficilis
eradicationis, & ad dolores iuncturarum, qui
ſunt ab eadẽ cauſa, & ad omnes dolores totius
corporis, qui eandem habent materiam, ſimili
ter ad vertiginem, & ad epilepſiam, & ad hemi
craneã difficilem, & ſodam, morpheam, & al-
baras, & lepram. Rec. aloes, turbith, ana dr. v. ſe
rapini, ammoniaci, opopanacis, bdellij, ſemi-
nis harmel, myrobalanorũ, colocynthidos in-
terioris, ana dr. iiij. ſcammoneę, dr. ij. thapſię in
dæ, hermodactyli, fœnugrẽ, ana dr. ij. caſtor. aga-
rici, euphorbij, ana dr. j. cinnamomi, croci, car-
damomi, ſpicæ, ana dra. s. gummi infundantur
in aqua porri, & fac ex eis pilulas, doſis a dra. j.
vſque ad ij. Pilulæ fœtidæ minores, quæ ſunt in
poteſtate maiorum, quarum permiſtio. Rec. ſe
rapini, ammoniaci, opopanacis, bdellij, aloes,
ana dr. iij. caſtorei, armel, ana dr. iij. colocynthi
dos, dr. vij. turbith, dr. x. cõfice ſicut alias. Filius
Zachariæ Araſi. Pilulæ fœtidæ maiores, quæ
conferunt ægritudinibus omnibus neruorum,
ſicut eſt paralyſis, & tortura, & ſpaſmus humi-
dus, & dolor iuncturarum, & ſolutione educũt
humorẽ groſſum viſcoſum, a locis difficilis era
dicationis eius, quarũ permiſtio. Rec. hieræ pi-
cræ dr. x. pulpæ colocynthidos dr. vj. centaureæ
minoris, meizarcham ana dr. v. euphorbij dra.
ij. & ſem. ſcebram, caſtorei, zingiberis, aſſæ fœ-
tidæ, ſerapini, opopanacis, ſeteragi Indi, ſina-
pis, piperis, ana dr. j. gummi diſſoluantur in a-
qua rutæ, & fac pilulas cum cæteris, doſis a dr.
ij. vſque iij. Pilulæ fœtidæ minores ex inuentio
ne noſtra, & eiuſdem, & ſunt in intentione ma-
iorum, & cõferunt tremori mirabiliter proprie,
quarum permixtio. Rec. hieræ picræ, dr. v. pyre
thri, caſtorei, caſiæ, ana dra. iij. ſerapini, pulpæ
colocynthidos, ana dr. iiij. doſis a dra. ij. vſque
iij. & expertum. Filius Zachariæ Araſi. Confe-
ctio anacardina, quæ eſt medicina ſublimis ad
omnes ægritudines neruorum frigidas, aut hu-
midas, ſicut paralyſis, & ſpaſmus ab humiditate,
aut a frigiditate; & tortura, & tremor, & ſtu-
por, ſtatim enim ſanat. Accipe zingiberis, co-
ſti, pyrethri, nigellæ, piperis, macropiperis, hue-
g, ana dra. x. myrrhæ, foliorum rutæ, aſſæ, gen-
tianæ, ariſtolochiæ, baccarum lauri, caſtorei,
thapſiæ,

Pilula mi-
rabilis ad
tremorem.

thapſiæ,ſinapis,ana drac.v. mellis anacardini, A drach.v.& tertiam. Inuoluantur omnia cum oleo nucum, & confice cum melle apum, da ex eo in modum grani lauri. Inquit Mahemet,hęc medicina eſt bonitatis magnæ ad ægritudines, quas diximus in omnibus ægritudinibus frigidis, & inflammat corpus ſtatim, & adducit febrem bonam ſpaſmo humido, & fricatur cum ea lingua, & confert grauedini eius, & fit emplaſtrum ex ea ſuper membrum ſtupidum, & frigidum, aut fricatur cum ea, & confert proprie mirabiliter, & facit ſudare, quapropter oportet, vt cooperiatur ſumens eam vt ſudet, ſanat.n. ſi Deus voluerit. Hamech filius Zear. Oleum quod adminiſtratur in potu ad ægritudines neruorum,quæ fiunt a phlegmate, & humore viſcoſo, adminiſtratur cum aliquo, quod conuenit ex potibus. Rec.colocynthidos,drac. x.aloes,drach.v.turbith albi,drach.iiij.ſquillę, drach.iij. gentianæ,pſyllij, ſampſuchi,ziniam, ana drach.iij. & s. amomi,ſpicæ, xylobalſami, gariophyllorum,cinnamomi,piperis,macropiperis,ariſtolochiæ longæ,& rotundæ,caſiæ,polij,ſquinanthi,petroſelini,polypodij,aniſi,epithymi,ana drac.ij.& s. ſerapini, liquiritiæ,hyoſcyami,zingiberis,ana drac.ij. Contere omnia contritione groſſa, & funde ſuper ea aquæ fontium lib. iij. olei antiqui ſextam vnius, coquatur lento igne vſque ad aquæ conſumptionem. Hamec. Oleum de ſigia confert ægritudinibus neruorum phlegmaticis. Cuius hæc eſt permiſtio. Rec.ſigiæ,caſtorei, praſij, ana vnc.j. piperis,zingiberis,ſquinanthi,caſiæ, ana dra.v. cyperi,coſti,carpobalſami, xylobalſ. ellebori nigri,ammoniaci,ſpicæ, ſerapini,ariſtolochiæ lõgæ,& rotundæ,ana dr.iiij.olei firicini drach. v. aquæ lib. iij.coque ſicut hic proxime diximus. Oleum aliud de ſigia valens ſimiliter. Olei firicini lib.ij.caſtorei lib.iiij.coque in duplici vaſe. Eligimus autem ex antidotario vnguenta, & emplaſtra, & olea, de quibus eſt hyſſopi cerotum, & vnguentum de bdellio, & vnguentũ Phylagrios, & cerotum diapente, & cerotum Alexandri,& cerotum Andromachi, & emplaſtrum filij Zachariæ.Ioannitius. Læſio cadens in neruis poſterioribus iuuamen ſuſcipit a ſternutatorijs, & caputpurgijs, propterea, quòd a locis originum neruorum diuerſio fit ad locũ emunctorij communis, & purgatur per ipſum. Læſioni aut cadenti in neruos faciei, ſternutatoria, & caputpurgia prohibenda ſunt in principio,fortaſſe enim conferunt in fine rei. Gargariſmata autem ſunt his, & illis vtilia, & proprie poſt mundificationem communem: niſi materias ad pectus rheumatizare timueris, & pulmonem, ſunt enim tunc ſuſpecta, ſicut alibi diximus. Etiam quædam ex his,quæ præceſſerunt caputpurgia, & ſternutatoria multa colligere potes ad hæc vtilia,& gargariſmata.

Inducens ſebrem.

De paralyſi. Cap. 2.

IN cura huius ægritudinis regimen duplex eſt. Eſt.n. regimen quoddam commune, & quoddam proprium. Cõmune autem regimen nunc partem morbi tangit,nunc proprietatem, interdum vero diætam. Et primum quidem cõpletur cum adminiſtratione omnis ſtudij ad capitis partem poſteriorem, & nucham, & illud ideo qñ cadit ſm plurimum hæc infirmitas in neruos motiuos, & eorum ortus eſt a poſteriori cerebro,& nucha. Et hoc quidem ſtudium etiã in quibuſdam alijs neruorũ ægritudinibus adminiſtrari debere commune eſt, ſicut eſt ſpaſmus proprie,tremor,& ſtupor,& tortura. Secũdum vero completur cum adminiſtratione medicinarum proprietate, & virtute conferentiũ, B & confortantium eos,ſicut hic in proximo capite,quod eſt ante iſtud,diximus. Tertium autem *Cibus.* completur cũ paucitate cibi, & potus, & omni regimine exiccatiuo,& ſicut eſt ex cibis,& potibus, & condimentis eorum proprietatem habentibus, vt neruis conferant, ſicut ſunt grana pini proprie, & cerebrum leporis, & haſce, & origanum, & hyſſopus,& piper,& zingiber,& pyrethrum, & ius ſerpentis cum proprietate,& ſpecies ſalis conditi,& ius gallorum antiquorũ ſm doctrinam Galeni, & hydromel recipiens ſampſuchum,haſce,ſaluiam,& ſimilia. Et confert eis adminiſtratio capparis:& tali alpheſire in primis cum eleuantur a terra, frixi cum ſpe- C ciebus:& hueg conditum. Vinum autem vitare oportet, facit enim penetrare ad neruos materias,quæ forſitan non penetrarent. Et ſcito,qđ vinũ inimicũ eſt neruis, & oculis per ſe. Ipſius enim abuſus eſt cauſa morbi ipſorum. Vitent *Potus.* ẽt aquam, & potum ſupra cibum, & ſomnum ſupra cibum, & ſit parcitas in potu ſm omnem modum, & ſit potus exiccatiuus, & abſtinere ſupra ſitim,& famem eſt cura prima. Regimen autem proprium cadit in quatuor res. Prima eſt adæquatio materiei, ſecunda eſt abſciſſio eius, tertia conuerſio reſidui eius ad oppoſitum, & diuerſum,quarta corrigit accidentia. Prima autem res completur cum adminiſtratione rerum morbi materiam carminantium,& matu- D rãtium, de quibus hic paulo ante locuti ſumus, & tu require in illo. Secunda autem res completur adminiſtratione proprium euacuantium,ſicut hiera diacolocynthidos, & pilulæ fœtidæ, & hiera Hermetis, & alia quę ſupra diximus. Inquit Gal.ægritudines neruorum,& iunctura rũ non niſi forti agente rectificantur. Veruntamẽ de meliori operatione eſt nõ properare ad vſum fortium principio, ne ſubito tollatur virtus,aut reſoluatur. Vomitus autẽ, & euacuatio per clyſteria,& proprie acuta ſunt ex bonis euacuationibus, & fiat vomitus proprie cũ expreſſione raphani,cum oxymelite,aut cum expreſſione raphani in quo ſit virtus ellebori nigri, aut vomitus ſit poſt cibaria acuta. Et oportet vt

Vomitus.

inter

inter euacuationē, & euacuationē interueniat tēpus, in quo operari oportet regimē cōfortatiuū. Et tunc quidem administrentur theriace, & mithridatum, & confectio de muscho dulcis, & amara, & similia. Et quidē in hac hora anacardinum, quod diximus, est eis mirabilis medicina, & hac quidē vicissitudine regimen istud cōpletur, & cito sanitati restituitur, si Deus voluerit. Tertia aūt res completur cum gargarismatibus, & cum masticationib⁹, & caputpurgijs, & sternutatorijs, de quibus pluries fecimus mētionem. Quartam aūt rem complent vnctiones, & emplastra, & fricationes, & balneū, & alia de quib. loquemur iam, si Deus voluerit. Et dictū est febrem superuenientē ægritudinibus neruorum humidis esse curam bonā. Filius Serapionis. Decoctio conferēs cum virtute Dei ad paralysim, & mollificationem, & spasmum, & dolores neruorū. Rec. radicum apij, fœniculi, ana dr. x. squinanthi, dr. vj. semi. fœniculi, anisi, petroselini, siseleos, costi, centaureę minoris, pyrethri, zingiberis, ziniam, cordumeni, ana dr. iiij. semis. rutæ, setaragi indi, ana dr. iij. stœchados, belliricorum, emblicorum, ana dr. vij. decoquātur in vij. lib. aquę vsque ad lib. j. & da oī die cū oleo de Kerua, aut oleo de piperibus, aut oleo de costo diebus xxj. & sit proprie decoctionis dosis ab vnc. j. vsque ad ij. & sint olei a dr. ij. vsquē ad iij. sanat. n. si Deus voluerit. Clystere cōferens paralysi, solutione educens humorē crudum, & viscosum, quod administrandū est hora, post horā, & proprie, qñ fit interpellatio ab alijs euacuationib. Rec. ficlę, furfuris, ana lib. s. meliloti, anethi, radicum maluarum mundatarum, chamæmillæ, ana vnc. iij. ficus siccas xv. numero, fœnu græci, cartami ana vnc. j. & s. pulpæ colocynthidos, Keruæ mundatæ, ana dr. ij. centaureæ vnc. iiij. bulliant in lib. iiij. aquæ vsque ad lib. j. & s. Ex huius aqua lib. s. & oleo antiquo, & almuri, & melle, clystere fit bonum, & efficax, si Deus voluerit. Filius Zachariæ. Oleū conferens paralysi, & torturæ proprie mirabiliter. Rec. costi vnc. j. euphorbij, piperis, ana vnc. j. tertiam, castorei vnc. s. olei de cheiri lib. s. aut olei costi, aut olei de narcisso, in duplici vase coque, & vtere. Archigenes. Cerotum conferens mollificationi, & spasmo, expertum, bonum. Rec. euphorbij, piperis, hyssopi humidæ, ammoniaci, croci, olibani, balsami, castorei, glutinis alimbac, opopanacis, ana dr. iiij. styracis, dr. ij. ceræ citrinæ lib. s. olei antiqui lib. iij. Terātur ficca, gummi vero dissoluantur in vino, & misceātur, & fiat ex eis vnguentum, & vngatur super membrum, in quo est læsio, sanat enim, si Deus voluerit. Aliud valens proprie mirabiliter. Rec. myrrhæ, opopanacis, vsne, sauinæ, ziniam, amygdalarum amararum, castorei, gummi, rutæ agrestis, thuris ana dr. ij. semin. agni casti, pyrethri, galbani, euphorbij, ana dr. j. hieræ, gummi pini, ana dr. vij. olei cucumeris asinini, E & olei laurini, & olei de gallis quātum sufficit. Liniatur ex eo super membrum. Gargarismata fiant ex eis, quæ dicimus. Aliud bonum gargarisma fiet cum hiera Archigenis, & oxymelite. Eligantur vero ex commasticabilibus conuenientia. Et ex eis fiant formæ sicut nuces staphide agria, & mastiche, deponunt. n. phlegma plurimum. Aliud valens similiter. Accipe sinapis, pyrethri, staphidis agriæ, ana. Fiant formæ sicut diximus cū mastiche, administrentur. Sal solutiuus, cuius iuuamentum est magnū ad paralysim, & torturam, & ægritudines neruorum frigidas. Accipe piperis, origani, hasce, sinapis, zingiberis, pyrethri, hyssopi, semi. apij, ani. fęniculi, folij, gariophyllorum, hueg, macis, petroselini, nasturtij, scammoneæ, agarici, turbith, ana dr. j. & s. salis gemmæ ad pondus omniū, terantur, & cribellentur, & administrentur ex eis vbi oportet, & etiā supra cibaria, & qñque quadruplicatur in eo hueg: & est vigorosius. Caputpurgia, & sternutatoria sunt ad hanc ægritudinem vehementis virtutis, purgant. n. cerebrum, & conuertunt a parte ægritudinis ad emunctoriū commune. Eligātur caputpurgia ex eis, quæ diximus, & dicemus. Filius Zachariæ. Modus caputpurgij cōferentis proprie mirabiliter ad paralysim, & torturam, & dolorem capitis, & ęgritudines cerebri phlegmaticas. Rec. castorei dr. j. condisi, piperis, cyclaminis, & gilbenech, pulpæ colocynthidos, baurach rubei, euphorbij, fellis bouini exiccati, ana dr. iij. fiant ex eis colliria, & deinde fiant caputpurgia cum eis, cum auricula muris, aut cū aqua sāpsuchi. Gal. quidē iā dixit administrationē theriacæ, & mithridati ante purgationē, & post, conferre: sicut in eo quod est ante istud, diximus. Anacardini quoque iuuamentum est ad hoc, in hac causa mirabile, quod diximus, & plura ēt illic scripsimus, quæ ēt huc afferantur. Qñque ēt datur ex opopanace quantitas cicerum triū cum hydromelle, & confert. Iuuamentū quoq; hueg conditi diximus esse mirabile ad ægritudines neruorum oēs proprietate sua, & similiter grana pini, pipera autem ſm oēm modum administrationis eorum conferunt mirabiliter, & similiter assa fœtida bibita proprie, & linita diebus singulis, & iā quidē diximus iuuamentum castorei magnificari ſm omnem modum administrationis eius, & similiter vsus capparis. Hermes. Magnificatur iuuamētum vulpis ad paralysim, & ægritudines neruorum alias, & proprie embrochatio facta ex aqua decoctionis ipsius: & proprie vsque dum dissoluantur membra eius in ea, & magnificatur etiam oleum decoctionis ipsius, & nos scripsimus illud in Grabadin medicinarum vniuersaliū. Ioannitius. Pilulę de opopanace sūt medicina sublimis ad ægritudines neruorū: & exiccant ab eis humiditates viscosas, & mucilaginosas, & conferunt paralysi, torturæ, spasmo humido, & dolori iuncturarum, & dorsi

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170889-p0440-7
DFG

dorſi,& genuum,quarũ permiſtio eſt hęc. Rec. aloes,dr.x.trochiſci alandahal, dr.vj.& s. opopanacis,ſerapini,ammoniaci,bdellij,hermodactylorum,ana dr.v.harmel, ſucci cucumeris aſinini,ana dr.ij.& s.piperis,macropiperis,zingiberis,thapſiæ,myrobalanorum,citrinorũ, belliricorum,emblicorum,myrrhæ,croci,euphorbij,caſtorei,ana dr.j.ſcammoneæ,dr.j.& ſemiſ. agarici,dr.ij.turbith dr. vij. gummi infundatur in aqua caulium, aut porrorum, cæteræ autem res infundantur in expreſſione ziniam, deinde miſce omnia ſimul, poſtquã in ſpeciebus exiccata fuerit expreſſio ziniã tribus vicibus, fiant pilulæ,& ſit doſis earum a dr.j. vſque ad dra.ij. ſunt enim mirabilis virtutis ſeu iuuamenti, ſi Deus voluerit. Ioannitius. Vnctiones,& emplaſtra rubificantia, qñ exhiberi oportet, in loco originis neruorum,quib. accidit paſſio,applicãda ſunt,vel ſaltem in partę,& latere ortus eorũ, & ex vnctionibus ibidem adminiſtrandis eſt oleum nardinum, & coſtinum confortata cum caſtoreo, euphorbio, pipere, & pyrethro. Ex emplaſtris quidem eſt radix lilij, ipſa enim eſt iuuamenti magni proprie adminiſtrata fricando,& comprimendo ſuper locum,& vngendo: & ſi miſceantur cum ea grana alrahec,magnificatur operatio. Mahemet Araſi. Modus linimenti conferentis paralyſi mirabiliter. Rec. ceræ citrinæ,vn.ij.olei de narciſſo,& olei de lilio, ana dr.v.myrrhæ,opopanacis,ana vnc.j.caſtorei,dr.vj.euphorbij,dr. iiij. Fiat ex eis emplaſtrum,& liniatur in latere altero. Ioannitius. In fine quidem rei conferunt ſtuphæ,& balnea ſine aquis, & frictiones in eis cum ſale ſolutiuo, quem diximus,aut cũ caſtoreo,& aniſo,& pauco,aut cum ziniam ſiccata: aut cum vrtica acuta. Et conferunt etiam aquæ thermarum poſt frictionem in balneo ſicco; & abſtinentia cibi, & potus ſupra balneum, & regimen exiccatiuũ, quantum poſſibile fuerit. Sanabitur enim, ſi Deus voluerit.

A

B

C

De tortura. Cap. 3.

TOrtura quædam eſt à ſpaſmo, & cõtrahit ſuperius,quædam à paralyſi, & mollificatione,& relaxat ad inferius. Et illius cura eſt cura ſpaſmi,quã dicemus. Et huius cura eſt,vt cura paralyſis,quam diximus, præterquam quod oportet caputpurgia,& gargariſmata ante purgationem vitari, cum fiat poſt mundificationẽ cura vera. Verum gargariſmata cunctis medicinis præponenda ſunt caputpurgijs:cum ſit vtraque cura vera. Et ſit ſtudium pręcipue primum in adminiſtratione medicaminum, & emplaſtrorum,& linimentorum, & medicinarum rubificantium in ſpondylibus ceruicis. Deinde deruenientum eſt ad mandibulam, & ad partes faciei:& hoc eſt ſtudiũ ſm. Ad cauteria aũt approximandum eſt, qñ iam omnia non contuliſſe experieris. Et hoc erit ſtudiũ vltimum. Primum aũt ſtudium perficitur cum adminiſtratione emplaſtrorum,& linimentorum in ſpondylibus ceruicis, vnde nerui faciei ortũ habẽt, & muſculi:& eis, quæ diximus in cap. quod eſt ante iſtud,& ex eis,quę dicemus. Sm̃ autem ſtudium perficitur nunc cum rebus extra, nunc cũ rebus intus. Res autem quæ extra adminiſtrandæ ſunt, ſunt linimenta, & emplaſtrationes, & embrochationes,& euaporationes, & ablutiones, & calefactoria, & ex eis, quas diximus, & dicemus. Res vero, quæ intra ſunt adminiſtrandæ, ſunt quædam cõmaſticabilia, ſicut formæ factę ex hueg,& nuce muſchata,& alijs,quæ dicemus,& ſicut commaſticatio nucis muſchatæ, & retentio eius in ore ex parte paſſionis continua,integræ, aut commaſticatæ; & retentio caſtorei ex parte paſſionis,& ſub lingua. Et adminiſtratio frictionis in parte interiori mandibulæ,cum anacardina,aut theriaca,aut mithridato,& exhibitio diamuſchi dulcis,& amari,& frictio gingiuarum cum ſale ſolutiuo, quem diximus,aut cum ſale,& nuce muſchata,& hueg,& eorum partes æquales: aut cum anacardino,& nuce muſchata,& alijs. Tertium autem ſtudiũ perficitur adminiſtratione ventoſarũ ſuper cer uicem,& appoſitione medicaminis rubificatiui,& cauterizatione facta poſt aurẽ ex parte ægritudinis,& poſt iſtam ſi non contulerit,& cauteria duo fiant in ſpondylibus, vnum hinc, & aliud inde, qñque fiunt duo hinc, & duo inde ſm diſtantiam ſpondylium, & qñque tria, qm̃ ſanant, ſi Deus voluerit. Sabor filius Girges. Cõfectio medicaminis expti ad torturã, quod maſticatur, & expellit phlegma plurimum, & confert proprietate: & rectificat malitiam neruorum:& ſanat cum celeritate,cuius permiſtio. Rec.nucis muſchatę,pyrethri, hueg recẽtis,thuris,ana partes ęquales,confice cum cheſmes,& fiãt formę ſicut nuces: & cõmaſticentur ex parte lęſa:& teneãtur diu in ea,& fricet cum ea patiens digitis ſuis partes mãdibulę, & gingiuas, & dentes partis infirmæ. Si autẽ fortius maſticabile facere volueris, miſce cũ prędictis, anacardi partem j.& eſt mirabile. Filius Zacharię. Accipe nucem muſchatam integrã non habentem contaminationem,aut marciditatem: & lini ſuper eam ex anacardino, quod diximus, & teneat patiens in ore in parte læſa per horas ij. vel iij.deinde commaſticet eam,& teneat commaſticatum eius in parte illa, & hoc faciat bis in die,qm̃ ſanat,ſi Deus voluerit. Filius Serapionis. Confectio caputpurgij ad paralyſim,& torturam experta. Rec.pyrethri, condiſi,oleandri exiccati ſupra fumum, ana drach. ij. origani,carui, ariſtolochiæ longæ, ana drach. ſemiſſem carpobalſami drach. j. terantur, & pulueriżentur, & ſuffletur ex eis in naſum. Aliud eiuſdem mirabile. Rec.caſtorei, pulpæ colocynthidos,piperis albi,& condiſi,ana,fac pilulas cum aqua ſampſuchi,deinde fac caput purgiũ ex eis cum ſucco auriculæ muris, verax, & expertum.

D

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170889-p0441-3 DFG

Gabriel. Caputpurgium ad torturam bonum. Rec.caſtorei,condiſi,nigellę infuſæ in aceto,& exiccatæ ana,diſtempera cum ſucco curumeris aſinini,deinde dimitte ſiccari:& iterum diſtempera cum expreſſione arthanitæ: iterum dimitte ſiccari,& iterum diſtempera cum ſucco auriculæ muris,& fac ſimiler. Vltimo vero diſtempera cum ſucco ſampſuchi, & fac ſief: & frica ex eo ſuper cutem cum ſucco auriculæ muris, aut ſampſuchi, & deſtilla in naſum, & ſugatur vehementer, eſt enim expertum glorioſum. Democritus. Caputpurgium ſanans cum celeritate. Accipe opopanacem, vltima contritione teratur cũ oleo cucumeris aſinini,& expreſſione auriculæ muris, vſque dum fiat ſicut mel currens, & cõſeruetur in vaſe vitreo, deinde diſtemperetur modicum ex eo cum ſucco ſampſuchi, & deſtilletur in nares, ſanat.n.celeriter, & eſt expertum. Aliud. Fel perdicis aut gruis cum aqua auriculæ muris, aut ſampſuchi deſtillatũ in nares ſanat celeriter, & eſt expertum. Gargariſmata fiãt cũ aliqua ex hieris magnis,& aceto ſquillitico,& aqua decoctionis haſce, & origani:& expertũ bonũ. Filius Serapionis. Gargariſma bonum. Rec.ſinapis,ſtaphidis agriæ,zingibe.pyrethri, macropiperis, decoque in aqua, & cum hiera fiat gargariſma. Aliud. Rec. calamenthum campeſtre,haſce,fac ex eis ſimiliter. Euaporatorium. Reci.chamæmeli,ziniam,foliorũ ſaluiæ,lelengi,ſtœchados,ſampſuchi ana lib. s. decoque in aqua, & euaporetur ex ea locus: & deinde abluatur, & poſt hoc, emplaſtrũ fiat ex fęce calida, eſt enim expertum. Hermes præcipit euaporatorium fieri, quo poſteriores vſi ſunt, & inuentum eſt eſſe iuuamenti ſublimis: & proprie qñ euaporatur eo pars capitis poſterior, & collum,ſpondylia,& ceruix,& mãdibula, & tempora,& frons: deinde lauatur ex eo cõprimendo,& fit emplaſtrũ ex fęce. Et modus operationis eius eſt: Accipe ziniã, lelengi, haſce,calamenthi,ſtœchados,foliorum ſaluiæ, ana,vnc.ij. aceti albi boni duplum põderis omnium:decoq; vſq; ad medium eius: deinde vaporẽtur ea loca ſicut diximus, & emplaſtrẽtur. Inquit Hermes. Profundatur virtus euaporatorij huius, & ſubmergitur in profundũ corporis, & incidit,& reſoluit humores groſſos,& viſcoſos:& nos ẽt experti ſumus illud: & inuenimus mirabile, & proprie ad torturã,& paralyſim,& ſpaſmum. Filius Serapionis. Euaporatoriũ conferens torturæ,& paralyſi. Accipe origani,haſce,ſtęchados,pyrethri,foliorum lauri, ſinapis, chamæmeli, meliloti, ſampſuchi, marmacur, marrubij,ana,decoquatur in aqua,& euaporetur locus,eſt.n.expertũ:deinde inungatur locus oleo coſtino,a ut oleo balſami,aut oleo de bẽ, euaporatio autem facta, & ſimiliter ablutio faciei ex aceto,& aqua decoctionis ſinapis,eſt mirabilis. Ex vnguẽtis autẽ,& oleis,& linimentis elige in his,q̃ præceſſerunt capitulis,& afferantur ad locum hunc, & ex alijs ſimiliter, & medicinæ quidẽ rubificantes dictæ ſunt: & ex eis eſt ſinapiſmum, & vnguentum altarahel dictum in antidotario.

De ſpaſmo. Cap. 4.

SPaſmus alius fit à punctura. Inquit Gal. pũcturam nerui, & chordarum ſequitur ſpaſmus,& proprie cũ non reſpirat punctura. Efficitur.n. venenoſum rheumatizatũ eius,aut putridum: & venenoſum quidem p̃p continuitatem rapitur ad cerebrum, & facit epilepſiã, aut ſpaſmum, putridum vero apoſtema in loco punctu ræ generat:quare pũcturã aperiri præcipit:imo ſcindi, & apponi attractiuum ſubtilis ſubſtantię, vt rheumatizationis fiat expurgatio, & reſolutio, hoc aũt in loco ſuo trademus ſufficiẽtius, ſi Deus voluerit. Et ſi ſit ſpaſmus ab humiditate,cura eius eſt,cura paralyſis,& proprie cũ euacuationibus,& clyſteribus acutis,& balneis aquarum thermarum:& balneo ſicco in fine rei,& linimentis, & quæ diximus, imo totum regimen cõe,& propriũ,quod diximus ibi. Inquit Hipp. febris ſupra ſpaſmum humidum curat eũ, ſpaſmus ſupra febrem interimit. Quapropter eligãtur ex prouocantibus febrem conuenientiora, qualia ſunt caſtoreum,& aſſa fœtida:quibus p̃miſceatur mellis duplum eorum, & ſit doſis ſicut auellana,ſpaſmum.n.reſoluunt,& febrẽ inducunt. Idem facit opopanacum,& caſtoreum cum aqua mellis, idem facit oleum de Kerua cum aſſa, ex compoſitis eſt anacardinũ: ipſum .n. inducit febrem, & ſpaſmum curat, theriaca quoque,& mithridatum ſunt ex medicinis ſoluentibus ad ſpaſmum,ſal quoque calefactus,& poſitus in locis originis neruorum ſpaſmum reſoluit. Fit ẽt ſpaſmus à frigiditate,& cura eius eſt ſicut hic proxime diximus. Et fit quandoq; à ſiccitate, & hoc accidit poſt febrem, aut poſt fluxum ſuperfluentẽ:& eſt paruus, vix recipiẽs curam,tamen pro poſſe curamus,adminiſtrando regimen ſecundum omnem modum humectatiuum,& lenitiuum,qualia ſunt proprie balnea ex aquis dulcib⁹, aut ex lacte, aut ex aquis, in quibus cocta ſunt humectãtia: ſicut hordeũ, violæ,& capita,& pedes agnorum, hædorum, & arietum pinguium. Et quandoque fiunt ex huiuſmodi eis clyſteria,& conferunt vehementer, & propinentur eis ſorbitiones humidæ,& pingues, & ſint cibi eorũ aqua carnis, & quod currit ſecundum ſemitam ſorbilium:& lac mulſum recenter:& oleum amygdalarum cum zuccharo, & ſimiliter regimen omne lenitiuum eſt vtile eis. Filius Serapionis,decoctio conferens ſpaſmo humido, & eſt ei impreſſio fortis. Accipe calamenthi,haſce,ana vnc.ſemiſ. hueg vn.j.& ſemiſſem, carpobalſami,ſquinãthi,ana drachm.iij.ſtœchados drachm.vij.zingiberis, ſeminis apij, fœniculi, petroſelini, coſti, ana drachmas duas, emblicorum, belliricorũ, ana dr.iiij.coquantur in li.iiij.aquæ vſq; ad ij. Et da

ex co

ex eo omni die vnc. ij. cum oleo de piperibus, aut oleo de Kerua, & fit dosis eius à dr.j. vsque ad ij.sanat enim,si Deus voluerit. Filius Serapionis. Cerotum de euphorbio magni,& subli mis iuuamenti est ad spasmum frigidum, & humidum, & alias neruorum ægritudines ab eadem causa. Cuius permistio. Rec.olei de cinnamomo,aut olei antiqui lib. j. ceræ citrinæ,vnc. ij.euphorbij boni recentis, vnc.j. vngatur spasmatus locus, est.n. mirabile, si Deus voluerit. Rufus. Decoctio ad spasmum conferens mirabiliter,& ad omnes neruorum ægritudines a frigida causa,& humida. Rec. hueg recentis,vnc. iij.decoque lib.j.vsque ad lib.s.& da ex ea omni die, vnc.j. cum chirat,idest assæ fœtidæ, aut cum castorei granis iiij.est enim expertum.Rufus.Hydromel cõferẽs similiter. Accipe hueg, vnc.iiij.& decoque in lib.aquę iij.vsque ad lib. ij.& proijce super ea mellis puri,vnc. iiij. deinde cola in colatorio denso,& continue bibat ex eo,est enim medicamen bonum. Gale.expertũ est de oleo vulpis ad spasmum, & alias ægritudines neruorum,& dolores iuncturarum,& descensiones in tina,& in decoctione eius. Phylagrius. Cerotum conferens spasmo,& ægritudinibus neruorum, expertum. Recipe ceræ citrinæ,vnc.ij.olei irini,olei costini,olei de been,& olei de cinnamomo,ana vnc. iij. styracis liquidę,vnc.j.euphorbij aur.iiij.castorei aur.ij. hyssopi humidæ,vnc.j.adipis vulpis vncias iij.vnge ex eo super locum : expertum est enim. Archigenes. Cerotum omnibus ægritudinibus frigidis,& humidis neruorum conferens,& doloribus iuncturarum, & est forte. Rec. olei cucumeris asinini lib.j.olei rutacei,olei de cinnamomo,olei costini, ana vnc.ij.ceræ citrinæ, vncias tres, euphorbij, pyreihri, castorei, piperis, ana dr.viij.zingiberis, drac.v. assæ fœtidæ, bdellij, ana dr.s.galbani,drac.iiij.conficitur autem sic. Assa,& bdellium, & galbanum dissoluantur in aceto forti : cera quoque, & oleum, & euphorbium dissoluantur in igne, & permisce cum eis succi cucumeris asinini lib. s. & bulliant ad succi consumptionem, deinde misce cum eis gummas dissolutas. Vltimo vero de puluere aliorũ cum eis permisce conferendo, & vtere, quoniã est expertum verax.

De tremore. Cap. 5.

TRemor ægritudo neruorum, & lacertorũ est, & curatur cum eis, quæ diximus. Et confert ei frictio,& sepelitur in arena,aut cinere calido; & accubitur in furno calido,quãtum possit pati:& linimẽta calida. Filius Zacharię. Confectio pilularum conferentium tremori, proprie mirabiliter. Recipe castorei, pyrethri, casiæ,ana dr.iij.serapini,pulpæ colocynthidos, ana dr.iiij.hieræ picræ dra. v. dosis earum est à dr.j.semiss.vsque ad ij.& s. Idem. Confectio ad tremorem experta. Recipe myrobalãnorum nigrorum,dr.xxx.sauinæ,dr.x.olibani,dr.vij.cyperi,hueg ana dr. v. confice cũ chesmes, & fiãt formę sicut nuces,da dra.j. vel ij. sanat, si Deus voluerit.

De stupore. Cap. 6.

Stupor in cerabilis gen.

STupor sicut cætera, quæ diximus curatur, & si est à percussione,aut vulnere non curatur. Et si est à repletione sanguinea,curatur cũ phlebotomia venæ, quæ magis deseruit membro stupido, & si sanguis exuberat in toto, basilicã phlebotoma, deinde cephalicam, deinde illã, quæ familiaris est illi membro, & quandoque fit ab humore crudo, & frigido, & curatur sicut paralysis ab eadem causa. Et quãdoque fit propter compressionem supra membrum, & cura huius est extẽsio, & exercitatio illius membri.

De catarrho. Cap. 7.

Tria catarrhi genera.

CAtarrhus est descensus humorum a capite ad mẽbra inferiora,cuius genera, vt dicit Gal.in lib.misso ad Glauconem,sunt tria, scilicet coryza,branchos,& tussis. Catarrhus vero dictus est à fluore. Græci enim fluorem catarrhum vocauerunt. Coryza ab ossibus narium nomen accipit.Est enim cum grauedine,atque cõstrictione nariũ cum tenui fluore oris, atque grosso cum sternutationibus assiduis,& odoratu difficili,& oculorum lachrymatione. Branchos vero dicitur à præfocatione fauciũ, & voce obscura,& sternutatione assidua, & transglutiendi difficultate.Catarrhus autẽ in viscera destillans,percutiens stomachum, tussim,vel nauseam prouocat. Si vero in pulmonem venerit, tussim creat cũ spumosis sputationibus, aliquibus cum raucedine. Quod si patiens sanguinẽ expuerit, ad phthisim venit, & tabidus morietur, & consumptus: & notandum, quod catarrhus est genus ad tres supradictas ægritudines, & non est species ægritudinis per se.

De cura catarrhi. Cap. 8.

CVra huius ęgritudinis duplici regimine indiget,communi,scilicet,& proprio.Commune autem est sex res. Prima ponit studiũ in vita patientis obseruãdum. Secunda adæquat materiam. Tertia abscindit eam vel saltem diminuit. Quarta diuertit à parte timorosa ad partem communem. Quinta abscindit fluxum eius. Sexta corrigit accidentia. Primam autem rem complent diminutio ciborum, & potuum, & prohibitio vini omnino, repletionis, & vitatio nauseæ; & cauere ab austro, & borea quantum possibile fuerit, auster enim rarum facit, & replet capita, boreas vero constringit,& exprimit, & nocet somnus, & potus supra repletionem, & multitudo somni : immo qualiscunque sit somnus, sit in die, & sit parcitas eius in nocte, & non iaceat supinus, & alle-

uetur cœna: immo prohibeatur si possibile est. Et iniungatur quies: quoniam est res magna maturans ipsum. Et prohibeatur a fumo,& vẽtis,& radijs Solis,& Lunæ, quantum possibile, fuerit,& magis Lunæ: & proprie qñ est ingressus eorum per fenestram. Et vitet vaporosa,& replentia caput,& rarefacientia ipsum, & uitet potum aquæ frigidæ. Et dr,quod potus aquę calidæ maturat catarrhos. Et similiter introitus ad sudãdum in balneo. Secundam autem rem complẽt administrationes inspissantium,& infrigidantium in acuto, & calido, & subtiliantiũ diuidentium in grosso,& viscoso. Et eligantur ex frigidantibus raro infrigidãtia actu,& si cõpetunt, non eleuentur in gradu multę infrigidationis. Et deliguntur fm plurimum, quæ infrigidant potentia, & non multum eleuãt: qualia sunt balnea aquæ dulcis in ieiunio, & administratio embrocharum ex hordeo,& violis,& papauere, & chamæmelo: & effusio aquæ calidæ super caput, & super extrema, & testiculos, & inunctiones factæ super ea,& super ventrem,& sumen cum oleo violato,aut chamęmelino,aut oleo de papauere,si adsunt vigiliæ. Et olfacere camphoram,& aquam rosatam,& alia quæ diximus in soda calida. Et confert potus aquę hordei,& syrupus de papauere,& violæ conditę cũ aqua hordei, & suctio cum naribus olei violati; & olfacere camphoram. Et cibi eorum sint sorbitiones factæ ex fabis, & ex tritico, & hordeo,& papauere albo, & oleo amygdalino dulci,& amylo cum lacte,si non est febris. Insp[illegible]santia autem necessaria,sunt vt subtile,acutum, quod descendit ad guttur, ingrossetur, & non descendat ad profundum, immo facilius adunatum excreetur. Et ex hoc facientibus est dragacanthum,& electariũ eius, & mucilago psyllij,& semina cydoniorum, & aqua iuiubarum, & sebesten, & syrupus eorum, lohoc ipsorum, lohoc de papauere. Ex subtiliantibus autem,& diuisiuis eligantur, quæ proprietate virtutis ad hæc congrua cognoueris, qualia sunt calefactoria capitis cum sale,& milio,aut cum pannis calefactis,& cũ alijs,quę in soda frigida diximus; & confert introitus balnei, præterquam si lauetur caput. Super extrema aũt proijciat aquã calidam plurimum:& inungat ea,& testiculos,& sumen cum oleo sambucino, aut anethino, aut chamæmelino, aut sampsuchino, aut rutaceo, aut oleo de been,aut laurino,aut de lycio,& de stillet ex eis in aures,& nares cum lana,& proprie calefactis. Etiam confert eis inclinatio super vaporem aquæ,vbi chamæmelum,melilotum,sampsuchus,& anethum cocta fuerint. Caput vero eorum, & frons epithemetur cum costo,spica,myrrha,& pauco castoreo, & similib. cum oleo rosato mistis. In fine autem rei cõfert introitus balnei,& lauari in eo,& olfactus redolentium calidorũ, sicut est muschus, & ambra, & alia quę diximus in soda frigida,& sint eorũ cibi pulmenta ex frumento, aut furfure cũ melle,aut sorbitiones ficuum siccarum,& farinæ cicerum cũ pulegio,& fœnu græco,& aqua cicerũ,& similia. Tertiã autem rem complent phlebotomia, & solutio ventris, & administratio clysterium, & collyriorũ; & lenificationes oẽs oĩ hora, proprie cum clysteribus, & enematib. saltem trahentib. superfluitates. Phlebotomia autem in hac ægritudine in tribus casibus solũ necessaria est. Primus casus est, si catarrhus sit calidus in calido corpore abundante, in quo sit oculorũ rubedo,& venarum plenitudo. Secundus si catarrhus sit calidus declinans ad oculos valde,aut qualiscũque sit,aut terminetur in faucibus,aut pulmone,aut costis, aut diaphragmate,& figatur in eis ad collectionẽ. Tertius est,si catarrhus accidat cum febre. In his aũt solũ casibus phlebotomiã catarrho vtilẽ inuenimus. Solutionem fieri oportet in calida materia, cũ violis cõditis, & aqua hordei cũ aqua fructuũ, q̃ dicemus. In frigida vero cum pilulis cochijs, & hiera picra cum aqua passularũ,& hiera diacolocynthidos,& similibus. Quartã autem rẽ complent gargarismata, & capurpurgia, & frictiones extremitatum,& ventosæ,& similia. Interdum.n.materiã in faucib. figi timemus, aut ne ad partes fluat nobiles,& tunc si cã ad nares conuertimus, & proprie cum caputpurgijs, & sternutatorijs,suffumigationibus,& odoramentis aperientib. nares,& deoppilãtib. colatoriũ, erit operatio dignior. Hoc.n.est,quod Gal. præcipit, nisi forte agitationem timeas in materia, quæ multoties fluit dirupta pp inquietationẽ, & agitationẽ. Et quidem sternutatio suspecta est in principio: qñ materia quiete indiget, vt maturetur,etenim agitatio multiplicat,& dilatat materiã, & facit eã consequi motus laboriosos,& vehementes, at vero post catarrhi maturationem, est eius iuuamentum sublime, mũdificans radicẽ, & adhunc quidem iuuantius est post corporis mundificationem communẽ, & propriã. Gargarismata quoque necessaria sunt, sed prohibentur interdum. Et inuenitur eorum iuuamentum in tribus competere casibus. Primus.s. ad catarrhum calidum, & acutum, cum rebus ingrossantibus,& coadunantibus ipsum, vt prohibeatur descensus eius ad profundum, & fiat facilis ad expellendum, & excreandum, quod propter acumẽ,& subtilitatem aggregari non poterat. Secundus ad catarrhum,cuius materia est multæ viscositatis, & spissitudinis, & q̃rimus subtilitatem ipsius,& diuisionem,vt facilius expellatur. Tertius qñ timemus materiam figi in faucibus, & quærimus abstersionem, & mundificationẽ. At vero quatuor casibus gargarismata administrare suspectum est. Primus est timor,& suspitio catarrhi ad pect[illegible], & pulmonẽ fluere consueti. Secundus est si catarrhus de genere acutorũ fuerit, & subtilium, & mordicãtium. Tertius est in præfocationibus,quæ fiunt subito.

In calido, & acuto.

Cibus.

Sorbitio.

Phlebotomia in tribus tantum casibus conuenit.

In tribus casibus gargarismata iuuant.

In 4. casibus gargarismata suspecta sunt.

De sternutatione.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170889-p0444-1
DFG

subito. Quartus, si catarrhus est vehemẽtis multitudinis. In his quidem casibus gargarismata agitant materias, & conuertunt eas ad vias pectoris, & pulmonis, & faucium, & eas multiplicant. Amplius tñ gargarismata ſm vnum quinque modorum fiunt, aliud. n. sistit fluxum, aut stringit, aliud partem nobilem per ignobilem expurgat, aliud abstergit, quod fluxit: aliud alterat, qd fluit, aliud vero est, quod aggregat duas intẽtiones, vel plures ex his, quæ diximus. Exẽplum vero primi est administratio narcoticorũ in ægritudinib. cerebri. Exemplum secundi est administratio diacodion, aut diamoron cũ decoctione rosarum, & balaustiæ, & taliũ. Exẽplum tertij est administratio generum salis, & incisiuorũ, & similium. Exemplum quarti est B administratio camphoræ ad calidũ, & myrrhæ ad frigidum. Exemplum quinti est aggregatio intentionum. Extremitatum autem frictiones, & ventosationes in eis ad hoc multũ conferũt. Exercitatio autem, & motio partium inferiorũ est iuuatiua valde. Ex maxime autem diuertentibus materiã catarrhi est, vt radatur caput in parte commissuræ coronalis, & vocatur zubedeg, idest continuatio capitis, & fricetur super illam vehementer cum cæpe acuto, aut cũ squilla, aut cum panno aspero. Deinde ponatur sup ipsam medicamen rubificatiuum, vsque dum fiat vesicatio. Deinde aperiantur vesicæ, & ponatur, quod fluere facit. deinde iteretur, & itere C tur vsque dum appareat sanitas. Quod si hoc non contulerit, cauterizetur in eodem loco, & dimittatur tempore extenso, & sit locus cauterizationis vbi terminatur maior digitus, postquã radicem manus extremo nariũ posuerit. Quintam vero rem complẽt catarrhi fluxum abscindentia. Et sunt ex stolidis, qui ante digestionẽ ipsius, & mundificationem communem administrãt huiusmodi, immo in medio agitationis, qñque, & est causa cumulationis, & multiplicationis ipsius, deinde diruptionis vehemẽtis, sit ergo studium erga hæc post corporis mundificationem, & post sedationem agitationis vehementis, vt abscindatur residuum fluxus ipsius. Et fortassis in aliquib. casibus cogimur in prin D cipio facere illud proprie, aut quia timemus ne repat in profundum; aut in partes nobiles; aut ne nobilium, & necessariarũ operationũ fiat destructio ilico, sicut est catarrhus prẽfocatiuus subito, & fortassis regimen diuersiuum viæ eius, est hoc nobilius, & securius. Immo regimen absciſſiuum, quod diximus est regimẽ dubium, & illud ideo qñ possibile est, vt dirumpat, deinde fluxu diruptiori, quam prius, & timorosso, & regimen diuersiuum, licet dilatet materiã, & multiplicet, tamen conuertit multiplicatam ad partem communem, non timorosam. Sedationem autem cursus facientia alia sunt gargarismata, alia suffumigationes, alia quæ retinẽtur in ore, alia quæ odorantur, alia quæ deglutiuntur, alia A quæ lambuntur. Ex gargarismatibus autem ad catarrhum calidum sunt aqua rosata cum modico camphoræ, aut aqua lentium, & rosarum, & balaustiarum, & aqua coriandri, & rosarum, aut aqua corticum papaueris, & rosarum. Ad frigidum vero; gargarisma fiat cum vino decoctionis myrrhæ, aut olibani, aut sandarachæ, aut talium. Ex suffumigationibus vero ad calidum sunt semen lini infusum in aceto, & torrefactum. Deinde fiat suffumigatio cũ eo, aut ex hordeo, & aceto, aut ex furfure, & aceto. Sandaracha vero cũ aceto est iuuamenti sublimis. Et vapor aceti super lapidẽ molarẽ ignitum: & similiter vapor camphoræ cum furfure, & aceto, aut cum hordeo fracto, & aceto, aut ex campho ra sola puluerizata super vase vitreo posito super prunas, præter quam descendit vapor eius ad pectus, & pulmonem; immo respiretur, & emulgeatur per nares. Fabæ quoque, & hordeũ infusa in aceto similiter conferunt, & similiter fit de panno lini infuso in aceto. Ad frigidum vero suffumigia cõferẽtia sunt, quæ fiunt ex styrace sicca, & olibano, & xyloaloe, & sãdaracha mistis, vel diuisis. Nigellæ quoque torrefactæ, tritæ, & ligatæ in panno lini attractio narib. odoris eius, aut suffumigatio facta ex ea est mirabilis. Costi etiam, & nigellæ suffumigiũ est expertum. Dixit filius Zachariæ. Fiant formæ sicut auellanæ ex olibano, & etiam styrace liquida, costo, & sandaracha, ana partib. æqualibus, & fiat suffumigatio ex vua earum, & recipiatur fumus per traiectorium, abscindit enim fluxũ eius. Dixit Ebẽgezar. Addatur eis ex xyloaloe pars vna, & ꝓmutatio fiat a styrace liquida ad styracem siccam. Ex eis etiam quæ retinentur in ore: ad calidũ quidem sunt species de iacur, & quandoque commasticatum coriandrum, & retinetur ẽt masticatum eius in ore, & confert: & quandoque retineturin ore camphoræ modicum, ad frigidum vero confert olibanũ, & myrrha, retenta enim in ore abscindunt fluxum, & iam verificatum est, quod spica retẽcta inter dẽtes est iuuamenti sublimis. Filius Zacharię. Cõfectio formarum similium lupinis, quæ tenentur in ore, & sistunt catarrhum. Recipe olibani partem vnam, myrrhæ, croci, spicæ, storacis, ana partem, sem. opij, partis vnius tertiam. Fiãt ex eis pilulæ, & teneatur ex eis vna in ore præterquam deglutiatur saliua eius. Expertum est spicam solam in ore teneri per noctem, aut per diem, & noctem sedare catarrhum. Ex odoribus vero ad calidum sunt modi formarum de libro Sapor Regis Medorum, sistunt enim catarrhum calidum, & odorantur in febre adurente, & syncopali, & pestilentiali. Recipit faufel, sandali rubei, & albi, ana partes æquales, & rosarum partes duas, & semissem, sandali macaziri partes tres, camphoræ partem semissem, boli armeni partes octo. Omnia præter camphoram terantur, sicut al-

Garg. ex materia in calidis.

In frigido.

Suffumigia in ea.

In frigido.

Mirabile de spica.

eohol, & agitentur conterendo cũ aqua roſata E
per hebdomadam vnam, deinde miſceatur cũ
eis camphora, & fiant inde ſicut poma cum glu
tino gummi arabici, & aqua roſata, & odoren-
tur. Conſeruantur autẽ, ne tollatur eorum vir-
tus, in vaſe vitreo loco recenti, & liniatur ſæpe
cum aqua roſarum permiſtionis camphoræ, &
ſandali macaziri. Ad frigidum vero fiant po-
ma inuentione eiuſdem. Recipe ſtyracis cala-
mitæ partes quinque, olibani, maſtiches, ana
partes tres, ſandarachæ tantundem, coſti, ſpicę,
ana partes duas, ambræ partem vnam, bucur, li
gni aloes, an. partes quatuor, muſchi partem ſe
miſſem, fiant ex eis poma, & adminiſtrentur,
ſunt enim experta. Confectio alia pomorum
ex inuentione noſtra. Recipe bucur, ſendẽ, ana F
partes octo, ligni aloes boni, & electi partes ſe-
ptem, amb ræbonæ partes duas, galliæ muſcha
tæ partes ſex, muſchi partem ſemiſſ. fiant ex eis
poma cum glutino dragaganthi, & adminiſtrẽ
tur, ſunt enim nobilia, & experta: & cerebrum,
& cor confortant. Res autem quæ lambuntur,
& deglutiuntur, ad calidum quidem ſunt ſpe-
cies de iacur, & aqua coriandri, & ſyrupus de
papauere, & ſimilia. Filius Zachariæ. Confe-
ctio pilularum, quæ tenentur in ore: & ſiſtunt
catarrhum calidum. Recipe amyli, dragaganthi, amygdalarum dulcium, fabarum excorticatarum, papaueris albi, & corticum eius, gum
mi arabici, boli armeni, ana, confice cum muci G
lagine pſyllij, & cydoniorum, & fiant ſicut lu-
pini, & teneantur in ore: ſunt enim expertæ. Ad
frigidum vero conferunt thus, & myrrha. Iſta
enim deglutita ſiſtunt catarrhum. Confectio
alia pilularum, de libro filij Zachariæ, de qui-
bus ſumũtur omni nocte a tribus vſq; ad quin-
que, & ſiſtunt catarrhum. Quarum permiſtio.
Recip. thuris maſculi partem vnam, myrrhæ,
opij, croci, hyoſcyami, ana partis vnius, tertiã,
ſucci liquiritiæ partem j. fiant pilulæ, & dentur
Pilule mirabiles in ei vtentate. ſicut diximus. Confectio alia pilularum confe
rentium ad omnes rheumaticas paſſiones, &
ſunt de libro Alexandri Medici, quarum hæc
eſt permiſtio. Rec. myrrhæ, drach. iij. thuris ma
ſculi, drach. duas, & ſemiſſem opij, hyoſcyami, H
radicũ alcalcachar ſiccæ, ana drachmas duas,
cõfice cum ſucco alcazaber humidæ, da ex eis,
a tribus vſque ad quinque, in ſero: ſunt enim
mirabiles. Sextam vero, & vltimam rem com-
plet correctio particularium accidentium, quo
rum catarrhus cauſa eſt, & hoc eſt regimen pro
prium, ſicut correctio proprie ægritudinum ca-
tarrhalium oculorum, & narium, & aurium, &
glandularum, & vuæ, & gulæ, & duarum amyg
dalarum, & pectoris, & pulmonis, & aliarum
partium. quas catarrhus offendit. Et nos de om
nibus in proprijs loquemur capitulis, ſi Deus
voluerit. Et primo dicemus de ægritudinibus
oculorum.

SVMMA V.

De ægritudinibus oculorum. Cap. 1.

SErmo noſter erit deinceps de curis ægritudinum oculorum. Sunt autem oculorum curę ſm vnum triũ modorum. Alia enim eſt cõſeruatiua ſanitatis eorum, alia curatiua ægrttudinum ipſorum. Alia vero præſeruatiua ab ægritudinibus futuris in ipſis. Et prima quidem fit ſm alterum quinque modorum. Aut. n. conſeruat ſuperficiem oculi in terſione decẽti, & naturali: Aut conſeruat oculũ in ſua propria temperantia, & æqualitate: Aut conſeruat orga nizationem ipſius in coæqualitate eius: Aut cõ ſeruat cõtinuitatem, & poſitionem naturalem partium eius: Aut cõſeruat ſpiritum viſibilem in ſua propria illuſtratione. Et quidam primã rem complent medicinæ abſterſiuæ habentes mediocritatem, & temperiem in terſione ſua, ſicut proprie ſuccus fœniculi, & collyrium ex eo, & ſuccus memithæ, & herba adhil proprie, aut res teneram reddentes ſuperficiem eorum: qualis eſt teneritas oculi corporis puerilis: & proprie nitentis in ſimplicitate ſua: quorum re memoramur poſt, & ſuper his tueri ab eis, quæ læſionem oculis præpediunt: qualia ſunt fumus, & puluis, & flatus aſperorum ventorum, & inæqualitas aeris, & aſpectus rei variantis ip ſos, & omnis res faciens ſeneſcere oculum, ſi- *Faciens oculum ſenescere.*
cut coitus, & labor plurimus, & fletus vincens menſuram, & ebrietas, & ſomnus plurimus, & vigiliæ plurimæ; & ſomnus ſupra repletionem, & proprie ex cibis, & potibus, & vapores turbi dos generantibus, ſicut ſunt proprie caules, por ri, acria omnia, falſa, fabæ, lẽtes, & vniuerſaliter omnia turbulentum generantia ſanguinem. Secundam vero rem complent medicinæ, quæ alterando cuſtodiunt ſanitatem oculi, aut ſcilicet calefaciendo, aut infrigidando, aut humectando, aut deſiccando. Tertiam rem complent medicinæ confortantes ſanitatem eius in plaſmate, & forma creaturæ ipſius. Et hunc canonem ingrediuntur medicinæ confortantes lenificationem, aut aſperitatem, & perforationem, & concauitatem partium eius, ſicut oportet ex eis, quæ dicemus vbi oportet. Quartam rem complent medicinæ cuſtodientes ſanitatem eorum: & concauitatem ipſorum, & prohibentes reſolutionem fieri partium continuarum in ipſis, quarum rememorabimur, ſi Deus voluerit. Quintam autem rem complent medi cinæ reparantes ſpiritum viſibilem, & illuminantes, & irradiãtes ipſum, quarum rememora bimur ſimiliter. Democritus. Fœniculus ocu- *De fœnicu lo.*
lum abſtergit: viſum clarificat ſecũdum omnẽ modum adminiſtrationis eius, & ſerpẽtes, & re ptilia diu degẽtia in cauernis approximãt huic plantæ,

plãtæ: & vtuntur ea in comeſtione, & frictione ſup oculos ſuos, poſtquã egrediũtur cauernas, & vigoratur viſus eorum. Fit aũt collyrium ex ſucco eius, hoc modo. Accipe ſucci fœniculi depurati poſt reſidentiam eius, & facilẽ decoctionẽ ipſius in vaſe ęneo cum nummis auri puri, ſufficiẽtẽ decolationem, partem vnã, mellis puri, & clari partis vnius tertiã, bulliãt iterũ ebullitione vna, & colẽtur, & ponanẽ in ampulla, vitrea, & ſuſpẽdaẽ in ſole, & permuteẽ de vaſe in vas, abijciendo ſemp hypoſtaſim eius: deinde fiat ex eo collyriũ, & deſtilleẽ cum radio in oculum, eſt.n. expertum ad cuſtodiendã ſanitatem eius: abſtergit.n. oculum, & clarificat viſum, & quandoq; depuraẽ in ſole: præterquam, quod decoquaẽ igne: & eſt ſimiliter expertũ. Et ſunt ex hominibus qui admiſcent ex felle galli partis j. vigeſimam. Ariſtoteles inſtruens Alexandrum regem, inquit. Frequentationes pectinis ſuper caput vapores viſum impedientes auertunt ad cutẽ, ne viſui obſint. Item inquit. Aſpectus rerum viridium in loco multæ temperiei viſum corroborat. Item dixit, aſpicere ſpeculũ terſum directũ, & diu intueri ſup ipſum viſum corroborat, & oculi defatigationem remouet. Idem iniunxit poſt oculi defatigationẽ ingredi domum obſcuram non multæ tenebroſitatis: & intueri per feneſtras, in quibus ſit aliquod parũ viride: vel intueri aquam viridem, & ſubmergere oculos in ipſa. Item dixit, exercitatio legẽdi literas mediocres viſum corroborat, & oculorum ſanitatẽ cuſtodit. Dioſcorides dixit, quod comedere carnes auium, q̃ de rapina viuunt, viſum corroborat: & ſimiliter ſorbitiones iurium earum, & aſſeruit etiã, quod plures poſt ipſum experti ſunt, quod ius ſerpentum, & caro ipſorũ confortant viſum. Et dixit, quod ſuccus armel, & fœniculi, & vinum, & mel ſimul cocta, & depurata, deinde miſta cum felle alcubugi, aut gallinæ, oculi ſanitatem cuſtodiunt, & viſui addunt. Sabor. Nux muſchata nutrita cum melle viſus ſanitatem cuſtodit, & proprie ſumpta ex eis, vna mane quolibet ĩ ieiunio. Chebuli quoque conditi ſimiliter faciunt. Idem, collyrium mirabile in abſterſione oculorum, & corroboratione viſus: & fit jn tempore veris. Accipe foliorum roſarum cõpletarum, foliorum rutæ, foliorum fœniculi, foliorum herbæ adhil, foliorũ chelidoniæ, ana partes æquales. Trahatur aqua eorum per ſublimationẽ in alembico, ſicut eſt operatio aquæ roſatæ, & conſeruetur in vaſe æneo: eſt enim collyrium pretioſum. Mahemet filius Zachariæ Araſi. Collyrium de ſucco granatorum abſterſiuum oculorum, & confortatiuum viſus, expertum. Accipe ſucci granatorum dulcium, & acetoſorum, ana lib. j. ponanẽ in ampulla vitrea, & ſtringatur orificium eius, & ponatur in Sole per menſes duos: ita, quod quolibet menſe recipiatur clarum eius, & abijciatur fœx, quæ ſubſidet. Deinde ad omnẽ lib. iſtius ſucci ponatur puluis iſte. Rec. aloes, radicum chelidoniæ, ſalis ammoniaci, piperis longi, ana drac. j. terantur ſicut alcohol, & miſceantur in medicamine: & iterum exponatur Soli, & quanto plus antiquatur, tanto ſublimior eſt eius operatio. Fœniculus, verbena, roſa, chelidonia, ruta: Ex his fit aqua, quæ lumina reddit acuta. Gal. Comeſtio carnium tyrorum præparatorum ſecundum doctrinam, qua recipiuntur in theriaca, conſeruat ſanitatem viſus, & eſt ad hoc vltimum. Frequentare potũ aceti ſquillitici ad hoc eſt multum laudabile. Tryphera magna, & tryphera minor ad hoc eſt laudabilis: & proprie minor, cum quarta ponderis ſui de puluere herbæ adhil. Tryphera perſica, q̃ diximus in antidotario, & electarium algariph, & pilulæ Sabor, quas diximus in canone, & hiera noſtra, & Theodoricõ ad hoc cõferunt. Humain. Cõfectio electuarij ſublimis cõferentis ad ſanitatem oculorum, & confortantis ſpiritum viſibilem in claritate ſua. Recipe herbę adhil, vnc. duas, ſeminis fœniculi drac. v. macis, cubebæ, cinnamomi, piperis longi, garyophyllorũ, ana drac. j. puluerizenẽ, & cribellenẽ, & accipe mellis deſpumati lib. j. ſucci fœniculi cocti, & depurati vnciã vnam, ſucci rutæ ſimiliter cocti, vnc. ſemis, ſucci chelidonię ſimiliter cocti, vn. ſemiſ. coquanẽ ſucci cum mellis tenuis deſpumati li. j. vſq; dum mellis tenuis habeant ſpiſſitudinem: & cõficiantur cum eo ſpecies, & reſeruenẽ in vaſe vitreo, & ſit doſis eius, drac. iij. cum vino, inſero: & alleuieẽ cœna, vel dimittaẽ, & ſimiliter in mane. Haly. Collyrium acuens viſum, & oculi ſanitatem cuſtodiens. Accipe ſucci fœniculi, drachmas quadraginta, ſucci rutę, drachmas viginti. Ponanẽ in ampulla vitrea cũ mellis boni, & clari, drachmis quindecim, & obtureẽ orificiũ eius, & dimittaẽ in Sole p tres menſes, & abijciaẽ fęx eius, & linianẽ ex eo oculi: quoniã eſt expertũ. Filius Zachariæ. Cõfectio alcohol conſeruantis ſanitatem oculi. Recipe tutiæ, ſiefmemithæ, ana drachmas tres, aloes, lycij, ana drachmas duas, camphoræ drac. j. ſextam, teraẽtur cũ aqua agreſtę, aut ſampſuchi, aut ſumach: & exiccetur, & adminiſtretur, nutriantur prius cum aqua agreſtæ: ſecundo cum aqua ſampſuchi: tertio ſumach, & eſt ſublimis. Idem. Confectio alcohol acuentis viſum. Recipe tutiæ prius lotæ, deinde nutritæ in aqua ſampſuchi tribus vicibus, drachmas decem, zinzĩberis, piperis, macropiperis, chelidoniæ, buruch, ana drachmam vnam, ſalis ammoniaci, drachmã ſemiſ. Nutriantur cum aqua ſampſuchi, aut aqua fœniculi tribus vicibus: deinde exſiccetur, & adminiſtretur, eſt enim ſublime. Filius Zezar. Collyrium confortans viſum. Recipe fellis galli, aut alcubugi, aut perdicis, & mellis crudi, ana partes æquales, ſucci fœniculi partes ij. miſce, & pone in oculis, bonum, & electum, ſi Deus voluerit. Idem. Conditum factum ex

alhaſce

Remedia Ariſtot.

Collyrium facile, & pretioſum.

alhaſce cum melle confortat virtutem viſus. Idem. Conditum factum ex herba adhil cum melle mirabilis eſt in cõfortatione viſus, immo & ipſa herba ſecundum omnem modũ adminiſtrationis eius ſublimis eſt. Aboali. Alcohol ſublime terſiuum, oculorũ cõſeruans temperamentum, & ſanitatẽ viſus. Rec. macropiperis, dr.ij. garyophyllorum, vſneæ, ana drachmam vnam, climiæ, ſpumæ maris, ana drach. decem, æris vſti drachmas quinq;, ceruſſæ, ſalis gẽmæ, ana drachmas tres, ſalis ammoniaci, piperis, ana drachmas duas, camphorę drachmas ſemiſ. terantẽ, & adminiſtrentur. Idem. Alcohol ſublime terſiuum oculorum, quod adminiſtratẽ in diſpoſitionibus ſanitatis, cõfortat enim debilem viſum, & cõſeruat ipſum ſecundum ſanitatem ſuam, & ſedat multitudinem lachrymarum ex oculo. Recipe antimonij loti, & præparati in aqua pluuiali circiter ſpacium dierum viginti, tutiæ, & climiæ, ana drachmas ſex, marcheſitæ drachmas quatuor, tere vnumquodq; per ſe: & tere ea bene per dies plurimos cum aqua pluuiali multoties, donec exiccentur aquæ eorum, deinde terãtur cum aqua fœniculi pluries cum cõtinuitate aliquorum dierum ſimiliter donec exiccentur, tertio vero terantẽ cum aqua ſampſuchi, quarto vero cum aqua rutę, quinto cũ aqua chelidoniæ, deinde exiccentur, & addatur cum eis ſedenagi, & croci, ana drachma vna, Margaritarum nõ ꝑforatarum drachmæ duæ muſchi, drac.j. tertia, camphoræ drachmæ vnius, ſexta, & proijce ipſa ſimul in mortario cum prędictis, deinde adde eis fuch, drachmam ſemiſ. tere vſque dum ſiccẽtur, & fiat inde alcohol mane, & ſero: quoniam eſt expertum. Ex rebus autem oculi ſubſtãtiam reiuueneſcere facientibus eſt regimen cum electione rerum ſex non naturalium, ex adminiſtratione quarũ oculis, & corpori teneritas acquiratẽ, ſicut verbi gratia, cum approximatione in quantum poſſibile eſt ad aerẽ temperatũ, & cibis, & potibus humidis, & balneis temperatis: & alijs humectantibus cum tẽperie, præterquam, quod faciant cadere in oppilationes. Dixit Aboali, quod ingredi aquam tepidam, & claram, & aperire oculos in ea, oculorum ſanitatem cuſtodit, & eorum tenerã ſubſtantiã reddit, & abſtergit: & ſimiliter aquam videre claram, & nitidã. Vapores autem aquarum cum decoctione quarundam rerum, ad hoc vehementer conferunt, ſicut vapor aquæ decoctionis fœniculi, aut rutæ, aut herbæ adhil, & ſimilium, ſingulariter, aut coniunctim.

De cura præſeruatiua oculorum. Cap. 2.

CVra vero præſeruatiua ab ęgritudinibus futuris fieri in ipſis duplicem habet viam. Partim enim conſeruamus naturalitatem eorum, quemadmodum ſuperius dictũ eſt: partim vero obuiamus cauſis futurorũ morborũ extrinſecis vel intrinſecis, extrinſecis ſicut fumo, ventis, cibis malis, et potibus, & alijs, quorũ ſuperius rememorati ſumus: intrinſecis vero obuiamus, ſm vnum quinq; modorũ. Aut. n. conuertimus ſtudium ad permutandum malitiam cõplexionis puræ ſine materia, vel cũ materia, ſi nõ in quantitate exuberet, aut euacuamus eã ſi vincit ſupra quantitatem naturalem, vel egreditur propriam naturalitatẽ: aut facimus vtrunque: aut corrigimus aduentũ peccati in organizatione eorum: aut prohibemus ſolutionẽ continuitatis futuram fieri in ipſis. Et quidem primam rem cõplent medicinæ auxiliantes in permutãdo malitiam cõplexionis eorum, ſ. aut calefaciendo, aut infrigidando, calefaciẽdo cum eo quod eſt ſicut zinziber, muſchus, hueg, piper, & ſimilia, aut infrigidando cũ eo, quod eſt ſicut albumẽ oui, mucilago pſylij, aqua roſata, ſuccus ſolatri, portulacæ, lactucæ, & ſimilia, aut deſiccando cum eo, quod eſt ſicut tutia, cohol, roſæ, & ſimilia, aut liniẽdo ſicut dragaganthũ, & ſimilia. Secundam autem rem cõplent medicinę euacuãtes materiã, & educentes eã, & hoc quidem ſm vnum trium modorum, aut ſm ſemitam diuerſionis ab eis; aut ſm ſemitam extractionis ab eis; aut ſm ſemitam reſolutionis ab ipſis, euacuatio autẽ, & verſio materiei quãdoq; fit ex toto corpore, ſi in toto exuberat: aut ex capite ſolo, ſi in eo ſolo exuberat: & ingrediuntur canonem hunc ſpecies phlebotomiæ, & ſpecies ſolutionum per ventrem, & caput purgia, & gargariſmata, & ventoſæ, & ſcarificationes, & frictiones extremitatum, & ex eis, quę diximus, & quæ dicemus iam. Extractio autẽ materiei fit per medicinas educentes per lachrymas, ſicut eſt proprie ſal ammoniacus, & ſal, & ſimilia. Reſolutio quoque ex ipſis fit cum medicinis proprie ſicut ſarcocolla, & ſuccus fœniculi, & memithe, & ſimilia. Tertiam vero rem complent aggregationes harum duarum intentionum, de quibus modo locuti ſumus: & canonem hunc ingreditur regimen in generibus rerum ſex. Quartam vero rem complent medicinæ ſeruantes organizationem eorum, & formam, ne cadat in eis tortuoſitas, aut oppilatio, aut dilatatio vltra decentiam. Quintam rem cõplent medicinæ ſolutionem in continuitate ipſorũ fieri prohibentes: de quibus loquemur, ſi Deus voluerit. Phlebotomare autem oportet propter oculos, ſi ſanguis exuberat cum cõmunitate corporis totius, ex baſilica: deinde ex cephalica, & quãdocumq; neceſſitas vrget, & proprie cum plenitudo adeſt, phlebotomemus ſaphenas, aut hęmorrhoidas aperiamus, ſi autem cum communitate alicuius ex membris fuerit, phlebotomãda eſt vena illi proprie mẽbro deſeruiẽs, deinde vtriſq; cõmunis. Si vero ſine cõmunitate aliorum in capite ſanguis exuberat, tũc fit illud aut ex eo, qđ in toto exuberat: & tũc ex cephalica minuendus eſt, aut exuberãtia eſt

ſecundum

ſecundum partē quidem,aut ex venis quæ ſunt ſub craneo: & phlebotomamus ex cephalica. Deinde quidem, vel prouocamus ſanguinē ex naribus,aut ex venis forinſecis,q̄ ſunt ſicut ſcis, quædam frontales: & phlebotomamus ex eis: aut ſanguiſugas, aut cauteria ſuper eis apponimus. Et quandoq; cōuertimus,& euacuamus p nares. Et quandoq; cōuertimus ad poſterius capitis cum ſcarificationibus,& ventoſis propter cōitatem ambarum partiū,ſicut ſcis. Et ſunt ex venis pulſatilibus,& non pulſantibus, q̄ ſunt tē porales, p quas etiā materiæ cōfluunt,quas quā doq; phlebotomamus,quandoq; incidimus,ſicut ſuo loco dicemus, Quādoq; cauterizamus, quandoq; cōuertimus,& ſcarificamus aures,& quādoq; cauterizamus ſub eis. Modus aūt cauterizationis harum partium ſi vrget neceſſitas, fieri oportet poſt corporis mundificationem totius cū medicina ſolutiua mundificante etiam caput ipſum, & corpus totum: & hoc pluribus vicibus. Et primū incipiamus experiri ſup cauterio capitis,quod fit ſuper cōmiſſura coronali in parte cōmuni,q̄ dī zuhēdeg,i.cōtinuatio capitis:cuius iuuamenta ſunt multa,& ſublimia, & proprie ad oēs ægritudines capitis frigidas, & humidas, ſicut eſt ſoda, & ęgritudo, q̄ vocat ouum,& ſcotomia,& vertigo, & grauitas ſomni,& grauitas ſenſuum, & paralyſis,& tortura, pluralitas catarrhi,& coryza, & lapſus ad oculos,& nares,& aures,& vuam, & fauces: & ad dolores dentiū,& gingiuarū, & dolores gutturis,& ad omnem deſtillationē catarrhi ſup pulmonem,& partes pectoris, & ſtomachū,& partes vicinas, & vniuerſaliter ad omnes ægritudines catarrhi frigidas, & humidas. Et modus operationis eius, vt radatur ſuper capite in loco ipſo,& ponat radix manus ægri ſuper extremitatē naſi ipſius, & extendatur per mediū frōtis, & conſideretur vbi terminet medius digitus,& ſignetur ibi, & cauterizetur cum cauterio ignito,cuius forma ſit ſicut nucleus oliuæ maioris: & procedat cauterizatio vſq; ad ſuperficiē oſſis, & obſeruet vt remaneat aperta, vt emittat pus vſq; ad tēpus,quo tibi manifeſtabit ex ratione, diminui pus, & ægritudines catarrhales tolli.

De cauterio ſenēo.

De ophthalmia. Cap. 3.

CVra ophthalmiæ eſt ſecundum duas intētiones: vniuerſalem,ſ. & particularē. Vniuerſalis intentio diuiditur in ſex res,prima res eſt commenſuratio regiminis, ſecunda eſt ſubtractio materiæ exuberantis, tertia prohibitio catarrhi,& deſcenſus ad oculos,quarta eſt inclinatio eius, & diuerſio ad aliam partem, quinta eſt alteratio, & digeſtio eius,quod eſt tranſmiſſum,ſexta corrigit accidentia. Particularis intētio diuiditur in curationem,& ſedationē accidētium. Primam igitur rem cōplent cōmenſurationes regiminum rerum ſex, quas ſcis,& proprie diminuendo cibum, & potum,vitando vaporoſa ex eis: & eligendo cibos pauci nutrimēti,ſed laudabilis:& alleuiando prandium,& diminuendo cœnam,vel dimittendo. Et ſi materia fuerit calida, ſint cibi frigidi actualiter, & potentialiter:& proprie cōditi cum rob granatorū,aut cum agreſta remiſſæ acetoſitatis,& da cōgelata ex cucurbitis aut ex alijs, & ſupra cibū da aliquid ex coriandro, vel quod cōdit ex eo, & da ante cibū in matutinis aquam pſyllij, & coriandri,& deuitet vinū, & carnes in principio. Et ſi fuerit frigida,ſint cibi vitelli ouorum, & mica panis,& aqua carnis, ſauich, & hordeū cōfractū cū paucis amygdalis,& ſumat in matutinis mel cū aqua calida, & ſupra cibum aliquid ex pyris aut cydonijs. Et ſit ſtudium vt leniſicetur natura,quantum poſſibile ſit cū facilitate. Et ſit in domo,in qua habitat, temperatus aer,& tenebroſitas. Somnus autem medicamē eſt eius bonum. Verum ſupra repletionem vitetur,& vitetur fatigatio,& prauitas animi. Secūdam rem cōplēt phlebotomia, & euacuatio cū medicinis ſolutiuis. Phlebotomia autem ex cephalica cōueniens eſt omnibus ſpeciebus eius, & proprie ſanguineæ ex latere oppoſitō prius: deinde ex latere eodē ſi phlebotomationis iteratio neceſſaria eſt. Et interdum nō ſufficit hęc phlebotomia,& illud proprie quando materia fluit ad oculos,aut per arterias extrinſecas temporales,& aures; aut per venas frontales:& tūc neceſſaria eſt phlebotomia arterię temporalis, vt abſcindamus curſum eius per ipſam. Et modus incidendi arteriam huiuſmodi eſt,poſtquā tibi innotuerit illam eſſe, aut ex paruis arterijs, aut ex magnis, quod declarabitur tibi ex eo, quod inuenitur aliqua ex illis eſſe maioris pulſationis quā reliquæ, & maioris plenitudinis, & caloris tactus:& tūc ſcinde cum inciſorio cutim ſecundum longitudinem arterię,et excoria cutim vſque dum peruenias ad arteriam.deinde ingeniare, vt trahas eam cum vncinis,ſeparando ipſam ex omni parte a cuti,& carne, & ſi eſt ex paruis, incide ipſam omnino,& extrahat ex ſanguine extractio cōpetēs: deinde impleat vulnus cum aliquo,quod ſit cauterizans extremitates arteriæ, ſi autem fuerit ex magnis,liga eam cum filo de ſerico forti in duobus locis, vt ſit inter duas ligaturas diſtantia ſicut pollicis, deinde incide ſecundum totam arteriam in medio duarum ligaturarū,vel cauteriza eam: hæc eſt operatio ſecundum ſapientiam. Si autē deſcenſus materiæ fuerit per venas frontales,confert appoſitio ſanguiſugarū ſuper frontem, & appoſitio ventoſarum in nucha cū ſcarificatione, vel ſine, ſi debilis fuerit, eſt enim ipſa magni iuuamenti,q̄ ſi non conferat,poſt ſolutionē cum medicina,fiat cauterium ſuper zuhendeg. eſt enim vltimum in abſcindēdo fluxum catarrhi:nos quidem diximus formam cauterizationis huius in capitulo,quod eſt ante iſtud. Euacuationes

Phlebotomia in omnibus ſpecieb⁹ eius.

Quōmodo arteria ſcindi debeat.

Solutiuum in materia calida.

euationes autem, q̃ fiũt cum medicina solutiua in materia calida sunt, q̃ fiunt ex aquis fructuũ, & violarum, & myrobalanis citrinis, & fumo terræ, & tamarindis, & similibus, & decoctio capillorum veneris dicta in antidotario, & aqua fructuũ, & infusio de succis herbarũ, & alia quorum rememorati sumus in canone. At si cũ materia calida fuerit permistio materię grossæ, nihil est, quod magis cõferat quam infusio de aloe cũ aqua endiuiæ, aut solatri: aut infusio hieræ picræ cum eis: aut ſm, quod narratum est sępe ex infusionibus hieræ picræ, & proprie si materia fuerit submersa, aut imbibita in velaminibus cerebri. Si aũt materia fuerit frigida phlegmatica, fiat solutio cum pilulis cochijs, & pilulis Galeni, & hiera colocynthidos, & similib⁹. Si vero fuerit melancholica, educenda est cum eis, q̃ ipsam educunt ex his q̃ dicta sunt, neq; sis cõtentus in sufficientia vnius euacuationis, aut duarũ: sed iteratio atq; iteratio est ex rebus laudabilibus eis, & proprie cum facilitate, & proprie qualiscunq; sit materia. Tertiam autem rẽ cõplent phlebotomia, & cauteria, q̃ diximus, & emplastrationes sup tempora, & frontem, & inter duo supercilia ex eis, q̃ dicemus iam, & proprie quãdo materia q̃ effunditur via effusionis, est p vias extrinsecas. Et quandoq; cõplẽ hoc ex rebus facientibus stypticitatem, & inspissationem, vt prohibeat descẽsus materiæ eius. Verum etiam interdum nocent: quoniam quæ iã descendunt, materiã aggregant, & cõstringunt inter tunicas oculorũ, & sunt causa maioris nocumenti, quod si cõtingat, administranda sunt euaporantia, qualia sunt aqua calida, & aqua meliloti, & similia, & proprie, vt cõsideres in curatione tua gradus tres, & distinguas eos in cõsideratione indigesti morbi, & accessus eius ad digestionem nõ integre, & accessus ipsius ad digestionem, in qua est cõplexio, hoc.n. est quod est ſm sapientiam. Et quandoq; conferunt ad hanc partem administrationes de iacur, & gargarismata facta ex eo: & similia quorum rememoratio præcessit in cap. de coryza, & catarrho, & ex eis q̃ constringunt fluxum eius, verum fieri oportet post mundificationem, & cõcedũtur solum aliqua ex eis, q̃ sumunt̃ per os, quæ requirantur ibi. Quartam rẽ cõplent gargarismata, & caputpurgia, cũ facilitate diminuẽtia de materia ſm, quod exigit dispositio: & similiter frictiones extremitatum, & cõpressiones, & ligaturæ dolorosæ in extremitatibus, & clysteres, & ventosationes in nucha, & inter spatulas, & in hæmorrhoidibus, & prouocatio earum, & scarificatio facta in cartilaginibus auriũ, & similia. Quintam rem complent administrationes medicinarum, ſm intentiones diuersas. In morbi enim principio repercussiuis vtendum est, in q bus sit facilitas ſm omnem modũ administrationis. Deinde vtendum est resolutiuis, & non euacuandæ sunt a permistione istarum duarũ

In materia calida.

In materia frigida.

Documentum.

E intentionum quæcunque medicinæ sint inter illas, vt perueniatur gradatim, & cum successione paulatim ab eo, quod est repercussiuum vsq; ad resolutiuum, quoniam hæc est operatio, q̃ est secundum sapientiam. Administranda igitur in principio, si materia fuerit calida, quæ materiei acuitatem, & inflammationem reprimant: qualis sunt portalaca trita, & suppositа, & endiuia, solatrum, & aqua rosata, & lingua arietis, & herba violæ, & pylliũ infusum in aqua rosata: hęc omnia singulariter, & vel cõiunctim cũ oleo rosato cõquassata, & oculis imposita sedant, & digerunt. Destillentur aũt oculis lac mulieris nutrientis puellam, lac asinæ, & albumẽ oui, aqua rosata, & mucilago pylij. Et post diem vtendũ
F destillatione sief albi primi cũ aliquo horum, q̃ diximus nunc. Consequenter admiscendæ sunt his, & proprie cum iam lippitudinem oculi habere cęperint, sed non integre; & cursus lachrymarum subtilium, & acutarũ non est in ea perseuerantia, sicut prius medicinæ aliquid resolutionis, & maturitatis habentes, sicut mucilago seminum cydoniorum, & decoctio meliloti, & aqua fœnugręci, vtendo eis proprie cum sief albo: secundo cum collyrio citrino. Si aũt maturationis significatio vera adest, q̃ est effusio lippitudinis, & omnino abscissio lachrymarũ subtilium acutarum: tũc balneationis impressio est medicamen verũ, subtiliat.n. & resoluit materiam: & est eis tunc medicamen proprium, pul
G uis aluminis, & proprie cũ mucilagine fœnugræci, & seminis lini. non prætermittat̃, & administratio balnei, est.n. nobile ad ophthalmiam (sicut Hippo. dixit) & proprie corpore mundificato. Si aũt materia fuerit frigida phlegmatica, vtere in primis repercussiuis non plurimę in frigidationis, sicut est sief de spica cũ succo mẽtæ confortato, cum modico spicæ, & succo raphani, & succo virgæ pastoris similiter confortato cum spica, & in processu rei, cum signa maturationis apparuerint, vtendum emplastro ex anetho, & folijs maluæ coctis in vino stypuco, aut ex meliloto, & spica, aut fœnugræco, & rosis coctis cũ vino stiptico, & destilletur in oculis sief de spica cum aquis meliloti, aut fœnu
H græci, & similium. Et si amplius signa maturationis appareant, vtendum est puluere citrino cum mucilagine fœnugræci, aut meliloti. Balneum quoque in huius modi hora est medicamen conueniens, & potus vini puri, & albi. Si autem a ventositate fuerit, curetur cum embrochis, & balneis facientibus euaporationem, & emplastris. Et iam laudatus est fœniculus in huiusmodi ophthalmia ſm omnẽ modum administrationis eius, & emplastrum factum ex eo, & vitello oui est iuuatiuum valde. Sextam rem complent administrationes medicinarum doloris sedatiuarum, scilicet puncturæ, & mordicationis vehementiam sedantium: qualia sunt proprie medicamenta sedatiua, secundum

quod

quod exigit diſpoſitio,& narcoticitatis parum habentia,& repreſſe,verum adminiſtrāda ſunt cum cautela, ſicut proprie albumē oui cōquaſſatum cū aqua papaueris, aut mucilago pſyllij cum aqua papaueris, aut cum ſucco pomorum mandragorę,aut ſolatri,aut lactucę,& ſimiliter mucilago ſeminum cydoniorū cum aliquo prę dictorum,& mucilago fœnugræci,& aqua meliloti,aut anethi cum aliquo ex eis. Et quādoq; propter neceſſitatem vtendum eſt opio, verum ſi accidit nocumentum propter narcoticū,vtendum eſt lauacris,& embrochis ex rebus,in quibus ſit virtus maturans virtutē narcotici, ſicut eſt proprie melilotum,chamæmelum,fœnugrę cū,malua,anethū,& ſimilia. Hamech filius Zezar,emplaſtrū conferens dolori, & apoſtemati oculorum,& ſcabiei, & ſuper calefactioni. Recipit croci,myrrhæ,olibani,opij,gummi arabici,ana,tere,& cōfice cum aqua roſata:& fac formulas,& fac ſiccari, & quando oportet, accipe ex eis,& fac emplaſtrū cū aqua roſata,aut albumine oui,eſt.n.expertum. Idem, aliud ad apoſtemata oculorum, & difficiles dolores, & facit ægrum dormire. Recipit croci, mēmithæ,lycij, aloes,gummi arabici,acaciæ,ana,tere,& cōfice cum ſucco rubi, & fac formas, & cum oportet, diſſolue vnā ex eis cum ſucco rubi, aut ſolatri, aut mucilagine pſyllij, aut granorum cydonij, aut albumine oui, aut lacte mulieris lactantis puellam,& pone cum lana ſuper oculū,confert enim,ſi Deus voluerit. Idem. Aliud valens ſimiliter,quādo dolor eſt vehemens in oculis,faciens dormire. Recipit mandragoræ, opij,hyoſcyami,ana,tere,& confice cū aqua pluuiali: expone ſoli quinq; diebus, deinde fac formulas, & quando oportet, diſſolue vnā ex eis cū aqua roſata,aut albumine oui:& lini ſup frontem, & tempora:& ſi oportet, lini ſuper oculos,Idem. Aliud conferens doloribus oculorū calidis. Accipe ſucci ſolatri,ſucci foliorū hyoſcyami,lycij, croci, zucchari, cāphoræ ana,albuminis oui q̄tum ſufficit, vtere cū coto:ſedat.n.illa hora. Filius Zachariæ Araſi.Cōfectio emplaſtri prohibentis fluxū ex oculo. Rec.aloes,acacię,ſief memithæ,lycij,boli,gummi arabici,liniatur ſupra frōtē cū albumine oui.Et ſi eſt ſupracalefactio vehemēs,addat eis ſandali rubei, & ſaufel ana pugillus.j. & liniat cum aqua coriādri humidi, & endiuiæ, & aqua roſarum. Idem. Confectio emplaſtri ad dolorem vehemētem in ophthalmia. Rec.coriandri,meliloti,croci,ſeminis lini, tortellarum de ſceni ana. Tere, & confice cum vino ſtyptico, & fiat emplaſtrū ſup palpebras. Aboali. Emplaſtrum ſedans fluxum materiei ad oculum. Recipit ſief memithæ,aloes, ſeminum roſarum, croci, ſarcocollæ, ramich,ſauich hordei,balauſtiæ, ana cōfice cum ſucco ſolatri, & fac emplaſtrū ex eis. Idem ad doloris vehementiam. Accipe ſucci lactucę,ſucci pomorum mandragoræ, ſucci papaueris ana partem vnā,

A albuminis oui partes tres,conquaſſentur,& vtere cum coto,bonū, & expertum.Idem.Epithema conferens ad dolorem vehementem, & ad multitudinem materiæ. Recipit ſauich hordei, drac.xvj. hyoſcyami albi, drac.octo,thuris,dr. vj. myrrhæ,ſucci mandragoræ, ana drach.quatuor,opij, dr.iij. croci,roſarum recentium, ana drac.ij.vitellum oui vnius aſſi, contēre, & confice cum vino ſtyptico,& fiant formæ. Et quando oportet, adminiſtretur vna cum eo, quod conuenit ex liquoribus. Idem. Aliud faciens ſimiliter ad dolorem calidum. Rec.croci,myrrhæ, aloes, olibani,opij, ſarcocollæ, ana,fiant formæ,& ſuper frontem, & oculum lini in prin
cipio doloris cum aqua endiuiæ, aut portulacę,
B aut ſolatri,hyoſcyami albi,aut coriandri humidi. Aliud. Recipit ſauich hordei, drachmas iiij. opij,drac.j.croci,drac.ij.confice cum ſuccis prædictis:& vtere ſuper ophthalmiam calidam.Filius Serapionis. Emplaſtrum faciens ſtypticitatem,& conferens in principio, & prohibens fluxum materiei ad oculos. Accipe foliorum ſolatri,& virgæ paſtoris,& arnogloſſæ, & endiuiæ, & portulacæ, & teneritatum rubi, & foliorum vitis, ana fac cum farina hordei emplaſtrum,& oleo roſaceo, & aqua decoctionis papaueris. Idem. Quando accidit, quod ægritudo conſequitur veſtigia maturationis, tunc miſceas in emplaſtris vitellum oui,mucilaginis,fœnugræ
C ci,& ſeminis lini,melilotum, & chamæmelum cum media parte croci, & oleo roſato ſimul incorporatis: & ſuperimpone. Filius Zezar. Sief album,quo vtendum eſt in principio ophthalmiæ calidæ, cum dolor eſt vehemens. Rec.gūmi arabici,dragaganthi, amyli,ana drachmas quatuor,ceruſſæ lotæ,drac.vj.opij,drac.j.diſtēpera cum albumine oui, vel cum aliquo,quod conuenit ex liquoribus. Idem Sief aliud albū conferens ophthalmiæ in augmento, & ſedat dolorem. Recipit ſarcocollæ nutritæ in lacte aſinæ, drac.ſemiſ.amyli,drach.iij.traganthi,dr. quatuor,opij,drac.j. olibani, drac.j.& ſemiſ.ceruſſæ ablutæ, drac.ſex, tempera cum aqua pluuiali. Filius Zachariæ Araſi, Sief album conferens ophthalmiæ,& doloribus oculorum. Reci
D pit ceruſſæ ablutæ, drach. quatuor, ſarcocollæ groſſæ, drac.iij.amyli, drac.ij. draganthi, dr.j. opij,drac.ſemiſſem. Fiant trochiſci parui. Sief aliud albū deſcriptione Aboali conferens ophthalmiæ in principio,& augmento eius. Recip. ceruſſæ,drach.x. gummi arabici,amyli,ana dr. v. ſarcocollæ nutritæ in lacte aſinæ, aut mulieris,drac.x.dragacanthi, drac.iij. opij,drach. & ſemiſ.confice cum aqua. Sief album deſcriptione Alexandri,expertum ad ophthalmiam calidam cum nimio dolore: & eſt mirabile. Recipit climiæ,prius tamen lotæ,deinde aduſtæ, & extinctæ in lacte mulieris, drach.x.ceruſſæ lotæ,drac.viij.ſcoriæ ferri drac.iiij. opij, drach.ij. dragacanthi,gūmi arabici, ana drachmas quatuor,

tuor, confice cum aqua pluuiali. Sief citrinum descriptione eiusdem conferens doloribus vehementibus ophthalmiæ. Recipit climiæ secūdum superiorem doctrinam præparatæ. drach. viij. cerussæ lotæ drach. xvj. croci, drac. iiij. opij, drach. ij. dragaganthi drach. ij. aquæ pluuialis, quod sufficit. Vtere cum albumine oui. Sief citrinum aliud mirabile descriptione eiusdē plus operatiuum alijs: reprimit. n. magis superfluentes materias. Recipit amyli. drach. xxj. sief memithæ, dr. ix. sarcocollæ, dragaganthi, gummi arabici, ana drac. iij. croci, drac. ij. & semis. myrrhæ, drac. j. opij drach. ij. confice cum aqua pluuiali. Sief rosarum descriptione eiusdem efficax: & expertum ad ea, quæ diximus superius. Rec. foliorum rosarum, drac. xv. croci. dra. viij. opij, drach. ij. spicæ indę, drach. ij. gummi arabici, drac. ix. aquæ pluuialis, quod sufficit, facit. n. ad doloris vehementiam, & ad fluxum materierum subtilium acutarum. Sabor Rex Medorū. Confectio collyrij citrini sublimis ad ophthalmiam, & doloris vehemētiam: confert enim statim. Recipit sarcocollæ, drachmas tres, cerussæ, drac. v. amyli, dragagāthi, gummi arabici, ana drac. ij. opij, drac. j. croci drac. j. & semis. Omnia præter opium tere, & redige in subtilissimū pulverem sicut alcohol: opiū autē dissolue in aqua rosata, aut lacte mulieris, & misce cum alijs cōterendo in vase lapideo contritione multa vsq; dum fiat liquidum sicut mel currens, & vtere expertum est. Idem. Sief de spica conferens ophthalmię, cuius materia est frigida, & est cum diuturnitate. Recipit sarcocollæ drachmas. v. spicæ, drac. ij. foliorum rosarum, drachmas quatuor, croci, drac. ij. opij, aloes, ana drac. j. gummi arabici, amyli, dragaganthi, ana drac. j. confice cum aqua pluuiali: & fiat sief, & vtere. Cū autem maturationis signum apparet, conficiatur sief huiusmodi cum succo capparis, expertū est enim. Mahemet Arasi. Confectio pulueris albi cuius operatio est mirabilis ad ophthalmiā calidam, & vehementiam doloris. Recipit sarcocollæ nutritæ in lacte asinæ, aut mulieris, drac. x. amyli, drach. ij. opij, drac. j. & semis. camphoræ, drac. semis. bonum, & expertum. Idem: Puluis alius cuius proprietas est abscindere lippitudinem, quando non est sanies multa. Rec. sarcocollæ, drac. decem, spumæ maris, drac. j. zuccari, drac. iiij. teratur, & administretur. Idem. Cōfectio pulueris citrini cuius iuuamentum est in fine ophthalmiæ, & est eius impressio fortis. Rec. sarcocollæ, drachmas decē, sief memithæ drachmas tres, lycij, aloes, ana drachmas duas, croci, drac. i. & semis. spumæ maris, drac. semis. teratur, & administretur. Hamech. Puluis conferens calidæ ophthalmiæ. Recipit sarcocollæ, sief memithe ana, fac pulueren, & vtere cum albumine oui. Isaac. Puluis citrinus conferens ophthalmiæ, quæ sequitur declinationem, & ophthalmiam difficilem, & adhærentem. Recipit sarcocollæ nutritæ, drachm. x. croci, spicæ, aloes, ana drachm. j. teratur, & administretur. Hamech filius Zezar. Cohol conferens cum auxilio Dei apostemati, quod est in coniunctiua, & inflammationi oculorum, & fluxui materierum, & lachrymarum, & pruritui: & vtere mane, & sero. expertum. Rec. tutiæ, lapidis hæmatitis, ana drach. iij. lycij, acaciæ, climiæ auri, ana aur. j. spicæ, opij, sumach, ana drach. semis. amyli, aur. j. aloes rubei boni, drachm. j. zucchari tabarzet, drach. iij. fac puluerem subtilissimum, & imbibe vice vna cum aqua myrobalanorū citrinorum, & alia vice cum succo fœniculi, & tertia vice cum succo coriandri humidi, & quarta vice cum aqua sumach, & si est tempus granatorum, imbibe vicibus duabus cū succo granatorum muzorum, vel cum succo granatorum dulcium, & acetosorum, deinde misce cum eis camphoræ, drachm. j. quartam, deinde iterum tere, & cerne, & pone in vase vitreo: & fiat cum eo alcohol mane, & sero.

De doloribus oculorum. *Cap.* 4.

DOlores oculorum. Inquit Hip. Potus vini, balneatio, phlebotomia, & euacuatio per ventrem curant dolorem oculorum. Intellexerunt posteriores, quod vini potio confert phlegmaticis doloribus: balneatio cholericis, & melancholicis: phlebotomia sanguineis: vel si humores aliqualiter cū sanguine augmētentur. Euacuatio quoque per ventrem confert doloribus phlegmaticis, cholericis, & melācholicis. Et quidem super hoc scrutinium secundū sapiētiam est thesaurus operationis. Quoniam vini potatio cōfert phlegmaticis, dū tamen maturatio, & euacuatio præcesserint, & iterata, quoniam agitationis suspicio tollitur ex agitatione particulariter, sublata multitudine. Et balneationis impressio similiter omnibus oculorum doloribus cōfert, etiā post debitam euacuationem, resoluit enim, & habilitat residuū materiei, & proprie adhęrētis, & difficilis, alias autem dilatat materiam, & conuertit ex partibus alijs ad locum doloris, & multiplicat fluxum. Hic autem sermo noster est sermo, quem non omnes comprehenderunt: nisi qui se exercent secundum prudentiam, & viam industriæ: & illud est, quoniam oportet, vt postponantur euacuationes, quæ sunt secundum partem, eis, quæ sunt secundum multitudinem. Agitatio enim multiplicatur ex agitatione particulariter multitudine non sublata, dilatat. n. & incitat multitudinem: nisi materia secūdum locum particulariter incumbat, & non cum communitate etiam alterius partis, & fit in quātitate parua. Principium vero euacuationis ab eo, quod est secundum partem, & non sublata multitudine, materiam dilatat, & agitat, & in loco doloris multiplicat, & hoc est illud, quod est error, & imperitia, sicut Gal. dicit. Hamech filius Zachariæ

De balne.

chariæ. Cohol conferens doloribus oculorũ. & est medicina regum. Rec. antimonij, drach. vj. marchesitæ drac. v. tutiæ, drac. iiij. emblicorum mundatorum, drac. iij. amyli, drac. ij. piperis albi, drach. j. tere, & cribella, & vtere vbi oportet. Idem. Cõfectio sief cõferentis omnibus doloribus oculorum. Accipe succi mororum rubi quãtum vis, & fac siccari semper agitãdo, & accipe ex eo aur. iij. & misce cum eo ex albuminibus ouorum, quod subtile est, & lactis mulieris quãtitatem sufficientem: & fac siccari vsq; dum fiat sief: vtere cum albumine oui, & lacte mulieris: est. n. medicamen sublimen. Idẽ. Sief aliud conferens doloribus oculorum a cholera: & cõfert statim. Rec. climiæ, auri, scoriæ ferri, ana dr. xv. sief memithæ, drac. j. opij, croci, ana drac. semis. acacię, aur. semis. tere, & cõfice cum aqua, & fac sief: & vtere cum aqua rosata, & lacte mulieris. Idem. Sief cõferens doloribus fortibus ex multitudine materiæ, facit dormire ægrum ex illa hora. Rec. sief memithæ, drach. viij. croci, sarcocollæ, ana drac. iiij. opij, drac. ij. succi mandragoræ, drac. ij. Tempera cum aqua pluuiali, & vtere vbi oportet. Amaran. Sief cõferẽs omnibus doloribus oculorum, & vtere eo ad omnes ęgritudines. Recipit tutiæ bonæ, lycij, ana aur. iiij. myrobalanorum citrinorum aur. j. & semis. zinziberis, piperis longi, & albi, ana aur. j. asendeni, sarcocollæ, ana aur. ij. tere, & cerne, & solue lyciũ in aqua pluuiali, & cõfice cũ eo cetera, & fac sief, & frica in toto cũ aqua pluuiali, & albumine oui, vel succo rubi. bonũ si Deus voluerit.

De vulneribus, & vlceribus oculorum. Cap. 5.

VVlnera, & vlcera oculorum. Cura est sex res. Prima est euacuatio multitudinis. Secũda est prohibitio discursus materierũ ad oculos. Tertia est administratio intentionis circa vulnus. Quarta est correctio accidẽtium. Quinta est obseruatio regiminis in vita eius. Sexta est, vt vestigium, quod ex vulnere remanet deleatur. Primam igitur rem complent phlebotomia, quoniam est principiũ curæ, & proprie cephalicæ, deinde solutiones lenes ventris ex eis, quæ diximus in cap. de ophthalmia, factæ cum iteratione. Secundam rem complent medicamenta, q̃ sunt distincta supra in ca. de ophthalmia. Tertiã rem cõplent administrationes medicaminũ facientium nasci carnẽ in vlceribus, & cõsolidantiũ vulnera: sicut est sief album in principio cum lacte mulieris, & albumine oui. Et administratur secundum plurimũ medicina deiccatiua non multę mordicationis, vt nõ fiat saniei generatio, est enim in hoc vulnere sanis suspecta. Et post tempus principij si dolor non sedatur, fœnũgræcũ cũ rosis coctis in vino styptico, aut aqua rosata super oculum cataplasmetur. Et vtendum est deinceps sief albo, & sief de plumbo cum albumine oui. Si autem dolor reprimitur, sief de plumbo vtendum tantum similiter cum albumine oui. Cum autem vulnus repletum fuerit, vtendum est sief elixir. Ligatura præterea super oculos restringenda est, vt cõ primat super puluillos, & super pilã constitutã, & ordinatam super oculos: iaceatq; æger supinus. Signum quoq; salutis est, quando incipit apparere in circuitu vulneris albedo: & post sanũ vulnus remaneat impressio albedinis in loco vulneris. Quartã rem cõplent administrationes medicaminũ sedãtiũ dolores, & puncturas, & mordicationes oculorum ꝓpter vulnera ipsorũ, ex his, q̃ ꝓcesserunt. Quintam rem cõplent administratio subtiliationis regiminis in sex generibus rerum, sicut iã diximus. Sextam rem cõplent medicinæ remouentes vestigium albedinis, quod remanet post vulnus, cum eis, q̃ dicẽtur in c. de albedine oculorum. Filius Zachariæ Arasi. Confectio sief de plumbo, replentis, & solidantis vulnera oculorũ. Rec. plũbi vsti, antimonij, tutiæ ablutę, chalcucecaumenon, gũmi arabici, dragaganthi, ana drac. octo, opij, dr. semis. Fiat sief cum aqua pluuiali. Idem. Aliud sief faciens nasci carnem in vlceribus, & prohibens egressum vuæ, & subtilians vestigia. Recipit climiæ, tutiæ, tritarum, & ablutarum multotiens cũ aqua pluuiali. cerussæ, antimonij, olibani, ana drac. ij. myrrhæ, drach. j. sarcocollæ, sanguinis draco. aloes, opij, ana drac. j. & semis. fiat sief, & administretur, bonum est, & expertum. Idem. sief de thure maturãs vlcera. Rec. thuris drac. x. ammoniaci, sarcocol. ana drac. v. croci, drac. ij. fiant ex eis sief cũ mucilagine fęnugræ. Idem. sief elixir, cuius operatio est sublimis ad vlcera maligna oculorũ, ꝓhibens egressũ vuę. Rec. antimonij, sedenegri, ana drach. x. acaciæ, drac. iij. aloes, dr. j. fac ex eis sief cũ succo rubi. Filius Zezar. Cohol cõferens vlceribus oculorũ. Rec. sarcocollæ nutritæ in aqua rosacea diebus pluribus, deinde nutritæ in succo rubi, tertio nutritę in lacte mulieris similiter diebus pluribus, & exiccatæ, quantitatẽ sufficientem, pulueriza, et fiat cũ eo alcohol mane, & sero bonũ. Et sunt qui mittunt sarcocollã in lacte mulieris tantum, & vtũtur. Sabor Filius Girges. Collyrium bonum ad vulnera, & vlcera oculorum. Rec. sarcocollæ nutritæ in lacte mulieris, aut asinæ, drachmas quatuor, antimonij, sanguinis draco. sedenegi, ana drachmas duas, myrrhæ, aloes, ana dr. j. & semis. opij, dr. j. Terantur vltima cõtritione, sicut alcohol: deinde cõfice cũ succo rubi: sic cõterẽdo in vase lapideo cõtritione vehemẽti, donec fiat sicut mel currẽs, et recõde in vase vitreo, & vtere mane, & sero: & exptũ est.

De scabie oculorum. Cap. 6.

CVra huius ægritudinis est secundũ cõsiderationes duas. Nam q̃ subtilis est, & non multi

multi tẽporis,indiget corporis mundificatio
ne.Primo cum phlebotomia, & ventris ſolutio
ne,& ventoſatione in occipite, & nucha. Secun
do indiget regimine oculi ſubſtantiam tenerã
faciente: ſicut eſt balneatio proprie,& fomẽta-
tiones, & aliud regimen humectatiuum acqui-
ſitũ ex aere,& quiete: & ex his, q̃ comeduntur,
& bibuntur, & alijs. Tertio indiget medicinis,
quarũ proprietas eſt curare ſcabiem oculorum:
ſicut verbi gratia collyriũ, quod ſibi comparat
Sabor Rex Medorum,& ſief rubeum, & leue,
& ſief viride,& leue. Si autẽ fuerit ſcabies groſ-
ſa,& chronica,tunc cura eius eſt poſt ſolutionẽ,
& phlebotomiã frictio ſcabiei cũ folijs parieta
riæ:aut cũ folijs fici:aut cum aliquo inſtrumen-
torũ cõuenientium ad illud,aut cũ radice liqui-
ritiæ p̃parata vſq; dum ſanguis plurimus fluat,
& remoueat aſperitas, & durities,q̃ eſt ſicut fil-
troſitas:& appareat tenerũ eius. Et modus fricã
di cũ inſtrumento eſt, vt fiat frictio ſup oculũ,
& palpebras prius ſuperpoſito puluere, & ſpu-
ma maris,& zuccharo tabarzet, aut aliquo,qđ
ſit ſimile illis. Deinde laueẽ oculus cum aceto,
aut aqua roſata,aut vino forti albo, & nouo:de-
inde adminiſtreẽ reſiduũ regimen eius ex eis, q̃
dicta ſunt, & proprie ex collyrijs,& ſief lenib⁹,
& acutis: & emplaſtreẽ tẽpore frigido cũ amyg
dalis amaris, cymino, & mica panis infuſa in
rob cũ pauco croco, & tempore calido cũ vitel-
lo oui,& oleo roſato,& violato,& nõ prætermit
tantur genera medicaminis oculi ſubſtantiam
tenerã facientis. Sabor filius Girges. Cõfectio
collyrij boni ad ſcabiem oculorum,& ſebel, &
vngulam. Rec.ceruſſæ,viridis æris, ana partẽ.j.
tere cõtritione vltima cũ vino albo, & ſucco ru
tæ vſq; dum fiat currens in terminũ mellis cla-
ri,& liquidi,& vtere eo mane,& ſero. Si aũt me
dicamẽ mitius facere volueris, pone ex ceruſſa
partes.ij.& quandoq; ceruſſa,& flos æris teruntur
cõtritione vltima: & ponunt in vaſe ęneo lim-
pido cũ liquoribus prædictis: & dimittũtur per
diem, & noctẽ, deinde colaẽ,& ponit colatura
in vaſe vitreo, & deſtillatur ex eo in oculo ma-
ne,& ſero. Mahemet Araſi. Cõfectio ſief rubei
valens ſicut p̃dictum eſt. Rec. ſedenagi,dra. iij.
æris vſti,drac.ij.myrrhæ,croci,ana drac.j.pipe-
ris,drach.ſemiſ.& eſt lene. Si aũt acutius facere
volueris,adde cũ p̃dictis floris æris, & ſalis am-
moniaci, ana drac.ſemiſ.Idem. Confectio ſief
viridis valens ſimiliter ad prædicta. Rec.floris
æris,drac.iij.colcothar adufti,drach.vj.arſenici
rubei, baurach, ſpumæ maris,ana drach.j.am-
moniaci,drach.j.& ſemiſ. ſalis ammoniaci, dr.
ſemiſ.ammoniacum diſſoluaẽ in aqua rutæ, &
fiant ex eis ſief. Hamech. Confectio ſief ſanans
ſcabiem oculorum, & cõſumens panum,& vn-
gulam. Rec.floris æris,colcothar adufti,ſpumæ
maris,ana drac.ij.chalcucecaumenon,drac.iiij.
baurach,ſalis ammoniaci, arſenici rubei ſubli-
mati,ana drachm.j. fac ſief cum ſucco chelido-
niæ,& adminiſtretur ſicut fricãdo,eſt enim bo-
num,ſi Deus voluerit. Idẽ ſief cõferens ſcabiei,
pruritui,& ſebel,& humiditati ſuperfluę in ocu
lo. Rec.ceruſſę,croci, gummi arabici,ana dr.vj.
ammoniaci, ſalis ammoniaci, ſpicæ,opij,myr-
rhæ,ſucci agreſtæ, ana drac.j.& ſemiſ.cõfice cũ
aqua pluuiali. Idem ſief conferens vlceribus,et
ſcabiei oculorum a caliditate. Rec.climiæ,cro-
ci,ſcoriæ æris,gũmi arabici,æris vſti,ana dr.iij.
myrrhæ,ſedenegi,ſpicę,ana drac.j.opij,roſarũ,
ana drac.j.piperis albi grana.iiij. Confice cum
vino,& vtere cum albumine oui. Humain. Co-
hol cõferens ſcabiei oculorũ,pruritui, & ſebel,
& tenebroſitati viſus. Rec.tutiæ, emblicorum,
ana dr.j.antimonij nigri,aur.ij.caſtorei,climiæ,
ana aur.j.& ſemiſ.memithæ, drac.j.croci,dra.j.
campho.aur.ſemiſ.ſuchaha danic.j.ſalis ammo
niaci,drac.ij.tere cõtritione bona,et pone in va
ſe lapideo mundo: & proijce ſup eã aquam plu
ualẽ, in qua infuſi fuerint per dies duos ex my
robalanis nigris circiter.xx. poſtq̃ contriti fue-
rint,deinde cola aquam,& funde ex ea parũ ſu-
per medicinas,& dimitte ſiccari, vel quaſi.de-
inde funde ex aqua p̃dicta, & fac ſicut prius, &
ſic pauliſper infundendo, & triturando vſq; ad
totius aquę cõſumptionem,deinde ſiccentur,&
puluerizent contritione vltima,& pone in vaſe
vitreo,dixit Humain,quod vẽdebaẽ põdere au
ri ,ppter ſuæ operationis excellẽtiã. Cohol axe
rumi,ex inuentione noſtra, valet cõbuſtioni o-
culorũ, & lachrymis, & ſcabiei, & ſebel. Reci-
pit tutiæ,carmeni,buruch,dr.j.elelengi,aſphar.
zinziberis, ana drac. quinq; piperis longi,me-
mithæ, ana drach.ij. ſemiſ.& chirat.ij. melech
indi,drach.j.tere ſimul,& tẽpera cũ aqua agre-
ſtæ,& fac ſiccari: deinde tere, & vtere. Muſafa-
ctor. Alcohol ſief cõferẽs ſcabiei, & vlceribus
oculorum,& dolori, & debilitati viſus. Recipit
lycij,tutiæ indæ,ana aur.iiij.chebulorum,aur.j.
zinziberis, drach.j.fiat ſief, cum aqua pluuia-
li, & vtere in cocto.

De ſebel. Cap. 7.

QVæ ſubtilis eſt,& nõ multi temporis,cura
tur cum cõſiderationibus prædictis in cu
ra ſcabiei oculorum: ſcilicet cũ ſubtiliatione re
giminis, & dimiſſione vini, & cibariorum va-
poroſorũ:& cum euacuatione corporis,& phle-
botomia,& rebus tenerã reddentibus ſubſtan-
tiã oculorum: deinde cum ſief, & collyrijs di-
ctis ibi. Si aũt chronica fuerit,& groſſa,vt appa
reat ſicut tela aranee expanſa ſup pupillã oculi
cũ venis manifeſtioribus, ita quod viſum ,phi-
beat, tunc eſt ſm vnum duorum modorũ. Aut
enim colligit,& eleuatur dũ apprehenditur, &
ſuſpendit cum vncinis:& tunc cum inciſorio in
ciditur poſtq̃ colligis eam: & ſeparas ab oculo
cum pilo equi, aut filo de ſerico: & curetur de-
inceps cum aqua infuſionis cymini, & poſt
illud

illud cum puluere citrino. Si autem non colligitur nec eleuatur, curetur cum medicationibus acutis dictis in capitulo, quod est ante illud.

De albumine oculorum. Cap. 8.

CVra huius egritudinis commẽsuratur eisdem regiminibus, quibus, & sebel. Nã quę subtilior est, quantum ex modo bene operandi comprehendi potest, indiget assiduatione rerũ oculi substantiam teneram facientium, sicut est balneum, & assiduatio eius, & inclinatio super vaporem aquæ calidæ, deinde vtatur puluerizatione post puluerizationem super oculum ex spuma maris, zuccharo, & sarcocolla: & interdum vtendum est frictione post frictionem cũ eodem puluere, vel cum aliquo, quod sit sicut ipsum, & sunt qui addunt ad vigorandum prędicta, puluris baurach, aristolochiæ ana, sicut ex prædictis, & sunt qui experti sunt super huiusmodi succum florum papaueris rufi cum succo, aut puluere hueg esse iuuamentum: & similiter cũ stercore stellionis, aut lacerti viridis magni, & similiter expertum est ex stercore hirundinis, & similiter expertũ est ex vrina pueri coagulata in vase æneo cum modico salis ammoniaci. Si autem fuerint dura, & in corpore duro eligantur ex medicaminibus, quæ magis acuta sunt, & pluris virtutis ex his, quæ dicta sunt: & dicemus, post frequẽtiam tamen balneationis sicut iam diximus. Dixit Alexand. quod sebel est cum super alba oculorum, & super nigredinem videtur similitudo panni texti ex venis rubeis grossis. Ex medicinis autẽ conuenientibus ad albuginem remouendam, & sebel, & vngulam, & alias oculi additiones, quam plures scripsimus in capitulo de scabie oculorum. Nunc autẽm ponimus narrationes medicaminũ propriorum. Sabor filius Girges. Collyrium expertũ ad albuginem oculorum remouendam, & est ei impressio bona. Accipe fellis tauri, succi huheg, vel puluris radicum eius, radicũ chelidoniæ, ana aur.iij. corticum radicum fœniculi, aur.iiij. tere cõtritione grossa, & pone in vase æneo, & funde super medicinas vrinæ pueri circiter lib.j. & dimitte per dies quatuor, deinde decoq; vsq; ad lib. semis. & iterum reducas ad vas eneum vsq; dum inspissetur, deinde accipe massacumiæ, stercoris magni lacerti, spumæ maris, zucchari tabarzet, salis gemmæ adusti, æris adusti, salis ammoniaci, ana partes æquales. Terantur vltima contritione: deinde ponantur in vase lapideo mundo, & terso, & fundatur super ea ex medicamine prędicto: & conficitur terendo semper ante parum ex medicamine fundendo vsq; dũ impinguet, & fiat sicut mel: deinde refunde in vase vitreo, & vtere, est enim expertum, & bonũ. Medicamẽ Rasis valde vtile ad albuginem oculorum remouẽdam, & cito eradicandã: cui dixit non inuenisse ęqua

Medicamẽ sublime Rasis.

A le. Recipit tutiæ, spumæ maris, stercoris stellionis magni, baurach, zucchari de Mecha, ana partes æquales, deinde sumatur acori, chelidoniæ, ana drac.x. coquantur in lib.j. aquæ donec ad drac.iiij. redeat, & coletur, ex hac aqua imbibantur species prædictæ, & conficiat cum ea, & siccent in vmbra, deinde terant iterum, & conspergantur vt prius, & siccent, quod postquam factum fuerit, siccent, & terant, & in oculo mittantur, huic.n. medicamini nullum compar existit in albuginis remotione, etiã si esset grossa, vt in brutis animalibus. Alexãder. Medicamẽ lene ad albuginem remouendam. Accipe ossiũ sepiæ, drac.j. & semis. salis ammoniaci, cerussæ, ana drac.j. ammoniaci, drac.ij. vtere, & expertũ
B est. Mahemet Arasi. Medicamen remouens albuginem oculorum, inclinetur prius super vapores aquæ calidæ, deinde aspergatur hic puluis. Recipit spumæ maris, baurach, sarcocollæ, zucchari tabarzet, stercoris muris, ana partes æquales. Idem. Confectio medicaminis sublimis ad albuginem cito remouendam. Accipe massacumię, stercoris magni lacerti, spumę maris, baurach, zucchari tabarzet, ana partes ęquales, deinde accipe radicum chelidonię, fœnicu. hueg, ana drac.j. decoquantur in lib.j. aquæ, donec redeat ad drach.iiij. deinde submergatur prædictarum rerum puluis subtilissimus in hac aqua, & exiccetur semper conterendo: deinde
C teratur, & fiat alcohol cum eo.

De cura vngulæ oculorum. Cap. 9.

DIxit Alexãder, quod vngula est cũ aliqd panniculo simile ex palpebra, quę ex parte naris, oriri videtur, & album oculi cooperire: & peruenit vsque ad oculi nigredinem. Cura huius est sicut diximus in sebel, cũ collyrijs, & alijs, si recens est, & si antiqua. Si autem non est possibilis eius eradicatio cum medicinis, suspendatur cum vncino, si est possibilis eius suspensio, deinde incidatur iuxta lachrymale, ita quod nõ profundetur incisio, ne damnetur pellicula in organo lachrymali, & fiat continua la
D chrymarum effusio. Si autem non est facilis suspensio vngulæ, submittatur pilus, aut filum de serico cum acu curua: postea capias eam, & suspendas, deinde sicut excoriando trahatur, & extirpetur. Quod si nec hoc sufficit, excorietur excoriatione subtili cum ferro, postquam autem abscideris eam, destillabis in oculum cyminum masticatum cum sale. Si autem ibi dolor generatur, aut mordicatio, emplastrabis cum oleo rosato, & violato, & vitello oui. Si autem aliquod residuum ex ipsa vngula remanet, cũ collyrijs consumetur, & eradicetur. Iam superius medicamina ad vngulam, & sebel, & ad alias oculorum additiones scripta sunt, quæ sunt administranda post balneum, & vaporem aquæ calidæ, sicut diximus.

De lachrymis oculorum, & earum exuberantia. Cap. 10.

CVra huius ægritudinis in quibuſdã nõ eſt poſſibilis: & proprie quando profundata eſt inciſio in angulo lachrymali: & quando lachrymarũ effuſio eſt nociua. Verum ſi eſt occaſione alterius morbi, ſicut ꝓpter febrem, tollit̃ ſublata febre. Si aũt cauſam habuerit per ſe, ſicut eſt debilitas retentiuæ: vel quia nõ fit crudorum digeſtio, & maturatio: vel quia ſit eorum effuſio propter multitudinem, aut propter qualitatem facientem diſſolutionem: & tunc cura eius eſt quatuor res. Prima eſt obuiatio: & adęquatio cauſæ facientis. Secunda eſt mundificatio corporis, & totius capitis. Tertia eſt adminiſtratio medicaminum cõmenſuratę ſtypticitatis. Quarta eſt diuerſio materiei ad aliam partem. Primam igit̃ rem cõplent adminiſtratio medicinarum remouentium malitiam cõplexionis, & cõfortantium cerebrum, & vigorantium digeſtionem, & retentionem ex his, q̃ dicta ſunt in c. de catarrho, & coryza, poſt mundificationem corporis, q̃ dicemus. Secundã rem cõplent medicinæ euacuantes, quod ſuperabũdare vr̃ ex multitudine inteſtinorum, rerum, q̃ apparent ex his, quæ dicta ſunt. Tertiam rem cõplent adminiſtrationes medicinarum, quarum proprietas fluxum lachrymarum reſtringit, ex his, q̃ dicemus. Quartam rem complent phlebotomia, aut inciſio venæ, vel arteriæ, per quas cõprehendimus materias fluere; & deriuari, & hoc quidem iam dictum eſt in c. de ophthalmia: & tu require illud ibi, ſi aut̃ res non ſuperfluit, & fuerit in principio, emplaſtra ſup venas, & arterias ipſas, reſtringentia, & cõfortã ia pone. Et iam quidem dictum eſt, quod cauterium ſup zuhendeg eſt ad fluxum lachrymarum cura ſublimis, & proprie quãdo ſuperfluit, & iam alia non cõtulerint. Scripſimus in ca. de ſcabie oculorũ plures ex medicinis ad lachrymas ſtringendas, ex q̃bus eſt fief, quod ſcripſit Hamech, & alcohol, quod ſcripſit Humain, & alcohol exerumi, & in capite de ophthalmia ſcripſimus ex emplaſtris plura ſtringentia lachrymas. Mahemet Araſi. Epithema prohibẽs fluxum ex oculo. Recipit aloes, tutiæ, fief memithæ, lycij, boli, ana partem. j. gũmi arabici partes. ij. liniat̃ ſuper frontẽ cũ albumine oui. Idẽ. Cõfectio alcohol ſtringens lachrymas, & confortans oculos. Recipit tutiæ, drach. x. corallorũ cõfricatorũ, myrobalanorũ, citri, & aloes, ana, drac. ij. piperis, drac. ſemiſ. macropiperis, drac. ij. fiat cohol cum eo. Democritus. Medicamen ſaris vtile ad dolores oculorum, & lachrymas. Accipe lanã non ablutã, & cõbure, & cinerem eius diligenter tere, & ex eo cum albumine oui ſup frontẽ, & tempora lini: ſtatim. n. materiei fluxũ, & lachrymarũ amputat, & dolorem tollit. Iudæus. Cohol conferens cum auxilio Dei fluxui lachrymarum. Accipe fumi thuris, myrrhæ, tutiæ ablutæ, ana partes æquales, fief memithæ, croci, ana partis. j. tertias duas, bonum. Idẽ. collyrium expertũ ad lachrymas oculorũ, & tenebroſitatẽ. Accipe ſucci granatorum acetoſorũ cocti vſq; ad medietatẽ, & colati, lib. ſemiſ. deinde pone ſup ipſum fief memithę, aloes boni puri, lycij, & croci, ana dra. ij. muſchi boni, danic. ij. deinde pone in vaſe vitreo, & obtura orificiũ eius, & dimitte in ſole diebus quadraginta, & vtere eo mane, & ſero. bonum. Filius Zezar. Confectio alcohol deſiccantis lachrymas, & cõferentis pruritui, & ardori. Recipit ſe denegi, chalcucecaumenõ, ana drac. ij. fief memithæ, climiæ, ana dr. j. aloes, ſpicæ, coſti, opij, ana drach. ſemiſ. fac puluerẽ: deinde imbibe in ſucco fæniculi, & dimitte ſiccari, & tere cõtritione vltima, & vtere. Amarã. Cohol conferẽs cũ auxilio Dei ad lachrymas oculorũ, & pruritũ, & ardorẽ, & viſus obſcuritatẽ. Accipe fumi thuris, dr. iij. myrrhæ, aloes, ana drac. j. & ſemiſ. gũmi aſſi, ceruſſæ, ana drac. ij. opij, aur. j. ſedenegi, drac. ij. & ſemiſ. puluериza, & vtere. Filius Girges Rex Medorũ. Cõfectio medicaminis, et eſt cohol pomerij cõferẽtis lachrymis, & ardori, et aſperitati oculorũ, & ægritudinibus, & fumoſitatibus calidis, & choleræ; & ei qui patit̃ deſcẽſum aquæ, & ei qui videt rem vnã eſſe duas. Recipit ſarcocollę nutritę in lacte mulieris diebus pluribus, dra. iiij. dragacanthi albi, olibani, ſcoriæ ferri, margaritarũ nõ perforatarũ, ana dr. j. ſpicæ indæ, climiæ auri, & argẽti, cachiæ, ana drac. ſemiſ. amyli, ceruſæ, ana dr. ij. tutiæ ſubrubeæ, dr. iij. Tere omnia, & imbibe cũ aqua roſata ſic cõterendo, deinde fac ſiccari, deinde imbibe ſucco granatorũ acetoſorũ, & fac ſicut prius: deinde cum aqua infuſionis hueg: vltimo vero cum aqua ſolatri: deinde pone camphuræ danic. j. zuchari tabarzet, aur. j. deinde tere vltima contritione: & fiant ex medietate eius fief cum aquã roſata, & ex alia medietate fiant alcohol, & vtere cum aqua roſata, vel albumine oui, & lacte mulieris, eſt enim valde bonum.

Cauterium eſt medicina ſublimis.

De tarphati. Cap. 11.

CVra huius ęgritudinis eſt alterius modi in principio, & in fine, & in tẽpore intermedio. In principio. n. indiget phlebotomia ex cephalica, & lubrificatione, & ſolutione vẽtris, & adminiſtratione clyſteriũ, quoniã clyſteres ſũt melioris curę in hac parte cũ diminutione cibi, & potus, et dimiſſione vini. Deinde adminiſtrẽtur repercuſſiua in principio, ſicut eſt bolus armenus, & lutũ ſigillatũ, & chimolea cũ albumine oui: deinde cũ lacte mulieris. Deinde prõcedendum eſt ad deſtillãdum in eum ſanguinem pulli colũbini ſtatim cum decollatur, aut turturis. In fine vero miſceant̃ cum eo aliqua ex reſolutiuis: ſicut eſt arſenicũ citrinũ, & proprie ſublimatum,

blimatũ,& ablutum, & frictum cũ aqua corian dri:& cõfert in huius hora, & deſtilletur in oculum collyrium Gabrielis, & fortius illo eſt ſief Sabor,quod dicemus. Emplaſtretẽ autẽ in principio eius cũ fœnugræco, & roſis coctis in aqua roſacea,deinde coctis cũ vino,& proprie cũ prę ceſſerit ægritudo:& vaporetur cum decoctione chamæmeli, aut meliloti, aut cũ decoctione foliorum caulis. Et ſimiliter emplaſtretẽ cum folijs caulis contritis, & coctis cum vino forti, & antiquo. Mahemet Araſi. Sief.cõferens tarphati. Rec.thuris, myrrhæ, croci,ammoniaci,ana, drac.j.arſenici rubei, drac.ſemiſ.fiat ſief, & adminiſtretur cũ aqua coriãdri humidi. Gabriel. Collyrium cõferẽs tarphati,bonũ. Accipe thuris partẽ vnam,tere vltima cõtritione, & funde ſup ipſum ex aqua pluuiali, in qua diſſoluta ſit talis maſſa,& ſalis ammoniaci, & ſalis gemmæ circiter,ana partis.j.tertiã,diu terat, & diſtillet ex eo in oculũ mane,& ſero. Sabor. Sief expertũ ad tharphati oculorum. Rec.arſenici loti, & ſublimati,deinde fricti,& loti cũ aqua coriãdri, drac.iij.ſarcocollæ,piperis, ammoniaci,lapidis lazuli,ana dr.vnam,diſſoluat ammoniacum in aqua,in qua diſſolutum ſit ex ſale ammoniaco, dra.ſemil.& fiãt ſief, & vtere cũ lacte mulieris.

De algarab oculorum, id eſt apoſtemate fiſtuloſo in lachrymali oculi. Cap. 11.

CVRA huius ægritudinis incipienda eſt a corporis mundificatione,& capitis,cum iteratione,& reiteratione,donec confidimus de abſciſſione ſuperabundantiũ cum abſtinentia, & cõmẽſuratione rerũ ſex. Deinde ante ſui eruptionẽ ponantur ex reſoluentibus aliqua debilis reſolutionis in principio:deinde fortioris,ſicut ammoniacũ proprie diſſolutum cũ oleo nucũ,& ſucco fœniculi,aut bdelliũ, aut ammoniacũ cum modico atramenti, aut nux rancida cõtrita, & ſuppoſita, quoniã eſt vltima. Poſt eruptionẽ vero ſi morbus eſt recẽs, triplici indiget regimine curationis. Et primũ quidem eſt mundificatio cum eis: q̃ ſunt proprie moderatæ abſterſionis, ſicut aqua mellis: aut mellicratũ: & fortius illo eſt mellicratũ cum modico aquę rutę,aut mel cũ aqua rutæ, iſta.n. deſtillentur hora poſt horã: deinde exiccet locus, & exprimat virtus eius:deinde adminiſtret lanugo arundinis inuenta in interiori parte ipſius, & proprie iuxta radicẽ cũ melle pauco,vel ſola p ſe ſicca, eſt.n.mundificatiuũ bonũ. Secũdũ vero genus curationis eſt oppoſitio medicaminis deſiccatiui, & incarnatiui mediocris exiccationis, ſicut eſt proprie adminiſtratio aloes,& myrrhæ, & ſarcocollæ,ſanguinis draconis,& chamędryos, & ariſtoloc.& thuris,& ſimiliũ:proprie poſt expreſſionẽ vulneris, & mundificationẽ, & ablutionem eius cũ vino ſtyptico hora poſt horam. Et dixerũt quidã, quod ruta eſt ex rebus mirabilibus ad hãc ægritudinẽ: & proprie facto emplaſtro ex ea cũ expreſſione granatorũ,ſanãs,& remouẽs veſtigiũ eius. Tertiũ vero eſt cõſolidatio cũ eo,quod eſt maioris deſiccationis quam prius: ſicut ſunt collyria,proprie quorũ narrationẽ ſequemur poſt. Si aũt ægritudo antiqua, & inueterata fuerit,quintuplici genere curationis indiget. Et primũ quidẽ eſt remotio eorũ,q̃ ſunt contra naturã,ſicut eſt caro corrupta,& filtroſa; cũ medicinis acutis, quæ ſunt ſicut colcothar,arſenicum,ſal ammoniacus,atramentũ alharat,aluminis,ana partem vnã,calcis viuę partes duas, terant in vaſe ęneo cũ vrina pueri:deinde poſt exiccationẽ vtere. Et quandoq; ſubmergit ægritudo, & imprimitur corrũpens os, aut alterat ſuperficiem eius,tunc totũ,quod corruptũ eſt, radat, & abijciat vſq; dũ apparet purũ. Secundũ eſt abſciſſio materierũ fluere conſuetarũ cũ eo,quod conuenit: & iã locuti ſumus in ca.de catarrho,& in eo quod p̃ceſſit in ca. de fluxu lachrymarũ. Tertium eſt mũdificatio, & abſterſio cũ eis,q̃ iam diximus;cõfortat tamen cũ aliquo acutorum leuium,ſicut eſt vnguentũ ægyptiacum,cũ modico aloes,& olibani. Quartũ eſt adminiſtratio incarnatiuorum nõ expoliatorum ab eo,quod eſt ſicut ziniar,atramẽtũ, & ſimilia. Quintũ eſt ſigillatio, & conſolidatio cum eis,q̃ dicemus. Quandoq; vero apud poſſibilitatem morbi huius nõ confert, & tunc eius cura cauteriũ eſt. Et modus operationis eius circa hoc eſt, vt abſcindantur in longum vſq; quo perueniatur ad os. Tunc ſi os ſanum fuerit habens ſolum,quod eſt in ſuperficie tabefactũ,radatur, & abijciatur totum, quod ex eo alteratũ apparet, & curetur deinceps cum medicamine incarnatiuo ex eis,q̃ dicta ſunt. Si autem ex oſſe manifeſta quantitas corrupta apparet, cauterizetur ſm illud,quod eſt poſſibile vſq; ad ſufficientiam eius, & proprie ſm cõſiderationem corrupti ipſius. Et ſunt ex hominibus qui perforant os: & proprie quãdo iã percipit ex morbo adhæſiſſe colatorio. Verũ eſt, quod iſtud raro recipit curam,niſi ſicut a fortuna. Nos autem curauimus aliquos: & pauci ex eis ſanati ſunt. Hoc autem non prætermittimus: quoniam oportet quando cauteria fiunt,aut medicinæ acutæ imponuntur fiſtulis lachrymalium, vt oculus compellatur ad angulum ſylueſtrem compreſſione facta cum ſpõgia infuſa in aqua frigida,aut ſucco ſolatri,aut portulacæ: & ſæpius innouetur. Mahemet filius Zachariæ. Confectio medicaminis vltimi ad garab, quod adminiſtratur poſtquam abluitur fiſtula cum vino ſtyptico, deinde exprimitur donec egreditur virtus eius. Recip.aloes,ſarcocollę,ſanguinis draconis, myrrhæ, thuris, balauſtiæ, boli ar.ana, drachm.quinque, ziniar,drach.j. & ſemiſ. climiæ argenti,dr.x.terantur, & puluerizẽtur, & ſupponant. Idẽ.aliud valẽs ſimiliter. Re.aloes, thuris,ana dr.j.ſarcocollæ,balauſtiæ,ſanguinis

draconis,antimonij, aluminis,ana drac. semiſ. E
floris æris quartam drac.j. fiant collyria, & vte
re ſicut prius. Dioſcorides. Accipe ex folijs cha
mædryos ſiccis,& tere cõtritione vltima,& fac
ex eis ſief cum ſucco ſolatri:& vtere,bonum ad
vlcera oculorum, & algarab. Gabriel. Confe-
ctio medicaminis expti ad algarab, & vlcera.
Accipe ſief memithæ, chamedryos,corticum
thuris,myrrhæ,aloes,ſarcocollæ,atramenti,ari
ſtolochiæ rotundæ,ana partes æquales, terãtur
ſicut alcohol, & vtere ſicut prius. Idem. aliud.
Rec. myrrhæ, aloes, corticum thuris ſiccarum,
ana vtere indeſinenter cum aqua altara ſacon.

De almuſaragi ſiue alinthiſar, & eſt egreſſio vuæ, ſiue pupillæ dilatatio. Cap. 13. F

POſtquam confirmatur, aut quæ a natura
eſt,non habet curam, facta autem a ſiccita
te difficulter curatur:tamen ſuccurritur ei cũ bo
no regimine, & humectatione ex his,quæ ſcis.
Et eſt,quæ fit ex humectatione. Et cura eius eſt
quatuor res. Prima eſt euacuatio, & ſubtractio
eius,quæ excreſcere videtur,materiæ,iterata cũ
interpolatione non frequenti,& phlebotomia,
ſi appareat ſignificatio humorum abundantiũ
cũ ſanguine; & proprie cephalicæ:& poſt hãc,
ſi exigit diſpoſitio, ex venis lachrymalibus, &
venis temporum:& fiat inciſio arteriarum, aut
cauterizatio ipſarum,ſi res poſtulat. Et quando
que fit cauterium,& confert proprie in zuhen- G
deg,ſicut diximus. Secunda eſt adminiſtratio
medicinarum diuertẽtium materiam ex loco,
ſicut ſcarificatio in auribus: & apertio cum ven
toſatione hæmorrhoidum, & appoſitio vento-
ſarum in nucha,& ſuper collum, & in ſpatulis.
Tertia eſt abſtinentia,& tolerantia famis,& re
gimen exiccatiuum. Quarta eſt adminiſtratio
rerum reſoluentium ex ipſo oculo,& extrahen-
tium humiditates dilatantes vuam, ſicut pro-
prie alcohol ex felle hœdi cum ſucco fœniculi,
et pauco ſale ammoniaco,aut ex felle ericij,aut
ex felle teſtudinis, aut ex capitibus hirundinũ
aduſtorum,& fiat inde collyrium cũ ſucco che-
lidoniæ, & melle, quoniam eſt expertum. Eſt
etiam,quæ fit a caſu, & percuſſione,& cura eius H
eſt duæ res poſt regulationem, & abſtinentiam
in eis, quæ comeduntur,& alijs,& abſtinẽtiam
a vino. Et prima eſt, vt in principio fiat admini
ſtratio repercuſſiuorum, & infrigidantium, &
prohibentium effuſionem materiæ,& hoc poſt
phlebotomiam: ſicut proprie eſt emplaſtrum
ex farina fabarum excorticatarũ cum aqua fo-
liorum ſalicis,ſolatri,aut endiuiæ. Secunda fiat
adminiſtratio reſolutiuorũ mediocrium, ſicut
proprie fit ex vitello,qui cũ oleo roſato,& pau-
co vino emplaſtratur deſuper: & proprie poſt
inſtillationem in oculos ex ſanguine turturis,
aut pulli colũbini. Ad vltimũ inſtillentur colly
ria reſolutiua fortiora, q̃ paulo ante dicta ſunt.

*De nyctalopa oculorum, id eſt qui poſt ſolis occa-
ſum non vident. Cap. 14.*

CVra huius ægritudinis eſt quatuor res. Pri
ma eſt regulatio vitæ. Secunda eſt ſubtra-
ctio materiei. Tertia eſt abſterſio eius,quod flu
xit. Quarta eſt correctio nocumenti accidentis
in ſpiritu. Primã igit rem complent cõmenſura
tio in ſex generibus rerũ: & proprie cũ alleua-
tione comeſtionis, & dimiſſione cœnæ. Et ſint
cibaria digeſtioni obediẽtia ex his,q̃ ſcis. Et de
tur in potu ante cibũ, & poſt deſcenſum eius a
ſtomacho, vinũ antiquum bonũ purum poſtq̃
propinaueris ante illud ſuffuſ reſenigi, quod di
cemus poſt. Et ex cibis qui currunt curſu pro-
prietatis eſt hepar hircinum comeſtum,aſſum,
aut elixum; cum ſale gemma modico,& modi-
co piperis longi. Herba autem adhil, & elec-
tarium eius eſt ſublimis iuuamẽti ad illud. Secun
dam rem cõplent phlebotomia ex cephalica,ſi
multitudinẽ cognoueris in ſanguine,& ex ve-
nis lachrymalibus, & ex naribus, ſi inuitat ne-
ceſſitas. Si aũt ex humorũ groſſitie fieri cõtin-
gat euacuatio,fiat cũ hiera picra, & hiera colo-
cynthidos,& pilulis cochijs,& cũ gargariſmati
bus,& caputpurgijs ex eis, q̃ ſcis. Tertiam rem
cõplent collyria de fellibus,& inſtillationes in
oculo,& proprie eius,qui currit ex hepate hirci
no,aut caprino; quando ſcindit in multis parti-
bus:& aſpergit ſup ipſum ſal indus,aut ſal gem
ma,& piper longũ poſt contritionẽ eorũ: dein-
de aſſat,& quandoq; huius hepar aſſat cũ eiuſ-
dem ſpeciebus ſup prunas, & fit inclinatio ſup
fumũ eius. Et iam dictũ eſt,quod comeſtio eius
eſt iuuatiua valde:& ſimiliter inclinatio ſup va
porem aquæ elixationis eius. Quartam rem cõ
plent adminiſtrationes medicaminũ ſpiritũ vi
ſibilẽ ſubtiliantiũ, & illuſtrantiũ: ſicut eſt pro-
prie vſus herbæ adhil,& cucubæ,& fœniculi,et
chebuli cõditi,& nux muſchata cõdita, & alia,
q̃ dixim⁹ in c.1. de egritudinib⁹ oculorũ. Alexã
der. Cõfectio collyrij ad nyctalopẽ experti. Ac
cipe ſucci fœniculi cocti, & depurati partẽ vnã,
mellis, & fellis hircini ana partẽ mediã,bonũ,
& exptũ. Idẽ. Prędicto collyrio admiſce ex ſter
core crocodyli, aut ſtellionis, ana. partis vnius
quartã, & ſanat in paucis diebus. Idẽ. fiat alco-
hol ex pipere lõgo,zĩzibere,& ſpica, & cõfert.

De aqua deſcendente in oculum. Cap. 15.

QVando eſt in principio, & non eſt confir-
mata,ſuccurritur ei cum medicinis,& pro
prie cum abſtinentia,& diminutione ciborum,
& vitatione groſſorum, & vaporoſorum, ſicut
ſunt pulmenta, & pinguia, & iura, & piſces,&
vinum,& ſimilia ipſis, & cum mundificatione
ſæpius iterata,& proprie cum cochijs, hiera pi-
cra,& hiera diacolocynthidos:& cum admini-
ſtratione medicinarum ſoluẽtiũ, ſicut eſt aqua

rutæ,

rutæ,& propriè cum ſerapino:aut aliquo ex fellibus animalium,cum melle, & ſucco fęniculi: aut ſerapinum cũ felle hircino, & melle,& ſucco fœniculi:qm̃ eſt vtiliſſimum. Filius Zachariæ Araſi. Cõfectio collyrij de fellibus ad principium aquæ,& nyctalopam, & alintiſar. Accipe fellis hirci exiccati in vaſe æneo,dr.x,pulpæ colocynthidos dr.i. & s.ſerapini, dr.ij.euphorbij,dr.ij.fiant ſief cum aqua rutæ, aut aquæ fœniculi,& vtere.Sabor. Collyrium bonum,& expertum.Accipe fellis hircini exiccati in vaſe ęneo,& granorum auri exiccatorum,ana dra. v. ſerapini,dr.j.gummi,dr. s. fac ex eis collyrium cum ſucco chelidoniæ, & vrina pueri non polluti,& melle. Quando autem paſſio fuerit confirmata,& fuerit ex eis, in quibus eſt poſſibilitas curationis:cuius ſignum eſt, quod dum aſpicitur oculus, vel pupilla videtur clara, & cedit dilationi cum premitur digito, aut inſtrumento,deinde redit ad ipſum,& non frangitur:tunc eſt ex illis, quæ deponuntur ex recta operatione artificis. Et modus deponendi aquam cum inſtrumẽto eſt huiuſmodi. Subtilietur regimẽ eius ex cibo, & potu, & dimittat vinum omnino.Et ſit cibus eius aqua ciceris,& ſauic,& ſorbilia facilis digeſtionis, & boni nutrimenti,& & paucæ quantitatis.Et procedat cum iteratione in mundificatione corporis,& capitis,procedat cum phlebotomia, ſi neceſſaria fuerit. Deinde in domo temperati aeris non luminoſa locetur:& iaceat ſupinus: & præcipiatur ei,vt cõuertat intuitum ſuum verſus naſum. Deinde incipe perforare ex parte ſylueſtri lachrymalis cum inſtrumento, quod dr̃ deponens aquam: & procedat perforatio inter tunicam, & tunicam, cum omni facilitate, vſque dum perueniat ad vacuum,quod eſt ante pupillam.Deinde incipe deponere aquam, & occultare illam ſub cornea, donec deoculetur, quod ſepultum erat ſub aqua, & videatur, & obſeruetur cũ induſtria,ne quod deponitur ex aqua redeat; occultando, & ſepeliendo eam in quantum poſſibile fuerit, ne redeat: & hoc cum iteratione, & iteratione, donec adueniat ſanitas: & poſt hoc pone ſuper oculum vitellum oui,& oleum roſatum cum puluillo ex coto,& ſit accubitus ſuper ceruicem, & collum: & fiat hoc vſque ad tempus quo remouebitur dolor, & non ſoluatur ligatura niſi de triduo in triduũ:& dum ſoluitur, vaporetur oculus cum aqua roſata decoctionis ſalicum,& ſimilium.Et ſit domus in qua habitat,tenebroſa.Et afferantur ad locũ hunc deinceps, quæ diximus in cura vulnerum oculorũ.

De debilitate viſus. Cap. 16.

SI cõtingat à re addita in ſuperficie oculorũ, quam ſenſus comprehendit, ſicut eſt vngula,pannus, ſcabies,& febel, dicta eſt cura eius. Si autem contingat propter rem, quam ſenſus non valet comprehendere,ſicut nebula, vel vapor:tunc eius cura eſt terſio cum eo, quod eſt reſolutionis mediocris: ſicut ſcripſimus in canone.Si autem fuerit ꝑ vapores, qui eleuantur a ſtomacho poſito ſub dominio humiditatum vi ſcoſarum,putridarum,& vaporoſarum:aut ſub dominio cholericæ materiæ vaporoſæ: cura eius eſt mũdificatio ſtomachi cum ſolutione, & vomitu leni,& facili ex his,quæ diximus, cum præceſſione adminiſtrationis medicaminũ inciſiuorũ, ſicut ſyrupi acetoſi in calida materia, & oxymelitis ſquillitici in frigida materia: & ſubſequutione medicaminum,quib. approprietur duplex intentio.ſ.confortationis ſtomachi, & prohibitionis eleuationis vaporum cum eis, quæ ſunt ſicut tryphera minor proprie,chebuli conditi,& zuccharum roſatũ cum maſtiche,& trochiſci nominati diarhodon.Si autem fuerit ꝑ peccatum,quod eſt in ipſo oculo, tunc ſit illud aut ꝑ exceſſum ſiccitatis in ipſo:& cura eius eſt regimen humectatiuum, quod diximus in canone,præterquã,quod facit cadere in oppilationem. Aut ꝑ exceſſum turbidæ humiditatis in ipſo,& cura eius eſt tres res. Prima eſt adęquatio,& digeſtio materię ſicut locuti fuimus in canone. Secunda eſt euacuatio eius cum eis, quæ ſunt ſicut pilulæ de hiera,& pilulæ cochię, & pilulæ lucis,& infuſio de aloe,aut hierę in aqua endiuiæ,& aqua fructuum,& ſimilia. Tertia eſt reſolutio,& terſio ex ipſo oculo humiditatis turbidæ obtenebrãtis,cũ eo,quod eſt ſicut collyriũ de fęniculo,& ſimilia: quorum in cap. de conſeruatione ſanitatis oculi meminimus, qua ꝑ afferatur ad locum hunc, quod dictum eſt ibi. Si autem contingat paſſio ꝑ turbulentiam adueniẽtem ſpiritui viſibili, cura eius eſt omnem bonum regimen in ſex generibus rerum: cui ſubſequatur regimẽ mundificatiuum corporis:poſt quod ſubſequatur regimen clarificans ſanguinem,& clarificans ſpiritus, ex his, quæ præceſſerunt in canone. Et quandoque contingit propter ſubtilitatẽ, & paucitatem ipſius ſpiritus, & cura eius eſt cum adminiſtratione medicaminum addentium in ſpiritum,& vigorãtium ipſum: & ex ſumma horum ſunt myrobalani,& quæ componuntur ex eis. Afferantur ad hunc locum,quæ diximus in cap. de conſeruatione ſanitatis:quamobrem oportet, vt capitulum illud cũ iſto ſimul ligetur.Inquit Gal. Fella omnia abſtergunt oculum, & clarificant viſum: eligantur ex animalibus quidem fel algazel, & hirci ſylueſtris, & bouis, & leporis, & adib,& vrſi,& teſtudinis,& vulpis,& hœdi, & capræ montanæ, & ex volatilibus aquilæ, & vulturis, & viuentium ex raptu,& hirundinis, & paſſerum,& galli,& perdicum, & alcubugi: & ex piſcibus fel ſabor,& porci marini: & ſunt iuuamenti vltimi. Mahemet Araſi. Alcohol ſublime in cõfortatione viſus:acuit enim,& clarificat ipſum. Recip. tutiæ ablutæ nutritæ tribus vicibus cum ſucco ſampſuchi depurati, dra.xx. deinde accipe zingib. piperis nigri,& lõgi,che

lidoniæ,

lidoniæ,buruch,ana dr.ij. ſalis ammoniaci, dr. j.terantur omnia cum ſucco fœniculi, aut ſampſuchi tribus vicibus: deinde fac ſiccari, & tere ſubtiliſſime,fiat alcohol cum eo. Rufus. Collyrium ſatis bonum, quod acuit viſum , & oculorum ſanitatem cuſtodit tempore multo. Accipe lycium,& tere contritione multa cum ſucco fœniculi depurati vſque dum fiat ſicut mel, & reconde in vaſe vitreo,& vtere. Quidam autē ex poſterioribus addiderunt ad omnem vnc.eius ex felle galli,aut perdicis,dr.j. tertias duas. Idem. Cohol valens ad idem. Accipe ex tutia quantum volueris, & lauetur cum aqua pluuiali: deinde exiccetur, & nutriatur poſt illud,primo cum aqua fœniculi,ſecundo cum aqua ſampſuchi, tertio cum aqua altaraſacon ſemper cō terendo, deinde exiccetur, & nutriatur poſt illud:& fiat cum eo alcohol. Confectio alcohol ex inuentione noſtra, cōferens ſupercalefactioni oculorum, & debilitati viſus cauſa ſubtilis, &acutę humiditatis,aut mordicationis,aut pruritus in oculis. Accipe tutiæ Carmenælotæ in aqua pluuiali,deinde in aqua ro. vicib. plurib. dr.x.frictionis myrobalanorum citrinorum cū aqua roſata,dr.vj.lycij, dr.ij. & s. zingib. piperis longi,ana dr.j. aſpergantur cum ſucco agreſtæ,& terantur cum eo:deinde exiccētur,& pulueriz̄etur,& fiat cum eis alcohol.Hamech. Cōfectio alcohol conferens obſcuritati viſus: abſtergit enim oculos, & clarificat. Recip. tutiæ, antimo.ana,dr.vj.ſal.gem.dra.ij.lycij, ſief memithæ,ana dr.j.camphoræ,dr.j.tertiam.Terantur tutia , & antimonium , & miſce conterendo cum aqua myrobalanorum citrinorum, & hoc per triduum:deinde cum alijs fiat cohol, & vtere. Alexander collyrium ſatis efficax in clarificando viſum, ad auferendam caliginem. Rec. fellis perdicis,dr.j.& mellis dr.ij.ſucci fœniculi depurati,dr.iij.pone in vaſe vitreo, & ſuſpende in ſole per dies ſeptē: deinde vtere,eſt enim efficax. Sabor. Confectio trypheræ mirabilis vigorantis viſum, cui accidit impedimentum propter fumos ignitos cholericos,aut ſalitos,& eſt ei impreſſio fortis; reducit enim oculos ad formam vigoris adoleſcentiæ. Rec.myrobalanorum chebulorum,citrinorum,& indorum,ana dr.iij.ſemiſſ. bellericorum, & emblicorum, ana dr.ij.zucchari,dr.v.tere in vaſe lapideo, & funde ſuper ipſum aquam fontium clarā, ſicut aſpergendo parum poſt parum, & hoc facias per dies tres,deinde dimitte ſiccari: & poſt hoc ſparge ſuper ipſum deſtillando ex oleo roſato, aut amygdalino, & contere per alios tres dies, & iterū dimitte ſiccari. Deinde accipe roſarū, ſandali macaziri, cubebe, cardamomi, ana dr. ij.ſpodij,macis ana dr.j.ſuch.drac.j.& s.deinde accipe zucchari tabarzet, lib.j. tamarindorum Keyron,dr.iiij. pruna quinquaginta, fac ex eis formas ſimiles auellanis: & da mane quolibet a dr. ij. vſque ad aur.ij. cum aqua calida bonū.

E Idem. Confectio alia addens in viſum,auferēs tenebroſitatem eius. Rec.herbæ albęduſter,ſeminis rutæ,ana dr.vij.& s. ſiſeleos, calamenthi domeſtici, zingib. pulegij , cubebe, nucis muſcha,ana dr.v.ſcelebram,vnc.j.& s.garyophyllorum, maſtiches, margaritarum non perforatarum,ana dr.j.& tertiam alterius,ſerpentis cōbuſti,cryſtalli,ana dr.ij.& s. balſami grana, vj. & ponderis croci, dr.j. tertiam, zucchari lib. ij. fiant ex eis formę ſimiles auellanis:& da ex eis a dr.j. vſque ad ij. hyeme conueniunt ſenibus, bonum,expertum,ſi Deus voluerit.

De caſu pilorum palpebrarum. Cap. 17.

F SI accidat propter defectum materiæ, Cura eſt in primis cum eis, quæ reparant materiam ex bono,& largo regimine,ſicut ſcis,deinde cum eo, quod trahit materiam ad locum neceſſitatis,ſicut ſunt medicinæ, & collyria, quas dicemus poſt. Et quandoque fit ex cauſa propria, & corruptione materiæ ægritudinis in ipſis palpebris,ſicut eſt ſilach:quę eſt proprie corrohio cum rubedine, & aſperitate, & pruritu in ipſis palpebris, & cura eius eſt,vt mundificetur caput ab humore nitroſo ſalſuginoſo, & acuto. deinde adminiſtretur regimē humectatiuum: & frequētetur ingreſſus balnei,& inclinatio ſuper vaporem aquæ calidæ , & emplaſtrationes ex medicinis humidis , ſicut eſt portulaca cum G lacte,& mucilago pſyllij, cum oleo roſ. aut mucilago ſeminū cydoniorum , aut amygdalæ amaræ,aut dulces cum lacte,& ſimilia. Poſtquā autem acquiritur palpebris temperies, & teneritas,tunc adminiſtranda ſunt medicamina pilorum generationem facientia ex his,quæ dicemus. Et quandoque eſt ſiſach chronicum,groſſum,durū;quare vapor,qui eſt materia pili non inuenit trāſitum , & cura eius eſt mundificatio capitis cū iteratione,& phlebotomia: & vētoſatio cruriū,& vſus balneationis,& emplaſtratio cū lentib. excorticatis in eo, quod mulgetur ex granatis cōtritis cum rob. Deinde adminiſtratio medicaminum facientium pilorum generationem,quæ dicemus. Et ex eis eſt lapis lazuli H proprie, & lapis armenus alcohol facto ex aliquo eorum cum ſpica , & producto cum radio ſuper palpebras, aut ex antimonio, & ſpica : & lapidi lazuli ineſt proprietas mirabilis. Muſcę aūt ſi exiccantur abſciſſis capitibus, & fiat linimentum ex eis cum auellanis aſſis,& adipe caprino,aut vrſino, inuenitur efficax. Citrangulorum quoque ſemina ſi adurantur , & liniantur cum adipe caprino,pilorum faciunt facilem generationē. Mahemet. Araſi. Confectio alcohol reparantis pilos in palpebris,& cōfortātis eos. Rec.oſſium myrobalanorum aduſtorum partē vnam,fumi thuris partis vnius quartam, ſpicæ romanæ, lapidis lazuli, ana partis vnius tertiā: liniatur ſuper palpebra cū radio. Emplaſtrum,

quo

quo vtendum est super palpebris,curãs silach, & remouens pruritum,& scabiem. Accipe granatum vnum integrum, & decoque illud in aceto vsque quo dissoluatur, & emplastretur super palpebras.

De cura inuersationis pilorum palpebrarum. Cap. 18.

CVra huius ægritudinis fiat secundum vnũ quatuor modorum. Primus est inuiscatio eorum cum aliquo leuis viscositatis: sicut cum mastiche,aut cum sputo, & colla: aut cum gummi pini, aut bdellio dissoluto in albumine oui, aut cum aliquo talium. Secundus est ordinatio pilorum, & restrictio eorum ad vnum ordinẽ. Et hoc quidem fit secundum hunc modum. Accipe acum subtilẽ, & perfora in exteriori parte palpebræ, aut perueniat perforatio vsque ad interiorem partem vbi est ordo naturalis pilorum;& deinde accipe pilum,& pone in foramẽ acus, & extrahatur, vt pilus inueniat viam ad ordinem: & sic fiat de alijs, si sunt plures vsque dum ordinentur cum alijs. Deinde ponatur medicamen punctorum consolidationem faciens, & constrictionem. Tertius modus est,vt auellantur pili, vnus post alium, & igniatur stylus,aut acus, & cauterizetur locus, vnde est pilus euulsus,cauterizatione sufficienti: & sic fiat de alijs. Quartus est,vt post euulsionem pilorũ fricetur super loco medicamen pilorum generationem prohibens,sicut proprie oua formicarum,aut rubigo ferri cum saliua.

Cura hordeoli in palpebra. Cap. 19.

CVra huius ægritudinis est secundum vnũ trium modorum.Primus est,vt prohibeatur collectio eius in principio sui cum eo, quod est sicut aloe,acacia, & lycium linimento facto ex eis, & suppositio, aut bdellium solutum cum aqua mentæ humidæ, & hoc post corporis, & capitis mundificationem. Secũdus modus est, vt si illa non contulerint, administrentur resolutiua mediocris resolutionis: primo post euacuationes ex eis,quæ scis: & proprie resoluatur bdellium in aqua, & liniatur super locum: & fortius illo est opopanax: & adhuc fortius ammoniacum cum aceto. Et scripsit Oribasius linimentum bonum expertum:& est,vt accipias olibani, myrrhæ, ana partem vnam, ladani quartam partis vnius, ceræ, aluminis, baurach armeni,ana partem sem. liniatur cum fęce olei de lycio,aut accipe galbani,drach.iij. baurach, vnc.j.liniatur cũ succo apij. Tertius modus est, vt si resolutiuo non obediat,suspendatur palpebra,& inuersetur,& scindatur secundũ interius palpebrę,& aperiatur tunica interior eius,& exprimatur,donec ingrediatur totũ,quod est sicut mucilago: deinde sanetur vulnus cum linimentis,quę sunt sicut sanguis draconis,cum albumine oui,aut ceruſa cum albumine oui,& similia.

SVMMA VI.

De curis ægritudinum aurium. Et primo de dolore aurium. Cap. 1.

SErmo noster etit deinceps de ægritudinibus aurium, si Deus voluerit. Et primo de dolore earum,qui quandoque accidit malitia complexionis,sine materia,aut cũ materia. Et si quidem sine materia, solũ alteratione indiget. Si vero fuerit calida,iuuatur ex infusione albuminis oui recentis, aut mucilagine psyllij,& similium ex eis,quæ dicemus. Si autẽ a malitia complexionis frigida fuerit,conferũt infusiones,& iniectiones calidæ. Si autẽ a malitia complexionis sicca,iuuatur humidis. Si autem humida, siccis,quæ fiunt per traiectorium, & emplastrationes ex ijs,quæ dicemus. Si autẽ malitia complexionis fuerit cum materia, & fuerit calida euacuetur per phlebotomiam: si sanguinea fuerit ex repletione in sanguine, de vena cephalica, deinde procedendũ est ad alterantia,quæ dicemus. Quod si cholerica fuerit, & est ille dolor, qui fit secundum plurimum,euacuetur cum eis,quæ scis,& frequentur lenificatio naturæ cum aqua fructuum. Deinde seda dolorem cum alterantibus,quæ dicentur. Si autem dolor vehementior fuerit, concedimus aliqua ex narcoticis: sicut sief memithæ, proprie cum aliquãto opij, & distemperetur cum lacte mulieris,& instilletur in aurem. Si autem materia fuerit frigida,euacuetur cum eo,quod cõuenit. Deinde alterantia sedantia administrentur ex eis,quæ dicemus. Si autem dolor a grossa fuerit ventositate, scribemus medicamenta eius post. De doloribus auris factis ab apostemate, aut vlcere, aut oppilatione, aut ingressu aquæ, aut animalis, singularia scribemus capitula. Post hæc autem nõ prætermittimus,quod medicamenta, quæ destillãtur in oculos, semper actualiter frigida mittenda sunt, quæ autẽ in aure,tepida, aut calida sunt apponenda, siue sint ad ægritudines calidas,siue frigidas. Medicaminum narratio ad dolorem auris calidum. Albumen oui cum lacte mulieris tepido. Oleũ rosatum tepidum per se, aut bullitum cum aceto pondere sui vsque ad consumptionem aceti, aut conquassatum cum succo cucurbitæ. Oleũ de salice secundum eandem doctrinam. Oleũ nenufarinum. Oleum de semine cucurbitæ. Oleum de papauere, si dolor est vehemens per se,aut cum aliquanto camphoræ: est enim sanatiuum bonum. Lac muliebre calidũ sicut mulgetur cum succo solatri, aut aqua coriandri humidi. Mucilago psyllij cum oleo rosato conquassata,aut mucilago seminum cydoniorum. Oleum de iabrol quando dolor est acutus cum lacte mulieris statim cum mulgetur. Lenticulas coctas cum panis mica cataplasmabis. Succus hyoscyami fortes sedat dolores. Lactuca agrestis

agreſtis ſm omnem modum modum adminiſtrationis eſt eis medicamen bonum. Et ſimiliter ſuccus ſolatri, & papaueris, & mandragoræ, & ſalicis, & teneritatum vitis. Hamech. Ad doloré auris ex caliditate. Accipe olei roſati partes duas, olei amygdalarum dulcium partem vnam, aceti partes tres. Fac decoqui lento igne vſq; ad conſumptionem aceti: & cola, & administra tepidum. Idem. Rec. foliorum cucurbitæ, aut ipſius cucurbitæ ſuccum: & miſce cũ oleo roſato diu cõquaſſando, & vtere. bonũ eſt.

Narratio medicaminum ad dolorem aurium frigidum, & ventoſum. Cap. 2.

ADminiſtrentur medicamina, quæ ſunt ſicut oleum nardinum, coſtinum, ſampſuchinum, oleum de ruta, oleum de amygdalis amaris, oleum de chamæmelo, oleum anethinum, oleum laurinum, oleum de lilio, oleum de cheiri, oleum de narciſſo, oleum de perſicis, oleum de chryſomelis, oleum de been proprie, oleum de Kerua, oleũ de cinnamomo. Quodcunque horum fuerit, proprietatem habet ad dolorem auris a frigida cauſa factum, aut ventoſa. Fundamentum autẽ, & materia præparationis ſingulorum eorum artificialiter eſt cæpe cauatum, in quo oportet parari, & decoqui cum facilitate in cinere prunarum. Et ex rebus admiſtis eis ſigillãtib. ipſius virtutes mirabiles cum bonitate decoctionis in cæpe cum eis, eſt ruta proprie, & ſuccus radicis, quæ comeditur, & ſpica, & ſampſuchus, & ſcea, & chamęmelũ, & galbanum diſſolutum in ſucco porri, & ſuccus porri per ſe, & allium, & caſtoreum, & piper, & ſuch, & ſuccus cępe, & ſuccus pharaſion, & origanum, & ſuccus aſphodeli, & euphorbium, & elleborus niger, & albus, & proprie non eſt inconueniens huiuſmodi permiſtionibus admiſceri mellis modicum: deinde tepidũ deſtilletur. Si autem dolor eſt fortis, ex miſcibilibus bonum eſt opium cum pauco caſtorei, & croci, aut philonium cum lacte mulieris, aut trochiſci Stellæ, aut trochiſci de croco, deinde remoue nocumenta narcotici cum eis, quæ ſcis. Ex vaporatorijs autẽ ſiccis eſt milium, aut panicum, & ſal calefactus, & ſuppoſitus, aut baccę lauri cum melle pauco calefactæ, & ſuperpoſitæ: aut pulegium cum melle, & olibano, aut grana lauri: & olibanum cum ſucco rutæ, vel anethi. Et dixit Gale. Saccelletur ex furfure cũ vino cocto, & oleo nardino, aut rutaceo, cæpe marinum tuſum, & oleo, aut butyro cocto, expertum eſt. Euaporatorium humidum fit cum aquis decoctionum rerum, quæ maturant, & carminant, & mollificant, ſicut meliloti proprie, & anethi, & chamæmeli, & fœnugræci, & volubilis, & foliorum caulis, & ſeminum eius, & herbæ venti, & ſampſuchi, & abſynthij, & ſimilium ſingulariter, aut coniunctim: ita vt recipiatur vapor eorum per cannulam: cuius vna extremitas ſit fabricata ſuper vas, in quo res co quantur, & alia extremitas applicetur auri. Et qñque eſt neceſſe, vt miſceatur cum his rebus aliquid ex ſtupefacientibus, vt ſedetur vehementia doloris: & tunc fiat illud cum cautela. Remouent aũt nocumenta narcotici vapores ſuperius dicti cum modico caſtorei, & croci, & piperis, ſicut ſcis. Gal. Linimentum quod administratur, & ſedat dolorem auris. Accipe medullam ceruinam, aut medullam cruris iuuenci, cerę, ana dr. v. oleum de nucellis, aut de amygdalis amaris, & ſuccũ genigem, ideſt polygonię, quantum ſufficit: fiat ex eis vnguentum: & vnge in circuitu auris: eſt enim mirabile. Idem. Aliud valens ſimiliter. Raphani radices cum oleo decoque, & deſtilla ex eo in auribus: & cũ lana calida ſuperpone. Idem. Vermes, qui ſunt ſicut faba media, & inueniuntur ſub lapidibus: aut vermes plurium pedum coquantur cum oleo ex oliuis immaturis, & deſtilletur ex eo in aurem, eſt enim expertum. Fit etiam ſimiliter ex ſcarabęo, & ex lumbricis terræ. Oleum ſimiliter de ſcorpionibus eſt ad illud ſublime. Idẽ. Fel tauri cum adipe anatis eſt iuuamenti mirabilis ad dolorem auris a cauſa vehementer frigida. Mahemet Araſi. Cõfectio medicaminis, de quo deſtillatur in aurem: & linitur ex eo in circuitu eius, & ſedat dolorem frigidum, & ventoſum. Accipe caſtorei, euphorbij, opij, ſtyracis liquidæ, piperis, foliorum rutæ, calamenthi, ſinapis, ana, fiant ex eis trochiſci: & diſſoluantur in oleo nardino, aut coſtino: & coquantur in cõcauo cæpę, & deſtillentur in aurem, ſedat dolorem auris. Hamech. In vrina tauri, aut caprarũ ſi diſſoluatur myrrha, & deſtilletur in aurem, ſedat dolorem auris. Iſaac ad doloré auris. Accipe baurach, mel bonum, & oleum roſatum, & acetum, miſce, & pone in aurem: expertum eſt. Idem. Accipe mellis crudi, & olei laurini partes æquales, & contunde, & pone in aurem, expertum eſt. Idem, vnctio conferens ad doloré auris. Recipe meliloti vnc. ij. chamæmeli, ſampſuchi, ana vnc. j. ſemis. aquæ lib. j. s. bulliant vſq; ad lib. s. deinde pone olei de cheiri, & olei violati, & olei ſeſamini, ana vnc. ij. decoque ad conſumptionem aquæ, & vtere. Gabriel, linimentum conferens dolori auris expertum. Accipe ariſtolochiæ longæ, ſeminis capparis, fœnu græci, ana aur. ii. piperis longi aur. i. anethi, aloes, foliorum ſampſuchi, ana vnc. s. ellebori, dr. j. & quartam alterius, aquæ lib. s. olei, vnc. j. bulliant vſque ad conſumptionem aquæ, & vtere multoties, bonum. Diolcorides. Accipe radicem, quæ comeditur, & calefac ſuper cinerem, & calidam mitte in aurem, & fac multoties. Idem. Succus mentæ, & mel, vt ſint de ſingulis partes æquales: & deſtilla ex eo in aurem: bonum eſt.

In cauſa frigida.

De bothor, & apoſtemate aurium. Cap. 3.

SI ſit calidum, cura eius eſt phlebotomia, & lenificatio naturæ, & proprie phlebotomia cepha-

cephalicæ cum multa sanguinis extractione, si est possibile: & si non est, cum consideratione: & destilletur in aurem in principio, quod est si ut oleum rosatum, in quo iam consumptum fuit acet. vsque addies duos, aut tres: & obseruetur regimen in vehementia doloris, ne deficiat virtus, & faciat cadere in syncopim, & sudorē frigidum, & permistionem rationis, & mortē: quare destilletur in ea destillatione post destillationē ex oleo iabroth cum lacte nouiter mulso: & si excusari aliter non potes, cum modico camphoræ, aut opij exhibe, & postquam præterijt tertium diem, destilletur in eam mucilago seminis cydoniorū, aut fœnu græci, aut althęæ, & seminis lini. Si autem apostema non fuerit vehementis caliditatis, destillanda sunt aliqua B ex mucilaginibus cū adipe gallinæ, aut anatis, aut medulla cruris vituli: & expertum est. Diachylon dissolutū in oleo anethino, aut chamæmelino expertum est. Diachylon minus cum oleo de alcanna. Et ex eis, quæ sunt vltimi iuramenti, est hyssopi cerotum, quod dicemus. Et confert administratio eupatorij humidi, quod diximus. Ioannis Serapionis. Emplastrum conferens ad apostema auris. Accipe farinam hordei, & decoque cum rob, & oleo de chamæmelo. Aliud. Accipe farinam fabarum, chamæmeli, violarum succum, farinam hordei, althęam, melilotum: decoque cum aqua, & oleo chamæmelino, & rob & vtere. Idem, medicamē, quod C resoluit, & maturat apostemata, quæ sunt in auribus: Accipe farinam fabarum, & fac emplastrum cum expressione cauliū, & oleo de lilio, & superpone. Aboali, hyssopi cerotū, cuius iuuamentum est sublime ad apostemata aurium, maturans, & sedans dolorem: bonum, si Deus voluerit. Accipe adipis gallinæ, butyri ouium, seu vaccini loti, ceræ citrinę, adipis caprini, mellis, olei de lilio, hyssopi humidę: de singulis partes æquales. Fiat ex eis cerotum: & tepidum in aurem mittatur: & liniatur in circuitu, expertū est. Idem. Confectio emplastri satis boni ad dolorem, & apostemata aurium. Accipe cæpe album, & elixetur, & conteratur cum butyro: & vtere. Mahemet Arasi. Confectio emplastri se- D dantis dolorem aurium apostemosum. Accipe bdellij, adipis caprini, ana dr. iiij. farinæ fœnu græci, & seminis lini, radicum althææ, radicum lilij, ana dr. v. meliloti, chamæmeli, ana drac. j. croci, dr. j. vitellum vnum oui elixi. Conficitur autem sic, chamæmelum, melilotum, radices althææ, & radices lilij coquantur in aqua vsq; dum cocta sint. Bdellium dissoluatur in succo cæpe, aut in aqua decoctionis herbarum: & ex omnibus his, & cæteris fiat emplastrum, postquam additur rob, & olei sisamini, aut de lilio, ana vnc. ij. butyri quantum sufficit. Coquantur omnia vsque dum pinguescant, & emplastretur cum eo. Et quandoque apud necessitatem additur ei opij, drachmæ duæ, & est mirabile. Et quandoque pro opio papaueris albi, drach. vij.

De sonitu, & tinnitu aurium. Cap. 4.

FIt quandoque propter debilitatem: sicut accidit cōualescentibus. Et cura eius est cum resumptiuis, & addentibus ad virtutem corporis: & regimen conualescentium sicut scis. Et quandoque fit propter aduentum crisis: & est silendum, & quiescendum in eo. Et quandoque fit propter abundantiam, & repletionem superfluā in capite. Et cura eius est solutio, & euacuatio cum hiera diacolocynthidos, & cochijs, & similibus cum iteratione, & iteratione. Deinde fiant instillationes, & emplastrationes post embrochationes, & euaporationes per traiectoriū ex his, quæ dicemus. Et fit quandoque a ventositate grossa: & conferunt ei caputpurgia, & sternutationes post mundificationem radicum: & destillationes notæ: & propriæ cum oleo de alcanna, & modico de euphorbio, aut oleo rutaceo, & castoreo, aut oleo de been cum modico succi porri, & quandoq; fit ex coarctatione humorum grossorum, & viscosorum: & confert in hoc nitrum cum melle, & aceto: aut elleborus albus cum castoreo, & melle, & aceto, & oleo de been. Hamech filius Zezar. Oleum raphani cum oleo rosato, & succo porri, & felle ouium: confert tinnitui, & sibilo aurium. Succus porri cum oleo rosato, & lacte mulieris, & castoreo, C valet similiter. Vnguentum ex inuentione nostra valēs cum auxilio Dei sonitui auris, & grauedini auditus propter ventositatem grossam, & materiam frigidam. Recipe ellebori albi, castorei, costi, ana drac. j. ruæ, nitri, piperis longi, ana dra. j. tertia. Deinde accipe succi radicis, quæ comeditur: succi porri, olei nardini, chamę melini, olei de amygdalis amaris, olei anethini, ana vnc. j. coquantur ad succorum consumptionem: cola, & vtere, expertum est. Ioannes Serapionis. Si tinnitus a ventositate cōtingat, & inflatione. Accipe euphorbij, dr. j. & resolue in oleo de alcanna, & vtere, aut castoreum cum oleo rutaceo, aut oleum de been cum succo porri. Idem, si ex materia grossa coarctata in aurib. contingat, vaporetur auris per traiectorium, in de instilletur medicamen, quod. Rec. ellebori albi, castorei, nitri, ana partem vnam, croci partis vnius quintam, misce cum oleo sisamino, & aceto & destilla in aurem. Alexander. Ad diuturnos aurium sonitus, & tinnitus mirabile. Recipe euphorbij, & dissolue in oleo cyprino, & vtere. Filius Zachariæ Arasi. Accipe chamæmelum, sampsuchum, calamenthum, seeham, hyssopum siccam, absinthium: bulliant in vase, super quod ponatur traiectorium, & recipiatur fumus eius: confert enim post corporis mundificationem. Idem, si fiat sonitus aurium propter debilitatem succedētem febribus, destilletur in aurem acetum decoctionis absinthij cū

olco

oleo roſato. Aboali. Medicamen expertum ad ſonitum, & tinnitum aurium. Accipe garyophyllorum, ſeminis porri, ana drach. j. muſchi grana ij. deſtillentur cum aqua ſampſuchi, aut foliorum pini, aut rutæ.

De debilitate auditus, & ſurditate. Cap. 5.

Surditas incurabilis ſ.

QVæ natiua eſt, non inuenit curam. Quæ autem antiqua eſt, vix recipit curã. Quæ autem fit propter apoſtema, aut bothor, diximus eius curam. Si autem fiat propter ſaniem in aurem; aut propter aliquid quod intrauerit in aurem, ſicut eſt lapis, aut faba; dicemus curam eorum. Et quandoque fit propter conſtipationem choleræ in corpore: & fit earum redundatio ad aures, ſicut Hippoc. dixit, & confert in huiuſmodi, vt euacuetur cholera euacuatione poſt euacuationem. Et fit etiam ex eiſdẽ cauſis, ex quibus fit ſonitus, & tuba in aurem: ſicut eſt repletio, & coarctatio humoris groſſi, & viſcoſi, & ventoſitas groſſa. Et non differunt niſi ſecundum fortem impreſſionem, & debilem, facta enim debilis ab eis impreſſio facit tubã, & ſonitum, ex forti vero impreſſione tharas. Quamobrem curam adhibeas: ſicut diximus illic. Fit etiam ex verruca, & carne addita: & raro propter loci nobilitatem habet curam. Interdum tamẽ curatur, & proprie cum adminiſtratione medicaminis acuti vna vice poſt aliã vſque dum conſumatur caro addita, aut verruca. Deinde curetur medicamine incarnatiuo: & quandoque fit propter ſordes, quæ ſunt in auribus, & eius eſt cura, vt extrahantur, & afferantur ad locũ hunc, quæ diximus in capitulis, quę ſunt ante iſtud. Mahemet filius Zachariæ Arafi. Confectio medicaminis ad grauem auditũ, & tinnitum aurium: bona, ſi Deus voluerit. Accipe pulpæ colocynthidos, dr. ij. baurach, dra. j. tertias duas, caſtorei, dr. j. ſucci abſinthij, dra. j. ariſtolochiæ rotundæ, dr. j. euphorbij, dr. j. tertiam, coſti, dr. ſemiſ. fiat fief cum felle vaccino: & deſtilletur cum oleo amygdalino amaro, & hoc eſt poſt euaporationem in traiectorio. Alexander. Ad idem expertum, & proprie ſi fiat ſurditas ex humore frigido oppilante, & eſt expertum. Accipe elleborum album, caſtoreum, nitrum, pyrethrum, coquãtur in vino forti: deinde cola, & deſtilla ex eo in aures: prius tamẽ ſternutamenta prouocentur. Idem. Confectio trochiſcorum auferentium ſurditatem, & grauedinem auditus, & ſunt experti. Recipe elleb. albi, caſtorei, ana dr. j. nitri, dra. ſ. fiant trochiſci cum aceto, & adminiſtrentur cum aceto. Idem, fiat puluis elleb. albi cum aceto poſitus cum lycinio. Filius Serapionis. Confectio trochiſcorum, quorum operatio eſt vltima ad oppilationem, & tharas, quorum permiſtio. Recip. ellebori albi, aur. ij. nitri aur. viij. croci, aur. iij. confice poſtquam bene conteruntur cũ aceto, & fac trochiſcos, & adminiſtrentur cum aceto, ſunt enim admirabiles. Alexander, quando ſurditas contingit ex humore cholerico in aurib. coarctato: & hoc eſt reſtricto fluxu cholerico abũdare conſueto: tunc prouocato eo, & educto per ventrem ſoluitur ſurditas: ſicut ex Hippo. doctrina colligimus. Si autẽ ex crudis, & viſcoſis contingat humoribus; fortiora ſunt adhibenda medicamina, difficilius enim morbus ſoluitur, dandũ eſt igitur oxymel: quod Iuliano præſidi factũ fuiſſe teſtatur ab Oribaſio: aut hiera Gal. cum iteratione, & iteratione: aut dandum eſt hoc medicamen: quod Recip. ſalis ammoniaci, piperis, ana dr. ij. euphorbij, drac. j. dabis ex eo dr. iiij. aut viij. cum ouo ſorbili, aut hydromelite: eſt enim mirabile ad vertiginẽ, & epilepſiam; & mulieribus menſtrua potẽter educit. Poſtquam autem purgatus fuerit, gargariſmata, & ſternutationes neceſſariæ ſunt: verũ gargariſmata fiant ex ſtaphide agria, & ſinapi cum maſtiche, ſternutationes autem ex ellebo albo, & pipere. Vltimo vero deſtilla in aurẽ, quæ morbum ſoluant ex his, quæ diximus. Si autem adhuc paſſio permaneat, prouocetur vomitus cum facilitate, & iteratione cum eis, quæ ſunt ſicut elleborus albus cum proprietate in hoc: & iterata expurgatione, & gargariſmate, & alijs, quæ ſuperius diximus. Equitare autem per loca arenoſa, & decliuia, & vectiones cum curru, & balneationes in aquis thermarum, & ſalſarum ad hoc multum conferunt remouendum. Et credo quod ſurditati factæ ex materia frigida, aut ventoſa conferunt olea calida, ſicut coſtinum, & anethinum, & oleum balſami proprie, & ſimilia, quorum rememorati ſumus in doloribus aurium. Et pulpæ colocynthidos, aut ſucco cucumeris aſinini, aut radicis eius, ineſt proprietas mirabilis cum aliquo prædictorum oleorum. Et ex eis eſt oleum nardinum cum caſtoreo, & ſimiliter fief factum ex alne, caſtoreo, & pulpa colocynthidos partibus æqualibus: cõfice cum felle vaccino; & inſtilla cum oleo raphani, aut aliquo oleorum calidorum. Et oleũ raphani, & oleum ſtaphidis agriæ iam experta ſunt: & expertus eſt puluis ellebori albi cum aceto inſtillatus in aurem, aut miſſus in aure cũ lycinio.

De vlceribus aurium. Cap. 6.

QVædam ex eis ſunt manifeſta: & habent genera curationis nota, ſicut diximus in capitulo de algarab. Quædam vero ex eis ſunt occulta poſita in profundo: & ſunt ex eis, quædam, in quibus non multum præterijt tempus, & alia quæ ſunt chronica antiqua, in quarum curatione perueniemus adminiſtrando regimen ſubtiliatiuum in his, quæ comeduntur, & bibuntur, & cæteris: & mundificando corpus, & etiam capitis ſolutionibus factis cũ iteratione, & iteratione. At ſi vlcus recens fuerit, duplici eget genere curationis. Primum eſt mundifi

catio

catio,& abſterſio cum eis,quę ſunt abſterſionis mediocris,ſicut eſt aqua mellis,proprie,aut vinum cum melle, aut acetū cum melle,aut oxymel ſquilliticū,& ſimilia,factus ex eis iectionibus poſt iniectiones per ſyringam,aut per aliquid aliud,quod eſt,ſicut cannellus pennæ ſubtilis: deinde cum bombice, aut lana ſubtili abſtergetur. Sīn genus curationis eſt exiccatio, & conſolidatio eorū cum eo, quod eſt mediocris exiccationis, ſine mordacitate multa, ſicut eſt proprie olibanum ſolutum cum vino:aut ſarcocolla,& olibanum ſoluta in vino,& melle pauco:& expertum bonum. Et ex eis eſt myrrha, & aloe diſſoluta in vino: & ſandaracha in hoc eſt mirabilis: & proprie trita cum vino,& melle immiſſa cum lycinio, ſanat enim, & dolorē tollit,& ſimiliter alumen cum aceto tritum contritione vltima expertum eſt, & ſimiliter lycinium cum ſief memithe. Alumen iamenum,& myrrha,& aloe,& ſandaracha,& ſarcocolla cū melle,& vino ſunt ex ſumma eorum, & ſimiliter ſanguis draconis. Sief memithę,ſarcocollę, myrrhæ,aloes, ſpumæ maris, olibani, ana pars j. aluminis aduſti pars j. & s. terantur contritione vltima cum melle,& vino vſque dum fiat interminum mellis tenuis: deinde vtere cum lycinio. Si autem antiquum chronicum fuerit,triplici eget genere curationis. Et primum quidē eſt mūdificare,& abſtergere vlcus a viru,& putrefactione,& corruptione fœtida cum eis,quæ ſunt vigoroſę abſterſionis,nō nimis fortibus in principio, vt perueniatur paulatim ad ea, quæ ſunt fortiora. Ex rebus generum mediocrium eſt vrina pueri cum melle,abſinthium cū vino, & melle modico ſalis gemmæ:& oxymel ſquiliticum cum modico floris æris: & fortius eſt alchitran cum melle,& ex eis eſt vinum decoctionis radicum luf cum melle: aut ſuccus aſphodelorum cum melle modico ſalis gemmæ: & confert ſuccus foliorum nucis,cū melle, & vino: & adhuc fortius eis eſt fel tauri cum vrina pueri, & hoc apud vehementiam putrefactionis,& fętoris. Et ex cōpoſitis vltimis ad hoc eſt vnguentū ægyptiacum, quod diximus in antidotario: & proprie ſolutum in vino,aut aceto:& deſtillatur in aurem, & eſt mirabile, & ſimiliter vnguentum de flore æris: aut medicamen huiuſmodi compoſitū. Rec. floris æris,& tubel æris, ana dr.ij.ſucci porrorum, mellis puri, ana dr. j. vrinæ pueri quātum ſufficit, terantur vſque dū fiat ſicut mel:& vtere. Secūdum genus curationis eſt incarnatio, & reparatio eius,quod iā per putrefactionem deperditum eſt: & hoc quidē perficitur cū rebus mediocris exiccationis abſque mordicatione vehemēti; & sūt ea proprie, quorum in conſolidatione vulnerum non antiquorum rememorati ſumus. Tertium genus curationis eſt exiccatio,& conſolidatio vlceris cū rebus exiccatiuis, & cōſolidatiuis,in quibus fit permiſtio aliquorum acuitatem habentium,ſicut myrrha, aloe, thus, & ſimilia quorum præceſſit rememoratio: quibus admiſceantur aliqua,quæ ſunt ſicut colcothar, flos æris, & ſimilia, & nos trademus cōpoſitiones ſolēnes quātum pertinet ad hanc partē. Filius Zach. Araſi. Confectio medicaminis ad vlcera,quę fluūt in aure,& eſt expertū. Rec.ſarcocollę,ſang.dr. oli bani, ſpūmæ maris, myrrhæ, baurach, boli armeni, ſcoriæ ferri, floris æris, aloes, colcothar, ana partes ęquales. Terātur contritione ſubtili: & ex media parte eius fiat ſief: & deſtilla ex eis in aurē cū aqua mellis, aut melicrato, aut oxymelitē:& ex alia medietate inuoluto lycinio in melle,& in medicamine mitte in aurē lotā prī ex aceto,& aqua,& exiccatam cum bōbice,aut lana. Ioannes Serapionis. Vnguētum ægyptia cum cōferēs ad vlcera ſordida,& putrida,& fętida,ſiue in aure,ſiue vbicūque ſint per corpus, & ad fiſtulas, & ad vlcera maligna,quæ ſunt in locis abſconſis,& intricatis,& indigent abſterſione. Rec.mellis deſpumati,vnc.iiij. aceti boni vnc.iij.ziniar,vnc.j. confice cum igne leui vſque dum mellis habeat ſpiſſitudinem,eſt enim abſterſiuū ſublime. Idem modus confectionis ſcoriæ ferri, cuius iuuamentum eſt ſublime ad vlcera,quæ fiunt in aure. Accipe ex ſcoria ferri, & laua eā cum aceto forti,poſtquē trieris eam vehementer. Deinde exiccetur ſuper latere calido: deinde fiat ſimiliter vſque ſepties. Deinde teratur vſque dum fiat ſicut puluis ſubtilis: & decoquatur in aceto decoctione vehementi, vſque dū habeat ſpiſſitudinē mellis:& deſtilletur ex eo in aurē, aut intromittatur cū lycinio.

De vermibus in aure. Cap. 7.

VErmes in aure indigēt medicamine necā te eos in primis. Deinde ingenio educendi eos,ne propter remanentiam eorum accidāt putrefactiones,& vlcera. Et primum quidem perficitur cum medicinis,quibus eſt proprietas ſuper hoc: ſicut amaris proprie, & acutis, & acetoſis: & quandoque ingeniatur, & dantur medicinæ, quæ ſunt venenum eis, cum permiſtione dulcedinis, vt auidius recipiant. Res autem, quibus eſt proprietas necandi eos, ſunt ſicut abſinthium proprie, & taraſacon, & centaurea, quodcunque eorum coctum cum vino, & deſtillatum. Et calamenthum eſt fortius his: necat enim vermes: & dolorem ſedat: & proprie ſuccus eius,& ſimiliter ſuccus capparis. Elebori albi deſtillatio facta cum vino experta eſt. Et ſimiliter ſcammoneæ diſſolutæ in aceto, & aloes cum vino,& ſucco capparis, aut calamenthi. Valet etiam cucumeris agreſtis ſuccus cum radice eius, & ſuccus foliorum perſici cum aceto, & ſuccus radicum mori. Ex bonis miſcibilibus cum eis ſunt fella aut euphorbium: & oleandro ineſt proprietas mirabilis. Et dixit Galenus. Si cætera non conferant, ſulphur viuum, & calx viua terantur: & ex eis cum melle fiant trochiſci, & deſtille-

Neeantia vtriuſ.

tur ex eis in aurem cum aceto,& alchitrā deſtil E latus in aurem ex eis,quæ vltimo necant eos,& ſimiliter ſuccus cucumeris aſinini,aut calamen thi cum ſcammonea,aut ſinapis ſemē cum ſucco hyoſcyami. Secunda res perficitur cum ingeniatione educendi eos:& proprie, vt deſtille tur in aurē hora poſt horam oleum tepidū. Deinde ſternuet cū cōdiſi:& retineat os, & nares, vt ſpiritus ferātur ad aures cum impetu:& quādoque rationabiliter applicatur ventoſa in aure. Si autem vermes putruerint in aure,implea tur auris vna vice poſt aliam vino,& oleo tepidis:& radio immiſſo in ea cum bombice,aut la na,abſtergatur,& lauetur,vſque dum totum ex cludatur corruptum. Hamech. Medicamen cōferens vermibus in aure, & doloribus eorū,accipe olei de perſicis, olei de chryſomelis, olei de amygdalis amaris: aut ſucci foliorum radicis,& ſucci apij,ana partes ij. Bulliant lēto igne vſque ad conſumptionem ſuccorum. Et deſtilla ex eo in aurem mane,& ſero.

De ingreßione aquæ in aurem. Cap. 8.

CVra huius ægritudinis fit ſecundum vnū trium modorum: aut cum ingeniatione, quam ſequitur euacuatio: aut attractio:aut reſolutio. Prima quidem perficitur cum tuſſi,& ſternutatione, cōprehendendo os, & nares:aut effundatur in aurem aqua, vſque dum repleatur: deinde inuerſetur cum velocitate,& excludatur aqua tota: & immittatur radius ſubtilis aure exiſtente inuerſa, & commoueat caput ſuum frequenter: & deſcendat per gradus velociter: aut tuſſiat,& ſternutet. Hæc enim faciunt egreſſionem aquæ facilem. Secunda res perficitur cum ſectionibus, & medicinis quæ attrahunt aquam efficaciter; ſicut ſpongia marina immiſſa in aurem ligata cum filo, vt facilius fiat eius attractio:aut lana,quæ inuenitur in conchis marinis: aut fruſtum medullæ ſambuci. Et ex inſtrumētis eſt cannellus, qui intromittatur in aurem:& fiat ſuctio per ipſum: & quandoque per mittitur in aurem extremitas cānellaris: & proprie inſtrumenti, quod attrahit, quando ſubito relinquitur ei vacuum:& eſt modus attrahendi H vehemens:quare attrahitur aqua fortiter. Tertia perficitur cum ingeniatione, qua fit aquæ reſolutio cum facilitate: & eſt, vt accipiatur cannellus anethi, & inuoluatur ſuper vna extremitatum eius cotum, ſicut vſq; ad tertiam ipſius, & alia extremitas mittatur in aurem, & circundetur ei aliquid ex coto, vt ſigilletur in foramine auris, deinde accēdatur ſuper extremitatem quæ eſt extra, ignis, & dixerunt aliqui, quod prius fuerit ſubmerſa in oleo, reſoluitur enim aqua cum operatione hac,vice poſt vicem, extracta autem aqua, deſtilletur in aurem oleum roſatum tepidum inſtillatione poſt inſtillationem.

SVMMA VII.

De ægritudinibus narium: & primo de fœtore narium. Cap. 1.

FOetor narium ſi fuerit propter vulnera in naribus, aut propter hæmorrhoidas natas in ipſis, dicemus curam. Si autē fuerit propter humorem putrefactum in circuitu narium aut ſuſpenſorum, aut adhærentium in partibus colatorij,aut in parte mammillari,aut in vētriculis cerebri, tunc cura eius eſt tres res. Prima eſt mundificatio capitis pluries iterata cum medicinis:quarū forma eſt apud te:& iam ſcis eam: & hoc fiat poſt regimē bonum in ſex F generibus rerum,ſicut etiam ſcis. Secunda eſt intentio circa partē,vt abſtergatur,& mundificetur,quod de corruptione inhæret in partibus alchaiaſin,& hoc quidem perficitur cum medicinis, quibus ineſt proprietas hoc facere: & ex eis eſt vinum bonū odoriferum, de quo fiat collutio poſt collutionem,primo ſimplici, deinde cū vino decoctionis eorum, quæ ſunt ſicut myrrha, cyperus,roſæ,calamus aromaticus, xyloaloe,& ſimilia. Deinde inſuffletur in nares calamus aromaticus, ſpica, cyperus, roſa,myrti folia,& ſimilia, ſingulariter, aut cōiunctim cum modico ſalis gemmæ: & ſimiliter cōfert puluis calamenthi montani inſufflatus, aut xylobalſami,& fortius eis eſt elleborus albus. Inquit Ga G le. Vrina aſinorum eſt ex melioribus lauacris, & infuſionibus ad fœtorem narium, & conferūt immiſſiones tentarum, & proprie ex eiſdē, ex quibus fiunt inſufflationes, quorū nominatio præceſſit: & proprie confectæ cū melle, aut cum vino odorifero. Et ex rebus mirabilibus *Tenta mirabilia.* ad hoc eſt tenta facta ex puluere hieræ picræ, dr. calami aromatici, myrrhæ, garyophyliorū, ana drach. duas, ſpicæ folij, florum ſquinanthi, darſeſaham, drachm. ij. & ſemiſſe,& fac tentas cum vino bono. Inquit Dioſcorides,darſeſahā ſecundum omnem modum adminiſtrationis eius eſt ad hoc medicamen expertum. Tertia res perficitur cum eo, quod facit diuerſionem materiæ ab emunctorijs, & partibus narium,ſi H cut proprie cauterium factum in zuhendeg, cuius formam narrauimus in capitulo de catarrho, & in curis oculorum. Fit etiam fœtor narium ex vapore eleuato a ſtomacho, & alia parte, & cura eius eſt,ſicut proceſſit poſt correctionem ſtomachi, aut alterius partis. Sabor. Confectio medicaminis auferens fœtorem narium, & faciens ex eis inſpirare bonum odorem. Recipe xyloaloes crudi, garyophyllorum, roſarum, ana drachm. ij. ſpicæ, ſuch,ana drachmam vnam, confice cum vino bono antiquo,& aromatiza cum muſchi danich. ij. fac pilulas in modum ciceris, & diſſoluatur vna ex eis in oleo nardino, aut aqua roſacea, & deſtilletur in nares, poſtquam laueris eas cum vino

decoctio-

decoctionis ſpicæ,& roſarum. Mahemet Araſi. Modus confectionis ad fętorem narium expertus. Accipe aluminis,myrrhæ,calamenthi,galliæ,ana,tere, & exuffla ex eo in nares: poſtquã laueris eas cum vino antiquo odorifero multis vicibus,deinde lycinium in eodẽ medicamine intinctum ponatur. Idem,aliud. Accipe calami aromatici, dra. vnã, myrrhæ,gallæ, ana drac. s. muſchi danich. s. fac ſicut prius. Idem. Confectio decoctionis,qua lauandę ſunt nares multis vicibus,abſcindit fœtorem narium. Recipe ſpicæ, galliæ, garyophyllorum, ana partes æquales. Coquantur in vino aromatico, & ſugantur naribus, & lauentur nares, & lyciniũ infuſum in eo mittatur.

De fluxu ſanguinis narium. Cap. 2.

QVando eſt creticus, eſt expectandum ſuper eo, niſi exuberet exuberatione ſuper qua formidatur de caſu virtutis, & tunc ſuccurrendũ eſt,ſicut dicemus poſt. Et qñq; fit fluxus ſanguinis è narib. ſuccedens ſodæ, ſedans ſodã proprie pulſatiuam, & quieſcendum in eo niſi ſuperfluat,& tunc ſuccurrendum eſt ei, ſicut dr̃ poſt. Et fit quandoque p̃p fracturam arteriarũ cerebri: & raro recipit curam, verum ei ſuccurremus,ſicut dicetur poſt. Et qñque accidit poſt ebullitionem factam in ſanguine cum communitate totius corporis: aut cum cõmunitate hepatis tm̃: qñ p̃p ſupercalefactionem eius cadit ebullitio in ſanguinem: & intẽtio in curatione eius eſt duplex, vniuerſalis .ſ. & particularis. Intentio in hac cura duplex. Vniuerſalis quidem fit tribus modis. Primus modus eſt cum eo, quod alterat malam cõplexionem, & aufert acuitatẽ ſanguinis, ſicut proprie cibi,& potus frigidi,& congelantes: & infuſiones, & balnea in aquis frigidis, & ſeſſiones:in eis: & emplaſtrationes ſuper hepar ex rebus veræ infrigidationis: & acetum in hoc eſt mirabile: & proprie emplaſtrationes pannorũ infuſorum in aceto infrigidato in niue, & poſitæ ſuper hepar,& ſumen,& extrema ſuper teſticulos, vtendo permutatione poſt permutationẽ:cautela ſuper hoc adhibita,ne vltima ſequatur infrigidatio. Secundus modus eſt,vt fiat diuerſio ſanguinis ad diuerſum, vel oppoſitum: & hoc quidẽ perficitur cum phlebotomia ſubtili ex latere oppoſito in principio,deinde ex eodem fiat. Et qñque oportet ducere ad vltimam fere euacuationem, & ventoſationem ſuper hepar, ſi eſt ex nare dextra: aut ſuper ſplenẽ, ſi eſt ex nare ſiniſtra; aut ſuper vtrãque, & ſumen, ſi eſt ex vtraque. Et conferunt etiam ventoſationes ſuper crura, & ſuper calcanea ex parte domeſtica, quæ ſi non conferunt, adminiſtrentur ventoſæ ſuper ceruicem, & ſuper ſpatulas cũ ſcarificatione tenui. Ad hoc conferũt ligaturæ, & compreſſiones doloroſæ factæ in extremitatibus, & in teſticulis virorũ, & mammillis mulierum. Adiudicauimus præterea ſecundum ſapiẽtiam, vt ſi acuitas, & inflammatio vincãt in ſanguine ſupra multitudinem, modus primus præponatur ſecundo. Si autem multitudo vincat, aut multitudo ſimul, & acuitas vincãt in sã guine,modi ſecundi ſapientia præponenda eſt. Tertius modus eſt, vt acquiratur coarctatio in vijs,& ductibus. Et hoc quidem perficitur cum linimentis ſuper frontem, & tempora ex rebus infrigidatiuis, & cõglutinatiuis, & ſtypticis: & ſi oportet,ſtupefaciẽtibus,ex his, quę dicemus, Particularis autem intentio perficitur cum ſolicitudine adminiſtrationis rerum per inſtillationem, & inſufflationem,& immiſſiones tentarũ fluxum ſanguinis conſtringentium. Medicinæ, quidem facientes hoc, aliæ ſunt conglutinatiuæ,ſicut puluis molendini proprie,& farina, & tela araneæ, & proprie, quæ eſt in molendino, aut quę eſt vicina furno:& albumen oui,& ſpõgia marina cum alchitran combuſta: & fumus picis,& thus,& fumus thuris,& ſtercus aſininũ, & charta combuſta, & pili leporis, & coagulũ eius,& ſuccus alfazar, & gypſum, & gummi aſſum, & dragacanthum combuſtum. Alia ſunt vehementis ſtypticitatis,ſicut roſa, & ſemen eius, & balauſtiæ,& heufiſtidos,& chacular, & ſuccus albeſandal,& ſuccus albelach, & ſuccus palmæ,& abon,cortices,& flores granatorum, & bolus,& terra ſigillata,& alumẽ,& camphora, proprie hæmatites, & gummi aſſum, myrrha, charabe,& ſanguis draconis, & antimonium,& ſuccus foliorum ſalicis, & ſuccus foliorum vitis,& ſimilia. Alia ſunt vehemẽtis infrigidationis, congelantia ſanguinem: ſicut camphora proprie: & cortex mandragoræ, & ſuccus eius,hyoſcyamus,papauer, lactuca,& ſucci earum,& opium,& ſimilia. Et alia ſunt,quę sũt cauterizatiua:ſicut calx,colcothar,chalcanthũ, æs vſtum,arſenicum,flos æris,& ſimilia. Et alia ſunt quę operantur illud a proprietate,ſicut frequentatio comeſtionis cerebrorum gallinarũ, & ſtercus aſini inſufflatum,& ſuccus albedagori inſtillatus, & ſuccus porri, & ſuccus portulacæ, & ſimilia. Verum conglutinatiuæ, & ſtypticæ ſunt meliores eis:& fit per eas curatio vera. Congelatiuæ vero ſtupefacientes, & cauteriza tiuæ ſuſpectæ ſunt. Hæ enim aliquando moribundæ ſunt congelando ſpiritus,& extinguendo calorem vitæ. Aliæ vero licet reſtringentes, magnificant tamen vulnera, & poſt caſus cruſtellæ vehementior fluxus redditur quam fuerat prius. Verificatores vero,qui operãtur ſecũdũ ſapientiam, aggregãt ex diuerſis diuerſarũ intentionum, & perficiunt ex eis vnum virtutẽ habens ſigillatiuam, & carẽs ſuſpitione ex his, quę timẽtur:ſicut trademus poſt. Et oportet medicamina,quæ mitti oportet in naſũ, vt terãtur vltima cõtritione,ſicut alcohol. Deinde poſt iectionẽ earum in naſum, ſtringatur ſuper eas vehementer vſque dum imprimant, & ſigillẽt ſup apertionẽ venæ impreſſione bona. Emplaſtrum,quo vtendum eſt ſuper frontẽ,& tempo-

Acetum ad hoc eſt mirabile.

ra : & linitur ſuper ea, & ſedat ſanguinis fluxũ. Accipe boli armeni, gypſi puri, ſucci barbæ hircinæ, ana partes æquales. Terantur contritione vltima : deinde cõtere cum aceto forti in vaſe lapideo, ita quod elaboretur multum in eius cõtritione, vſque dum fiat ſicut mel habens mediocritatẽ inter tenue, & ſpiſſum: & liniatur in fronte, & temporibus: & ſtringatur ſuper eis cũ pila facta ex ſtupis, & ligatura ſtringente: eſt. n. expertum. Et quandoque apud neceſſitatẽ additur opij circiter pars ſemis. Infuſio aquæ veri frigoris ſuper caput, & conſtrictio facta in temporibus ex pila infuſa in aqua huiuſmodi, ſtringit ſanguinis fluxum: & ſimiliter in aceto infrigidato in niue, aut ſucco foliorum ſalicũ, & mẽtæ, & foliorum vitis ſimiliter infrigidatis in niue: & qñque commiſcentur cũ his aliqua ex ſtupefacientibus, ſicut neceſſitas cogit. Hamech. Emplaſtrum bonum nobile ad fluxum ſanguinis ex naribus, & eſt expertũ, & forte: quare oportet ſuper eo cautelam adhibere. Rec. cãphoræ, opij, ſucci alchaſel, ana partem j. farinæ hordei partes ij. confice cum ſucco albelach: vel cũ ſucco vuæ lupinę: vel cum aqua roſata, & lini ſuper frontem ex eo, & tẽpora: & pone cum licio ex eo in naſum. Idẽ. Medicamẽ abſcindens fluxum ſanguinis ex naribus. Accipe papyri combuſtæ, corticum ouorum combuſtorũ, acaciæ, corticum granatorum, ana. Miſce cum eis parũ infuſionis aquæ ſalis, & cum lycinio narib. immitte. Idẽ. Aliud valens ad fluxũ ſanguinis ex ruptura arteriarum. Rec. olibani, aloes, ana, tere, & confice cũ albumine oui, & fiat ſicut mel, & vtere cum lycinio. Medicamen ex inuentione nr̃a, cito ſanans. Accipe camphoræ, ſanguinis draconis, ana dr. j. chachiæ, ſandali rubei friti, colcothar, aluminis iameni, thuris, papyri combuſtæ, ana dr. ij. Confice cum aqua ſalis, & fac trochiſcos: & qñ oportet, diſſolue cũ encauſtro ſcriptorum. Deinde fac ſiccari, & cõbure ipſum: & cinerem eius naribus inſufla, eſt. n. expertum. Aliud ſimiliter ex inuentione nr̃a. Accipe pannum lineum antiquum: & ſubmerge ipſum in lycinio diſſoluto in encauſtro ſcriptorum: & vtere lycinio. Aliud ſimiliter ex inuentione noſtra. Rec. pannum lineũ antiquum: & ſubmerge ipſum in lycinio diſſoluto in encauſtro ſcriptorum: deinde fac exiccari, & cõbure ipſum, & cinerem eius narib. inſuffla: expertũ bonũ, ſi Deus voluerit, vel ſolum lycinium in panno illini, & combure, & vtere. Gabriel. Aliud valens ſimiliter. Accipe ſcoriæ æris, & papyri combuſtæ, & corticum ouorum combuſtorum, chachiæ, corticum granatorum, ana, confice cũ albumine oui, & vtere. Dioſcorides. Stercus aſininum ſiccum, & recens inſufflatũ in nares, & ẽt odoratum, ſtringit fluxũ ſanguinis cũ virtute. Et dixerunt quidã ex poſterioribus. quod ſi miſceatur cũ eo opij, & camphoræ circiter, ana partis eius ſexta, eſt medicamen vltimum.

E Iſaac. Accipe ſanguinis draconis, ramich, papyri combuſtæ, ana partem vnam: ſeminis portulacæ combuſti, balauſtiæ, ana partem s. tere, & vtere cum cannello: & accipe ex eo: & confice cũ ſucco coriandri humidi: & vtere cum lycinio. Filius Zachariæ Araſi. Confectio medicanis, quod ponitur ſuper frontem, & tempora, & abſcindit fluxum ſanguinis ex narib. Rec. chachiæ, ſucci barbæ hircinæ, olibani, aloes, gallię, balauſtię, gummi aſſi, myrrhæ, boli armeni, opij, ana. Fiant trochiſci, & liniantur ex eis ſuper frontem cum aceto, & liniantur ſuper pectine, & renibus: & conferunt mictui ſanguinis, & fluxui mẽſtruorum, & peſſarizãtur etiam in vuluam, & clyſterizantur in ventrem : & conferũt
F ægritudini ſanguinis: & dyſenteriæ: & conferũt fluxui ſanguinis, & vulneribus, vndecunq; exierit. Ioannes Serapionis. Medicamen abſcindens fluxum ſanguinis ex naribus, abſciſſione forti. Rec. colcothar, telæ aranęę, aluminis, ana partes æquales: confice cum albumine oui, & vtere cum lycinio lineo, & liniatur ſuper frontem, & tempora ex bolo armeno, ſucco barbæ hircinæ, farina lentis, & balauſtiæ, & modico camphoræ, & opij, cum aceto. Idẽ. Accipe aluminis, terræ ſigillatæ, gallarum non perforatarum aduſtarum, & extinctarum in aceto, ſucci heuſiſtidos, ana partem vnam, camphorę, opij, ana partis j. tertiã. Inſuffletur ex eis in naſum,
G & intingatur lyciniũ in encauſtro in quo duplicatum fuerit colcothar. Deinde aſpergatur ſuper ipſum ex medicamine, & mittatur in nares. Alexander. Spongiam marinam nouam in alchitram intinge, & combure, & vtere cum lycinio. Ioannitius. Cõfectio medicaminis abſcindentis fluxum ſanguinis ex naribus. Accipe balauſtiæ, ſanguinis draconis, fumi thuris, vel farinæ eius, aloes, colcothar, calcis viuæ, gallarum aduſtarum extinctarum in aceto, aluminis iameni, gypſi, pulueris molendini, ana partes æquales, opij, camphoræ, ana partem s. inſuffletur ex eo in narẽ, & vtere cum lycinio. Aboali. Accipe ſucci barbæ hircinæ, chachiæ, ana dr. s. camphoræ, gr. ij. confice cum ſucco florum palmæ, & deſtilletur ex eo in naſum. Idem. Accipe papyri combuſtæ, corticum thuris, pulueris molendini, aloes, colcothar, ex medietate eorũ fiat tenta cum albedagori, vel albumine oui, & ex alia fiat puluis, & vtere.
H

De nocumentis odoratus. Cap. 3.

NOcumẽta odoratus ſunt diminutio eius, aut priuatio, aut permutatio, aut mendoſitas. Odorabile enim, aut ſentitur debiliter, aut nullo modo ſentitur, aut ſentitur in contrarium eius, quod cõprehẽdit ratio, aut ſentitur ex odoribus odor, qui nõ inuenitur in aliquo præſentium. Et contingunt quidem nocumenta huius, quandoque propter caſum, aut percuſſionem in vijs, aut colatorio. Et accidit ex hoc vt cadant nocumenta in oſſa, & tortuoſitas, & diſſo-

dissolutio formæ, & fortassis nō recipit curam. A Et quandoque cōtingit ab apostemate, aut vulnere putrefacto, aut cancroso, aut a carne addita, & putrefacta: & dicemus curam eius post. Et accidit interdum propter malitiā cōplexionis in caiasin, & nare interius, & partibus eius, sine materia, aut cum materia, aut ventositate oppilante caiasin, aut colatorium, aut duo emunctoria, quæ sunt sicut capita mammillarū: & quodcunque horum fuerit natiuum, aut chronicum, vix curam habet. Si autem malitia complexionis, sine materia fuerit: cura eius est per contrarium, administrando embrochas in prora capitis, & suctiones per nares, & odoramenta, & caputpurgia ex his, quæ dicemus. Etsi quidem fuerit calida, conferunt lauacra ex rosis, & coriā B dro, & suctiones per nares ex oleo rosato, & aqua rosata cum modico aceto, & similia. Et quādoque miscetur cum eis, quod est sicut campora: & aqua decoctionis mentæ humidæ, aut siccæ cum cyperis, est iuuamenti sublimis, & similiter euaporatio aceti, est enim vltima. Si autē fuerit a malitia complexionis frigidæ, quod est secundum plurimum; conferunt lauacra, & embrochæ ex eis, quæ sunt sicut spica, calamus aromaticus, calamenthum, sampsuchus, & similia, & inunctiones, & suctiones, quæ fiunt naribus ex oleo costino, & rutaceo, & oleo de neride cum eo, quod est sicut castoreum, euphorbium, muschus, & similia. Si autem malitia complexionis fuerit cum materia, aut ventositate grossa oppilante, intentio tunc in curatione est du- C plex, vniuersalis, scilicet, & particularis, & prima quidem perficitur cum euacuatione materiæ, & iteratione eius, si oportet, secunda perficitur cum embrochationibus, & lauacris, & inclinatione capitis super vapore chamæmeli, sampsuchi, sisymbrij, calamenthi, spicæ, & similiū, deinde cum gargarismatibus ex eis, quæ mundificant caput: & iam diximus ea, post hæc cū caputpurgijs, & suctionibus per nares cum castoreo, & fellibus animalium, & condisi, & nigella, & rebus odorabilibus, sicut serapinum proprie, & castoreum, & pipera, & muschus, & similia: & proprie mista cum oleo nardino, chamæmelino, & similibus: & assiduatio odoris ru D tæ est experta in hoc capitulo: & similiter caputpurgium ex ea: & caputpurgium ex nigella trita contritione vltima, quæ fuit infusa in aceto, & mista cū oleo antiquo: & fugat naribus vehementer, est enim mirabile. Et caputpurgium ex vrina cameli, & elleboro, aut pulpa colocynthidos, aut euphorbio est sublime: & similiter ipsa vrina per se. Cum autem caputpurgia, & effusiones generāt ardorem, & combustionem in naribus, tunc succurratur cum oleo rosato, & lauacris ex aqua calida, & aqua furfuris, & oleo de cucurbitis, & similibus. Mahemet Arasi. Puluis bonus ad oppilationes nariū, & defectū factus. Recipe arthanitæ, condisi, salis ammoniaci, ana, terantur sicut alcohol: & suffletur ex eo in nares postquam euaporaueris eas aceto calido. Idem. Aliud valens similiter, & est bonum. Rec. nigellæ, fellis gruis, colocynthidos, ellebori albi, ana. Terātur contritione vltima. Deinde funde super ea conterendo vrinam cameli arabici: deinde facias exiccari, & tere, & fiat ex eis sief cum oleo sambucino, aut sampsuchino, destilletur in nares, est enim expertū bonum. Si autem dolorem patiantur, succurratur eis cum aqua calida, & oleo de semine cucurbitæ, aut aqua furfuris. Idem. Aliud sublime. Accipe nigellam, postquam infusa fuerit in aceto, & exiccata, contere sicut alcohol: deinde misce cum oleo veteri. Et modus vtendi eo, est vt impleat patiens os suum aqua: & reclinet caput retro: deinde instillentur ex medicamine aliquæ guttę in nares: & fugat vehementer, donec egrediatur humiditas plurima tenēdo os apertum super vaporem aquæ calidæ: deinde lauet cum aqua calida, & alijs: & faciat hoc tribus dieb. & tribus vicibus.

De apostemate narium. Cap. 4.

INtentio in curatione eorum est triplex. In principio namque indigent medicamine repellente materiam, sicut proprie oleum rosatum, & oleum myrtinum cū aqua rosata, quodcunque eorum fuerit. Post hoc vtendum est: quod est sicut oleum cōquassatum cum aliqua ex mucilaginibus, aut cum lacte mulso recenti. Vltimo vero indigent medicamine maturatiuo, sicut proprie diachylon dissolutum in oleo, aut mucilagines maturatiuæ dissolutæ in oleo, aut mucilago radicum lilij conquassata oleo, aut radix lilij cocta in lacte, & trita cum adipe gallinæ, aut porci: & adeps gallinę cum oleo de amygdalis amaris confert in hac hora. Hamech. Medicamen conferens apostemati, & bothor sanguineis. Recipe farinæ hordei, rosarum, ana partem vnam, camphoræ partis vnius quartam, tere, & confice cum aqua rosata, vel succo granatorum acetosorum, vnge intus, & extra, probatum est. Idem. Aliud ad apostemata ex sanguine. Accipe succi solatri, & succi acetosorum granatorum, & aquæ rosatæ partes æquales, olei rosati partes duas. Conquassentur cum modico camphoræ, & vnge intus, & extra Idem. Aliud ad apostemata ex cholera rubea. Recipe mucilagines psyllij, aut semina cydoniorum, aut albumen oui: & conquassa cum oleo rosato, aut violato: & infrigida ea, & vtere, bonum est, expertum.

De vulneribus, & vlceribus narium. Cap. 5.

QVędā ex eis sunt manifesta exterius: quædam occulta interius. Quæ autem manifesta sunt, alia sunt sicca sicut crustæ: alia humida lenia. Et prima quidem curantur cū medicinis mediocris exiccationis, sicut vnguento de cerussa, proprie vnguēto triapharmacō, aut

oleo roſato diſſoluto cũ maſtiche,& puluere ro
ſato miſto,& ſimilibus. Si autem fuerint vulne
rahumida,curantur cũ medicinis minoris exic
cationis,ſicut oleo roſato, adipe gallinæ, & ce-
ra ſimul diſſolutis, & ſimilibus. Conſuetudina
ria autẽ vulnera,quæ ſunt ſicut cruſtæ, bothor,
& aſperitas rubei coloris roſarum accidẽtes na
ſo ſm exterius eis, curantur cum duobus cau-
terijs poſitis inter labia,& gingiuas iuxta dẽtes
caninos,vt aſcendant hinc inde ad colatoria na
ſi. Occulta autem interius latentia in partibus
alcaiaſin praua ſunt:& peiora,quæ fiunt in par-
tibus colatorij,& adhuc magis, quæ fiunt in vẽ
tric alis cerebri: & in eis, quæ ſunt ſicut capita
mammillarum. Et ex eis quædã ſunt recentia,
quibus nõ multũ prẽterijt tempus: alia ſunt an-
tiqua chronica. Recentium autem duo ſunt ge
nera curationis. Primus quidem eſt mundifica
tio, & perficitur cũ medicinis lauatiuis debilis
abſterſionis: ſicut aqua mellis proprie: & quæ
hoc curſu præcedunt. Sm̃ vero eſt conſolidatio,
& ſigillatio eorum:& perficitur cum medicinis
debilis exiccationis:ſicut vnguẽto triapharma
con, & vnguento de ceruſſa confortato cũ mo-
dico myrrhæ,& olibani,& ſanguinis draconis.
Chronica autem, & putrida vulnera triplici e-
gẽt genere curationis. Et primũ quidem genus
eſt mundificatio eorum, cum eo, quod eſt me-
diocris abſterſionis:ſicut vinũ, & proprie mel,
& ſimilia. Et qm̃q; expetit neceſſitas apud mul-
titudinẽ putrefactionis, vt miſceatur cum eis,
quod eſt ſicut colcothar, aut vnguentũ egyptia
cũ,& vrina quidem infantium eſt mundificati-
uum bonũ, & nos diximus multa ex eis in capi-
tulo de vlceribus aurium ad hæc conferentia.
Sm̃ vero genus eſt incarnatio vulneris cũ eis,
quæ ſunt ſicut vnguẽtum de ceruſſa, aut vnguẽ
tum triapharmacõ, aut cõfortata cum eo,quod
eſt colcothar modicum,& ſimilia. Tertium ve
ro eſt conſolidatio vulnerum, & ſigillatio eo-
rum: & perficitur cũ medicinis exiccatiuis non
multæ exiccationis, ſicut proprie,maram factũ
ex rebus,quæ ſunt ſicut olibanum, myrrha, ſar
cocolla,& ſimilia. Et quandoque apud neceſſi-
tatem miſcetur cum eis, quod eſt ſicut ariſtolo-
chia rotũda,& colcothar,& ſimilia,& proprie,
qm̃ timemus de futura putrefactione, dicta ſunt
in capitulo de vulneribus aurium, quæ afferan
tur ad locum hunc. Excepto,quod vulnera au-
riũ ſicciori, & acutiori indigent medicamine,
quam vulnera nariũ, & tuum eſt diſcernere, &
menſurare iſta. Et cõfert cauterium in zuẽdeg.
Hamech filius Zachariæ. Medicamen bonum
conferens vulneribus narium recentibus,& an
tiquis,& fecit Hiſpanus. Rec.ceruſſæ, olei ſiſa-
mini,medullæ cruris vaccæ, & olei amygdali-
ni dulcis,ceræ albæ,& gummi albotin,ana,dra
gaganthi,gummi arabici,ana partẽ mediã. fiat
ex eis gluten cum modico aquæ roſatæ, & fiat
vnguentum cum cæteris: & vtere ſuper morbo
E cum lycinio de panno. Si autem alcaiaſin vul-
nera occupant: & deſcendunt per foramina vſ-
que ad palatum, & ad guttur; ſugat narib. filũ
vſque dum deſcẽdat ad palatum; & trahatur p
os, & ducatur filum ſicut ſerra, vſq; dum locus
ſanguinetur, deinde vnge filum cũ medicamine
: & hoc fiat omni die vſq; dũ ſanus fuerit: eſt
.n.expertum. Idem. Medicamen conferens fi-
ſtulis in naſo,& vlcerib. ſiccis, expertum. Rec.
ceræ albæ partes ij.medullæ cruris vaccæ partẽ
j.olei chamæmelini,ſiſamini, olei nardini, olei
de amygdalis dulcibus,ana partem j. Fiat vn-
guentũ:& miſce cũ eis mucilaginis,dragagãthi
albi, & mucilaginis heuiſci, & mucilaginis ſe-
min.cydoniorum,pſyllij, & ſemi.lini, ana par-
F tis j.ſextã. Fiat ex eis vnguentũ cum pauco cro-
co, & vtere ſicut primum, valet ẽt ad ſciſſuras
labiorum.Idem.Aliud valẽs ſimiliter. Accipe
ceræ rubeæ partem j. olei roſati partes vj.diſſol
ue ea,& miſce cum eis lithargyrij,ceruſſæ, fęcis
argenti, ana partis vnius tertiam:fac vnguẽtũ:
& vtere:& eo ſæpe tangat naſum. Sabor. Aliud
bonum vales ad idẽ. Accipe litargyrij, olei ro-
ſati,& olei myrtini, ana partem j. aceti, & ſucci
myrti, ana partem mediam, confice,& vngue.
bonum eſt,ſi Deus voluerit. Et quandoque fit
ſine aceto,& pro aceto pone ſuccum myrti, qm̃-
que pro aceto,vinum. Et eſt bonum. Gale.vn-
guentum de flore æris,bonum, mundificãs vul
nera ſanioſa,& conſolidans ipſa. Rec. ceræ,dr.
G iiij. & olei antiqui, vel facti ex oliuis immatu-
ris;dr. xvj. floris æris puluerizati ſicut alcohol,
dr. ij. fiat ex eis vnguentum, & vtere cum lyci-
nio. Et qm̃que additur, vel minuitur ex flore æ-
ris ſm,quod exigit neceſſitas. Vnguentum ex
inuentione noſtra ſanans vulnera narium, &
vbicũque ſint in corpore. Accipe lubene, & tri-
phyllon acetoſum, ana vnc.ij. proijce ſuper ea
poſtquam fuerit concuſſa,olei roſati,olei myr-
tini, ana vnc. v. & dimitte in vaſe lapideo per
dies vij.deinde ebulliant ebullitione vna,& co
la,& cum ceræ citrinæ,vnc.ij. & s. fiat vnguen-
tum ex eo in lycinio: & vtere, & quandoq; ad-
miſcetur ad omnem vnciam iſtius vnguẽti ex
flore æris,dra.j. Filius Serapionis. Medicamen
H conferens vlceribus. Recipe ceruſſæ,merdaſen
gi, & plumbi aduſti,ana partes æquales,abluã
tur vicibus pluribus,poſtquã fuerint trita. De-
inde fac ex eis vnguentum cum vino, & oleo
myrtino diu terendo in mortario, nunc oleum,
nunc vinum:ante parum infundendo vſque dũ
impinguetur,expertum bonum.

De polypo,qui fit in naribus. Cap. 6.

POlypus,qui fit in narib⁹,durus,& niger, &
nõ tractabilis, & mollis,putridus, & fœtid⁹
fortaſſis nõ ſanatur. Et qui elongatur, & pẽdet,
& aliquando egreditur extra, habens radicem
gracilem,tenuem,non nimis profundatam,cu-
ratur incidẽdo,iuxta radicem eius,cum forfici-
bus,poſtquam apprehendis,& trahis cum tena

culis

culis: deinde poſt inciſionē cauterizetur ſuper eo, quod remanet de radice cum ferro ignito, aut cū medicamine acuto, & hæc quidem fiant poſt corporis mundificationem pluries iteratā: & poſt phlebotomiam. Et quandoq; neceſſitas expetit, vt fiat cauterium in zuhendeg, & ꝑprie apud fluxū rheumatis ad partes narium, ſicut dictum eſt in eis, q̄ ſunt de curis catarrhi, & coryzæ. Si autem polypus deſcendit ꝑ foramina palati ad palatum, & guttur, trahātur ſimiliter cū tenaculis: & incidatur ſecus radicem eius cum forficibus ignitis, & cureī deinde cum medicamine acuto, ſicut iam diximus. Si aūt eius inciſio non fuerit facilis ſm modum, quē diximus: tūc accipe duos, aut tres pilos caudæ equi, & torque ſingulum eorum per ſe: deinde ex eis retorquendo fac ſicut filum vnum, & fiant in eo nodi tres, vel quatuor: mittatur per nares cum acu plumbea: & declineī cum ea ad foramina palati: & trahatur per ipſum palatum cū facilitate, donec filum exeat ꝑ foramina palati: & tunc accipe vtramq; extremitatem fili, & ducas, & reducas ad modū ſerræ vſq; dum tota incidatur caro: & ſi aliquid remaneat, tunc facias ſicut ſuperius dictum eſt, abiecta aūt tota carne polypi curetur deinde cū vnguento viridi, & medicamine incarnatiuo. Plerumq; autē polypus non eſt multæ additionis: & curaī præter inciſionē cū medicinis acutis, & alijs ſicut dicemus poſt. Si autē fuerit cancroſus, cura eius eſt difficilis. Curatur tamen quandoq; cum medicinis acutis, & alijs, q̄ diximus in capitulo de vlceribus nariū: loco aūt narium a polypo perfecte mundificato curetur cū vnguento viridi, & vnguento de ceruſſa dictis in cura vlcerū. Dioſcorides. Medicamen auferens polypum narium, & omnem additionē carnis in eis: & hæmorrhoidas narium cancroſas. Accipe ſemen luf, & tere cū ſucco malorum granatorū coctorum cum cortice ſuo, & liniaī ſuper polypo in circuitu eius: eſt enim medicamen bonum. Vua etiā luf, & proprie ſuccus eius idem operatur, & ſimiliter ſuccus radicū eius: & ꝑprie lana ex aliquo eorum imbibita, & immiſſa naribus. Et eſt expertum. Galenus. Medicamen ſanans, & cōſumens oēs additiones carnium in naribus cū lenitate ſine dolore, & ſanās vlcera in eis, & efficit operationem ſuā tēpore lōgo, quapropter ſine ceſſatione vtendum eſt eo. Accipe ex tribus generibus granatorum partes æquales, & tere ea ſm totalitatem eorum, & extrahe ſuccum ipſorum, & decoq; in eſſentia rob tenuis, deinde tere ſubſtantiā granatorum cōtritione multa, vſq; dum fiat ſicut paſta: & fac cū ſucco eorum formas ſimiles naſalibus, & intromitte ex eis in naſum vnā poſt vnā præliniendo tñ cum ſucco prædicto: & hoc fiat tempore extenſo: efficit.n. operationem ſine dolore: & eſt expertum. Quidā vero ex experientibus admiſcuerunt cū eis extrochiſcis alcacalon quantitatem ſufficientem ad vigorandum operationem ex ipſis. Filius Serapionis. Cōfectio medicaminis cōſumentis polypum, & omnem carnem additā. Recip. ſcorię æris aur. iiij. chalcanthi aureos duos, ellebori nigri aur. j. arſenici rubei, drac. j. Tere, & fac puluerem, inſuffla in naſum: aut confice cum vino, & vtere cum licinio. Idem. Cōfectio trochiſcorum alcadicon, quorum iuuamētum eſt virtuoſum: cōſumunt enim polypum, & cancrum, & oēs additiones carnium in omnibus locis. Recc. calcis nō extinctæ, arſenici citrini, ana partes ij. colcothar, floris æris, aluminis, ana partē. j. gallarum, chachiæ, balauſtiæ, ana partem ſemiſ. cō fice ea in mortario æneo cum aceto forti, cōtritione vltima vſq; ad quinq; dies: deinde fiant ex eis trochiſci: & cōſeruentur in vaſe vitreo in loco frigido, & ſicco, diſtempera vnum ex eis cum vino, & vtere cum licinio: expertum forte.

De Sternutatione. Cap. 7.

Quibus ſternutatio vtilis eſt.

STernutatio eſt in quibuſdam vtilis, in quibuſdam nociua. Vtilis poſt maturationem coryzæ: & poſt digeſtionem ſodæ, & phreneſis, & lethargiæ, & ſubeth, & interceſſionis memoriæ, & epilepſiæ, & apoplexiæ, & ægritudinum neruorum, & ſcotomiæ: & facilitat partū, & expulſionem ſecundinæ. Ex his, quæ ſubmouent ſternutationem, & incitant, alia ſunt, quę ſumuntur per os, ſicut cæpe acutum, & allium, & ſinapis, & vinum forte, & acutum, & ſimilia, alia ſunt ab extrinſecis incitātia: ſicut radius ſolis, ventus acutus, fumus, & ſimilia, & ex eis eſt approximatio ad iuuenculam, & hæſitatio, & deſiderium coitus, & alia ſunt odorabilia, & intrantia narem, ſicut roſa proprie odorata: generat enim ſternutationem calefactis, & folia myrti cum aceto, & ſuccus foliorum vitis inſtillatus, & ſimiliter agreſta, & ſimiliter camphora cū omphacino, & opio inſufflata in nares, & nenufar odoratum, & ſolatrum, ſimiliter, & ſief memithæ cum camphora, & vapor aceti, & ſimilia. Infrigidatis vero ſternutationem ſtimulantia ſunt mezereon, euphorbium, elleborus, condiſi, piper, oleander, fella animalium, caſtoreum, arthanita, cucumer aſininus, zinziber, pyrethrum, ſampſuchus, auricula muris, iris, nigella infuſa in aceto, pulpa colocynthidos, baurach, opopanacis, ſerapinum, aloe, ſuffel, gallia, ſinapis, ruta, ſyluestris, & ſimilia. Compoſita vero incitantia ſternutationem plura dicta ſunt in capitulis, quæ præceſſerunt. Nociua vero ſunt ſternutatoria in principio catarrhi difficilis: & in ægritudinibus catarrhalibus pectoris, pulmonis, & fauciū, & coſtarum, & ante digeſtionem ſodæ ex plenitudine, & etiam, omnium ægritudinum, quarum nominatio præceſſit: & ante mundificationem corporis communem. Sternutatio autem facta per ſe quandoq; fit propter fortitudinem cerebri vigoroſi

Sternutationem excitantia.

Quibus ſternutatio prohibita eſt.

ad

ad expellendū ſuperflua,& eſt ſignificatio laudabilis in ægritudinibus cerebri: deſperatur.n. de eo,qui ſternutare non poteſt, in ipſis etiā medicaminibus adhibitis,& quandoq; fit propter paſſibilitatē cerebri patientis de facili impreſſiones frigoris,& caloris,& impreſſiones redūdantes ex auſtro,& borea. Quare fit coarctatio, & expreſſio propter impreſſionē ex frigore, & borea; & expellitur materia coarctata,aut diſſoluta,& expulſio propter impreſſionem ex calore,& expellitur auſtro materia diſſoluta. Ster-
Sternutatis nem prohibentia.
nutationem autē prohibentia ſunt proprie paſſiones animales, ſicut gaudium proprie,& ira, & ſolicitudines, & cogitationes, & frictiones aurium,& extremitatū,& contorſio naſi, & frictiones gingiuarū,palati, & linguæ,& oculorū. Et ſi cōtingat propter incitationem factam a calore,aut auſtro, ſedant vehementiam eius oleū roſatum,& oleū de ſalice,& ſimilia odorata, & effuſa in ambabus auriculis ſuper caput, & ſorbitio aquę frigidæ,& fugere cā naribus,& laua re faciem cum ipſa. Si vero cōtingat propter incitationē a frigore, & borea,cōferūt infuſiones oleorum calidorum ſine mordicatione in ambabus auriculis,& ſup caput,& etiam nares, & ſorbitiones calidæ,& balneationes, & odorare chamæmelum,& poma redolentia,& galliam, & ſpicam,& myrrham,& ambrā, & xyloaloe. Et conferunt etiam odores herbarum, quæ naſcuntur in mari, & ſpongiæ, concharum maris,& lanarum, & pilorum,qui ſunt in eis.

SVMMA VIII.

De ægritudinibus oris, & primo de ſciſſuris labiorum. *Cap.* 1.

SCiſſura labiorum quandoque fit in ſuperiori,& cum communitate nārium,& fit poſt coryzam,& catarrhum ſolitum fluere ad partes illas:quare turget naſus, & labiū cū veſtigijs rubedinis interdum, & interdum bothor,& interdum cū cruſtis,& ſciſſuris,& aſperitate. Et cura eius eſt tres res. Prima eſt mundificatio ab humore,qui ſuperabūdare videtur. Secunda eſt diuertere materiā cum phlebotomia ſi peccatum eſt in ſanguine; aut cū vētoſis cum ſcarificatione in occipitio, & in collo: aut cum cauterio in zuhendeg, ſi neceſſitas expetit: & quandoq; fiunt cauteria duo,quę diximus in capitulo de vulneribus narium, & ſunt mirabilis iuuamenti. Tertia pars eſt adæquatio loci,& correctio nocumentorum, quæ cadunt in locis ipſis,& hoc quidem dictū eſt in capitulo de vlceribus narium. Et quandoq; fit in labio ſuperiori,aut inferiori abſq; cōmunitate aliarū partium, & proprie propter cōtractionē accidentē muſculo trāſuerſali ipſius labij,quare accidit ci vt ſcindat labiū ſciſſione profundāte:& multiplicatur huiuſmodi apud multiplicationem boreæ:& cura eius eſt cum vnguēto de ceruſſa,aut oleum roſatum cum ceruſſa: aut licinium cum oleo roſato,& ceruſſa: & alia quorū mentionē faciemus poſt. Et ſunt ex hominibus, qui incidunt muſculum ipſum ſm tranſuerſum eius profundantes cum ſagittella vſq; dū incidatur ſm totalitatem eius,deinde imponunt puluerē cinnamomi,& gallarum vſq; dum ſanētur. Et ſunt qui cauterizant ſm tranſuerſum ei numo aureo ſubtili, deinde curant cū vnguento de ceruſſa, & alijs ſimilibus. Democritus. Medicamen expertum ad ſciſſuras labiorum. Accipe furfuris, & pilorum caudarum equi partes æquales, cōbure ſuper laminā ferream, & miſce cinerē eorum cum melle, & vnge locū mane,& ſero vſq; dum ſanetur. Cerotū ſanans ſciſſuras labiorū, & eſt expertū. Accipe glutinis albotin,mellis, maſtiches,hyſſopi humidę,ana partes ęquales. Fac ſicut cerotum. Aliud ex inuentione noſtra. Accipe gallarum,ceruſſæ,ana partem.j.dragaganthi,amyli,ana partem ſemiſ. confice cū adipe gallinæ quantum ſufficit,vtere ſicut primo. Aliud valens ad ardorem,& combuſtionem,& vlcera labiorum:& eſt iuuamē expertum. Rec. lithargyri,ceruſſæ, frictionis plumbi, olei hyoſcyami albi,& ceræ ana partes æquales, olei roſati quantum ſufficit,expertū eſt. Dioſcorides. Ad ſciſſuras labiorum. Accipe gallas,& puluerizа ſicut alcohol: miſce cum melle, & vtere: aut miſce cum terebinthina, & adipe gallinæ aut anatis: aut accipe gallas, & tere ſicut alcohol, & miſce cum terebinthina,& maſtiche, & hyſſopo,& croco, & melle,expertum bonum. Filius Zachariæ. Medicamen bonum,conferēs ſciſſuris labiorum,et faciei,& manuum. Accipe ceræ citrinæ, hyſſopi humidæ, baurach,adipis anatis,ana partē.j. olei roſati partes duas,amyli,dragaganthi, mucilaginis ſeminis cydoniorum, ana partem ſemiſ. fiat ex eis maram, ex quo loco prius frīcto ingrediatur balneum, & exiens inungat locum ex maram: & ex dragagantho trito ſicut alcohol ſuperaſpergat:& hoc faciat vſque dum ſanetur.

De dolore dentium. *Cap.* 2.

INtentio in curatione duplex eſt: vniuerſalis, & particularis. Et quidem vniuerſalis intētio eſt tres res. Prima eſt euacuatio materiæ. Secunda diuerſio eius. Tertia prohibitio fluxus ipſius. Et prima quidē res perficit cum euacuatione per phlebotomiam, & ventris ſolutionē. Et illud ſignificabitur tibi accidere cum communitate cerebri, & partium capitis. Verum *De phlebotomia.* ſi dolor fuerit propter apoſtema, quod eſt in gingiua,cuius materia eſt ſanguis acutus, confert phlebotomia cephalicæ, & ſcarificatio, & inciſio venarum, q̄ ſunt in labijs,& ſub lingua: & hoc fiat gradatim, & conferunt etiam ſanguiſugæ

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170889-p0472-7 DFG

guiſugæ appoſitæ in radice dentium, & vento-
ſatione ſub mẽto cum inciſione. Et ſi abſq; apo
ſtemate fuerit,tamen ab eadem materia;admi-
niſtrãda eſt phlebotomia, & alia quæ diximus.
Et ſi cum hoc fuerit ſanguis acutus cholericus;
phlebotomia, & ventris ſolutio neceſſaria eſt.
Pilule in materia frigida. Si autem ex humoroſitatibus fiat frigidis, eua-
cua cum eo,quod eſt ſicut pilulæ cochiæ,& hye
ra diacolocynthidos,et ſimilia. Secundam rem
cõplent phlebotomia, & ventoſatio,quas dixi-
mus,& frictiones extremitatum, & ligaturæ,&
cõpreſſiones doloroſæ, & cauterium in zuen-
Secreti Ga leni. dech,& ſimilia. Et dixit Gal. Si teratur allium,
& ponatur in radice manus iuxta palmã ex par
te domeſtica,& proprie ex manu, quæ ſequitur
dolorem,ſanat dolorem dẽtis,& expertum eſt.
Tertiam rem complent adminiſtrationes me-
dicaminum prohibẽtium fluxum declinare ad
dẽtes:ſicut ſunt pilulæ alchaiber,quas fecit Ale
xander, & nos ſcripſimus in capitulo de catar-
rho, & coryza: & nos plura intentionis huius
Extractu. ſcripſimus ibi. Particularis autem intentio diui
ditur in curam veram, & curam mendoſam. Et
vera quidem cura habet tres ſemitas. Prima q-
dem eſt,vt in principio doloris adminiſtrentur
medicinæ,quæ confortent dentes, & repellant
rheumatizationes materiæ: & ſi ſit materia ca-
lida cum eo,quod eſt ſicut retentio aquæ frigi-
dæ in ore cum aceto,aut aqua roſata,aut viciſſi-
tudo eorum,aut aliqua infrigidantia, quæ ſunt
ex ſuccis, & decoctionibus rerũ, quæ ſunt ſicut
roſa, myrtus cum modica camphora: & huius
etiam intentionis eſt oleum roſatum, & oleum
de ſalice:& oleum de oliuis immaturis, & oleũ
myrtinum per ſe, aut confortatum cum aceto,
& camphoræ modico. Cum autem incipit per-
tranſire tempus principij, adminiſtrandum o-
leum roſatum cũ decoctione maſtiches. Et ad-
huc poſt hoc oleum roſatum cũ decoctione vi-
ni,& maſtiches, aut oleum roſatum cum deco-
ctione vini,& paſſularum, aut fænugræci: vlti-
mo vero gradatim perueniendum ad reſoluti-
ua,& maturatiua ex his,quæ dicemus. In mate
ria vero frigida adminiſtrentur in principio, q̃
ſunt ſicut oleum roſatũ cum maſtiche, aut oleũ
roſatum cũ ſuch, aut ramich,& ſimilia, & poſt
hoc oleum roſatum cum eo, quod eſt ſicut hyſ-
ſopus,& alhaſce,aut ſuccus porri poſt ebullitio
nem eorum,& ſimilia. Poſtremo vero ea, quæ
ſunt ſicut radix colocynthidos cum aceto, aut
ſtaphis agria,aut pyrethrum, aut alliũ, & ſimi-
Cura mendoſa. lia. Cura aũt mendoſa eſt cura, quæ blandien-
do ſedat doloris vehementiã, & hoc quidẽ ſtu-
pefaciendo. Et huius quidẽ intentionis eſt hyo
ſcyamus,& proprie ſuffumigatio facta ex eo: &
expertũ eſt de opio, & oleo roſ. linitis ſuper dẽ-
tem,& ſimiliter pyrethrum,& camphora,ſi ap-
plicenẽ ſuper dentẽ,ſedant vehementiam dolo
ris eius. Et ex exptis annexis ſup dentẽ remo-
uentibus dolorẽ eius eſt medicamẽ iſtud. Reci.

A hyoſcyami albi,opij,ſtyracis,galbani,ana dr.j.
piperis,aſſæ fætidæ, ana drach. ſemiſ. miſce cũ
rob vuæ,& cũ endiuia, & liniatur ſup dente do
loroſo. Aliud. Accipe opij, caſtorei ana partes
ęquales,& deſtilletur ex eis granũ vnũ,vel duo
cum oleo roſato in aure ſequente dolorem, &
ex eis eſt ſagzenea proprie,& trochiſcus Stellę,
& Philoniũ,ſunt.n.mirabilis iuuamenti:& pro
prie miſto cũ eis aliquãto opij. Narratio medi-
caminũ ad doloręm dentium calidum. Conferũt
colluriones oris factæ ex aceto decoctionis hyo
ſcyami,aut radicis eius cũ oleo roſato,& aceto.
Acetum aũt decoctionis ſpolij ſerpentis eſt ad
illud mirabile proprietate,q̃ eſt in ipſo. Sanda
racha cũ aceto eſt iuuamẽti ſublimis, prohibet
B enim rheumatizationem a dentibus, & gingi-
uis, & ſedat doloręm vehementer, & conſtringit
gingiuas. Aqua roſata confortata cum modico
cãphorę valet ad doloręm dentium colluto ex ea
ore. Valet etiam oleum roſatum ſine maſtiche,
& cũ maſtiche gallarũ decoctio cum aceto va-
let, ſimiliter ſolatrum cũ aceto eſt medicamen
expertum. Mahemet Araſi. Cõfectio trochiſco
rum ſedantiũ dolorem dentium calidum,& do
loręm apoſtematis in gingiuis. Recipit coriãdri,
ſeminis portulacæ,ſumach, lentiũ excorticata-
rũ, ſandali citrini,roſarum, pyrethri,cãphoræ,
ana partes æquales:fac trochiſcos cũ ſucco ſola
tri:& lini dentẽ doloroſum cũ vno eorum diſſo
C luto in aqua roſata,& aceto,præcedẽtibus phle
botomia,euacuatione,& ventoſatione ſicut prę
diximus. Filius Zachariæ. Medicamen confe-
rens doloribus dentium, & corroſioni eorum.
Recipe carmezit,drach.v. ſpolij ſerpentis,dr.j.
alchannæ de mecha, drach.ſemiſ. corticum ra-
dicum papaueris,drachm.ij. bulliant cum ace-
to,& teneatur tepidum in ore in parte doloris:
expertum eſt. Idem.aliud conferens dolori, &
motionibus dentium. Recip.gallarum, corticũ
glandium,corticum granatorum,ana partes æ-
quales, bulliat cum aceto medietas eorum, &
vtere colluendo, & ex alia medietate fiat plu-
uis,& poſt collutionem vtere ſuper dẽtes. Nar-
ratio medicaminum ad dolorem dentium fri-
D gidum. Conferunt colluriones diu retentæ in
ore: factæ ex rebus,quæ ſunt ſicut cortices radi
cum capparis, & acetum, poſtquam ex deco-
ctione eorum fit collutio in parte læſa, & ex eis
eſt ręda pinguis,& cortex eius, & lignum pini,
& cortex eius, & radix colocynthidos, & pul-
pa eius, & proprie acetum decoctionis eorum,
& acetum,quod iã bulliuit in teſta colocynthi-
dos ſpatio multo,& eſt magni iuuamenti,& cõ-
dyſi bullitum cum vino eſt vltimum, decoctio
calamenthi cum aceto aut vino eſt iuuamenti
valde,& ſimiliter radix raphani,& folia almę-
zereon,& pyrethrum, & zinziber,& radix cu-
cumeris aſinini,aut ſuccus eius: & ſimiliter har
mel cum aceto. Pyrethrum etiam cum aceto,
& ariſtolochia rotũda ſunt experta:& ſimiliter

ſtipites

ſtipites allij cum pyrethro, & aceto, & quãdoq; exigit diſpoſitio : & indiget adminiſtratione apud vehementiam doloris rerum maturatiua rum in collutionibus ad ſedandum dolorem, ſi cut proprie oleum calefactũ, in quo decocta ſit radix althææ, & chamæmelum, & melilotum, & fænugræcum ſingulariter aut cõiunctim, quo niam ſunt ſedatiuum bonum. Rerum autem, q̃ applicantur ſuper dentes, & ſedant dolorẽ, ſum ma hæc eſt. Piper, & alchitran adminiſtrata ſuper dentem reſoluunt dolorem cõgelatiuũ: aut piper, & euphorbium cũ melle: aut piper, & aſſa fætida: aut ſinapis, & aſſa fætida; aut ſerapinũ. Ex expertis, eſt medullæ nucleorum perſici pars j. piperis pars ſemiſ. confice cum alchitrã, aut pyrethri, piperis, zĩziberis, ſtaphidis agrię, ana drach. j. baurach armeni, drach. ſemiſ. fricẽ tur cum eis gingiuæ: ſunt enim iuuamenti ſubli mis, & ſimiliter nigella cum oleo antiquo: & opopanax cũ pyrethro, & ſerpentis ſpolium cõ buſtum miſtum cum oleo ad ſpiſſitudinẽ mel ſis linitum ſuper dentes eſt mirabile in ſedatio ne doloris, & ex origano, & nitro puluis factus ſparſus ſuper dentes, & gingiuas mox dolorem tollit. Res autem, quibus dentes ſuffumigãtur, & tollitur eorum dolor, ſunt ſemẽ porri cum alchitran, poſtquam recipitur ex eis fumus p traiectorium ſuper dẽtem doloroſum: ſedat enim dolorem, & occidit vermes: et ſimiliter ex ſemine cæpe cum alchitran: & ſimiliter ex ſemine hyoſcyami, & ſemine porri, & alchitran partibus æqualibus, factis ex eis formis ſicut auellana, & ſuffumigationes factæ vna ex eis per traiectoriũ. Res vero quibus fit vaporatio exterius ad dolorẽ dentium, ſunt ſicut malua, anethum, althæa, & herba nitri, chamæmelum, melilotũ, fœnugræcũ, ſemen lini, ſemen caulium, & folia eius, ſemen porri, iris, radix lilij, hyſſopus, & ſimilia: & quandoq; fit emplaſtrum ex eis: & qñ que fit emplaſtrum ex cæpe aſſo, & oleo chamæ melino, aut anethino, & quandoq; fiunt linimẽ ta exterius cum oleo chamęmelino, aut anethino, aut ruraceo, aut amygdalarum amararum, aut de lilio, aut oleo de been, aut oleo perſicorum, aut hyſſopi cerato, & ſimilibus, & quando que fit ex alijs vnguentis. Et quandoq; fiũt euaporationes ex rebus ſiccis, ſicut cum ſale, & milio, & panico, & ſimilibus. Res aũt, quibus fiunt iniectiones per aures, & ſedant dolores dentiũ, ſunt hæ. Succus aſphodeli tepidus iniectus per aurem, quæ eſt ex parte doloris ſedat dolorem. Et ſimiliter oleũ de amygdalis dulcibus, & amaris, & oleũ de perſicis, & oleũ ſambucinum: quodcunq; eorum fuerit coctum in cæpe per ſe: aut poſtq̃ diſrumpit in eis aliquid caſtorei, aut euphorbij, & quandoque aliquid opij apud neceſſitatem. Et ex eis ſuccus cucumeris aſinini, aut ſuccus radicum capparis poſtquam decoxerimus cum aliquo ex oleis prædictis: aut deſtillantur per ſe: ſuccus autem alzanaham eſt mirabilis. Ioannes Serapionis. Confectio medicaminis ad dolorem dentium bona, & vocat furificon. Rec. piperis, drac. decem, ſtaphidis agriæ, pyrethri, ana drac. iiij. baurach armeni, dr. vj. tere, & fac trochiſcum cum ſucco radicũ capparis, aut aqua decoctionis eius, lini vnũ ex eis ſuper dentes, & gingiuas. Alexander. Modus decoctionis de allijs cito ſedans dolorem dentium. Rec. allij ſpicas. v. olibani, dra. j. & ſemiſ. myrrhæ drac. j. decoq; cum aceti hemina. j. vſq; ad cõſumptionem medietatis ſemper agitando cum ſpathula tędę pinguis: & hoc fiat oris collutio, & diu calidum teneat in ore, & hoc fiat pluries. Idem Confectio trochiſcorum dolorẽ dentium cito ſedans: quãdo ex vno eorum fit fricatio ſuper dẽtem, & gingiuam, expertũ bonum. Rec. aluminis, drac. iiij. piperis, drach. iij. hyoſcyami, drac. iiij. pyrethri, dra. ij. fiant trochiſci cum aceto, & vtere. Mahemet Araſi. Confectio theriacæ mirabilis ad dolorem dentium. Reci. piperis, caſtorei, myrrhæ, aſſæ fœtidæ, opij ana, partes æquales. Confice cum melle quantum ſufficit. Idem. Confectio alterius medicaminis valentis ſimiliter: & eſt medicamen bonum, & expertum. Recip. caſtorei, aſſæ fœtidę, ſtyracis, myrrhæ, ariſtolochiæ rotundæ, opij, piperis, zinziberis, hyoſcyami, ana partes æquales. Confice cum melle aut alchitran: & lini ſuper dentẽ doloroſum: & applica ſuper ipſum. Idem. fiant formæ ex ſtyrace, & ſemine hyoſcyami partibus æqualibus, & fiat ſuffumigatio ex vna earũ in traiectorio. Aboali. Confectio medicaminis experti ad dolores difficiles dentium, & corroſiones eorum. Recip. caſtorei, opij, myrrhæ, piperis, galbani, ana partes æquales. Cõfice cum rob, & fac trochiſcos ex eis, & liniatur ex eis ſuper dentes. Idem. operatio decoctionis olei conferentis ad dolorem dentium pulſatiuum. Accipe pulpæ colocynthidos, aloes partes æquales, olei, & aceti ana partes. vj. bulliant ad aceti conſumptionem, & deſtilletur ex eo in aurem deſtillatione poſt deſtillationem.

Sedantia dolorem. *Vaporatorie.* *Linimenta.* *Trochiſci.*

De extractione dentium. Cap. 3.

QVandoque propter vltimum nocumentũ cadens in dentes medicamenta non conferunt, nec doloris vehementiam diminuunt. Quare ne alijs etiam dẽtibus nocumẽta pariãt, conſulimus ad eradicationem eorum accelerare, cum regimine bono prohibitiuo apoſtematis, & proprie cum proceſſione euacuationis: & proprie iterata, ne fiat extractio eius apud vehemẽtiam doloris eius, ne fit cauſa ſyncopis, & morris; & fiat cauſa excitationis, & commotionis rheumatis vehementis, & ſuſpecti; aut fiat cauſa generationis apoſtematis timoroſi, ſed expectandum vſque dum ſedetur dolor, & maturetur, deinde extrahatur cum ferro, poſtquã ſcarificaueris cum a carne gingiuarum, ſcarificatione

catione profunda. Et postquam extraxeris ipsum, teneat in ore suo acetum infrigidatum: & proprie decoctionis gallarum,aut balaustiæ,& si remaneat dolor,teneat in ore suo oleum rosatum cum decoctione mastiches,& similia illis. Regimen aũt extractionis cum dentiũ medicamine,est ſm hunc modũ. Fiat scarificatio,sicut ante diximus: deinde ponatur medicamen in radice dentis,& hoc fiat cũ cautela,ne alijs dentibus nocear. Quare distinguatur inter dẽtem, & dentem cum cera,vel aliquo alio, quod sit sicut ipsa:& obseruetur hoc vsq; dum dentis fiat facilis exitus. Et sunt ex hominibus,qui cauterizant dentem solo ferro ignito immisso per canellum vsq; ad dentem: & acquiritur ex eo,qđ mitigatur dolor; & dens post tempus, & tempus cadit frustatim: & quãdoq; cauterizant cũ nucleo nucis accenso: & quandoq; cum grano olibani accenso, & ignito, & similibus. Filius Zachariæ Arasi. Confectio medicaminis facile eradicantis dentes. Recip. pyrethri,radicum colocynthidos,& corticum eius,& corticum radicum capparis, corticum mori, seminis almezereon,& foliorũ eius, huruth, arsenici citrini, lactis alscebram,aut fustis eius. Terantur cum aceto tribus diebus contritione vehementi,deinde proijciant sup ea bdellij, & assæ, ana pars j.ita,quod prius dissoluant in aceto forti, & fiãt ex eis trochisci, & liniatur ex eis in radice dentis hora post horã per aliquot dies,facit.n. facilem eradicationem in ipsis.Idem. Medicamen aliud,quo impletur corrosus dens,& frangit ipsum. Recip.semen almezereon, & lac alscebrã, & conficiantur cum alchitran,& impleat corrosum dentis. Aliud. Accipe baurach,corticũ mori,ana partem j.arsenici citrini partes duas,confice cum melle, & applica super dentem in circuitu eius, & facit eius eradicationem festinã. Aliud, adeps ranæ viridis, quæ habitat in arboribus,frangit dentes si liniantur ex ea, & similiter,si liniantur ex lacte alscebram, aut tithymali,& similiter lac celsi cum arsenico citrino.

De agitatione, & commotione dentium.
Cap. 4.

SI causa habuerit corrosionem factam in radice dentium,aut in gingiuis,dicemus curã eius. Si fuerit propter humiditatem lubricam effusam, aut imbibitam in neruo ligante dentem:& fuerit cum communitate cerebri; cura eius est tres res. Prima est, vt euacuetur materia: & si oportet, cum iteratione. Secunda, vt fiat exiccatio humiditatis mollificantis colligationem dentis,cum eo,quod est sicut myrrha,et acetum decoctionis pyrethri, & acetum squilliticum, & acetum decoctionis staphidis agriæ aut ellebori,aut colocynthidos,& similiũ faciẽtium humiditatem multam fluere,& consumẽtium,& abstergentium ipsam. Tertia est administratio medicaminum stringentium, & colligantium ligamenta dentiũ, & gingiuas,& abstergentium humiditates, sicut proprie cõmasticatio mastiches,& collutio ex decoctione ipsius cum rosis,& balaustijs,& similibus.Et quãdoque accidit cõmotio dentiũ propter percussionem super eos, & curantur cum constringentibus stypticis,ex his,quæ diximus,& dicemus. Sabor. Cõfectio medicaminis constringentis, & confirmantis dentes, & stringentis gingiuas laxas. Recipe stipitum capillorum veneris adustorum,drach.iiij. aluminis iameni, rosarum, pyrethri,spicæ, ana drach.ij. nucum cypressi adustarum, drach.ij.& semis. cornu cerui adusti, centaureæ ana drac.vj.charmezit,drach.iij.cyperi,drach.ij. salis gemmæ assi,drac.ij.& semis. & fac ex eis puluerem, & immittatur in radicẽ dentium,expertum bonum. Idẽ. acetũ squilliticum,cõfirmat dentes, & constrigit gingiuas, expertum.Ioannes Serapionis.Confectio medicaminis stringentis dentes,& remouentis putrefactionẽ gingiuarũ.Recip.aluminis iameni, balaustiæ,rosarũ,cyperi,sumach, spicæ,salis gẽmæ,cornu cerui adusti, carmezit, ana partes æquales, mastiches partes ij.pulueriza,& vtere. Alexander. Decoctio valens similiter. Accipe gallarũ partes duas,myrrhæ partem vnã,corticũ granatorũ, ireos ana partem semis.decoque cum aceto,& colluatur ex eo os,& fricetur gingiua.Filius Zachariç.Medicamen constringẽs dentes cõmotos.Accipe gallarum, balaustij,rosarũ,cyperi,sumach,ana partem j.aluminis partem semis.liniatur super radicem dentis, & gingiuam,& applicetur ibi.Idem. Aliud.Rec.carmezit,rosarum,spodij,balaustij, aluminis,ana. fac sicut primum.Idem. casum motorum dentium prohibent such,alumen,balaustiæ,gallæ, chachie,euphistidos,terantur,& fiat ex eis dentifriciũ. Idem aliud. Rec. myrobalanorũ citrinorũ,emblicorũ, aluminis, ana,fac puluerem, & vtere cum aceto.Hamech. Medicamen conferens commotioni dentium,& corrosioni gingiuarum. Accipe gallarum, cupularum glandium,aluminis iameni,corticum granatorum, ana, tere, & applica ex eo in radice dentium,& gingiuarum intus, & extra, fac mane,& sero: expertum bonum. Idem. aliud. Accipe gallarum,aceti fortis,ana,fac bullire vsq; ad cõsumptionem aceti, & exicca totum acetum in ipsis, deinde fac siccari in vmbra,deinde tere sicut alcohol,& frica gingiuas, & radices dentium, & sunt qui miscent aluminis, & myrrhæ,ana partem semis.Idem.Medicamen conferens cõmotioni dentium.Recipe gallarum,corticum granatorum, corticum glandium,ana,tere,& vtere in radice dentium. Idem. Aliud conferens dolori dentium: & confirmat eos,& confortat eos,& confortat gingiuas. Recip. piperis albi, rosarum, balaustiarum, cupularum glandium,ana confice cum alchitram, & vtere cum fortis

fortis sit dolor, & si est foramen in dente, pone ex hoc medicamine, & cõfestim cõfert: & si sũt ibi vermes, occidit eos, & expellit, expertũ est. Aboali. Medicamen conferens commotioni dentium, & corrosioni gingiuarum. Accipe col cothar, aluminis, ana, aggrega cũ alchitran, conterendo, donec redeat in substantiam mellis: & lini ex eo super dentes, & teneat os apertum, donec currat humorositas, deinde ablue cum aceto decoctionis gallarum, deinde accipe aluminis, fructus tamarisci, gallarum, rosarum siccarum, cupularum glandium, boli armeni, ossium myrobalanorum citrinorum, assorum, sumach, corticum granatorum, ana partes æquales. Terantur, & liniatur super dentes.

De corrosione, & perforatione dentium. Cap. 5.

CVra huius ægritudinis est tres res. Prima est euacuatio humiditatum putridarum cum eis, quæ scis. Secunda est resolutio earũ ex ipsis dentibus cũ eo, quod sit sicut acetum decoctionis nigellæ, aut nigella trita cum alchitran, & linita super dentem: aut collutio facta cũ aceto decoctionis radicũ cappar is, aut zinzib. & similium. Tertia res est, phibitio corrosionis, cũ eo, quod est sicut galla, & cyperus, quando impletur ex eis dens corrosus, aut linit ex eis, galla quidem sola est prohibitiua putrefactionis, & ex eis est mastiches, & cyperus: & collutio oris cũ aceto est sublimis: cãphora vero est ad hoc, medicamen bonum: & hyoscyamus cum styrace simul mistus habet operationem mirabilẽ, quando fit suffumigatio per traiectorium super dentem corrosum. Et ex compositis est trochiscus stellæ cum galbano positus in corrosione dentium. Et ex eis est medicamen Alexandri. Recip. opij, myrrhæ, styracis, ana drachm. ij. piperis albi, croci, galbani, ana drach. j. Confice conterendo cum rob, & mitte ex eo in perforatum dentem, & annecte super ipsum.

De congelatione dentium. Cap. 6.

COngelatio dentium. Confert ei masticatio portulacæ, & seminis eius, & frictio dẽtium cum nucleis nucum, & amygdalis, & auellanis: & stringere dentibus panem calidum, & caseum assum, & vitellum oui calidi, & fricare super dentes ex squilla, aut sale, aut cordumeni, aut baccis lauri, aut assa fœtida.

De vermibus dentium. Cap. 7.

VErmes dentium occidit semẽ hyoscyami albi, & semen porri, & cæpe, & proprie factis ex eis formis cum alchitram, & auellanis, & similibus, & facta suffumigatione ex vna earum per traiectorium. Et quandoq; fiunt huiusmodi formæ cum adipe renum capræ, & semine hyoscyami, porri, & cepæ: & quandoque fiũt collutiones cum aceto decoctionis earum, & deinde succedit suffumigatio.

De corruptione coloris dentium. Cap. 8.

COrruptio coloris dentium. Conferunt medicinæ absterſiuæ, & mũdificatiuæ, in quibus est virtus radendi, & abscindendi æruginẽ post frictionẽ, sicut pprie spuma maris, & sal, et sal gẽma, & alchail, & massacumie, & similia. Verũtamen oportet, vt abstineat a melle, & a pinguibus, & a satietate nauseatiua, & somno super repletionem, & sine dubio vsus mellis alterat colores dentiũ; & aliorũ dulcium, & aliorum pinguiũ. Et nocent etiam pulmenta ex frumento cocto, & fungi, & sisamus, & similia. Ex rebus aũt maxime dentes corrumpentibus, & colores eorum alterantibus est vomitus, quare post ipsum fiat collutio cũ aqua rosata, & aceto. Gabriel. Dentifricium absterges, & mundificans dentes, ex pipere albo fiãt trochisci cũ vino albo antiquo, & melle: siccentur in furno debilis caliditatis, deinde accipe ex eis. drac. v. salis gemmæ drac. j. & semis. spumæ maris, dr. j. & semis. carmezit, drac. ij. & semis. ligni aloes, drach. j. fiat ex eis dentifricium: est. n. bonum. Idem. Aliud valens similiter. Accipe sal masse: & fac trochiscos cũ melle, et inuolue in folijs fici, aut in charta, & cõbure in latere calido, & accipe ex eis partes duas, charmezit partem vnã, & vtere, bonum, & expertum. Humain. Dentifricium bonum mundificans dentes. Accipe trituræ vasorum de sceni, salis gemmæ adusti, cyperi albi assi, ana drac. ij. spumæ maris, carbonũ radicum cannę, ana dra. j. fac dentifricium cum eis, bonum. Idem. Aliud valens sicut, & alia. Recipe salis adusti, drac. iij. cyperi assi, drac. ij. cornu cerui vsti drac. quatuor, folij, partem. j. & semis. spicæ, florum squinanti, rosarum, ana dr. j. fac dentifricium cum eis, bonum. Haly. Dentifricium aliud valens sicut alia. Recip. massacumiæ, trituræ vasorum de sceni, spumę maris, sauich, hordei adusti, nasturtij assi, salis vsti, aristol. rotundę assæ, ana puluerizа, & vtere. Filius Zacharię. Dentifricium mundificans, & absterges æruginem dentium. Recip. salis gemmæ, seminis hyoscyami, fracturæ vasorum viridiũ, spumæ maris calidæ, ana fiat dentifricium cum eis: & vitet nauseatiuam satietatem. Filius Zezar. Medicamen mundificans, albificans, & abstergens dentes, & confortans eos. Accipe hordei combusti, capreolorum vitis combustorum, fecha, salis gemmæ, spumæ maris, ana drachmam vnam, pyrethri, cubebæ, adhebe, ana drachmas quinque, aluminis iameni assi, garyophyllorum, ana drachmas duas, sumach, drachmas quatuor, tere, & vtere vna vice post aliam. Isaac heben maran. Dẽtifricium albificans

cans dentes, & confortans. Accipe ſulfuris boni combuſti, ſpumæ maris, ana dra. quinq; ſalis gẽmæ, drachmas decẽ, tere, & vtere, bonũ eſt.

De generatione dentium. Cap. 9.

GEneratio dentium. Quandoq; tardat̃ eorum egreſſio, & tamen ſigna ortus dentiũ multiplicantur. Et accidit ex hoc vt langueant pueri tempore extenſo a multiplicatione accidentium, quæ multiplicãtur a plantatione ipſorum: & tunc ſuccurrẽdũ adminiſtrando ea, quæ ortum eorum citum, & facilem faciant. Et ex rẽ vus hoc facientibus ſunt friẽtiones gingiuarũ, bt ſæpe ac ſæpe ſtringat eas ſuper carnem pinguẽ calloſam, & ſup cutẽ carniũ, & pedes arietum, & ſup buccillaria oſſiũ hœdorũ, & agnorum; & ſtupefiat ſenſus eorũ, ne ſubtilietur caro, & cõfert etiam fricare gingiuas digito, & vt ſtringat ſuper ipſum, & proprie inũctum ſuper cũ pinguedine, & adipe gallinę, aut anatis, aut anſeris: & mordere ſuper carnes earũ pingues, & ſæpe fricare cum adipibus earũ, & melle, aut pineis enucleatis, & melle pauco, aut ſine melle: & cum amygdalis miſtis cũ modico hueg. cerebrũ leporis eſt in hoc mirabile, & ꝑprie diu fricatum ſup gingiuas. Cõferũt etiã embrochationes ſup caput, collum, & mãdibulas ex aqua decoctionis maluarũ, meliloti, chamęmeli, anethi, & ſimiliũ, facta infuſione ſuper ea cum lana hyſſopi. Deinde liniant̃ cum butyro vaccino, medulla cruris eis, aut medicamine bono. Et expertũ eſt hyſſopi cerotum Gal. quod ſcripſimus in antidotario. Aliud mirabile. Recip. cerę citrinæ, vnc. j. olei chamæmelini, vncias quatuor, hyſſopi humidæ, vnc. tres, adipis gallinæ, & anatis, & medullæ cruris vaccę, ana aur. iij. Cũ autem dentes apparere incipiunt, vtere embrochationibus ſuperius dictis, præcedente tamen hæc omnia regimine temperato.

De apoſtematibus gingiuarum. Cap. 10.

DIctum eſt de eis ſupra in capitulo doloris dentiũ, & tu requiras ibi, aut in alio loco.

De vulneribus, & vlceribus gingiuarum. Cap. 11.

EX eis ſunt quædam ſanioſa, in quibus non eſt multa ꝑfundatio: & ex eis ſunt vulnera putrida multæ putrefactionis, cãcroſa, & corroſiua. Et prima quidem curantur duplici genere curationis. Et primum quidem eſt mundificatio cum eo, quod eſt ſicut vinum proprie: & acetum decoctionis foliorum ſalicis, & roſarum, & oliuarum ſylueſtrium, & lentium, & ſumach, & corticum radicis granati ſylueſtris, & ariſtolochiæ rotundæ, & carmezit, & ſimilium. Et diamoron quidem eſt mundificatiuũ bonum, & proprie cum aceto. Et ſi videris abũdare in eis ſanguinem, poſt phlebotomiam cephalicæ fiat ſcalpellatio gingiuarum cũ extractione multi ſanguinis, deinde abluantur cum eis, q̃ diximus. Secundum vero perficitur cum medicinis ſtringentibus gingiuas, & cõſolidantibus vulnera, q̃ ſunt proprie ſicut alumen confricatũ ſuper gingiuas: & collutio facta ex aceto decoctionis eius, qm̃ ſunt propria: & ſicut carmezit, & balauſtia, & roſa, & cortex granatorũ, & alumen, coquantur cũ aceto, & colluantur ex eis gingiuæ, deinde liniatur ſup eas, quod eſt ſicut roſa, cupulę glandium, cortices thuris, cyperi, farina orobi, ſanguis draconis, fiat ex eis puluis ſubtilis, & vtere. Et nos plura diximus ex his in cap. de cõmotione dentiũ. Secunda vero ſunt ſm̃ vnum duorũ modorũ. Alia. n. ſunt fiſtularia, & alia cancroſa herpetica. Et in his intentio in curatione eſt duplex: alia eſt vniuerſalis, alia particularis. Et prima quidem perficitur cũ euacuatione, q̃ fit per phlebotomiam, & ſolutionem ventris, ſicut neceſſitas expetit. Secunda vero perficitur triplici genere curationis. Et primum quidẽ eſt mũdificatio, & abſterſio, virus, & putredinis, nec non, & partiũ corruptarũ in ipſis. Et quidẽ ſi ſit vulcus fiſtulatum, & ſit in carnibus gingiuarum; tñ oportet, vt videatur, ſi corroſum penetrat vacuũ eius. Deinde immittatur medicamen acutum, ſicut ꝑprie alcohol vſq; ad fundum eius, cõſumens carnes filtroſas, putridas, poſt hoc vtendum eſt mundificatiuo multæ abſterſionis, ſicut eſt acetum ſquilliticũ proprie, & ſimilia, vſq; dum caro appareat pura, & ſi conuenit medicamen acutum, immittat̃ in fiſtulam oleum de oliuis cum modico trochiſcorum alcalcalon iniectione poſt iniectionem vſque ad conſumptionem impuri. Et nos quidem diximus trochiſcos alcalcalon in c. de polypo narium. Et quandoque ex trochiſcis prædictis facimus tentas, & ponimus eas vſque ad fundum fiſtulæ, vſq; dum conſumatur caro putrida ipſius. Verum ſi per medicinas acutas dolor ſuperfluit, & combuſtio, teneat in ore oleũ roſatum per ſe, aut conquaſſatum cum albumine oui, aut cũ lacte, donec doloris remiſſio fiat, & ſimiliter punctura. Si autem fiſtula vſq; ad radices dentium penetrauerit, ita, quod a radice dentium proceſſerit: curetur ſimiliter cũ medicamine acuto, & alijs abſtergentibus, ſicut diximus. Si autem nõ cõtulerit, cauterizemus vſque ad radicem dẽtium cum ſtillo facto ex cupro, vtendo prius illius mũdificatiuis, & abſterſiuis, ſicut diximus, quod ſi nec malitia ſic tollatur, dens abijciat̃, quod ſi aliquid corruptionis remanet, leui medicamẽto tollat̃. At vero ſi corruptio cadat in os mandibulare, aut maxillare: oportet elargare vulnus vſque ad os corruptũ. Deinde cum inſtrumentis radendi totum id, quod ex oſſe corruptũ eſt, abijciatur, vſq; dum appareat os purum. Vulnera autem cancroſa herpetica curari oportet cum appoſitione medicaminis acuti vice vna poſt aliã vſq; ad cõſumptionem

ptionem carnis cancroſę,& ceſſationem corroſionis cũ ſucceſſione medicaminis eius, qđ eſt ſicut acetum ſquilliticũ, & ſimilia, vna vice, & cum ſucceſſione olei roſati, & ſimiliũ. Et ſi dolor,& punctura ꝓpter medicamen acutum excreuerit,vice alia. Verũ ſi caro cancroſa multa, & dura fuerit,& difficilis medicationis, & conſumptionis ex medicamine acuto:tunc cauterizetur ſup ipſo cum cauterio de auro cauterizatione poſt cauterizationẽ vſq; dum perueniat ad viuum. Deinde tenendũ in ore butyrum cũ oleo roſato, aut oleum roſatũ ſolum. Et ſi poſt illud aliqd ex cancroſo remanſerit, ipſo alcancalon curet. Secundum genus curationis perficitur cum medicamine incarnatiuo:ſicut ꝓprie cum corticibus thuris coctis cũ vino,aut aceto, aut oxymelite ſquillitico:& facta collutione cũ eis,deinde aũt cum medicamine de corticibus nucum,aut cum diamoron, deinde autem cum vnguento ægyptiaco,& aceto ſquillitico liniat ſuper gingiuas, quod eſt ſicut cortex thuris,ſanguis draconis,myrrha, ſarcocolla,aloe,& ſimilia,attribuendo eis viciſſitudinem. Tertium genus curationis eſt cõſolidatio:& perficitur cum medicamine induratiuo, & coadunatiuo carnium gingiuarũ. Et nos plura ex his paulo ante ſcripſimus in capitulo de cõmotione dentiũ: ſimiliter etiã ſcribemus adhuc,ſi Deus voluerit. Dioſcorides. Acetũ decoctionis colocynthidos, aut fruſti tithymali, & collutio facta ex eo cõfert putrefactioni,et vlceribus gingiuarũ: & ſimiliter acetũ decoctionis zarur, & oliuarũ ſylueſtriũ,& ſimiliter acetũ elixationis piſciũ ſalitorum: oſſa aũt piſcium ſalitorum, & proprie taracha adurantur, & cum duplo cineris eorũ, & roſis ſiccis, aut capitibus ſuis puluerizentur, & & liniantur ſup gingiuis,prius tamẽ lotis, & cõfricatis cũ aceto ſquillitico, cõſumunt.n.putredines gingiuarum. Iſraelita. Cõfectio medicaminis efficacis ad corroſiones, & putredines gingiuarũ:mundificat.n.eas,& abſtergit,& cõſolidat:bonũ ſi Deus voluerit. Rec. aluminis iameni aſſi extincti in aceto,dr.j. & tartari,& auri pigmẽti ligatorum in panno lineo, & infuſorũ in aceto die ac nocte, deinde vſtorum, vt fiãt ſicut carbo,& extinctorũ in aceto,ana partes duas;& ſemiſ.oſſium cãcrorum aſſorum,roſarũ ſiccarũ cũ pedibus ſuis,piperis nigri aſſi, ana partes duas,fiat eorum puluis ſubtilis,& vtere poſt ablutionẽ cum aliquo ex liquoribus,quos diximus. Ioannitius. Medicamẽ incarnãs gingiuas, & cõſolidãs,& cõfirmans dentes, & faciẽs odorẽ oris bonum. Rec.ſpodij albi, roſarum,cheyſim cõbuſti, ana drac.j.& ſemiſ. margaritarum non perforatarum: ſanguinis draconis,boli armeni,ana dr.ij. cornu cerui aduſti, ſandalorum rubeorũ,granorum harmel,memithẽ,ana,dra. ſemiſ.myrrhæ, granorũ lentium, ana,dr.ſemiſ. cãphoræ,dr.ach.j.terriã. Et fac puluerem,& applica ſuper gingiuas,& radicem dentium. Ma- E hemet Araſi. Medicamen cõferens tumori gingiuarum, & putrefactioni ſanguineæ,& phlegmaticæ bonum. Recip.roſarum,granorũ myrti aſſorum,& extinctorũ in aceto,& iterum toſtorum,gallarũ infuſarũ in aceto, deinde toſtarũ, ana partẽ vnã.granorum harmel,& colcothar, aluminis aduſti,oſſium myrobalanorũ citrinorũ cõbuſtorũ,chachię,maſtiches,ana partem ſemiſ.tere,& vtere. Iſaac heben amaran. Medicamen conferens gingiuæ ſanguineæ, & mollificatę,& cõfortat carnem. Recipit balauſtiarum, roſarũ cum pedibus ſuis,ſpodij,ana dra.quinq; heil drachmas quinque, & ſemiſ. alchannæ dr. ij.ſanguinis draconis,drac.iij.tere,& vtere. Medicamẽ ex inuentione noſtra cõferens mollificationi gingiuarũ,& putrefactioni, & corroſioni carnis earũ,& alchola,& cõmotioni dentiũ, & calefactioni oris, & eſt medicina propria, ſi Deus voluerit. Rec.olibani, fructus elenbuch, balauſtiæ,ſumach,duplicis aluminis, corticum granatorũ, gallarũ, luſur,myrobalanorũ citri. cineris vitis, ſpumæ maris, ſalis indi,pipe. lonburuch,coſti,memithæ,liquiritiæ,gummi arabici, dragaganthi,ſpodij,ana aur.j. tere,& cõfice cum melle,& vnge gingiuas,& dẽtes, & fiat gargariſmus ex eo cũ ſyrupo acetoſo. bonũ, & expertũ.Medicamẽ aliud ex inuẽtione noſtra, cõſolidãs gingiuas, & excreſcere faciẽs carnes earum. Accipe corticũ thuris, ſanguinis draconis,ana,drac.ij.ariſtolochiæ rotũdæ aſſæ,ireos, aluminis aſſi,roſarũ cũ pedibus ſuis,balauſtiæ, cupularum glandium, ana,dra.j. trochiſcorum orobi,drach.vj.fiat puluis, & ex medietate eius fiat ſicut linimentum cũ oxymelite ſquillitico: & liniat ſup gingiuas cõfricando: & alia parte annectatur ſup eas:deinde lauetur cũ aceto decoctionis ſurur, & foliorũ oliuarũ ſylueſtrium. Cõfectio trochiſcorũ orobi. Accipe farinę orobi,quantum volueris:& miſce cũ ea tantũ mellis,vt confici poſſit ex eis,ſicut paſta durã,& fac trochiſcos,& pone ſuper laterẽ: & mitte in furnum vſq; dum * ſemina durantur: bonã faciũt naſci carnem. Democritus. Alumen fricatum ſuper gingiuas curat putrefactionem earum, & ſimiliter collutio facta ex aceto decoctionis eius. Alexander. Linimentũ occidens cancrum gingiuarum,& cõſumens putrefactiones earũ. Rec.colcothar aduſti,aceti ſquillitici partes cõuenientes,tere fortiter ea,& lini ex eis in gingiuis. Idem facit vnguentum ægyptiacum factũ cum aceto ſquillitico. Sanat, ſi Deus voluerit.

De apoſtematibus linguæ. Cap. 12.

APoſtemata linguę curãtur in principio qdem,antequam confirmentur ex regimine corporis communi cum phlebotomia,& ſolutione ventris, ſi expedit, & in apoſtemate,qdem calido fiat phlebotomia ex cephalica,deinde ex eis, quæ ſunt ſub lingua. Et ſi oportet, fiat

fiat poſt id ventoſatio ſub mento cũ ſcarificatio A ne. Et exiſtimauit Rufus, quod ſcalpellatio facta in ſpatio, quod eſt inter fontẽ ſaliuæ, & dentes, confert, & aſſerunt hoc idem plures poſt eũ. Venter autem ſoluatur cũ aqua fructuum. Adminiſtrent deinde gargariſmata, & collutiones oris cũ aqua roſata, & aceto: aut cũ ſucco ſolatri, & aceto: aut cũ ſucco coriãdri humidi, & oleo roſato, aut cũ aceto decoctionis coriãdri, & ſumach, et lentium cum modico camphorę: aut cum aceto decoctionis roſarũ ſiccarum, & ſimilium, quæ in alchola ſcribemus. Poſtquam aũt tranſiuit tempus principij, adminiſtrãdum eſt diamoron cũ aceto decoctionis foliorum oliuarum, aut alchannæ, & in rob myrti eſt impreſſio bona, & proprie cum ſyrupo roſato: & ſi res vlterius proceſſerit, adminiſtrandum eſt cum rob mororum dulcium, & oleo violato vſque dum perueniatur ad mel roſatum cũ ſale ammoniaco, aut ſyrupus acetoſus cum modico ſinapis, aut lac dulce cum cheſmes. Si autem apoſtema frigidum fuerit, ſoluatur venter cũ eo, quod eſt ſicut cochiæ, & hiera, & ſimilia. Deinde adminiſtrentur gargariſmata, & collutiones rob mororum in principio, & rob cum melle roſ. & ſyrupo acetoſo melino, deinde re procedente, cũ ſecanjabin, & melle roſato, & aliquãtulo almuri, aut ſinapis. In fine vero, cũ decoctione ficuũ ſiccarum, & ſalis ammoniaci, aut baurach. Si vero apoſtema ſuppurationem fecerit, aperiatur, & curetur cura vulnerum, ſicut in proprio loco ſuo dicemus.

De vulneribus, & vlceribus linguæ. Cap. 13.

VVlneribus, & vlceribus linguæ, & ſciſſurę conferunt medicinæ, quas dicemus in capitulo de alchola, ſi Deus voluerit. Ad ſciſſuras autẽ, q̃ fiũt in lingua, & ad inflammationes, cõfert retẽtio in ore mucilaginis pſyllij cũ zuccharo: & cõmaſticatio portulacæ cum aceto: & retẽtio in ore albuminis oui recentis cõquaſſati cũ oleo roſato vice vna, & vice alia tamarindorũ infuſorum in aqua roſata, & cõfert retentio maran in ore. Cuius permiſtio hæc eſt. Rec. mucilaginis pſillij, & mucilaginis dragaganthi, & gũmi arabici, ana partes æquales, ſyrupi violati partes duas, tamarindorũ partes tres, ſeminis portulacæ aſſi partẽ mediã, ſpodij partis vnius tertiã, cãphoræ partis vnius octauam, terantur cõtritione vltima vſque dum fiat maran. Et liniatur ex eo ſuper ſciſſuras omni hora, præcedẽte collutione facta ex aqua roſa, & aceto per horam vnã, aut ex acetoſitate citri, & aqua roſarũ. Hamech. Medicamen conferens vlceribus linguæ, & puſtulis, & ſimiliter oris palati. Rec. ſeminis portulacę, ſeminis roſarũ, amyli, zucchari tabarzet, ſpodij, croci, balauſtiæ, roſarum, dragagãthi, tere, & cõfice cum ſyrupo roſa. aut viola. & vnge ex eo. Cõfert. n. corporibus teneris.

De mollificatione linguæ. Cap. 14.

MOllificatio linguę, & grauedo eius, quando natiua eſt, non curatur: & fortaſſis in pluribus rectificat̃ in ꝓceſſu dierũ. Et quãdoq; accidit poſt lethargiã, & chronicat̃ poſt illud, et fortaſſis non recipiet curam. Et ſi non eſt chronica, curat̃ quemadmodum dicemus poſt. Verum quandoq; accidit illud ab humiditate ſanguinea, aut aquoſa, ſepultis, aut imbibitis in lacertis, & muſculis linguæ cũ communitate cerebri, aut ſine cõmunitate eius. Et cura ipſius eſt quatuor res. Et prima quidẽ eſt euacuatio materię. Secunda vero eſt diuerſio eius. Tertia eſt reſolutio, & exiccatio reſidui ipſius ꝑeandẽ par- B tẽ. Et prima quidẽ perficit̃ cum phlebotomia, ſi materia eſt ſanguinea: & proprie ex cephalica, deinde venarum, q̃ ſunt ſub lingua, & ſi adhuc neceſſitas expetit, ventoſet̃ ſub mento, & ꝓprie quando eſt multa materia, ſi aũt multa nõ fuerit, ſufficit phlebotomia venarum, q̃ ſunt ſub lingua, & ventoſatio ſub mento. Si aũt materia phlegmatica, & aquoſa fuerit, euacuet̃ euacuatione poſt euacuationẽ cũ hieris minoribus in principio, deinde cũ maioribus, & hoc cũ iteratione, & multiplicatione, vt ꝓueniat̃ gradatim ad id, quod eſt ſufficiens. Secũdã rem complẽt frictiones in extremitatibus, & vẽtoſationes in ſpathulis, & adminiſtratio clyſteriũ acutorum vna vice poſt aliã, primo lenium non multũ elC uatorũ in gradu acuitatis, deinde fortiũ. Tertiã rẽ cõplent adminiſtrationes medicaminũ proprie puppi cerebri, et nuchæ reſoluẽtiũ ab eis ſuperfluitates humiditatũ aggregatarũ in ipſis, & neruis, & lacertis ſeruientibus linguæ: ſicut proprie euaporatoria, & inunctiones, & embrochationes factę ex rebus, quarũ narrationẽ fecimus in capitulis de ægritudinibus neruorũ: quare oportet, vt pars illa afferat̃ ad hunc locũ, adminiſtrãdo ex euaporatorijs proprie, deinde embrochis, cõſequenter ex linimentis, & emplaſtrationibus, quę vtiliora cognoueris: & ſanat, ſi Deus volet, & interdũ adminiſtramus rubificãtia: & interdũ cauteria, & proprie qñ iam alia non cõD ferunt. Forma aũt cauterizationis eſt ſm hunc modum, fiant tria cauteria ſm longum in fontanella puppis capitis, q̃ dicitur lenialif, & duo fiant ex tranſuerſo in radice cranei diſtantia ad menſurã pollicis: & tria hinc, & tria inde linealiter diſtincta ſeparãtia colli ſpõdylia. Quartã rem cõplent gargariſmata, & collutiones oris, & adminiſtrationes frictionũ factæ ex rebus, q̃ materiæ reſiduũ exiccant ex eis, quæ dicemus. Et oportet, vt perueniatur gradatim ad adminiſtrationes eorum incipiendo a debilioribus, paulatim procedendo ad fortiora: hoc enim eſt, quod eſt ſecundum ſapientiam. Per interualla vero eſt danda theriaca, mithridatum, & ſimilia, & hoc eſt ſecundum totam curæ latitudinẽ. Filius Serapionis. Gargariſma con-

ferens iuuamentum manifestum. Rec. hieræ picræ, sinapis, staphidis agriæ, zinziberis, origani, pyrethri, corticũ radicis capparis, myrrhæ, ana, fiat gargarismus cũ eis, & oxymelite. Gargarisma ex inuentione nostra, experti iuuamẽti ad dissoluẽdum phlegma, quod aggregat in capite, neruis, & lĩgua, & cõfert paralysi, & torturæ: cuius ꝓmistio hæc est. Rec. origani, pyrethri, zinziberis, piperis nigri, & albi, & longi, salis ammoniaci, sinapis, cinnamomi, hyssopi, nigellæ, sampsuchi, costi, ana, cõfice cũ oxymelite squillitico, & rob, & gargarizetur diebus cõtinuis cũ eo. Gargarisma factũ cũ oxymelite squillitico est adhuc iuuamẽti sublimis: & similiter muri, & aceto squillitico. Et quandoq; confortatur cum eis, q̃ sunt sicut hasce, origanũ, staphis agria, sinapis, condisi, cortices radicũ capparis, pyrethrũ, zinziber, & tria pipera singulariter, aut coniunctim: quandoq; facimus præcedere frictionem linguę cum eo, quod est sicut sal ammoniacus, & zinziber, cũ cæpe vsq; dum currat plurimũ phlegma: & faciem⁹ deinde sequi gargarizationes, & collutiones ex oxymelite squillitico, & est operatio digna. Filius Zachariæ. Medicamen expertũ ad grauedinem linguę, & mollificationem eius. Accipe sal ammoniacũ, pyrethrum, staphidẽ agriã, piper, sinapi, hueg, ana, fricetur cum eis lingua ſm omnẽ partẽ ipsius sæpius in die. Dioscorides, hueg ſm omnẽ modum administrationis eius: est medicina ꝓpria mollificationi linguæ, & paralysi eius: & similiter castoreũ, & proprie retẽtio eius sub lingua, & cõfrictio in ea, & quãdoq; ex eo cum gũmi albotin fiunt pilulæ, & tenentur sub lingua: & quandoq; ex glutino albotin, & assa fœtida, & sunt efficaces. Confectio anacardina maior quam scripsit Filius Zachariæ, & scripta est in capitulis ægritudinum neruorũ: & est medicina vltima paralysi linguæ: & proprie linita ex ea lingua, & facto emplastro ex ea in parte capitis posteriori, & origine neruorũ, & est medicina sublimis. Sal solutiuus scriptus in capitulis prædictis linitus sup linguam cõfert mollificationi eius. Et plura scripta sunt in capitulis prędictis, quæ afferantur ad locum hunc; sicut diamyrtus proprie, & confectio hueg, & confectio de pyrethro, & alia quæ requirantur ibi: quibus vtendum est inter purgationem, & purgationem. Ioannitius. Quando contingit paralysim accidere propter lęsionem cadentem in neruos posteriores, caput purgia conferunt, propterea, quod ad diuersum trahunt: quare eligantur ad hoc vtilia in capitulis prædictis.

De ſpaſmo linguæ. Cap. 15.

SPasmus linguæ quandoq; accidit causa febrium adurentium. Et cura eius est retentio olcorum refrigeratiuorũ in ore, & rerum plurimæ humectationis, & refrigerationis, sicut olei violacei ꝓprie, & nenufarini, & de cucurbitis, salice, & rosati singulariter, aut coniũctim conquassatorũ cũ mucillagine psyllij, aut cũ succo portulacæ, aut cũ aqua infusionis seminũ portulacæ prius cõtritorũ, aut cũ mucillagine maluarũ, aut cũ lacte dulci, & similium. Et conferunt embrochationes, & lauacra in collo, & nucha cum aqua dulci calida, & inunctiones ex prædictis oleis sup posterius capitis: & sup prædicta loca, & ex ceroto Galeni cõquassatis cum lacte dulci, aut sine eo, & cõferũt etiã caput purgia cũ eis, & omne regimẽ tale. Et quãdoq; accidit ex humiditate grossa, & viscosa replente lacertos eius, & extẽdente ſm latitudinem, & abbreuiationem a longitudine sua naturali: sicut accidit follibus factis ex corio, cũ replent. Et cura eius est hæc eadẽ, q̃ diximus in capitulo de ſpaſmo, & in capitulo de mollificatione linguæ, præterquã, qđ oportet, vt medicinas inciſiuas, & subtiliatiuas ꝑcedãt medicinæ digestiuæ, & maturatiuæ: sicut proprie, vaporet in primis radix colli, & collũ cum eo, quod est sicut chamæmelũ, melilotũ, anethum, sampsuchus, squilla, & similia; & gargarismata fiant cum aquis, & oleis eorũ. Deinde perueniatur ad fortiora, sicut tu scis.

De alchola, & prauis pustulis oris. Cap. 16.

CVra est quatuor res. Prima est adæquatio causæ faciẽtis, & ꝓhibentis aduentũ eius. Secũda est euacuatio materiæ. Tertia est diuersio ipsius. Quarta est intẽtio particularis. Et primã quidẽ rem cõplent si accidat, vel timeat, vt accidat pueris; rectificet lac lactãtis eos, cibando cã ſm ea, q̃ distinguemus iã: vt prohibeatur casus corruptionis in lac. Immo alteret in eis cõtrariũ, quod timet ex illo. Et si accidat, vt timeatur aduẽtus eius ꝓpter dyscrasiã pestilẽtialem, aut propter dominium vaporosæ, & corruptæ materiæ, aut acutæ vlceratiuæ, alteretur ſm exigentiã ipsius, & quidem calida cũ eo, quod est sicut syrupus acetosus, & syrupus de granatis acetosis, & rob eius, & syrupus de ribes, & syrupus acetositatis citri, & rob eorum: & similibus. In frigida vero, cũ eo quod est sicut syrupus acetosus, melinus, iuiubinus, et oxymel squilliticũ, & similia. Et sint cibi eorũ, & proprie in calida cõditi cũ rob acetositatis, & stypticitatis sicut proprie assecumiæ, & siglez, & zereschie, & sumachie, q̃ condiunt cũ granatis acetosis, & lentes cum aceto, et cucurbita cum granatis, & quę hoc cursu procedunt. In frigida vero comedãt, quę sunt sicut cappares cõditę cũ aceto, & oliuę cõditæ cum muri, & origano, & similibus. Secundam rem complent in calida quidẽ, & frigida euacuationes per phlebotomiã, & vẽtris solutionem, secundum formã assignatam in capitulo de apostemate linguæ. Tertiam rem complent vẽtosationes sub mẽto cũ scarificatione, & administratione clysterũ. In calida quidẽ le-

nium,

niũ,ſi nõ ſunt maligna,corroſiua,& ſi ſunt mali gna,cum eis,quæ educunt materiã acutam vehementius,dummodo nõ trãſcendãt granũ lenitatis. Infrigida vero cũ rebus acutis nõ multę acuitatis, tamẽ cũ proceſſu gradationis vſq; ad id,quod eſt ſufficiens. Quartam rem cõplent ad miniſtrationes particulariũ medicinarum curãtium alchola. Et calidum quidẽ cũ adminiſtratione rerum acetoſarum habentiũ etiam ſtypticitatem:ſicut proprie rob de ribes,& rob acetoſæ,& rob de moris ſylueſtribus, & aqua decoctionis ſumach, & myrti:& lentiũ excorticatarum cum aceto,et extremitates vitis,& extremitares rubi,& zarur,& aqua granatorum acetoſorum,& ſpondylium, & galla,& roſæ,& acacia, & coriandrũ,& aqua coriandri humidi,& ſimilia:Et memithe quidem, & alchanna communes ſunt in vtraq; materia,ſimiliter gallæ. Alchola quidem calidũ ſpeciẽ habet quandã herpeticam malignam, cuius curatio eſt difficilis, & oportet,vt ſuccurratur ei per tria genera curationis. Et primũ genus curationis eſt mũdificatio,& abſterſio virulenti, & corroſiui: & hoc qdem pficitur cum adminiſtratione medicaminis acuti,& proprie alcalcolon dicti in capitulo de polypo,vna vice poſt aliam, vſq; dum appareat totũ herpeticũ cõſumptum eſſe, vel quaſi: deinde ſuccedat ei adminiſtratio medicaminis refrigeratiui, ſicut olei roſati proprie,cõquaſſati cũ albumine oui, vice vna poſt aliam vſq; dũ ardor,& cõbuſtio tollatur,& ſi hęc non cõferãt, adminiſtretur cauterium,ſicut in capitulo de vlceribus gingiuarum dictum eſt. Secundum vero genus eſt perficere cũ medicamine partiũ in carnatiuo ex his,q̃ diximus, & dicemus,& partim mũdificatiuo. Tertium vero genus curationis pficitur cũ medicamine cõſolidatiuo:et nos ſcribemus multa huius generis, ſi Deus voluerit. Alchola aũt frigidum,aliud phlegmaticum album,aliud nigrũ malignum. Et phlegmaticũ quidẽ indiget duplici genere curationis. Et primũ quidem genus perficitur cum medicinis abſterſiuis, & exiccatiuis,ſicut ſecaniabin cũ modico aluminis, aut colcothar,aut almuri cũ aceto ſquillitico, aut aqua oliuarũ ſalmuri, aut vinũ,& mel,& ſimilia. Secundũ vero genus perficitur cũ medicinis exiccatiuis, & cõſolidatiuis ex his,q̃ dicemus. Nigrũ autem malignum eſt deterius omnibus:& indiget triplici genere curationis. Et primum quidem genus perficit, ſicut in alchola herpetica dictũ eſt. Secundũ vero genus pficitur cũ medicinis abſterſiuis multæ abſterſionis cũ continuitate multi tẽporis in illo,ſicut proprie cũ vnguẽto ęgyptiaco,& aceto ſquillitico:aut cũ aceto,et colcothar,& galla, aut cũ aceto decoctionis gallarũ, & memirem, aut cũ aceto decoctionis almezereõ,& ſimiliũ. Tertiũ vero genus eſt cõſolidatio ex eis,q̃ dicemus poſt. Sabor rex Mẽdorum. Medicamen cõferens alcholæ calidǫ in ore,& in lingua, & dolori gulæ a caliditate. Recip. lentium excorticatarum,drach.quinque,roſarum,coriandri ſicci, alchannæ de Mecha, boli armeni,adhibe, ana drac.ij.& ſemiſ. ſeminis portulacæ drach.iij.& ſemiſ.camphoræ,drac.j.partes duas. Teneat ex eo in ore,& ſuffla ĩ guttur:et ex eo,quãdo oportet fiant eis ſicut maran cum rob myrti,aut cydoniorum,bonum, ſi Deus voluerit. Idẽ.aliud cõferẽs alcholę calido,& corroſioni gingiuarũ, & putrefactioni ſanguineæ, & cholericæ. Recip. ſumach mundi, roſarum, ana aur.j.ſpodij albi, balauſtiæ,ana aur.ſemiſ.ramich,drac.ſemiſ.tere,& accipe ex eo parum,et frica ſuper locũ:vel accipe ex eo, & miſce cũ rob cydoniorũ, & fiat ex eo oris collutio: & hoc fiat ſæpiſſime: ſanat enim,ſi Deus voluerit. Iſaac hebẽ amaran. Medicamen cõferens alcholæ calido. Rec.ſeminis portulacæ,drac.x.alchannæ,adhebe,elebul,ſumach mũdi,ana,dra.iij.cardamomi,hebde,croci,ana drac.j.tere,& miſce cũ eis ſuccum coriandri humidi,vel aquã roſatã, & colluat ex eo os, bonum Deo volente. Hamech. Medicamen alchole,& omnibus inflãmationibus oris, & partiũ eius,& gulæ in corporibus teneris,& infantibus:& eſt expertũ. Recip. amyli,drac.vj.ſpodij,memiren,ana drac.ij.ſeminis roſarũ dra.iij. croci,drach.j.zucchari tabarzet, drac.iiij.cardamomi,drach.j.camphoræ chirat.j & ſemiſ. tere quodlibet per ſe, & cerne per pannũ de ſerico, & vtere ſicut diximus. Filius Serapionis. Medicamen cõferens ad alchola calidum. Recipit ſeminis roſarum,ſumach,amyli,ſangui. draco.ſeminis portulacæ, lentium excorticatarum,ſpodij,ſandali albi,alchãnæ, balauſtiæ, ana partes æquales, camphoræ, partis j.quartam.adminiſtrentur poſt collutionem factam ex eis,quæ diximus in canone, & cum ſucceſſione collutionis. Mahemet Araſi. Medicamẽ cõferẽs alcholæ. Rec.ſpodij,roſarum, & ſeminum earum,coriandri ſicci,ſumach mundi, lentium excorticatarum,ſeminis portulacæ,alchannæ,amyli,butrucho,ana,camphorę partẽ mediam, zucchari quãtum eſt medietas omniũ,& quandoq; fit ſine zuccharo. Terantur, & tencantur in ore: & fiat collutio poſt illud cũ aceto, & aqua roſata.

Narratio medicaminum alcholæ phlegmatico. Cap. 17.

ABoali. Confectio medicaminis alcholæ phlegmatico. Rec.trochiſcorum orobi, gallarum, raſuræ pergameni,ana partem vnã, memithe, corticum radicũ capparis,colcothar, ana partẽ ſemiſſem, aluminis balauſtiæ partis vnius tertias duas,alchannæ partem ſemiſ.confice cum aceto,& melle,& vtere,aut applica ſuper morbo ex puluere eorum, deinde collue cũ aceto,& melle. Bonũ, ſi Deus voluerit. Trochiſci orobi ſcripti ſunt in capitulo de vlceribꝰ gingiuarum. Idem. medicamen conferens alcholæ

permiſtionis choleræ,& phlegmatis. Recip. memirem,ſief memithe,ſpodij, ſeminis plantaginis, capitũ roſarũ,& ſeminum earũ,myrobalanorum citrin. balauſtię,alſithir,foliorum oliuarum ſilueſtriũ ſiccorũ,carmezit, aluminis iameni,ana,terantur,& adminiſtrentẽ ſicut diximus. Idem. medicamen ſicut aliud. Recip. memithe, myrobalanorũ citrinorũ, balauſtiæ, cardamomi,ſpodij,ana,vtere ſicut aliud. Filius Serapionis, Medicamẽ cõferens ad alcohola nigrũ, & herpeticũ. Rec. foliorũ oliuarũ,foliorũ citri, & foliorũ rhamni ſiccorũ, acaciæ, ana drach. viij. aluminis iameni,colcothar, ana drach. ij. croci, drac. j. terantẽ, & adminiſtrentur. Idẽ. Aliud cõferens alcholę nigro,& maligno. Recip. arſenici rubei,pyrethri, partes æquales, terantẽ,& cribellentẽ,& cõfice cũ alchitram,& comburatẽ,deinde conterantẽ,& adminiſtrentẽ. Confectio medicaminis ex inuẽtione noſtra,cõferens alcholę putrido,& maligno,& expertũ bonũ. Recip. corticum radicũ capparum,gallarum,memirẽ, zinziberis, piperis aduſti, trochiſcorum alcancalon ana, drach. ij. chartarum combuſtarum, drac. iiij. arſenici,drachmas duas, & ſemiſſem. Fiat ex eis puluis ſubtilis: & ex vna parte eius fiat frictio,& ex alia linimentũ: & ponatur ſup ea fruſtum chartæ madefactæ, vt circundet ſup ea. Plura etiam ſcripta ſunt in cap. de vlceribus gingiuarum: quæ afferantur ad hunc locum.

De fœtore oris. Cap. 18.

FOetor oris ſi cauſam habeat putrefactionis in partibus oris, iam diximus curam eius, & quandoque accidit ab vlcere, & putrefactione partiũ pectoris,& pulmonis: & dicemus curam ipſius,& quandoq; accidit ex humore aggregato, & putrefacto in ſtomacho,& partibus eius:& eius cura eſt tres res. Prima quidem res eſt euacuario illius materiæ cũ iteratione, & iteratione ſæpius,cum eo,quod cõuenit. Et ſi quidem fuerit cholerica fętida putrefacta,cum eo, quod eſt ſicut infuſio aloes in aqua endiuiæ, & ſimilia,de quibus loquemur in capitulis de ſtomacho,ſi Deus voluerit. Si autem fuerit materia phlegmatica fætida putrefacta, fiat purgatio eius cũ eo,quod ſicut hiera, & ſtomaticũ noſtrũ, & pilulæ arthreticæ,cuius explicationem ſcribemus,ſi Deus voluerit. Et dixit Filius Zacharię. Qualiſcunq; ſit materia ſiue calida,ſiue frigida,cõfert vomitus poſt eſum acruminum, & acetoſorũ,aut poſt melones, cum ſucceſſione ſyrupi acetoſi, aut ſecaniabin, aut hydromelitis:& vitet pinguia poſt illud,& groſſa,& viſcoſa,& nauſeatiuã ſatietatem, & lac: nõ comedat pulmentaria,ſed frixa habẽtia ſemina, & alma camar, & vratẽ almuri, & alſachanne in prima comeſtione,& alzegẽ. Et in ſecunda menſa comedat cydonia, pira, & condita ex eis,aut zinziber conditũ, aut diacyminum,aut diatriõ, & ſimilia. Et ſit vinũ eorum cõditum cum ſpeciebus,quarum narrationem faciemus poſt. Et ex potibus eſt miua, & cõditũ, & rob de pomis cũ ſpeciebus,& ſine ſpeciebus. Secundã rem complent adminiſtrationes medicaminũ acquirentiũ temperiem receptorij, vt fiat deinde minera in eo aggregationis materierũ cõuenientiũ. Et ex hoc quidẽ facientibus in re cholerica eſt adminiſtratio rerum,q̃ ſunt proprie ſicut chryſomela humida, aut plica cũ proprietate,& infuſiones eorũ,dũ ſunt ficca:& hoc in ieiunio. Et ex eis ſunt zarur,& cydonia, & rob acetoſitatis citri,& miua,& ſyrupus de pomis, & confectio de pomis,& diacydonite,& cõfectio acetoſę,et ſimilia. In materia vero phlegmatica adminiſtrentur ea proprie,q̃ ſunt ſicut zinziber cõditũ, & tryphera maior, & ſahane, & muri,& acetũ ſquilliticũ,& trochiſci diarhodon: & zuccharũ roſatũ cũ maſtiche, & xyloaloe, & trochiſci de garyophyllis,lætificans,& ſimilia. Tertiã rem cõplẽt adminiſtrationes medicinarũ proprie, quarũ ꝓprietas eſt generare ī ore, & in vniuerſo corpore odorẽ bonũ, ſicut ꝓprie folia, & cortex citri,& balderebuc, & grana eius,& teneritas myrti,& thus,& roſæ, & macaziri,& cãphora,& alfelẽgemiſch, & poma odorifera, & cydonia,& ſuch,& ramich,& emblici proprie, & xyloaloe, & cubebe, & garyophylli, & maſtiche, & nux muſcata, & doronici,& ſpica,& ſimilia,& res quibus cõficiunt ſicut rob myrti,& rob de citro,& rob de acetoſa, & mel emblicorũ,& mel chebulorũ, & cheſmes, & vuæ paſſæ dulces, & vinũ,& ſimilia. Ioãnitius. Confectio trypheræ, cuius iuuamẽta multa,& expta ſunt, & proprie ad ægritudines ſtomachi,cõfortat. n. in eo mineras virtutũ,& operationũ nobilium: & facit oris odorẽ bonum, & totius corporis:& occultat fœditatẽ coloris, & acquirit corpori viuiditatẽ,& coloris pulchritudinem, & cõſeruat corpus in vigore adoleſcentiæ,& iuuentutis, & retardat canos,& cõfortat cor,& generat hilaritatem cõtinuã,& addit in coitu,et eſt medicina regum,cuius permiſtio Recipit myrobalanorũ chebulorum,emblicorũ,belliricorum, ana partes æquales,terantur,& fundatur ſuper eos conterendo in vaſe lapideo hora poſt horam aqua fontium dulcium cum aliquantulo zucchari,& hoc per dies tres, deinde per alios tres dies deſtilletur vna vice poſt aliam ſuper eos tenui inſtillatione ex oleo roſato,aut amygdalino ſemper agitãdo cum ſpathula, deinde dimitte ficcari eas in vmbra. Deinde accipe huius permiſtionis,drachmas xviij. roſarum ſiccarũ,drachmas ſex,cyperi,drachmas quatuor,ligni aloes, extremitatum myrthi humidę,garyophyllorũ, maſtiches, ſpicæ, ana drachmas duas, & tertiam alterius, cynnamomi, zurumbet, croci, cardamomi, heil, macis, nucis muſchatæ, ana drachm. j. & ſemiſ. ambræ crudæ, & ſuch, ana drach. duas,muſchi,drac. j. tertias duas, confice

cum

cũ melle emblicorũ ex cheſmes, & fiant ex eis formæ ſimiles auellanis ponderis drachmarũ trium, da in mane cum vino, & in ſero ſimiliter. Ariſtoteles. Suffuf, quod exquiſita inuentione compoſuit Alexandro Imperatori, confortat ſtomachum, hepar, & viſcera debilia, & rectificat digeſtionem, & facit oris odorem bonum, & generat gaudium. Recipit ligni aloes, cyperi, extremitatum myrti humidæ, cinnamomi, folij, heil, myrobalanorum chebulorum, emblicorum, & belliricorum præparatorum ſecundum ſuperiorem doctrinam, macis, felenge miſch, darſeni, vſne, piperis, macropiperis, zingiberis, garyophyllo. nucis muſchatæ, cardamomi, granorum granatorũ, ana dra. ij. ambrę, muſchi, camphoræ, ana dr. j. zucchari tabarzet ſextuplum ponderis omnium, doſis eius eſt a dr. j. vſque ad aureos duos cum aqua frigida ante cibum, & poſt cibum: expertum verãx. Filius Zachariæ Araſi. Confectio pilularum conferentium, & procurantium digeſtionem, & facientium oris odorem bonum. Recipit garyophyllorum, ſuchelmeſe, darſeni, nucis muſchatæ, cyperi, ſpicæ, corticum citri, ligni aloes, ana aureos duos, muſchi, aurei vnius, decimã. Confice cum vino, & da drach. iij. & partem earum tranſglutiat, & partem earum commaſticet dẽtibus, & tranſglutiat ſuccum. Idem. ad idem. Accipe extremitatum myrti humidæ, & cheſmes partes æquales, terantur, & fiant ex eis formæ ſicut nuces, & da mane, & ſero vnam cum condito aromatico. Idem. Confectio trochiſcorum de garyophyllis facientium odorem oris bonum. Recip. garyophyllorum, corticum citri, cyperi, ſpicæ, nucis muſchatæ, ſuch elmiſſæ, xyloaloes, cinnamomi, macis, heil, cubebę, ana dra. j. muſchi chirat. j. fac ex eis trochiſcos cum aqua malorum: & teneat in ore ſuo ſuper cibũ, & deglutiat ex ẽis duos, vel tres. Idem, dentifricium ad idem. Rec. ſpicæ, cyperi, roſarum, folij, galliæ, corticum citri, garyophyllorum, cardamomi, ligni aloes, maſtiches, ſalis combuſti, ana, mellis, vt conficiat ea. Fiant trochiſci, & ſiccentur in furno debilis caliditatis, & fiat ex eis dentifricium. Idem, ex eis, quæ nimis occultant fœtorem oris mirabiliter, eſt frequens comeſtio apij. Idem. Cõfectio experta eſt efficax ad fœtorem oris cauſa materiei putridæ in ſtomacho. Rec. extremitatum myrti humidæ, darſeni, emblicorum, cyperi, ſpicæ, corticum citri, florum ſquinanthi, maſtiches ana partem j. galliæ, garyophyllorum, nucis muſchatæ, cubebę, heil, zingiberis, ana partem ſemiſ. confice cum melle paſſularum, quod ſit duplum ponderis omnium, & cũ vino antiquo odorifero, aut cũ cheſmes, & fiant formæ ſicut nuces: & ſumatur ex eis omni mane vna, & omni ſero: & hoc fiat poſt vomitum, & ſolutionem ventris iteratam, ſæpius, ſicut diximus in canone prædicto.

A

B

C

D

De dolore oris. Cap. 19.

DOlor oris fit a cauſis, quas diximus in capitulo de particularibus curis ęgritudinũ ipſius, & diximus curas. Hamech elengezar. Medicamen conferens doloribus in partibus oris, & radice linguæ, tumori faucium, & gingiuarũm, expertum. Recip. ſumach, foliorum myrti, foliorum roſarum, ana aur. j. bulliant in aqua pluuiali vſque ad medietatem: & fiat ex ea gargariſmus tribus vicibus omni die: deinde puluere hoc vtatur. Rec. ſpodij, gallarum, granorum hacel, foliorum roſarum, ana, tere, & vtere. Idem. Medicamen conferens dolori oris, bonum, & expertum. Rec. amyli, aluminis iameni, roſarum, ſeminum citri, myrrhæ, ana, tere, & accipe ex eo parum, & miſce cum aqua, & melle: & fiat gargariſmꝰ: & teneat ĩ ore vna hora. Idem. Medicamen conferens bothor in partibus oris, & faciẽs oris odorem bonum. Recip. aniſi quantum volueris, & tere: & confice cum melle, & ſucco myrti humidæ, aut vino odorifero: & fac gargariſmum cum eis, & teneatur in ore vſque ad horam vnam.

Finit particula prima, ſectionis primæ.

SECVNDA PARTICVLA ſectionis primæ.

GYrum cęli fecit Deus, & terram poſuit in puncto. Concordias nutrit ipſe ſolus, & diſcordias arctat, concordes ergo, diſcordeſque regulat: ſanum ſimul, & morbidum ſanat, igitur ipſe ſolus dat ſalutem, eaque ab ipſo ſolo dari creditur, humilis gaudeat natura: natura naturans regulis ſic certis aſtringit alterutrum, vt quibus diſſideat, hoc pati reformetur ab altero. Cęlatum quodq; gerit in ſe, quo alteri proſit, ſed non vt noceat. Sed qui hoc recte nouit diſcutere quod excelſus largitus eſt, magni doni eſt munus. Libenter igitur diſce largiri magna munera: munus munere non compenſans. Tradimus vobis cum auxilio excelſi: poſtquã narrationem expleuimus de curis ægritudinũ membrorum capitis, vt narremus narrationẽ de curis ægritudinum membrorum ſeruientiũ ſpiritui ſecundum promiſſionem noſtram in ipſis. Sed vt verificetur proceſſus, fructumque, & veritatem inueniat: ipſum regulari ab illo, qui excelſus cuncta fœlicitat, petimus, qui ſit benedictus.

SECVNDA PARTICVLA huius primæ ſectionis continet ſummas quinque.

Summa Prima eſt de curis ægritudinem faucium, & gutturis, & vicinarum partium.
Secunda de curis ægritudinũ pectoris, & pulmonis.

Tertia

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170889-p0483-8 DFG

Tertia de curis ægritudinum cordis.
Quarta de curis ægritudinũ forinsecarũ pectoris.
Quinta est de curis ægritudinũ spondyliũ, & dorsi.

SVMMA I.

De curis ægritudinum faucium, & gutturis, & vicinarum partium. Et primo de strangulatione. Cap. 1.

STrangulatio causas habet a rebus, quæ sunt intra, & dicemus eas si Deus voluerit. Et quandoque contingit a rebus aduenientibus extra, & operantibus extra, sicut strictio cum fune, & similia, & palã est cura ipsius, aut a rebus aduenientibus extra, & operãtibus intra: sicut proprie ex rebus, quæ comedũtur, & bibuntur: sicut est bolus magnitudinem, aut asperitatem, aut stypticitatem habens, sicut proprie panis opirus non masticatus, aut miliatus, aut aliquid, quod est sicut os, aut spina: & cura est, vt illico prouocet vomitus, & incipiamus cõprimere collum impingendo percussiones post percussiones super ipsum, & immittendo digitum in guttur, aut instrumentum ex ligno, aut cornu lene, curuitatem habens, & hoc fiat cum facilitate, & si sit spina, aut os gutturi infixum, & sensus cõprehendit ea, tenaculis extrahatur, aut vncino comprehende ẽ aliquid eius, aut chorda arcus, si autem sensus comprehendere non potest, post cibaria grossa administrentur gargarismata ex mucilaginib. & deglutitiones ex eis, aut ex rob, aut ex nasturcio infuso, & cõquassato in rob: deinde fiat vomitus post administrationem rerum viscosarum comestarum sine masticatione plurima. Et quandoque annectimus cum filo bolum carniũ pinguium pelliculosarum, & viscosarum, & damus ad deglutiendum: deinde extrahimus subito, & quandoque facimus cum spongia marina, & quandoq; cũ ficu sicca pingui, & similibus: & extrahitur, si Deus voluerit. Fit interdum ex quibusdam eorum, quæ sumuntur, strangulatio, non propter quantitatem, sed propter rei malitiã, sicut ex quibusdam generibus fungorum mortiferorũ: quod sanatur ex succo raphani, facto ex eo gargarismate cum oxymelite, & imbibito cum melle. Et nos loquemur hoc, quãdo loquemur de rebus venenosis post, si Deus voluerit.

De ægritudinibus vuæ. Cap. 2.

SVnt casus eius, & apostematio, & vulnera. Et casus quidem vuæ cura est tres res. Prima est, si vua est vehemẽtis inflammationis, & rubedinis, phlebotomia cephalicæ, aut solutio vẽtris, si fuerit cũ permistione choleræ cum eo, quod est sicut aqua fructuum, & myrobalanorum. Et si fuerit habens albedinem, cum eo, qđ est sicut hiera, & cochiæ. Secunda est diuersio causæ eius: & hoc quidẽ perficitur cũ eo, quod facit cadere materiam ad partem diuersam, sicut v.g. cum frictione aurium, & extensione earum sursum vehementer, & attractione dolorosa, & positione ventosarum ad partem oppositam. Hæc, n. tollunt vuam, & eleuant. Et ex eis, quæ experta sunt ad eleuationem eius, est, vt accipiatur cereus, vel manipulus capillorum zuẽdeg, & colligatur manibus, & præcipiatur infirmo, vt taceat. Et tu quidem pone pedes tuos super humeros eius, & trahe manipulum capillorum vehementer vsq; dum cutis disflocetur disflocatione aliqua a zuhẽdeg, eleuatur. n. vua ex hoc illico. Et iam quidẽ expertum est, vt liniat super zuendeg, emplastrum ex succo acaciæ, & hoc in principio, aut ex acacia cũ aceto, aut ex gallis adustis cum aceto, qm̃ eleuant ipsam, stermutamenta ẽt conferẽt eis. Tertia est particularitas operationum circa ipsam vuam, & est, vt in principio incipiatur cum medicinis, quæ repellunt materiam, & prohibent aduentũ humiditatis plurimæ, sicut proprie gargarisma cum aceto, & aqua rosata, si materia fuerit calida, & vua fuerit inflammata, & rubens, aut aqua solatri, & semẽ rosarum, & folia ipsarum, aut aqua granati acetosi triti cum tota substãtia cum stypticis. Et liniatur palatum, & vua cum medicamine facto ex balaustijs, & rosis, sãdalis, & modico camphoræ, fiat ex eis pulvis subtilissimus, & vtere comprimendo cum instrumẽto, & ex eis sunt gallæ, & balaustiæ, & alumen. Et ex succis duorum granatorum contritorum cum tota substãtia fit gargarismus bonus, similiter ex infusione sumach in aceto, & aqua rosata, & adhuc ex diamorõ facto ex moris rubi immaturis cũ aceto, & eo melius, quantũ in casu hoc, illud quod fit ex moris rhamni, & proprie immaturis. Et nos dicemus species diamoron, & aliorũ in capitulo de squinantia. Postquã aũt pertransiuit tẽpus principij, vtendum est stypticis, cũ eis, quæ habent aliquãtulum absterſionis, sicut mel proprie, & diamoron ex moris de scemi, q̃ hoc cursu procedunt: & gradatim dehinc perueniẽdum est ad maturatiua, & resolutiua fortia, sicut est proprie myrrha, crocus, sal ammoniacus, & pyrethrum, & similia; quorum narrationem consequemur post. Si aũt passio fuerit ex abundantia phlegmatis, & fuerit decliuis ad albedinem, vtendum in principio gargarismate facto ex succo nucum cum rob, aut ex diamorõ, aut ex syrupo acetoso cum gallis: deinde gradatim perueniẽdum ad sinapim, & salem ammoniacum, & almuri, & pyrethrum, & similia. Et si necessitas postulat, eleuetur cum instrumẽto ad superiora cum medicinis, quas diximus, & dicemus iam. Filius Serap. Medicamen expertum colligens, & confortans vuam, & eleuans eam. Rec. balaustiæ, dr. ij. aluminis iameni, dr. j. croci, & camphoræ, ana dr. j. tertiam, fiat ex eis

Emplastrũ ad cõmissuram.

Gargarismata in principio in materia calida.

In materia frigida.

pulvis

puluis subtilissimus, & administretur cum cochleari paruo post gargarismũ ex aceto, & diamoron. Item. Aliud valde bonũ. Rec. ramich partem j. salis ammoniaci partem mediam, vtere cum instrumento, aut gallarum, & salis ammoniaci, ana partes æquales, myrrhæ, aluminis, ana partem mediam, vtere sicut diximus. Medicamen ex inuentione nostra bonũ, & expertum. Rec. cinnamomi, piperis, zingiberis, pyrethri, balaustiæ, corticũ granatorum, foliorum rosarum, & seminum earum, ana partes æquales, & vtere cum instrumento post gargarisma, ex eis, quę scis. Aliud similiter nostrum. Rec. aluminis iameni, gallarum viridium, ana partem j. pyrethri, myrrhæ, piperis albi, salis ammoniaci, ana partem s. tere, & vtere sicut diximus. Hebengezar. Rec. piperis longi, & nigri, mirrhæ, salis ammoniaci, ana, exuffletur ex eo in guttur, & vtere cum instrumento. Filius Zachariæ. Confectio experta ad idem. Recip. gallarum, balaustiæ, salis ammoniaci, ana, exuffletur ex eo in guttur, & ponatur ex eo super cochleari, & eleuetur cum eo.

De apostemate vuæ. Cap. 3.

APostema vuæ indiget eodem regimine secundum quod dictum est. Veruntamẽ terminatur secundum vnum trium modorum. Aut enim resoluitur, aut suppuratur, aut delet, & corrumpit membrum. Si ergo contingit ex medicinis adhibitis non posse resolui, sed intumescit amplius, & dolor multiplicatur; tunc perueniendum est ad gradum maturatiuorum, sicut est proprie apozema dactylorũ, & ficuũ, & vuarum passarum, & radicum lilij, & rosarum, & emplastrum ex fæce eorum. Et quandoque miscetur cum eis ex confortantibus ipsum membrum, ne cadat putrefactio in integrum ipsius, & destruatur membrum, sicut, verbi gratia balaustia, ramich, myrtus, rosa, & similia, quodcũque eorum magis oportere videbitur. Postquam autem suppuratum fuerit, aperiatur sicut in cura synanches dicetur, & mundificetur deinceps, sicut ibi distinguimus. Si autem vua corrumpitur, & mortificatur, & pendet gracilata radice ipsius, tunc oportet, vt incidatur, nõ enim amplius regitur a natura, & melior modus incidendi eam est cum inciforio aureo ignito, postquam reciditur vua in concauitate lacerti instrumenti cannularis, ita, quod p mediũ extremitatis alterius cannuli inciforiũ ipsum mittatur, vt perueniat extremitas eius ad vuam, & radicem ipsius, sine contactu aliarum partium, neque ita radicitus incidatur, quin aliquid extremitatis eius remaneat: fortassis enim sumet aliquid officium ex ipso, natura, deinde colluatur locus cũ aceto decoctionis aluminis, & gallarum, & curetur sicut in capitulo de vulneribus oris diximus. Si autem vua tumida, & rubens fuerit, secundum Hippocratis mãdatũ, timendum est eam incidere: quare saragẽdum si rectificari potest, si vero non, immo ad gracilitatem, & nigredinem tendit; expectetur super ea vsque dũ relicta sit a natura: & tunc incide.

Quomodo vua incidenda sit.

De apostemate duarum amygdalarum. Cap. 4.

CVra huius ægritudinis est tres res, sicut diximus in ca. de vua. Et prima quidem perficitur sicut ibi distinctum est. Secunda vero perficitur cum operatione faciente cadere materiam de vna parte in aliam partem: sicut verbi gratia, cum frictione brachiorum dolorosa, & proprie cum ligno habente extremitatem rotundã: & fiat frictio ex parte syluestri brachiorum scilicet super dorsum focilium, & fiat idẽ in die pluries. Et quandoque ponimus allium tritum in radice manus ex parte syluestri, & deligamus, & efficit operationem bonam, & sedat dolorem. Conferunt etiam ventosationes positæ in brachijs, & cruribus. Confert etiam administratio olei amygdalarũ dulcium tepidi, & destillatio eius in aurem, quæ sequitur dolorẽ, vtendo omni hora instillatione post instillationem, quoniam est efficax. Et similiter olei anethi, & chamæmeli. Tertia vero est administratio particularis mentionis, quæ perficitur, sicut in cap. de vua diximus. Terminatur autem hæc passio ad vnum trium modorum, aut enim resoluitur apostema, aut suppuratur, aut induratur, & illud fit raro: propterea, quod facilius est, vt recipiat ex digestione, quod est resolutio, aut suppuratio, quã ex compactione, quod est est sicut induratio, & hoc facit posse loci, & vicinitas locorum digestionis. Adiuuant autẽ ad resolutionem diamoron dulce confortatum proprie cum eo, quod est sicut myrrha, crocus, & similia vsque ad gradum eorum, quæ sunt sicut sal ammoniacus, pyrethrum, almuri, & similia, & proprie factis linimentis, & gargarismatib. ex eis. Et huius etiã intentionis sunt emplastrationes factæ ex ficub. siccis, & baurach, aut ex melle, & furfure, & sale, aut ex melle, & myrrha, & olibano, & iride decoctis cũ rob, & pauco melle. Ex emplastris autem mirabilibus ad apostema duarum amygdalarum, & glãdularum, & synanches, est emplastrum factum ex radice alleurengeug decocta in rob, & cõtrita vehementer, deinde admisceatur ei adipis porcinæ antiquæ lotæ vehemẽter, & colatæ põdus eius cũ modico baurach. Et ex eis similiter est radix ireos præparata secundum eãdem doctrinam. Et expertum est emplastrum de radice porrorum non transplantatorum cum adipe antiqua, & rob, aut radix lilij cum baurach, & rob, & adipe porcina, & hoc etiam valet ad synanchen, & vigoratur posse suum, si cum prædictis rebus iungatur succus scabiosæ, qui ad hoc est mirabilis multum. Et hyssopi cerotum est iuuamentum bonum. Et deinde superpone lanã hyssopi, & similiter cerotaria ex adipe gallinę, & anseris, & butyro, & cera cum oleo anethino.

no. Et eſt expertũm emplaſtrum,quod recipit, farinæ hordei, ſeminis lini, ana, vnc.j.carnium dactylorum, & ficuum ſiccarum, & nigrarũ, & pinguium, ana aureos viij. micæ panis aur. v. Coquãtur omnia cum rob,poſtquam trita fuerint ſicut medulla,& ſuperponatur. Res autem quæ aggregãt virtutem reſolutionis, & maturationis eſt diachylon. Et qñ addis compoſitioni eius iridem,erit operatio eius nobilior,& ſimiliter diachylon magnum, & diachylon paruũ. Poſtquam autem apoſtema collectionẽ ſaniei fecerit, apoſtema aperiatur,& curetur vulnus,ſicut in ſynanche dicemus. Si autem apoſtema induratur, experiantur ſuper ipſum aliqua ex reſolutiuis fortib. ſicut proprie baurach rubeũ inſufflatum in guttur,aut linitum cũ melle. Et ex eis eſt ſuccus cucumeris aſinini,& cẽtaurea: & fortior eis,& conueniẽtior eſt aſſa fœtida. Si autem ex eis non reſoluitur,& dealbatur cutis, quę eſt ſuper ipſam,tunc oportet,vt extrahatur vna,vel vtraque ſi oportet. Et modus operationis eſt, vt accipiatur cum vncino bicipiti, & ſuſpendatur. Deinde fiat inciſio ſm lõgum ęgritudinis cum inciſorio habente aliquid curuitatis: & extrahatur vna poſt aliã ſm totalitatem earũ, & dimittatur poſt illud ſanguis fluere ad illud,quod eſt decens:poſt quã inclinatur ſuper pectus ipſius, poſt hoc colluatur os cum aqua roſata, & aceto infrigidatis, cæterum ſi ſanguis plurimũ exuberat, adminiſtrentur conſtringẽtia ipſum,ſicut proprie colcothar,& alumen, & ſimilia,& fiat gargariſmus ex decoctione gallarum,& foliorum myrti,& ſimilium. Et qñque accidit,vt cauterizetur, & tunc melior cura eſt, vt cauterizetur cauterio aureo, & eſt timorosũ.

De ſynanche gutturis. Cap. 5.

CVra huius ægritudinis eſt ſex res. Prima eſt ſubtractio cauſæ. Secunda eſt prohibitio eius,quod fluit. Tertia eſt diuerſio eius, qđ fluxit. Quarta eſt intẽtio particularitatũ. Quinta eſt correctio accidentium. Sexta eſt regulatio vitæ. Et primam quidem rem complẽt euacuationes factæ cum feſtinatione, & proprie p phlebotomiam,& ventris ſolutionem. Et quidem canon eſt, ſi accidit a plenitudine ſanguinis ſolum,principium noſtrum erit a phlebotomia. Si autem a multitudine ſanguinis,& multiplicetur cholera: præponimus euacuatiuum extrahens choleram a ſanguine;& hoc ſi oportet,cum iteratione: & facimus ſequi phlebotomiam poſt id. Et ſic quidem ſunt cõditiones in phlebotomia obſeruandæ quinque. Prima eſt, ſi fuerit materia sãguinea calida, phlebotomia ante omnia adhibenda eſt, & proprie ex vena cephalica. Et ſecunda eſt, quod ſi ſignificatur eſſe dominium ſanguinis,qui retinetur,& conſuetus eſt fluere, & eſt patiẽs ex illis, qui cõſuetuit cadere in ſynanchiã, tunc phlebotomia fiat ex latere,quod ſequitur dolor, ſi autem hoc expreſſum non accidat, melior eſt phlebotomia ex latere oppoſito. Tertia vero eſt,quod ſi dominium fuerit in ſanguine ſm totum,tũc nõ eſt inconueniens phlebotomare ex vtraque cephalica,cum viciſſitudine, & nedum ex cephalica, ſed ex baſilica,& ſaphena ſi virtº tolerat. Quarta eſt,vt qualiſcunq; fiat phlebotomia, non fiat extractio ſemel, & ſubito, ſed cũ iteratione renouante numerum, vt ſaluetur virtus, & perueniatur ad expulſionem plenitudinis cum rectitudine ſapienter. Quinta eſt, vt poſt phlebotomiã cephalicæ, phlebotomẽtur eodem die venæ, quæ ſunt ſub lingua, neque tardetur illud, ſed phlebotomẽtur eodem veſpere,& maxime tunc feſtinandum eſt, cum plenitudo in eis apparuerit. Si aũt choleram cum ſanguine dominari contingit,ante phlebotomiam, & poſt,natura ſoluenda eſt cum reb. choleram educentibus leniter, & iterato: & ſit ſolutiuũ pluris alterationis,quã euacuationis. Et hoc quidẽ ſi virtus tolerat, & ſoluatur natura cum aqua ſolatri, & fructuum:& ſi oportet cum iteratione:& euacuationes ẽt factæ per clyſteria debilia ſi febris adeſt;aut fortia, ſi febris nõ adeſt, ſunt iuuamẽti ſublimis, & tua intereſt menſurare medicinã naturæ in oĩbus, quæ iam diximus. Si aũt ſanguinis dominiũ fuerit cum phlegmatis exuberantia, poſt phlebotomiam, ſoluatur natura cũ cochijs,& hiera, & cum ſimilibus, & cum enematib. fortibus, & collyrijs ex his,quæ ſcis. Secundã,rem complẽt adminiſtrationes de iacur, & aliarum medicinarum fluxum materię catarrhalis ſiſtentium, & impinguantium ſubtilẽ, & acutam,& ſubtiliantium groſſam,de quibus in catarrho locuti ſumus. Tertiam rem complent *Vacuatio nes.* frictiones doloroſæ,& ligaturæ in brachijs,& tibijs,& ventoſationes in ipſis,& poſitio vẽtoſarũ ſuper zuhendeg eſt iuuamẽti magni, & ſimiliter ſuper nucham,& ventoſa ſuper collum eſt iuuamenti ſublimis, & proprie apud ſpondylẽ ſecundã,elargat.n.fauces,& guttur, & adiuuat ad attractionẽ aeris, & expirationẽ fumorũ, & remouet prohibitionem deglutitionis:qua propter oportet, vt ſępius iteretur,& ſit proprie vẽtoſa magna. Conferunt etiam ventoſæ ſuper mentum,& ſub maxillis, & etiam cum inciſione ſub mammilla, faciunt enim materiei diuerſionem facilem. Conferunt ẽt deſtillationes in aurem, quæ ſequitur dolorem, poſt deſtillationes,proprie ex oleis,quæ ſunt ſicut oleum roſatum,& oleum de amygdalis dulcibus, & ſimilia. Quarta,quæ eſt adminiſtratio particulariũ operationum,diuiditur ſm tẽpora morbi,præcedant ergo euacuationes primo, vt ſtyptica in augmento adminiſtrentur. In ſtatu autem ſyptico ſimul cum reſolutione vtẽdũ eſt. Verum in principio ægritudinis particularitas adminiſtrationis ſuſpecta eſt, fortaſſis .n. rheumatizat materiam in loco, ſed tunc quidem competunt cum iam euacuationes præceſſerint. Diſtinguamus autem in adminiſtratione particularium

opera-

operationū pro tempore morbi hoc modo. In horis quidem augmenti ſit magis vincens medicamen ſtypticum, prohibitiuum agitationis, & diſcuſſionis,& alteratiuum ipſius,v.g. ſi ſanguinea ſit paſſio,incipiēdum eſt ab adminiſtratione gargariſmatū, ſicut eſt proprie aqua roſ. cum aceto, hæc eſt.n.conuenientior omni ſpeciei eius,aut aquæ infuſionis ſumach,aut ribes, aut ſuccus corticum nucum recentium cū aqua ſumach, & aqua coriādri humidi, & ſumach,& ex eis aqua granatorum acetoſorum, & dulciū tritorum cum tota ſubſtantia, & ſuccus ſolatri cum ſemine roſarum eſt admirabilis,& ſimiliter cydoniorum,ſorborum, & iacur,& bellach, & ſimilium,& qñque admiſcetur cum iſtis, qđ eſt ſicut balauſtiæ,& gallæ,& ſemina roſarum, & alumen,& ſimilia,& vigoratur operatio eorum,& ſucci agreſtæ ſicci cum prædictis liquoribus. iuuamentum eſt ſublime, & ſimiliter ſucci ſumach ſicci, & ſimiliū, & ex cōpoſitis eſt diamoron cōfectum cū moris ſylueſtribus, aut ex moris rhāni,& eſt iuuantius,& ex ſuffitionib. in guttur, quæ ſunt proprie huius intentionis, ſunt alumen proprie, balauſtiæ, & cortices ſumach,& ſuccus agreſtæ, & oleum omphacinū, & ſimilia. Si autem cholerica ſit materia,conferunt hæc,quæ diximus,facta magis infrigidantia cum eo,quod eſt proprie,ſicut ſuccus ſolatri, & roſæ,& ſandali,& cāphora,& mucilago pſyllij,& ſimilia. Et quædam ex eis non tm̄ gargarizata,ſed etiam bibita,ſunt iuuamenti ſublimis; ſicut v. g. rob de papauere bibitū, eſt iuuamēti ſublimis vehementiæ, & proprie cum aqua ſumach, & ſimiliter lac, quod mulgetur ex ſemine papaueris,& aqua roſata,& ex eis eſt ſuccus ſolatri depuratus, & bibitus, mane, & ſero, ſm menſuram duarum teſtarum oui, aut trium, & ſimiliter mucilago pſyllij cum coriandro, & grano vno,& dimidio camphoræ. Si autem materia fuerit phlegmatica,gargarizandum eſt in principio cū aqua roſata,& aceto. Deinde fiat cum rob nucum: & diamoron confortatis cum eo,quod eſt ſicut galla, & alumen, & acacia, & ſimilia. Si autem ad ſtatum proceſſerit ægritudo,tunc medicamine ſtyptico ſimul,& reſoluti uo vtendū eſt. Et in calida quidem materia adminiſtratur ſicut mel roſatum, aut mel cum aliquo eorum,quæ ſunt ſtyptica,quorum narrationem faciemus iā. Et ex his eſt ſuccus ſolatri cū melle roſato, aut melle, & pulpa caſiæ fiſtulæ cū ipſo eſt conuenientior,aut cum rob mori. Et lac ex iſtis, quæ conferunt, gargarizatur in hac hora,lenit.n.& dolorem ſedat. Et qñque adminiſtratur cum medulla caſiæ fiſt.& confert gargarizatum, & bibitum, & proprie cum pauco zuccharo,& croco. Et oportet,quòd adminiſtretur lac calidum, & proprie cum mulgetur, & oportet, vt ſit proprie lac caprinum,aut aſininū. Et huius ēt intentionis,eſt,meybuthcog ex coagulato vuæ, & rob, & rob nucū cū eis,quæ ſunt

A ſicut myrrha, & crocus,& ex eis ēt rob mororū cum ipſis, aut decoctio ficuum, & fœnu græci cum bdellio,& rob, & ſimiliter decoctio paſſularum,& fœnu græci,& ficuum,& dactylorum cum eo, quod eſt ſicut myrrha, & crocus. Et ſi fuerit materia frigida,cōferunt aliqua ēt eorū, quæ nunc dicemus,& ex eis rob ficuum,& rob mori facta fortia cum pyretrho, myrrha,& croco. Et ſimiliter lac caprinū cum ſtercore canis albo,& melle,aut aqua mellis cum pauco ſinapis,aut ſyrupus acetoſus cum ſucco raphani. Si aūt vltimetur hora ſtatus,vtendum eſt tūc me-

B dicamine maturatiuo aggregante in ſe lenificationē,ſimiliter,& reſolutionem:ſicut v. g. decoctio ficuum cum baurach, & decoctio papaueris,& paſſularum cum baurach. Ex eis autē,quibus vtimur ad lenificandū, ſunt lac proprie, & decoctio ficuum, & paſſularū, & mucilago pſyllij in calida materia,& ſemi.cydoniorum,& ſemin.lini,& fœnug.& althęæ, & decoctio dactylorū,& meybeg ex coagulato vuæ,& aqua furfuris,& liquiritiæ,& rob,& ſimilia. Reſolutiua autem,quibus vtimur cum prædictis, ſunt ſicut ſal muri,& meybeg,baurach,myrrha,crocꝰ,ſal ammoniacus,pyrethrum, harmel, ſinapis, aſſa fœtida, raphanus, ſtercus canis album, & proprie, qui comedit oſſa: ſtercus infantis nutriti ex lupinis,ſtercus hirundinis,& puluis hirundi- *In fine huius capituli.*
num combuſtarum,& ſimilia. Et nos modum comburendi hirūdines dicemus poſt diuerſos

C modos cōpoſitionis ſm diuerſos philoſophos. Vtēdum autem eſt extrinſecus emplaſtris,quibus emplaſtretur exterius guttur cum rebus aggregantibus virtutē maturationis, & attractionis,de quibus mentionē fecimus in cap.de apoſtemate duarū amygdalarum, quare oportet, vt pars illa afferatur ad hūc locum. Synanchia *Synāchia terminꝰ triplex.*
terminatur ſm vnum trium modorum, aut.n. reſoluitur,aut ſuppuratur,aut permutatur. Verū medicamina,quibus reſoluitur, iā diximus: & medicamina, quæ ipſam materiam deducunt ad maturationem ſimiliter diximus. Cum autē ad maturationem peruentum fuerit:tūc ad apoſtematis apertionem ſtudendum eſt cum medi

D camentis proprie aggregātib. intētiones duas, apertionis.ſ.& lentificationis, v.g. ſicut ex medicamentis acutis,ſicut baurach, aut ſtercus hirundinū, miſceat cum aliquo eorum, quod eſt ſicut ſuccus herbæ albeduſtar,qñ eſt ſublimis. Rerum autem aperientium apoſtemationem *De apoſtema aperiens.*
huiuſmodi ſumma hęc eſt, ſal ammoniacus proprie,& baurach,& myrrha,& hermel,& aſſa fœtida, ſtercus canis album, qui diu paſtus eſt oſſibus, & ſtercus infantis paſti ex lupinis cum vino, & ſtercus hirundinis, & cinis pullorum hirundinum vſtorum ſm formam, quam ſcribemus poſtea, & ex his eſt ſtercus adib:& ex ſumma lenitiuorum, quæ admiſta eis faciunt apertionem apoſtematis, ſunt lac, & ſuccus herbæ albeduſtar, per excellētiam ſuccus caulium, &

deco-

decoctio ficuum, & decoctio fermenti, vel infu
sio eius in rob, aut decoctio ficuũ. Si autem cũ
istis non fuerit apertum apostema, tunc recur-
rendum ad cõpolita, ex istis, quę dicemus post.
Et si adhuc non aperiatur ex istis, recurrẽdum
est ad apertionem eius cum ferro. Et sunt ex ho
minibus scindentes huiusmodi apostemata cũ
vnguibus postquam immiserint digitos in gut
tur. Cum autem manare cæperit sanies, locetur
super faciem suam, & liniatur guttur ipsius, &
palatum fricando ipsum digitis cum melle, &
sale pauco: & frequẽrentur gargarizationes ex
eis, vt mundificetur locus, & de cætero fiat pro
cessus noster cũ abstergentibus, & mundifican
tibus, deinde cũ sigillantibus, sicut in capitulo
de vlcerib. gingiuarũ, & alchola diximus. Per
mutatio synanchiæ est ſm vnum duorum mo-
dorum: aut delitescit subito, aut non subito. Et
eius quidem delitescentia, aut declinat in occul
tum corporis, aut manifestum eius. Et declinãs
quidẽ in occultum corporis, & subito, sicut est
raptus proprie ad pulmonẽ, aut cor, interficit:
sed raptus eius ad cor interficit illico, aut confe
stim præfocat; ad pulmonem vero non subito,
& dixit Hip. quod in vij. diebus: & si cõtingat,
quod hoc effugiat, incolumitantur: & illud id-
eo, qm̃ virtus est, quę vincit, aut vincitur. Et in-
est virtuti forti, vt nihil possit ei resistere, etiã si
sit imprimens exprimentibus fortibus sicut ve
nenum. Vincit.n. virtus fortis supra veneni pos
se, & expellit illud. Quod autem declinat in oc
cultũ corporis, & nõ subito, causa est interdum
pleuresis, peripneumoniæ, aut phthisis. At ve-
ro, quod declinat in manifestum corporis, facit
apostemata exterius: & aliqñ bothor. Et dixit
Gal. quod plerunque synanchia permutatur in
erysipelas, & ignem persicum, & proprie in cer
uicem, & manens quidem accelerat salutem, &
delitescens subito cum mentis permistione pe-
tit cerebri medullas, & demum interficit. Quin
tam rem cõplent administrationes medicami-
num dolorem vehementẽ sedantiũ, sicut de ia-
cur proprie, & syrupus de papauere, & clausu-
rã gutturis elargantium, de quib. locuti sumus
in tertio canone. Sextam rem cõplet regimen
conueniens in generib. rerum sex, vt locetur in
aere temperato. Et sint contenti in cibis eorum
in principio hydromelite, & aqua zucchari, de-
inde procedant ad aquã hordei, deinde proce-
dant ad aquã lentium excorticatarũ, & hordei,
extinguunt.n. inflammationẽ, & acuitatem san
guinis & sint hordei par. ij. & lentium pars j. de
inde ad ius cicerũ cum aqua hordei, deinde ad
ius cicerum solum, deinde gradatim procedant
ad forbitiones ex farina fabarũ, atque ex amy-
lo cum melle, deinde ad iura furfuris cum mel-
le, post hoc perueniendum est ad vitellos ouo-
rum forbilium, & iura pullorum, & similia. Et
sic quidem commensurandum est, vt adminis-
trentur primo lenitiua cõueniẽtia: deinde ma-

Regimen post apostematis ruptionẽ seruandum.

Dieta.

turatiua: vltimo vero resolutiua, & aperitiua.
Cõmensurandus est ẽt eis somnus, nam in mul *Somnus*
titudine eius timetur suffocatio: quare oportet,
vt parũ dormiãt: & cum dormiunt, excitentur
sæpe: & proprie cũ videtur molestari in spiritu,
& offendi stertẽdo, & in nocte molestior est eis
somnus q̃ in die, & somnus immediate post for
bitiones est molestus eis. Alexander. Oportet
metiri medicamina ſm mensurã posse virtutis
cuiuslibet, teneris .n. corporib. debiliora: duris
aũt fortiora sunt adhibenda medicamina, qua-
re oportet ex debilib. & fortib. medicaminib.
summa consideres. Alexander. Diamoron sim
plex conferens ægritudinib. vuę, & synanchię,
& apostematib. duarum amygdalarũ, proprie
in principio. Accipe succi mori de sceni medio
crium in maturatione, & acerbitate, & mororũ
rubi similiter mediocrium inter maturum, &
acerbum, & mellis, & rob, ana partes æquales,
decoquantur semper abijciendo spumas vsque
ad essentiam mellis tenuis, & sunt ex hominib.
qui ponunt ex succis mororum, ana partes iij.
& s. & est operatio eius melior. Idẽ rob de mo-
ris aliud est maturatiuum, & lenitiuum. Recip.
succi vtrorumq; mororum perfecte maturato-
rũ, ana partes iij. mellis partem j. decoque sicut
prius. Idem. Diamoron ex succis mororum, rhã
ni, & proprie non maturorũ, & est stypticius cæ
teris, & eius operatio fortis in principio est. Idẽ.
Diamoron, quod Gal. composuit. Accipe vini
mororum, vini stiptici, ana lib. iij. & s. mellis,
lib. s. omphacij, aut succi rosarum, ana vnc. ij. co
quatur succus prius cũ vino, vltimo pone mel:
postquam coctionem habuerit, pone puluerẽ:
& sunt qui addunt myrrhæ, aluminis, ana dr. s.
croci, drac. ij. Idem. Rob de cydonijs, aut pyris,
aut melis granatis, aut mespilis, aut zarur, ad
hoc conueniens est, & qñque miscetur cum præ
dictis. Idem. Rob nucum omnibus his excellen
tior est, dicta est autem operatio rob nucum in
antidotario. Idem. Medicamen conferens synã
chiæ, apostemati gulæ sanguineo, & cholerico,
& est medicina leuis, resoluit.n. ipsum. Quãdo-
que bibitur ex eo parum, & qñque fit gargaris-
mus ex eo. Accipe succi solatri, & fœniculi, ana
lib. semis. bulliant duabus, aut tribus ebullitio-
nibus, & cola: & da cum zuccharo tabarzet,
vnc. semis. croci danich. j. bonum, & expertum,
si Deus voluerit. Mahemet Arasi. Cõfectio me
dicaminis ad synanchiam experti. Rec. semi-
nis harmel, sinapis, pyrethri, seminis raphani,
myrrhæ, assæ, baurach, salis ammoniaci, pipe-
ris, calamenthi, stercoris hirundinis, stercoris
canis albi sicci, stercoris hominis sicci, cineris
hirundinum, ana partes æquales. Terantur, &
fiant sicut alcohol, & ex vna parte eius insuffle
tur in guttur, & ex alia fiat gargarismus, post-
quam conficitur cum melle, & accipiatur sicut
vna galla ex ipso ad gargarizãdum cum aqua
mellis. Hoc autem medicamen est vtile, cum

ægritudo

ægritudo fuerit vltimata. Aboali. Medicamen conueniens in fine ſynanchiæ, qñ feſtinatur ad apertionem ipſius. Rec. cineris pullorum hirũdinũ combuſtorum, ſtercoris canis albi aduſti, ſtercoris aduſti, infantis paſti ex lupinis, ſtercoris hirundinis aduſti, ana, ſalis ammoniaci partẽ s. Fiat ex eis puluis ſubtiliſſimus, & ſuffletur ex eo in guttur, & liniatur cũ melle, & gargarizetur ex ipſo, & fiat hoc in die cũ iterationibus pluribus. Gal. Cinis pullorũ hirundinũ ſiue recẽtium, ſiue ſalitorum, & proprie cum radice liquiritiæ, & ſint partes eorum æquales, ſedat vehementiam ſynanchiæ ſtatim, & hoc quidẽ bibitum, vel linitum, & inſufflatum in guttur, & gargariſma ex eis. Idẽ. ſtercus canis albi comedentis oſſa, & exiccatũ, & redactum in puluerẽ ſubtiliſſimum, & ſufflatum in guttur, & linitũ cum melle, & gargarizatũ, eſt ad illud medicina ſublimis, & ſi liniatur ex eo cũ modico ſucci cucumeris aſinini, & melle, guttur deforis, & cõferunt iuuamentũ magnũ. Ioãnes Serap. Medicamen conferens ſynanchiæ fortiter. Rec. balauſtiæ, roſarum, ſalis ammoniaci, aluminis iameni, ana dr. j. pyrethri, cubebẽ, ana dr. s. gallarum, ſpodij, croci, ana, chirat. iij. rob, dr. j. rob de moris, vnc. iij. aquæ caſiæ ſi. vnc. ij. Fiat ex eis garga. Idẽ. Confectio diahirundinis iuuamẽti ſublimis ad dolorẽ gutturis, & præfocationem, & ſynanchiã. Rec. aniſi, ſem. apij, ameos, florũ ſquinãthi, lilij cęleſtis, cinnamomi, amomi, ariſtolochiæ longæ, aluminis iameni, harmel, myrrhæ, caſiæ, liquiritiæ, croci, ana aur. ij. trochiſcorum croci, magnetis, ſem. roſarum, ana aur. iiij. coſti, cineris hirundinis recentis, ana aur. vj. ſpicæ, amyli, ana aur. j. gallarum, aur. j. & s. confice cum mel. colato. Conferunt medicamen iſtud in fine ſynanchiæ, & aliorum apoſtematũ gutturis, & tunc proprie cum indigẽt apertione, & eſt ad illud fortius oĩ medicamine: & ſumatur ex eo, quantitas gallæ, & diſſoluatur cum aqua mellis, aut hordei, aut ſucco roſarum, aut aqua roſata, aut lentium, & radicũ liquiritiæ, & gargarizetur cum eo: & liniatur cum eis deforis in gutture pluries in die. Modus autẽ comburendi hirundinis eſt ſm hunc modum, oportet eas, primo decollari, vt ſanguis earum fluat ſuper alas ipſarum. Deinde puluerizetur ſuper eas ſal, deinde mittãtur in olla vitrea ſtricti orificij, & cooperietur, & ſigilletur cum loto ſapientiæ, & ponantur in furno vſque dum adurantur, & conſeruetur cinis earum, & vtere cum neceſſe fuerit. Confectio trochiſcorum croci magna. Rec. cinnamomi, croci, ana dr. ij. roſarum, amomi, coſti, ana dr. j. myrrhæ, dr. iiij. radicum liquiritiæ, folij Indi, ana dr. ij. & s. Aggrega cum vino, & fac trochiſcos.

Fortius ommedica.

De raucedine vocis. Cap. 6.

RAucedo vocis aliqñ accidit a malitia complexionis ſine materia, & eius cura eſt alteratio ſola. Si n. accidat a ficcitate acquiſita ex puluere, aut fumo, aut vento ſicco, aut cibo, aut potu inducente ſiccitatem, & imprimẽte in lacerto vociferationis; Cura eius eſt cũ lenitiuis, & humectantib. de quorum ſumma eſt dragaganthum, & gummi arabicum, & liquiritia, & & loch eorum, & cõpoſita ex eis, & ſimilia. Et ſi ſit ex inflammatione, & aſperitate, cura eius eſt cũ extinctiuis, & lenitiuis, de quorũ ſumma eſt mucilago pſyllij, & ſemi. cydoniorũ, & medulla ſemi. cucurbitæ, & citruli, & aqua melonis Indi, & ſimilia. Et ſi ſit a frigore lædente, & aſperante lacertũ vocalẽ, cura eius eſt cum reb. maturantib. & frangentib. quod acquiſitum eſt ex infrigidatione, & cum hoc ẽt lenificantibus: de quarũ ſumma eſt crocus, myrrha, & liquiritia cum vitello oui, & ex eis eſt olibanũ cum melle; & paſſulæ, & ſimilia, q̃ dicemus, & diſtinguemus poſt. Et qñque accidit ab humiditate ſuperflua: & cura eius eſt cum eis, quæ reſoluunt ventoſitatẽ, & humiditatẽ, de quorũ ſumma eſt calamenthũ, & iris, & piper, & ſimilia. Aliqñ aũt accidit hæc paſſio a malitia complexionis cum materia calida, vel frigida, & cura eius eſt duæ res. Prima eſt ſubſtractio cauſæ. Secũda eſt adęquatio, vel rectificatio effectus. Et prima quidẽ perficitur cum eductione materiæ faciẽtis: & ſi quidẽ fuerit ſanguinea: cũ phlebotomia cephalicæ, aut baſilicę, & ſi fuerit cũ permiſtione choleræ, adminiſtranda eſt euacuatio eius cum eo, quod eſt ſicut aqua fructuum, & ſimilia, & ſi nõ fuerit febris, tunc euacuetur cum lacte dulci, & caſia fiſt. & iuiubis, & ſimilib. Si materia fuerit phlegmatica, reſoluatur cum hiera, aut cochijs, & ſimilib. Cõferunt ẽt in calida, aut in frigida materia clyſteres, & enemata ſolutiua ſm rei exigentiam. Secundã rem complẽt adminiſtrationes medicinarum, impedimenta lacerti vocalis remouentium, & ſunt quædam ex eis calida, quædã frigida, quædã lenitiua, quædam vero humiditatẽ ſuperfluã exiccantia, quamuis ſiccum per ſe ſit aſperatiuum vocum. Summa aũt calidorum medicaminũ emendantium nocumenta vocũ, hæc eſt. Cubebæ, proprie cõmaſticatio, & adminiſtratio eius cum cheſmes clarificat vocem, & ex eis eſt ſquilla ſm oẽm modum adminiſtrationis eius, & ſimiliter loch ipſius; & loch de caulibus, & medicamenta facta ex croco, & myrrha, & medicamenta facta ex piperib. aut ex aſſa fœtida cum aceto ſquillitico, & croco, & acetũ ſquilliticũ eſt medicamen bonum, & ſimiliter opopanax, & radix eius, & ſtyrax calamita, & glutẽ albotin, & olibanũ, & calamenthum. Et expertum eſt medicamen, quod. Rec. olibani partes v. myrrhæ partem j. da cum vitellis ouorum, & cibi eorũ ſint ſorbitiones farinæ, aut mucilagines cum melle. Frigidorum autem ſumma hæc eſt, mucilago pſyllij, & cydoniorum, & aqua melonum indorũ, vnumquodq; eorum adminiſtratum cũ zuccharo, & ſimiliter aqua citruli, & aqua cucurbitę, &

medulla ſeminũ eorum,& portulaca,& ſemina ei⁹,& grana papaueris,& ius atriplicis,in cibis, & maluarum: & aqua hordei, & aqua granato rũ,& amyli,& amygdalarũ, & iuiubæ,& cucurbitæ,& cucumeris,& citruli,& iuleb,ſubtile, & ſimilia. Lenitiuorũ aũt ſumma hæc eſt,liquiritia, & ſuccus eius adminiſtrata ſm oẽm modũ adminiſtrationis eius eſt lenitiuum bonum,clarificans vocem,cui accidit exaſperatio p̃p quãcumque cauſam,& ex eis ſunt cheſmes paſſulæ ſine oſſibus, & mel paſſularum, & grana pini, & ficus ſiccæ pingues, & dactili pingues, & fœnugræcum,& ſemen lini,& radix lilij,& zuccharum,& cãna mellis,& coagulatum vuæ, & rob, & meybutegi,& ſorbitiones ex fabis,& medulla tritici, & vitelli ouorum, & lac cum melle in ieiunio, & ſorbitiones furfuris ex tritico, & ex amylo,penidijs,& amygdalis dulcibus,& amaris,& cerebella cũ melle, & iuniores carnes cũ rob,aut zuccharo,aut melle,aut iuſculis: & hydromel,& ſyrupus melinus, & vinum dulce,& ſuccus de granatis dulcib⁹, & vinũ de paſſulis, & de dactylis,& ſorbitiones factæ ex eis. Ieiuni vtantur loch alchiochiris cum loch de liquiritia cum melle,& ſimilibus. Superfluitatem autem,& humiditatem exiccantium,& mollificationem impreſſam in lacerto vociferationis,sũma hæc eſt:ſquillæ proprie,& acetũ, & oxymel ipſius, & maxime vocẽ corroborãtiũ in hoc caſu eſt ſandaracha,& proprie cum aceto ſquillitico, ana, parum, & ſæpe gargarizata, & ex eis ſuccus alpheſare,& loch eius, & loch de caulib. & de ſquilla, & piper cum vitellis ouorũ, & cubebe ſimiliter, & olibanum de rob; & ſint cibi eorum ius caulium,& cicerum cũ pipere, & tali alpheſare,in primis cũ eleuãtur a terra,& oua apparata in cinere,& raphanus. Et cõfert eis vomitus,& proprie cũ raphano, & ſimilibus. Rebus aũt, quæ ſumme aggregant qñque in ſorbitionibus, qñque in gargariſmatibus, & qñque in lenitionibus, & lambitionibus,& qñque neceſſitas expetit permiſtionem ex aliquibus rebus, quæ ſunt in ſummis, & tunc facimus id cũ conſideratione, ſicut ex neceſſitate cogimur, & de hoc nos loquemur, ſi Deus voluerit. Galen. Loch conferens raucedini, & aſperitati vocis. Rec. ſem. lini aſſi,xyloaloes,granorum pini,amygdalarũ aſſarum,paſſularũ enucleatarũ,antere, & confice cũ melle quantum ſufficit. Gal. Confectio lenificans vocẽ. Rec. dragaganthi, vnc.s. granorum pini,vnc.j. & s.infunde dragaganthũ in rob, quãtum ſufficit ad infundendũ, deinde confice cũ melle deſpumato, doſis eius, dr.v. mane, & ſero,& vtatur ſicut lãbendo.Idẽ. Confectio pilularũ bechicarũ. Rec. carniũ dactylorũ,dr.j.piperis longi,vn.j.& s. cubebę, dr. ij.ſemi.fœnic.dr.ij. & s. pinearum purgatarum, vnc. s. amygdalarum purgatarũ,zucchari, ana dr.viij.& confice,& da in modum nucis. Filius Zezar.Loch.clarificans vocẽ exaſperatatã cauſa caliditatis. Rec.dragagan. gummi arabici,liquiritiæ,amyli,ſe.cucurbitę,cucumeris,mellis, citruli,portulacæ,ana dr.ij.penidiarũ,dr.iij.croci,dr.j.Fac formas ſimiles lupinis, & teneat ſub lingua.Idem. Aliud in cauſa frigida. Accipe liquiritiæ,piperis albi,cubebę, myrrhæ, olibani, gũmi arabici,an.aur.j. ſpicæ,aur.j.rob,penidiarũ,& mellis colati, quãtum ſufficit. Da cũ aqua decoctionis liquiritiæ.Idem. Aliud valens ſimiliter. Rec.ſem.lini aſſi,amygdalarum dulcium mundatarum,& amararũ, ana dr.x. penidiarũ, vnc.j.& s.croci,cinnamomi,piperis,ana,dra.j. & s.mellis quantum ſufficit.Lohoc ex inuentione noſtra remouens aſperitatẽ vocis,& raucedinẽ.Rec.dragaganthi,dr.v.gũmi arabici,amygdalarum dulcium,amyli, ſemi. cucumeris, ana dr.iiij.ſem.cydoniorũ,liquiritię,ſem.citrulorũ, ana dr.iiij. penidiarũ, vn.iij.confice cum melle colato. Aliud ex inuentione noſtra. Rec. ficuũ pinguium ſiccarum,carniũ dactylorũ,ana vnc. j.& s.calamenthi ſicci, vnc. s. dragaganthi, cubebæ,ana dr.& s.confice cũ melle colato. Iſaac Iſraelita.Confectio pilularũ de croco conferẽtium cum virtute Dei, aſperitati, & raucedini vocis ex frigiditate.Rec.croci dra. iij. cubebæ, drachm.j.& ſemis,ſucci liquiritiæ, olibani, ana dr.j. fac pilulas cum rob, & ſint pilulæ magnæ, & teneat vnam ſub lingua; & glutiat ſaliuam eius,& eſt expertum bonum.Iſaac Hebẽ Amaraa.Medicamen conferens dolori gulę,& aſperitati,& raucedini,expertum. Rec. croci, myrrhæ bonæ, piperis albi,ana aur.j. paſſularũ enucleatarũ, dragaganthi albi, ana aur.iiij. amygdalarum dulcium mũdatarum aur.iij.tere omnia, & confice cum melle colato, & reconde in vaſe vitreo,doſis eius eſt ſicut auellana vna.teneat ſub lingua.Sabor. Cõfectio medicaminis cõferentis raucedini vocis p̃p cãm calidam, & dolori,qui eſt in lacerto vocis,& remouet inflãmationem,& ſedat ſitim. Rec.gummi arabici, draga.ſem.cucumeris,ana dr.j.ſucci liquiritiæ, amyli hordeacei,vel frumenti,ana dr.ij.tere,& confice cum meibureg,vel cum mucilagine ſeminis cydoniorũ, & pſyllij,& fac formas ſimiles auellanis,& accipiat lambendo mane, & ſero. Democritus, medicamen conferens abſciſſioni vocis a caliditate,& ſedat ſitim.Rec.ſem. cucu.mundati,dr.vj.ſucci liquiritiæ,dr.vij.ſem. portulacæ, dr.j.confice cũ albumine oui, & fac trochiſcos,& teneat mane,& ſero j.ſub lingua.

SVMMA II.

De medicinis ægritudinum pectoris, & pulmonis. Et primo de aſthmate. Cap. 1.

ASthma quandoque contingit propter cauſam, quæ eſt in ipſo pulmone, & partibus eius, & quandoque propter confluentiam ad ipſam a cerebro, & partibus capitis: quandoque propter communitatem ipſius cũ alijs membris. Et contingens cauſa pulmonis

Cauſæ.

monis,qñ cõicat ei thorax ſit in occupatione,& cõpatiuntur in alterutrum,& tunc proprie cum ſepelitur pulmo in thorace eadẽ occupatione concluſo;eſt illud quod eſt ſuſpectum, & timoroſum,pereunt.n. plurimi ſubita præfocatione, & interdum quaſi præfocati ſpumas emittunt, & turget eorum facies,& liuet:& oculi quaſi foras pręeminent. Et qñque eſt p̃p impedimentũ in ipſo pulmone,& partib. eius tñ. Eſt aũt ægritudo hęc ſenib. familiaris,& non ſanatur in eis. Pueris vero ẽt accidit,verum,qñque ſanatur in eis in permutatione ætatis eorũ, & iuuenib. raro tollitur, & qñque cũ eo ſeneſcunt. Mulierib. vero non ſæpe accidit: & citius ſanatur in eis, q̃ in maſculis. Contingit aũt hyeme, & maxime in fine hyemis ſm plurimum, & contingens in æſtate eſt praua,& multiplicatur in locis humidis,& in antris,& cauernis,& teſtudinib. Eſt ẽt familiaris his,qui metallica operãtur, & mineralia: & qui vtuntur odore ſulphuris,& colophoniæ, & picis: & qui exercent artes plũbeas, & qui conflant argentum viuum. Et curantur qñque elongatione ab ipſis. Diſtinguendum autem in ſpecieb. aſthmatis hoc modo. Si cauſa eſt in pulmone ipſo proprie: & eſt materia groſſa adhęrens,aut concluſa in pulmone ipſo, & cauernis,& meatibus ſpiritus,& eſt illud,qđ eſt ſm plurimum:tũc eius cura eſt quinque res, prima eſt commenſuratio regiminis in generibus rerum ſex, ſecunda eſt adæquatio materiei eius, tertia eſt ſubtractio eius, quarta eſt diuerſio eius,quinta eſt,correctio accidentiũ. Primã quidem rem cõplent commenſurationes regiminis eius, primo aeris, vt locentur proprie in aere tẽperato declinante ad ſiccitatem magnã, & laudatur eis cibi abſtinentia,& potus,& parcitas eorum,immo gradatio fiat in eis iuxta virtutis exigentiam,& morbi tolerantiã,& ſint cibi eorũ proprie calidi, & ſorbitiones calidæ: & ſint boni chymi,& ſint,qui ventrem lubricũ faciant,ſicut aqua hordei, & proprie aqua cicerũ cum amygdalis amaris, & aqua hordei cũ meliloto,aut fœnugręco. Danda ẽt ſunt iuſcula ex maluis cum amygdalis, aut ex chryſolochana, aut blita. Deinde perueniẽdum eſt ad vitellos ſorbiles,& ad carnes teneras,& ſunt proprie ex animalib. carnis leporis,& capreolorum,& carnes algazel,& vulpis, & ericij, & cerui,& ſimilium. Et ex volãtibus,carnes pullorum gallinarum,& perdicũ,& ſimiliũ. Et pulmones animalium ſunt mirabiles eis,& proprie vulpis,& ericij.Panis vero quo vtuntur,ſit coctus,habens ſemina,proprie ſicut aniſum, cyminum, fœniculus,nigella, carthamus, naſturtium, & ſimilia. Ex piſcib. vtãtur piſcib. ſquãmoſis, & petroſis, & agilibus.Et ſaturitas eſt eis mala.Potus autẽ eorũ ſit vinũ ſubtile,antiquũ,paucæ quãtitatis, & vinum dulce eſt amicum eis confortatum cũ aliquo ex ſubtiliatiuis, & hydromel eſt eis potus bonus, & potus ſupra cibum eſt eis malus,

Corpora aſthmatis diſpoſita.

Pulmones animalium ſunt mirabiles.

Potus.

quare oportet,vt expectetur ſupra cibũ diu,deinde bibat parũ,hora poſt horam. Vitẽt aũt repletionem, & nauſeã, immo ſi accidat,vomitu expellatur. Et ex bono regimine eſt,vt eis ſemper aſſiduetur vẽtris lubricitas cũ eis, q̃ ſunt ſicut ius galli antiqui cũ medulla carthami,& aqua volubilis, & ſiclæ, & proprie adminiſtrata ante alios cibos:& conferunt ad hoc carnes cõditæ,& ſalitæ,& oua tarachi. Si aũt cum his natura non leuatur,adminiſtretur aqua hordei cocta cũ modico euphorbij,eſt.n.iuuamenti ſublimis:aut aqua hordei,cũ puluere ireos:aut aqua decoctionis epithymi,cũ rob,aut melle:aut decoctio ficuum cum iride,aut cum haſce,aut calamentho:aut decoctio calamenthi cũ melle, aut hyſſopi cum rob:aut paſſularum,& fœnugræci cũ melle origani perſici. Decoctio cũ aqua hordei eſt mirabilis,& proprie cum melle,& ſimiliter praſſij,& radicũ raphani,& ſimilium. Vitent ſomnũ ſupra cibum,& parcitent ſomnum: & iaceãt in domo lucida,& modus ſit accubit⁹, vt videãtur potius ſedere q̃ iacere, ſedendo .n. melius,q̃ iacẽdo reſpirant,iacendo aũt difficulter.Exercitari aũt oportet cũ gradatione ex tardo ad velocem, ex paruo ad magnum qualiſcũque fuerit,in ieiunio.Et exercitatio p̃ loca decliuia,& arenoſa,cõfert,& ſimiliter currere per ea interdũ iuuat:& vehi p̃ mare, & non multũ, ne virtus defatigetur: & ſimiliter duci de loco ad locũ lecto penſili.Exercitia aũt animi iucunda cõferunt eis. Secundã rẽ cõplẽt adminiſtrationes medicaminũ morbi materiam carminãtiũ, & maturantium, & aggregantiũ in ſe humectationẽ,& ſubtiliationem,& inciſionem,vt cadat maturatio in corpus materiæ integra.Quare vitanda ſunt ſubtiliantia, & incidẽtia, & prouocãtia,ne excludatur, & ſeparetur ſubtile a groſſo, & non amplius recipiat curã.Ex vere aũt maturantib. eſt ius galli antiqui præparati ſm artẽ, & oxymel ſquilliticũ cũ aqua paſſularum, & ẽt ſyrup. de hyſſopo, & decoctio de hyſſopo,& ſyrupus recipiens paſſularum enucleatarũ,& fœnugræci partes æquales: qñ eſt iuuatiuus valde,& ſyrupus de praſſio,& alia,quorum narrationẽ faciemus poſt.Et inungantur pectora eorũ confricando fricatione conueniẽti,vel vehemẽti cũ oleo de cheiri,& proprie citrino,& anethino,oleo de hamæmelo,aut laurino tepidis, ſuperponendo eis lanas hyſſopi calidas. Et ex vnctionib.magni iuuamenti eſt oleum de lilio, & oleũ de iride: & eis fortius eſt hyſſopi cerotum, & cerotum noſtrum, cuius narrationem faciemus poſt,ſi Deus voluerit. Tertiam rem complent adminiſtrationes euacuationum ex phlebotomia, & ſolutione ventris cum medicina,& enematibus ſolutiuis.Et ſi quidem materia fuerit calida ſãguinea, cõfert phlebotomia baſilicæ, & ſi cõtingat paſſio propter retentionem hæmorrhoidum, aut menſtruorum, eorũ prouocatio eſt iuuamenti decentis. Si abundat

Ventrẽ lubricum ſanientia.

Decoctio ad rabiem.

Somnus.

Motus.

Digeſtiua.

Vitilia pectoralia.

Solutiua.

eum ſanguine cholera, ſoluatur natura cum tro E philonium,& proprie diatrion pipereō,& alia,
chiſcis de violis,quorū narrationē faciemus,& quorū narrationes faciemus poſt. Medicami-
ſcribemus,& ſimilib. Si vero contingat ab exu num vero pectus mundificantium,& pulmonē
berātia phlegmatis viſcoſi,& pinguis; & eſt,id ab humore groſſo, & putrido, & oppilatione,
quod eſt ℔m plurimum, euacuetur cū cochijs, ſumma hæc eſt, hyſſopus proprie ℔m oēm mo-
aut hiera, & pilulis de agarico, & pilulis de co- dū adminiſtrationis eius, & haſce, & originū,
locynthide,quarū permiſtionē ſcribemus poſt, & ſerapinum,& proprie cum vino,& medicina
& alijs. Et ſi nō fuerit natura obediēs,faciemus de ſquilla: vrtica vero, & ſemen eius iuuamen-
clyſteres præcedere purgationem,& proprie,ſi tum eſt manifeſtum:educit.n.humores groſſos
oportet,acutos. Et ex bono regimine eſt, vt fiat ſepultos in pulmone,& pectore, & proprie ſor-
euacuatio,& proprie renouans numerum, & ca bitiones decoctionis eius in aqua mellis,& hor
dat inter purgationē,& purgationē adminiſtra dei, & ficubus ſiccis: & radix alfeſare ℔m oēm
tio vomitus poſt raphanum,& piſces ſalitos,& modum adminiſtrationis eius eſt mirabilis: &
almuri. Et ſunt ex hominib. qui infigunt fuſtes ſimiliter tali eius in primis cū eleuantur: & ex
ellebori albi in raphano,& propinant raphanū eis eſt naſturtiū cum inciſione, & ſubtiliatione
per diem;ac noctem extracto inde elleboro. Et F ſua,& ſimiliter capparis ſalita, & ſimiliter por-
ſunt, qui prouocant vomitum cum ſinapi, ſale, rū,& ſemen eius cum aqua hordei, & melle, &
& almuri in aqua, & melle, aut in oxymelite, decoctio volubilis cum oxymelite eſt mundifi-
aut cum ſinapi, & baurach, & oxymel, & caue catiuū bonum: & ſimiliter ſeſeli cum melle: &
ne cadat in viciſſitudinem adminiſtrationū fre ſimiliter iris:expellit.n.materias,& mundificat
quentia, & debilitetur virtus, ſed ſit interpola- pectus efficaciter. Serapinum aūt cum aqua ru
tio competens. Quartam rem cōplent fricatio- tæ eſt ex mundificantib. pectus, fortiter extra-
nes factæ in extremitatibus,vētoſationes factæ hens ab eo humores crudos, & proprie eius,dr.
in ſcapulis,& cruribus, & appoſitiones rubificā j. tertiæ duæ. Mundificant ēt pectus oēs ſpecies
tium,& cauteriū in zuhendech,& ſimilia. Quin granorum pini a ſanie, & groſſis humorib. ℔m
tam rem complēt adminiſtrationes medicami omnem modum adminiſtrationis eorum. Iuua
num anhelitum facilitantiū, aut materias, quæ mentum decoctionis calamenthi cum ficubus,
ſunt in pectore per ſcreatum facilem educētiū, aut paſſulis enucleatis in extractione groſſorū
Facilitātia anhelitum. aut humiditates ſuperfluas exiccantium. Medi humorum ex pectore,& pulmone,& dilatatio-
cinarū anhelitum facilitātium ſumma hæc eſt, ne anhelitus eſt ſublime; ſimiliter facit come-
ſquilla aſſata,& adminiſtrata cū melle,aut tro- G ſtio ipſius cū amygdalis, & zuccharo, aut mel-
chiſci ex ea cum rob, aut oxymel ipſius, & ace- le,aut ficub. ſiccis, huius ēt intentionis eſt alha
tū,& loch ipſius,elargant anhelitus vias,& ab- ſce,& ſaror arabicū, & laurus, & grana eius cū
ſtergunt. Et ex reb.mirabilib.ad hoc eſt pulmo melle. Medicinarum autem exiccantium ſuper
vulpis ſiccus,& proprie,dr.ij.cum eo,quod con fluā humiditatem aggregatā in pectore,& pul-
uenit ex potibus. Et ex eis eſt hyſſop⁹, & haſce, mone,quib.vtendum eſt in ſuffumigijs,& inter
& calamenthum,& origanum perſicum,& ani dum potionibus, ſumma hæc eſt. Arſenicū tri-
ſum,& piper. Gale. autem dicit,quod decoctio tū,& diſtēperatum cū vitellis ouorū. Deinde ac
paſſularum enucleatarum,fœnugr.& rutæ cum cipe ferulā, & incide eam per fruſtra rotūda, &
modico caſtoreo commodius frequenter data imbibantur prædicta medicamina, & dimitte
operatur. Itē dixit,quod gutta ammoniaci pro- exiccari. Et fiat ſuffumigatio cum eis,& recipia
pinata cum oxymelite potēter liberat. Et ex eis tur fumus in os per traiectorium, & aſſiduetur
eſt decoctio hyſſopi cū melle,& ficub. Et ex eis per aliquot dies oī die ter, qm̄ ſanat. Et derelin
eſt crocus cum melle:elargat.n.anhelitum,& ſi quatur vehementia exiccationis in pectore, &
militer cyminum miſtum cum aceto. Et ex val pulmone redeundo ad mollificationē proprie,
de expertis difficultati anhelitus eſt laurus, & H ſicut eſt ſyrup. de cheſmes,& decoctio ficuū,&
grana eius, & oleum ipſius ℔m omnem modū ius gallinæ, & ius atriplicum, & maluarum de-
adminiſtrationis eorum ſiue bibitum,ſiue loch coctarum cum gallinis,& quæ hoc curſu proce-
ex eis,& ſiue vnctiones. Et ex reb. expertis eſt dunt,& ad inunctiones pectoris. Deinde redeū
enula, & ſuccus eius. Et ex vnctionib. expertū dum ad adminiſtrationes medicaminum ſum-
eſt oleum laurinum, & oleum de ſpica, & oleū mæ huius, & non negligatur operatio hæc, qm̄
rutaceum,hyſſopi cerotum,& ſimilia. Et ex eis, ſanat. Huius ēt intentionis eſt ſulphur citrinum
quæ emplaſtrātur,ſunt anethum,& chamæme- miſtum cū arſenico, & proprie ſint eorū partes
lum,& ſampſuchus,quę decoquantur,& euapo æquales,& fac formas ſimiles auellanis cū adi-
rētur eis, pectus,& partes vicinæ. Ex medicinis pe renum caprarum, aut vaccæ,& vtere,ſicut di
autem compoſitionis, quæ conferunt ſtricturæ ximus, per traiectorium. Et ex eis eſt myrrha,
anhelitus, & difficultati eius, ſunt mithridatū, coſtus,ariſtolochia,& caſia, & crocus,& arſeni
& theriaca, & athanaſia magna,& parua,medi cum. Fiant ex eis formæ cum adipe caprino, & *
cina de muſcho dulcis,& amara,& diaſulfur,& vtere. Similiter * arſenicum,& ariſtolochia, ſi
diamarte,proprie ſagzenea magna,& parua,& militer cum adipe caprarum. Et huius intentio

nis ex

nis ex eis,quę dãtur per os,eſt ſulphur cum ouis ſorbilibus: aut ſulphur,& * arſenicũ cum ouis, Et cũ melle,aut *arſenicum cũ aqua mellis, aut pilulę ex *arſenico,& gummi pini,& nos plura intẽtionis huius ſcribemus poſtea, ſi Deus voluerit. Cura autem aſthmatis facti a materia catarrhali eſt duæ res. Prima eſt intentio,quã adhibere oportet in prohibitionẽ catarrhi,& hoc quidem dictum eſt in cura eius. Secunda intentio eſt in maturatione,& expulſione eius,quod aggregatũ eſt in pectore,& pulmone:& hoc dictum eſt in præſenti cap. Factum aũt a complexionis malitia ſine materia,curatur cũ eis, quæ diximus. Et ſi quidem fuerit a ſiccitate,& corrugatione pulmonis ad ſeipſum:tũc põt contingere ſm duos modos. Aut.n.eſt ſine febre,& cura eius eſt inunctio pectoris cum enematibus, aut cum emplaſtrationib. vel vnctionib. mollib.& frequẽtatio potus lactis, & proprie caprini, aut aſinini,& comeſtionis eius:& oportet,vt ſit paſtus animalium ex reb. humidis, ſicut proprie herba hordei,lactuca,& malua, & ſimilia. Et frequẽter balneatio in tina cum frictione facta cũ ouis,& mica panis infuſa. Et ſunt cibi eorũ iuſcula ex attriplice,& malua,& portulaca:aut pullis,aut oua ſorbilia: & accipiant ex loch, & alijs medicinis curãtib. ſiccitatẽ pectoris,de quibus loquemur poſt. Si aũt fuerit cum febre,cura eius eſt potus aquæ hordei, & iuleb ſubtile, & aqua melonum Indorum, aut cucurbitæ, aut aqua eorum zucch. aut per ſe,& ſit cibus eorum proprie cucurbitæ, lactucæ,olera, & herbæ humidæ cum oleo amygdalarum dulcium,& detur in potu in matutinis,& ĩ ſero mucilago pſyllij in aqua citruli,& cucurbitę,& melonis Indi. Inungatur aũt pectus eorum cũ cerato Gal. aut cum cera,& oleo violato imbibitis in mucilagine pſyllij,aut in aqua portulacæ, aut lactucæ,& citruli,& ſimiliũ,& vtãtur loch,& ſyrup.& medicinis conuenientib. quæ dicentur poſt. Cũ autem febris declinauerit,intret tinam,& fricetur corpus,ſicut iam diximus. Factum autem a ſupercalefactione pulmonis, & pectoris, curatur, ſicut hic proxime diximus. Gal. ait cum peruẽtum ad acceſſionem fuerit, tunc potius blandiẽdum,quã curãdum. Peruenitur.n.interdum ad præfocationem in exiccatione medicaminum, quare regimina diſtinguenda ſunt. Et primo in regulatione vitæ eorum,vt parcitẽt cibis,& potib. cum gradatione, ſicut natura expoſtulat:& regulentur in alijs generib. rerum,ſicut ſcis. Secũdo,peruenitur ad maturantia,& proprie mediocris abſterſionis,aut debilis,ex his,quæ ſcis; & gradatim ad linimenta, & vaporationes ex his,quę ſcis. Tertio ad frictiones,& ligaturas in extremitatib. cum gradatione. Quarto,ſi ſigna plenitudinis ſanguinis appareãt,phlebotomiẽtur in baſilica, ſi autem ſigna aliorum humorũ appareant,differant a purgatione,& vomitu,& clyſterizatione,quouſque iam vehementia paroxyſmi ceſſauerit, & maturatorum, & faciliũ excreatuum apparuerit abundantia, & anhelitus melioratio, tunc.n.audendum eſt ſuper his, cum cautela. Quinto ſi paroxyſmus vſque ad xl. dies non declinauerit; tunc inter ſpatulas ventoſetur cum ſcarificatione, vſque dum competens ſanguinis euacuatio fiat,deinde adminiſtrentur hieræ, & euacuationes noræ, & clyſteres acuti,cum gradatione, & vomitiua medicina,ſicut in canone diſtinctũ. Sexto,ſi adhuc vlterius paroxyſmus extẽdatur, ſinapiſmus in pectore,aut medicamẽ rubificatiuum apponetur, hæc.n.operatione, & ordine tollitur ægritudo, ſi Deus voluerit. Democritus. Dãda in primis, quæ aptant materiam,& digerunt; & ad terminum facilitatis & maturationis adducunt:qualia ſunt fœnugræcum,vuæ paſſæ, ficus ſiccæ, & pingues,& dactyli pingues,& mel,& ſyrup. ex eis.& ex eis ſunt vnctiones circa pectus, & proprie ex hyſſopi cerato cum calida lana. Cũ autẽ materia, & ſputamina digeſta apparuerint, adminiſtranda deinceps, & maturantia prædicta, & materiã digeſtã educentia, pectus quoq; mundificantia,qualia ſunt vrticę ſemina cũ hydromelite,& origanum, & hyſſopus ſicca,& calamenthum, & iris, & pulegium, hæc.n.pectus mundificãt. Et ſi materiei apparuerit exuberãtia;vomitum prouocabis, & cum iteratione, & proprie cũ elleboro in radice raphani incluſo, & oxymelite. Et ſi adhuc opus maius,per vẽtrẽ materiam educes. Vltimo autem,cum res magis proceſſerit, danda ſunt, quæ exiccant materiã,& pectus elargant,qualia ſunt ſquilla in aceto cocta,pumices,baurach,fæces vini cõbuſtæ, auripigmentum, ſulphur, de ſingulis partes æquales, fiat eorum contritio bona, & miſce cũ melle,& da mane quolibet cochlearium.i.hoc nãque medicamẽ aſthma difficile,& tuſſim curat. Filius Zachariæ Araſi. Imprimis vtendum eſt rebus,quæ materiam maturent in pectore,ſicut eſt proprie decoctio hæc. Rec. ficuum ſiccarum,dr.x. paſſularum enucleatarũ,dr.x. dactylorum pinguium,dr.vij. ſem. apij. fęniculi,capillorum vene. liquiritiæ,hyſſopi, praſſij,fœnugręci,ana dr.v. coquantur in aqua ſufficienti, & da ex eo in omni die circiter lib.s. cum mellis,vnc. j. Et cum maturationis ſignũ apparuerit, da ex decoctione prędicta cum dr.ij. confectionis huius,cuius hęc eſt permiſtio. Rec. ſucci liquiritię, hyſſopi,capillorum veneris,ana dr.x. cordumeni,piperis,amygdalarum amararum, ariſtolochiæ rotundę,ſeminis vrticæ,ireos,baurach,naſturtij,ſeminis raphani,ana dr.v. mellis deſpumati quantum ſufficit, eſt enim medicina bene dicta ad expellẽdum ſuperfluitates ſepultas in pectore; potenter enim repellit eas. Cum autem hoc per octo dies, aut amplius feceris, prouocabis vomitum, & proprie poſt eſum ſinapis,& mellis. Et poſtquã hoc feceris,tertio ventrem ſolues cum pilulis: quarum deſcriptio hęc

Cura aſthmatis ex materia pulmonis ſiccitate contingẽtis.

Cibi.

est. Rec. agaraci, dra. iiij. pulpæ colocynthidos, hyssopi, ana dr. ij. & s. succi liquiritiæ, dra. tres' prassij, ireos, seminis vrticæ, sinapis, ana dr. j. & semis. turbith, hieræ picræ, ana dr. v. dosis earū est a dra. ij. vsque ad iiij. dabis autem ter vsque in hebdomadam: perfecte enim mundificatur pectus, & si post hæc tota non tollatur ægritudo, redi ad administrationem omnium, quæ dicta sunt secundum scriptum ordinem, & hoc facias vsque dum tollatur ægritudo, si Deus voluerit. Isaac Heben Amaran, curauit quendam patientem difficultatem anhelitus, & tussim difficilem secundum hunc modum. Imprimis dedit maturantia, & digerentia materiam, secundo euacuauit cum his pilulis, quas nominauit cochias. Recipe aloes rubei, dr. vj. agarici, dra. iij. mastiches, colocynthidos, sarcocollæ, ana dr. ij. stœchados, hasce, scammoneę, ana dr. j. & semiss. fiant pilulæ sicut cicer cum aqua fœniculi humidi, dosis earum est dr. ij. & sem. de quarto in quartum diem in mane. Deinde habeat cibum, pullos coctos cum maluis, aut atriplice, tertio dedit de electario huiusmodi, quod confert tussi, & constrictionibus anhelitus. Recipe seminis melonis, citrulorum mundatorum, alcheremben, fœniculi, anisi, amygdalarum, pinearum mundatarum, hyssopi, capillorum veneris, ana drachmas decem, croci aureos duos, casiæ; dragaganthi, liquiritiæ, ana dr. ij. opij aureum j. tere, & confice cum lib. j. penidiarum, & dosis eius est aur. j. in mane cum decoctione hyssopi: & in sero ponat ex eo sub lingua circiter dr. j. & transglutiat saliuā eius, & sumat omni mane iusculum ex amylo, & furfure cum penidijs, & amygdalis, & seminibus fœniculi tritis, & in sero comedat maluas vel atriplices, vel bletas cum pullis, vel pullos cum zuccharo, croco, & amygdalis, & passulis, & pauco aceto. Et erat ei de consuetudine si corpus erat plenum abundans, post quartam purgationē, & si tempus fauebat, phlebotomare patientem de basilica, & præcipiebat trahi de sanguine a dr. l. vsque ad drac. octoginta, & secundum istā viam curauit plurimos. Isaac Heben Amaran fecit cuidam patienti asthma, & difficultatem anhelitus, & tussim. Rec. farinæ cicerum, amygdalarum dulcium, semi. melonis, dragaganthi, thuris masculi, botron, ana dr. x. prassij, capillorum vene. hyssopi, calamenthi, ana dr. iiij. hyoscyami albi, liquiritię, semi. papaueris albi, ana dr. x. tere, & confice cum mellis duplo ponderis omnium, & reconde in vase vitreo, dosis eius est, dr. ij. teneat sub lingua, & transglutiat saliuam eius. Zeid. Medicamen conferens tussi, & asthmati, ac strictura anhelitus. Rec. semi. melonis, citruli, cucumeris, cucurbitæ mundatæ, seminis lactucæ, liquiritiæ, amygdalarū dulcium, & amararum, granorū emeluth magnorum, ana dr. x. papaueris albi, drac. xx. styracis, granorum mahalep mūdatorum, seminis maluæ, ana dr. v. croci, opij ana drac. ij. confice cum melle, & zuccharo, & sit dosis eius sicut nux cū aqua tepida, & inungatur pectus cū aliquo eorum, quę conueniunt, & ieiunet omni die super medicamine, circiter hor. vij. Idē. Loch conferens asthmati, & tussi siccis factis a cholera ficca, & facit spuere, & confert apostemati pulmonis, & panniculi, & est expertū. Rec. farinæ fabarum, dr. x. amyli, dr. v. seminis cucumeris, melonis, ana dr. vij. & s. cydoniorum, maluæ, dragaganthi, liquiritiæ alcheboron, ana dr. vij. papaueris albi, dr. xxx. tere, & confice cū rob, dr. c. penidiarum, dra. xxx. & fac formulas similes nucibus, & teneat sub lingua, & transglutiat saliuam eius, deinde bibat sorbitiones furfuris tenues cū pauco oleo amygdalarum dulcium, & penidijs: & in sero comedat spinachia, aut atriplices, aut siclam cum oleo sisamino, aut amygdalarum. Hamech. Syrupus de prassio mirabilis, conferēs cum auxilio Dei asthmati, & difficultati anhelitus, & tussi, & phlegmati aggregato in pectore senum, bonum, & expertum. Rec. passularū pinguium enucleatarum, iuiubarum pinguiū sine ossib. & sebestē, ana dr. c. ficus pingues, xxx. capilli vene. hyssopi, calamenthi, liquiritiæ, ana dr. xx. corticum radicū apij, fœniculi, anisi, ana dr. x. prassij, dr. l. aquæ pluuialis, lib. xv. Bulliant vsque ad lib. iiij. & pone super residuo aquæ lib. vj. & bulliant vsq; ad lib. ij. deinde accipe vtrāq; aquā, & pone super eā mellis boni, & penidiarū, & meibueg, dr. ana cl. & sit dosis eius, vnc. iij. cum aqua calida. Et cib. eorū sorbitiones factę ex furfure, aut tritico cū melle aut penidijs, & oleo amygd. carnes cum tritico, vel bletis cū specieb. humidis, sicut est proprie zingib. anisum, darseni, & similia. Hamech. Syrupus alius de prassio mirabilis, cōferens cū auxilio Dei tussi phlegmaticæ, & asthmati difficili, & aggregationib. phlegmatis in pectore senum. Rec. prassij, dr. xx. liquiritię, hyssopi, calamēthi, capilli veneris, ana dr. x. radicū apij, fœniculi, anisi, ana dra. v. amygdalarum, pinearū mundatarū, & fœnugr. ana dr. ij. & s. passularū enucleatarū, dr. c. iuiubas, & sebestē, ana l. ficus siccas x. mellis, rob, penidiarū, ana li. ij. fiat sicut prius bonū, & expertū. Hamech. Syrup. iuiubinus cōfert asthmati, & ægritudinib. pectoris sāguineis, & cholericis, & asperitati, & siccitati ipsius, & dolori. Accipe pulpę iuiubarū pinguiū, & pulpæ sebestē, ana dr. c. liquiritiæ mūdatę, capillorū veneris, ana dr. xxx. sem. mal. dragagāthi, ana dr. xx. sem. melonis, dr. xx. aquæ pluuialis calidæ li. xv. dimitte die, ac nocte, deinde bulliāt lento igne vsque ad li. v. deinde cola, & pone super residuo iterū aquæ li. viij. & coque vsque ad lib. iij. deinde accipe vtramque coctionem, & pone medium pōdus aquæ ex penidijs, & zuccharo, & fiat syrupus, & dosis eius sit vnc. j. cum aqua calida. Et si adsunt vigiliæ, adiūge seminū papaueris, & corticum eius, & seminū lactu-

Quomodo Isaac asthmaticū curauit.

Syrupus mirabilis.

Alius.

Syrupus iuiubinus.

lactucarum,ana drac.x.vel exprime lac eorũ,et miſce cum ſyrupo,& da.bonum,ſi Deus voluerit.Hamech.Si aſthma ſit ex groſſis humoribꝰ, detur ſyrupus pectus,& pulmonem a groſſis humoribus mundans, & conferens anhelitui.Recip.radicum apij,fœniculi,aniſi, ana aur.vj.radicum liquiritiæ,aureos iiij.amygdalarum dulciũ,& amararum,ana drac.iiij.aniſi, hyſſopi,ſeminum maluæ,ana drac.v.paſſularum enucleatarum,carnium iuiubarum,ana drach.xx. ficus ſiccas.vj.coq; in lib.vij.aquæ vſq; ad tertiã partem,& da bibere cum melle aut penidijs: & da vſq; ad hebdomadam vnam, deinde da cũ eodẽ ſyrupo electarium,quod recipit ireos,hyſſopi,orobi,ariſtol.rotũdæ,calaméthi,haſce,caſię, ana dr.ij.coſti,ſpicæ,ana aur.ſemiſ.praſſij aur.j. & ſemiſ.ficus ſiccas pingues,dactylos pingues, ana drac.v.paſſularum enucleatarum,amygdalarum dulcium, & amararum, pinearum mundatarum,ana drachmas ſex, confice cum melle colato quantum ſufficit,& ſit doſis eius,dra.iiij. Hamech.Si aſthma, & tuſſis fuerit cũ dominio ſanguinis,aut cholerę,phlebotometur baſilica. deinde ſuccus ſcariolæ, aut ſolatri, & fœniculi humidi coctus,& depuratus detur cũ melle vel zuccharo violato,aut ſyrupus violatus cũ aqua cucurbitæ,& ſi indiget mũdificatione, ſoluatur cum aqua fructuum, quæ eſt ſm hunc modum. Recipe carnium iuiubarum,drach.xx.ſucci cucurbitę decoctę in paſta,drachmas quatuor,ſucci ſolatri,& fœniculi humidi, ana vnc.iij.caſiæ fiſtulæ, zucchari violati, tereniabin, ana vnc.j. olei amygdalarum dulcium, & recentium, dra. vj.lactis mulieris iuuenculæ, drac.j. Pectus aũt inungatur cum ceroto ſm hunc modum. Accipe olei violati,dra.iiij.ceræ albæ,vnc.j.cõquaſſentur prius in aqua dulci per vices plures,deinde conquaſſentur cum mucilagine ſemin. cydoniorũ,& mucilagine pſyllij, & mucilagine dragaganthi,& lacte mulieris, conquaſſatione ſuper cõquaſſationem vſque dum impinguetur. Confectio loch conueniens eis.Recip.ſemi.melonis,& citruli, & cucumeris, & cucurbitæ, ana drachmas ij.ſemi.lactucę,& portulacę,ana aur. j.papaueris albi,aur.ij. Terantur omnia contritione vltima:& inuolue ea cum oleo amygdalarum dulcium,& recenti,deinde confice cũ ſyrupo. Cuius hic eſt modus. Recip.aquæ cucurbitę coctæ in paſta lib.j.& ſemiſ. & proijce ſuper ipſam ſeminum cydoniorum aur.ij.pſyllij,dra.ij. dimitte ea p horas duodecim, deinde cõquaſſetur manibus,& coletur. Accipe mucilaginis eorum,vnc.vj.ſyrupi violati,vnc.viij.coquaẽ vſq; dum mediocrẽ habeat ſpiſſitudinẽ: & fiat loch cum alijs,& ſit doſis eius, drac.iij. vel iiij.cũ lacte recenti,ſi non eſt febris: & ſi eſt febris, cum aqua hordei,aut cucurbitæ, aut citrulorum, aut ſeminum portulacæ, & confert etiam febribus exaſperantibus,& ſiti vehementi cum aqua frigidiſſima.Et ſi adſunt vigiliæ,da cum lacte,qđ

Syrupus mũdans ab humoribꝰ groſſis.

Electarium ad idem.

Vnctio adipis.

A mulgeẽ ex papauere albo,& aqua frigida. Dioſcorides dixit. Aquam decoctionis ficuum,hyſſopi ſiccæ,fœnugræci,eſſe mundificatiuum bonum pectoris,& pulmonis,aut aquam decoctionis hyſſopi,paſſularum, & fœnugræci cum melle.Et dixit aquam decoctionis hordei cum vrticis ſimiliter mundificare pulmonem, & pectus a groſſis humoribus: aut ſemen vrticæ cũ aqua hordei,& melle,& eſt fortius.Dixit iterum porrorum elixaturam, aut ſemen eorũ in aqua hordei cum melle valere aſthmati, & mundificare pectus,& ſi fiat vomitus cum ea,& baurach, eſt iuuamenti ſublimis,& dixit,quod ius galli multæ antiquitatis, & proprie cum hyſſopo, & haſce,& cartamo, eſt ad aſthma medicina mirabi
B lis.Et decoctio quandoq; galli,& ireos confert ſimiliter,abſtergit enim, & mundificat abſterſione,ſiue mundificatione forti.Et quandoque additur polypodium cum anetho. Dixit iterũ. Grana lauri cum aqua hyſſopi,paſſulis, & melle eſſe medicamen ſublime,aut cum aqua calamenthi, & haſce, & melle.Hermes tradidit medicinas mirabiles ad aſthma, & tuſſim,& eius deſcriptio eſt.Rec.ſauinæ foliorum ſiccorũ tritorũ ſicut alcohol,vnc.j.inuolue cũ butyro vaccino pluries loto aur.iiij. confice cum melle colato quantum ſufficit,& poſt ſpſum alij addiderunt liquiritiæ,drac.v. pinearum purgatarum, amygdalarum mundatarum,ana drach.iiij.do
C ſis eius eſt ab aur.ij.vſq; ad aur.iij. Paulus.Medicamen ad idem. Recip. ſauinæ aur.ij.mellis, & butyri quantum ſufficit ad aggregandum,et ſit doſis drachmæ iij. cum decoctione paſſularum, & hyſſopi. Rufus inquit. Trado medicamen expertum, & eſt maxime ſecretum, & eſt, vt des pulmonis vulpis ſicci,drach.ij.cum aqua mellis,ſumat cum celeritate,& proprie frequẽs ipſius ſit adminiſtratio. Filius Zachariæ Araſi. Modus decoctionis hyſſopi, & eſt decoctio minor cõferens tuſſi, & aſthmati a caliditate,& aſperitati pectoris. Rec.ficus ſiccas.x. & iuiubas xxx.ſebeſten totidem,paſſularum enucleatarũ, liquiritiæ raſæ,ana drac.x.ſeminum altheæ,cydoniorum,hyſſopi,violarum ſiccarum, ana dr. v. decoquantur cum aquæ lib.iij. vſq; ad lib.j.
D & doſis eius omni die ſit vnc.iij.cum myrobal. violarũ ab aur.iiij. vſq; ad vnc.j. & ſumat poſt illud mane, & ſero ex hoc loch, quod Recipit capilli vene.ſeminum melonum,citrulorũ,ana drac.v.confice cum ſyrupo violato, & ſit doſis eius,drac.iij. & ſi ſufficit,bonum. Et ſi fuerit cũ eo febris, detur ei in potu cum vadit dormitum mucilago pſyllij cũ aqua citruli,aut cucurbitæ, aut cũ aqua,q̃ mulgeẽ ex ſemine portulacę:& teneat in ore ſuo formas ſimiles lupinis, quarum hæc eſt deſcriptio. Recipe ſucci liquiritiæ, dra. x.ſeminũ cucurbitæ, citruli,portulacæ,ana dra. v.cõfice cum mucillagine pſyllij, & albumine oui, & bibat cum aqua permiſtionis iuleb. Si autem nõ fuerit cum eo febris, detur lac recens

ad

ad potandum, & comedendum cum pane, & E
ſorbẽdum ex ea hora poſt horam, vt frangatur
ſitis,& ſit lac,quod mulgetur proprie ex capris,
quarum paſtus ſit herba hordei, & lactucæ, &
ſimilia. Et confert emplaſtrare pectus cum ce-
ra,& oleo violato imbibitis in mucilagine pſyl
lij,aut aqua portulacæ, aut lactucæ, & ſimiliũ.
ſit cibus eorum pedes, & capita hœdorum, aut
pulli cum cucurbitis, aut chiſt cum oleo amyg-
dalino,aut ſorbitiones,& ſauich hordei, aut tri-
tici cum zuccharo, & frangat aquam frigidam
cum iuleb. Si autem ſit in pectore aut pulmone
materia calida aliquid groſſitiei habens,admi-
niſtrẽtur trochiſci cum decoctione hyſſopi prę-
dicta, quorum hæc eſt deſcriptio. Recipe ſucci
liquiritiæ,violarum ſiccarum, ana drac.decem, F
amygdalarum amararum, ſeminũ althæę,dra-
gaganthi,ſemi.fæniculi,ana drach.iij. Confice
cum mucilagine pſyllij, & ſemine lini,& cydo-
niorum,& da cũ ſyrupo violato,feſtinant enim
maturationes,& faciunt ſputum facilem. Si au-
tem mundificatione corporis indigeret, ſoluatur natura de quarto in quartum diem cum hac infuſione. Recip.pulpæ caſiæ fiſtulæ, myrobal. violarum, ſiracoſt, ana vnc.j.trochiſci de viol. drach.iij.diſtemperentur cum decoctione hyſſopi prædicta,& da in mane. Confectio trochiſcorum de violis eſt huiuſmodi. Recip.foliorũ violarum mediocrium in exiccatione, & humectatione.drac.vj. turbith boni arundinei, drac. G
iiij.ſucci liquiritiæ, tereniabin, ana drachm.ij.
ſcammoneæ,drachm.ij. Fac trochiſcos, valent autem ad conſtrictionem anhelitus, & leniunt naturam,& mundificant pectus. Filius Zachariæ. Modus confectionis hyſſopi, & eſt decoctio maior, conferens etiam tuſſi, & aſthmati a materia groſſa multæ humiditatis, mundificat enim pectus, & pulmonem ab ea, & ſaniem ſi fuerit in ipſis. Recipe ficus ſiccas albas,& pingues.x. numero, & dactylorum pinguium tantundem,fœnugræci,radicum apij,fœniculi, ſemi.vtriuſq; ſeminum vrticæ, aniſi, hyſſopi ficcæ,calamenthi,ireos, praſſij,ana drachm. v. liquiritiæ mundæ, drach.x. capillorum veneris, drachm.vij. decoquantur in lib.iiij. aquæ vſq; H
ad tertiam, & ſit doſis eius, vnc.iij.cum melle,
& datur conuenienter. Medicamen de gentiana,quod maturat,& educit a pectore humorem groſſum aut ſanioſum. Recip. capillorum ven. drachmas v. paſſularum enucleatarum, carniũ iuiubarum,ana drach.x. amygdalarum amararum,drac.v.ireos, drach.iij. corticum radicum capparis,orobi, ſeminum apij, & fœniculi, ana dra.ij.gentianæ,ariſtolochiæ rotundæ, ana dra. v.cõfice cum melle deſpumato, & ſit doſis eius a drachm.ij. vſque ad aur.ij. Confectio formarum ſimilium lupinis conferentium dyſpnœæ, quæ tenentur in ore,& conferunt vehementer. Recip.ſucci liquiritiæ,papaueris, zucchari,ana partes æquales,fiant inde prædictę formæ.Cõ-

Solutiua.

ſectio vnguenti, quod maturat, & lenit materias in pectore. Accipe ceræ citrinæ,vnc.j.olei de cheiri,& proprie citrinæ, drach.iiij,adipis anatis, & gallinæ,& mucilaginis fænugræci, & ſeminis lini,ana drach.v.ſtyracis,drac.vj.fiat eorum aggregatio bona,& vngatur pectus ex eis, eſt enim expertum bonum. Confectio pilularũ de agarico ex noſtra inuentione, mundificans pectus,& pulmonem: & conferens aſthmati,& tuſſij antiquæ. Recip. agarici drachm.vj. ireos, praſſij,ana drachm.j. turbith, drach. viij. hierę picræ, drachm. viij. colocynthidos, ſarcocollæ ana drachm.iiij.myrrhæ,drachm.ij. confice cũ rob, & doſis earum ſit drachm.ij. Ceratum ex inuentione noſtra leniens pectus,maturans ma F
terias in pectore,& pulmone. Reci.hyſſopi humidæ,drach.xij.ceræ citrinæ drachm.x. olei de cheiri citrina, drach.xl. medullæ cruris vituli, adipis anatis,& vituli, & gallinæ, ana dra.viij. myrrhæ, bdellij, & mucilaginis fœnugræci,ſemi.lini,ana drach.viij.ſigiæ,terebinthinæ, ana drachm.vj. mucilaginis althææ, drachm.viij. confice ſic. myrrha,& bdellium redigantur in ſubtilem puluerem, & miſceantur cum mucilaginibus vſque dum diſſoluantur in eis,deinde cum cæteris fiat vnguentum,& fiat inunctio ex eo tepido. Ioannes Serapionis. Loch ad aſthma conferens ad cõſtrictionem anhelitus, & ſubtiliat humores groſſos. Recipe ſquillæ aſſatæ,drachm.vj.radicum lilij cœleſtis drachm. iiij.hyſſopi,praſſij,ana drachm.ij.myrrhæ,croci,ana drach.j.tere, & confice cum melle. Loch aliud eiuſdem bonum ad aſthma, & contritionem anhelitus. Recipe ſiſami excorticati, naſturtij,ana drachm.xxx.penidiarum,drach.xx. hyſſopi, drach.vij. confice cum penidijs, & ſit doſis eius,drachm. v. cum decoctione hyſſopi. Confectio vaporis exiccantis humiditatem in pectore, & confert aſthmati, & tuſſi humidæ. Recipe arſenicum, & tere contritione bona, & diſtempera cum vitello oui, & accipe ferulam ſiccam, & diuide eam in rotundula multa, ſicut eſt magnitudo nucis: deinde illinias eam cum medicamine,& dimitte ſiccari,& cum volueris vnge eum cum ſepo renũ caprarum,aut bouũ, & fiat ſuffumigium ex vna poſt vnam per hebdomadam,& recipiat patiens vaporem ore apto. Aliud. Accipe arſenicũ,& ſulphur,& fac formas ſimiles auellanis cum ſepo renum caprarum,& vtere ſimiliter. Aliud conferens tuſſi,& aſthmati plurimæ humiditatis. Recip.ariſtolochiæ rotundæ,myrrhæ,ſtyracis,thuris,ana dra. j.arſenici,drach.v.tere, & confice cum butyro vaccino,& fac formas ſimiles auellanis, & ſuffumigetur vna poſt vnam. Ea autem,quæ bibũtur ſecundum hanc intentionem, aut lambendo ſumuntur, dicta ſunt in canone.

Alij tractat. aſſi.

De tuſſi. Cap. 2.

De cura tuſſis cataralu.

TVſſis quædam eſt humida,quędã ſicca,et quæcunque earum fuerit, aut eſt cauſa in

ſa in membris ipſius ſpiritus, aut ab alijs membris, ſicut tuſſis catarrhalis; & tuſſis, quæ fit cum communitate aliorum membrorum, ſicut ſtomachi heparis, & ſplenis; aut corporis totius, ſicut in febribus. Tuſſis quidem catarrhalis cura ſunt duæ res. Prima eſt ſedatio fluxus catarrhi, & diximus curam eius. Secunda eſt ſecundum duos modos, primus eſt mutatio eius, quod fluxit, ſecũdus eſt eductio, & abſterſio eius, ex eis, quæ dicemus iam. Cura autem tuſſis, quæ fit a communitate, eſt duæ res, prima eſt rectificatio illius membri, ſecunda eſt occurrere impreſſioni illatę in ſpiritualibus membris ex his, quę dicemus. Tuſſis autem humida, cuius cauſa eſt in ſpiritualibus membris, eſt ſecundũ vnum duorum modorum: aut a malitia complexionis ſine materia, & dicta eſt cura eius: aut cum materia calida, & frigida, groſſa, vel ſubtili: & dicta eſt cura eorum in capitulo de aſthmate ſufficiẽter. Sicca autem tuſſis eſt ſecundũ duos modos, aut cum febre, aut ſine febre, & qualiſcunq; ſit, dicta eſt cura eius in capitulo de aſthmate a ſimili cauſa. Mahemet Araſi. Tuſſis catarrhalis a catarrho acuto calido, & ſubtili fin intentionem primam curatur cũ rebus proprie ingroſſantibus, & coadunantibus ipſum, & tardantibus velocitatem ſui fluxus, ſicut proprie ſyrupus de papauere: & fortius eſt eo de iacur, & gargarizet ante ſomnum aquam decoctionis balauſtiæ, & roſarum ſiccarum. Deinde ponat ſub lingua ſua ex his trochiſcis. Recip. amyli, dragaganthi, amygdalarum dulcium excorticatarum, farinæ fabarum, ſeminis papaueris albi, & nigri, & corticum eius, gummi arabici, & boli armeni. Fac ex eis formas ſimiles lupinis cum mucillagine pſyllij, & ſeminis cydonij, & detur eunti dormitum ex de iacur circiter vna drachma, & eſt fortius eis. Et ſi ſignificatur cũ hoc plenitudinẽ eſſe in ſanguine, phlebotomamus cephalicam poſt ſedationem acuitatis, & inflammationis ſuperfluæ. Et mane damus aq̃ hordei, decoctionis iuiubarum, & ſebeſtẽ cum myrobal. viol. & cum ſyrupo de papauere in ſero. Et damus cibos, & ſorbitiones ex farina fabarum, & aqua hordei cũ eo, quod mulgetur ex ſemine papaueris albi, aut ex ſemine, & cortice, ſi enim vigiliæ adſunt, cum oleo amygdalino dulci, & penidiarum. Et damus etiã atriplicem, & maluas, & ex lactucis cũ amygdalis: & ſorbitiones ex tritico donec diſſoluatur, aut ex fauic. Si autem indigent ventris ſolutione, & tuſſis fuerit ſicca, & aſperitas in pectore, tunc accipe iuiubas, & ſebeſten, ana xx. numero, paſſularum enucleatarum drac. x. violarum, liquiritiæ, ana drach. v. ficuum ſiccarum numero x. decoq; in libris tribus aquæ vſq; ad j. & diſſolue in ea caſiæ fiſtulæ, tereniabin, ana vnc. j. Et ſi patiatur calorem, cum hoc, da myrobal. de viol. aut aquam hordei. Si autem iã ſcreare cœperit, occurrit nobis iã intentio ſecũda, & cum volumus, vt ventris ſolutione pectus mundificetur, dabimus tunc myroba. violarum cum decoctione hyſſopi minore, q̃ diximus in cura aſthmatis calidi, & ſimilia pectus mundificantia. Si autem fuerit tuſſis a catarrho frigido, & groſſo, tunc præcipimus, vt lambat omni ſero ex myrrha circiter drachm. j. cum melle, & gargarizet ante ſomnum proprie, myrrham, & crocum cũ aqua mellis, aut rob, aut cum iacur, ſi neceſſitas expetit. Et ſi neceſſaria eſt ventris ſolutio, fiat illud cum pilulis cochijs, aut cum hiera diacolo cynthidos: & ſi poſt illud fortiore indiget medicamine, da ex his pilulis. Recip. ſtyracis liquidæ, myrrhæ, thuris maſculi, & opij, croci, ſucci liquiritiæ, ana. Fiant pilulæ ſicut cicer. doſis a drachm. iij. vſque ad iiij. & ſumat ex eis nocte. Cum autem, quod aggregatum eſt in pectore, iam maturatur, & expuitur, da decoctionẽ hyſſopi maiorem, & alia, quę dicemus in tuſſi a materia groſſa, & humida. Si autem catarrhus cũ his non ſiſtitur, & tuſſis ſuperfluit; oportet vt demus aliqua ex ſtupefacientibus, & catarrhi vehementiam ſedantibus, ex his, quę dicemus. Si autem hæc non ſufficiunt, tunc oportet, vt radat̃ caput, & fricetur in loco zuhendeg, in balneo cum panno multæ aſperitatis, donec locus rubeat, & ſi non ſufficit, liniatur in eodem loco cum emplaſtro ex ſinapi contrita, & decoctione ficuum, & dimittatur, donec veſicetur locus: deinde aperiantur veſicæ: & non conſolidentur tempore extenſo. Et ſi adhuc non contulerit, cauterizetur ſuper zuhendeg: & teneatur cauterium longo tempore apertum. Hæc autem tuſſis curanda eſt exquiſite, cũ multa ſolicitudine, perducit enim ad phthiſim plerumque.

Pil. ſub lingua ad tuſſim catar.

Optima deſcriptio paſtoralis.

Pilula de ſtyrace.

Medicina frigida ad tuſſim catarrhalem. Cap. 3.

MAhemet Araſi. Confectio ſyrupi de papauere mirabilis ad tuſſim ex catarrho calido, & phthiſim. Recip. papaueris albi, & nigri, ana drachm. c. ſemi. lactucæ, drachm. cc. ſemi. hyoſcyami albi, drachm. xxx. coquantur in aquæ lib. vij. vſque ad lib. ij. deinde cola, & proijce ſup ipſum mucilaginis pſyllij li. ſemiſ. rob lib. j. coquantur donec inſpiſſentur, & adminiſtrentur. Idem. Confectio trochiſcorum de papauere conferens vt ſupra. Recip. papaueris albi drach. xxx. ſem. cucurbitæ, citruli, hyoſcyami albi, ana drachm. xx. amyli, dragacanthi, gummi arabici, ana drachm. xv. confice cũ mucilagine pſyllij, doſis drachm. iij. cum ſyrupo de papauere, aut cum aqua hordei: ſunt enim boni ad tuſſim calidã catarrhalẽ, cũ qua eſt ſputum ſubtile citrinum, bonum, & expertum. Idem, confectio pilularum de papauere ad tuſſim ſiccam, quę infeſtat in nocte, & ad catarrhũ calidũ. Recc. opij, amyli, gummi arabici, ſucci liquiritiæ, ana partem j. opij, papaueris partes ij. fiant pilulæ ſicut cicer. & da ex eis a iij. vſque ad iiij. in ſero, conueniunt etiam pueris, qui vomunt

Syrupus de papa.

Trochiſci de papa.

Pilula de papa.

munt, & non possunt dormire propter tussim. E De iacur, & de diacodion dictum est in Grabadin nostro. Diapapauer ex inuentione nostra conferens cum auxilio Dei tussi catarrhali nouæ, & multi temporis: & maturat ægritudines pectoris: & est mirabilis. Rec. papaueris drac. xxx. liquiritiæ, dragaganthi, penidiarum, ana drachm. xxx. gummi arabici, succi liquiritię farinæ fabarum, fœniculi, anisi, seminis lactucæ, amyli, semi. portulacæ, maluæ, ana drachmas decem, seminum cucumeris, melonis, cucurbitæ, ana drachm. v. confice cum melle colato, aut cum penidijs, & melle, ana quantũ sufficit, dosis est aur. ij. Syrupus de papauere ex inuentione nostra confert catarrho, & tussi ab eo: & proprie cum caliditate, & asperitate, expertum. F Recipe papaueris albi, drachm. xxx. papaueris nigri, drachmas decem, semi. maluæ, gummi arabici, dragaganthi, seminum citruli, & cydoniorum, ana drachm. v. liquiritiæ, drachm. xv. psyllij, drachm. vj. omnia præter psyllium contunde: & pone super ea aquæ libras vj. & dimitte die ac nocte: & fac bullire vsque dum redeat ad li. iij. deinde cola, & pone in eo meiebucthegi lib. j. penidiarum lib. semis. coque lento igne vsque ad mellis spissitudinem. da. bonum, si Deus voluerit. Diapapauer similiter ex inuentione nostra conferens cum auxilio Dei, tussi catarrhali nouę, & multi temporis: maturat ægritudines pectoris, & est mirabile. Recip. papaueris, drach. xxx. gummi arabici, succi liquiritiæ, G dragacanthi, penidij, ana drach. xxx. semi. fœniculi, anisi, seminis lactucæ, maluæ, ana drach. decem, semi. cucumeris, melonum, cucurbitæ, ana drac. v. confice cum melle colato, aut cum penidijs, & melle, quod sufficit, dosis, aur. ij. Hamech filius Zachariæ. Syrupus de papauere cõfert tussi, & catarrho. Rec. papaueris albi cum corticibus suis, drach. xxx. papaueris nigri, dragaganthi, gummi arabici, ana drach. x. liquiritiæ, semi. maluæ, ana drachm. xv. sebesten. xxx. contunde omnia, & fac coqui cum aquæ lib. v. vsq; ad lib. duas. deinde cum meibuteg, & zucchari, ana vnc. viij. fiat syrupus, bonus, si Deus voluerit. Idem diapapauer, cuius iuuamentum est sublime ad tussim catarrhalem cum ca- H liditate, & asperitate, & siti, & ad raucedinem vocis, & ad pleuresim. Recipe papaueris albi, penidiarum, ana drachm. xxv. succi liquiritiæ, gummi arabici, dragacanthi, ana drachmas viginti, amygdalarum dulcium, drach. viij. amyli, seminis cydoniorum, seminis portulacæ, ana drach. v. sem. cucumeris, citruli, melonis, & cucurbitæ, lactucæ, & maluæ ana drach. iij. tempera cum syrupo violato, dosis eius ab aur. ij. vsq; ad vnc. semissem, cum aqua hordei decoctionis iuiubarum, & sebesten, & si habet vigilias, cum eo, quod mulgetur ex papaueris semine cum cortice suo.

Biapapauer in uentio nepro prias.

Aliud syrupus de papa. ex inuentione propria.

Confectio mirabilis facta.

Alius syrupus de papa.

Aliud diapapauer.

Medicinæ ad tussim catarrhalem frigidam.

Cap. 4.

HAmech Arasi. Confectio pilularum de styrace ad tussim catarrhalem absque caliditate, quæ inquietat in nocte, & inducit vigilias. Recipe styracis liquidæ albæ, olibani, myrrhæ, succi liquiritiæ, opij, ana partes æquales. fiant pilulę sicut cicer. dosis earum est ij. aut iij. Sabor, Girges. Confectio pilularum quarum iuuamentum est vltimum ad tussim catarrhalẽ & phthisim. Recip. styracis, myrrhæ, croci, opij, olibani, castorei, ireos, pinearum purgatarum, ana confice cum galbano, & styrace dissolutis cũ pauco melle, & da bis, vel ter in hebdomada. da ij. vel quatuor. Gale. Cõfectio trochiscorum ad tussim catarrhalem, qui tenentur sub lingua: & sistunt catarrhum, & sedant tussim, & conferunt phthisi. Recip. medicaminis trochiscati, quod habuimus ab Andromacho, pinearũ purgatarũ, amygdalarũ dulcium, ana aure. v. amyli, gummi arabici, dragaganthi, papaueris albi, ana aureos duos, fac formas similes lupinis, & da in sero tenendas sub lingua: Alexãder dixit canonem, quem præterire non iubeo. Et enim ante curabis catarrhum, quam ægritunes cattarrhales: nisi in duobus casibus, scilicet cũ timueris, ne præfocetur; & succurres tunc cũ vomitu: & cum timueris aduentũ apostematis in parte nobili: prẹuenies autem phlebotomia. Et dico, quod narcotica postquam ex catarrho in pectore, & pulmone plenitudo acciderit, dare suspectum est, dabis igitur ante plenitudinẽ, post vero plenitudinem euacuabis prius, deinde securius dabis, si ista dari oporter. Alexãder. Cõfectio pilularũ ad tussim catarrhalem, & est ex medicinis benedictis, & est ex secretis, & cõfert ad omnes ægritudines catarrhales, & vocãtur pilulæ alchabei, & dictæ sunt in capitulo de catarrho. Idem. Confectio alia pilularũ experta ad tussim, & ad alias ęgritudines catarrhales. Recipe styracis, myrrhę, opij, ana, fac pilulas cũ melle despumato. Aliæ, secundũ eundẽ modũ, myrrhæ, opij, galbani, an. fac, vt prius. Isaac. Heben Amaran. Pilulæ sedantes tussim antiquã, et nouam. Recip. styracis, castorei, opij, granorum pini, ana partem. j. croci partis j. tertiam. Confice cum rob. Ioãnes filius Serapionis. Cũ tussis sicca, & aspera cum caliditate fuerit, & rubore, & apparuerit sanguinis plenitudo, sicut diximus in asthmate simili causa facto, facies scilicet vt phleborotomes, administrando deinceps aquã hordei cũ sebesten, cũ syrupo violato, aut myrobalanis, de violis, & inungimus pectus cerato Galeni, imbibito in mucilagine psyllij aut ex cera, aut oleo violato similiter imbibitis. Et si est necesse materiã sepultã in pectore educere, dabis myrobal. prædictũ cũ decoctione hyssopi frigida: & dabis species loch ex mucilaginibus psyllij, & cydoniorum cũ gummis, & granis, & medullis ex his, q̃ dicemus. Cibabis autem

Pilula de styra.

Alia pilula de styra.

Trochiscꝰ ad tussim catarrha.

Canon bonus retandus.

Alia pilula de styra.

Alia pilula de styra.

tem eos forbitionibus,& proprie cũ farina faba rum,& penidijs, & oleo amygdalino dulci,aut hordeo confracto. Et quandoq; miſcemus propter vigilias illud, quod mulgetur à ſemine papaueris albi,& aqua hordei: damus etiam forbitiones,& ex tritico cõfracto cũ zuccharo: nec non,& iuſcula ex atriplice, & maluis : & quandoque miſcemus pullos,& pedes hœdorum, & capita,& aues minutas teneras, cum eis, aut vitellos ouorum diei ſui:& cucurbita eſt bonus cibus eis,& medullæ frigidæ, ſicut citrulus,& cucumer, & ſimiliter bleta, & portulaca cũ amygdalis. Bibant aũt aquam hordei,aut aquam frigidam,& iuleb, cum maturationis ſigna apparuerint,& ſputũ iam incipit impinguari,dando ea,q̃ facilitant ipſum ad excreandum, ſicut decoctio hyſſopi frigida proprie,& electuaria, q̃ lambuntur, & ſimilia. Confectio loch, quæ ſumitur in hora hac. Reci.paſſularum enucleatarum,pinearum,fiſticorũ, amygdalarũ dulciũ, ſeminum citruli, melonis,& cucurbitę,dragagãthi,gummi arabici,papaueris albi, ſucci liquiritiæ,portulacæ,zucchari tabarzet, & penidiarũ, ana fac formas ſimiles lupinis: & teneat ſub lingua vnã ex eis,pectus autem ex maturatiuis inũgatur. Si autem corpus mũdificatione indiget, fiat iſtud cũ trochiſcis de violis, drachmis quatuor,pulpæ caſiæ fiſtulę,vnc.j.zucchari violati, & tereniabin,ana aur.v. diſſolutis cũ decoctione hyſſopi frigida. Ioãnes Serapionis. Loch cõferens tuſſi factæ ex caliditate, & ſiccitate, & aſperitate multa: & eſt medicamẽ bonum. Reci. amygdalarum dulcium excorticatarum, drac.ij.ſeminum maluæ, althææ, ana drachmas decem,ſeminum citrulorũ mundatorũ drachmas decem,gummi arabici,dragaganthi,amyli,granorum cydoniorũ excorticatorum,ſucci liquiritiæ,granorum dulcium pini, ana drach.viij.penidiarum ſahari,vnc.j.terãtur omnia contritione bona:& miſceantur cũ ſyrupo, cuius hæc eſt permiſtio. Accipe paſſularũ dulciũ, radicũ liquritiæ,ſebeſten,iuiubarum, ana partes æquales. Decoq; in aqua donec inſpiſſentur, deinde cola,& proijce in eam rob,quantum ſufficit,deinde coagulentur cum ea medicinæ: & da cũ forbitionibus ex aqua furfuris, & hordei cũ farina fabarum,cũ penidijs, & oleo amygdalino dulci,& bibat ſuper ipſum aquã hordei.Idẽ. aliud valens ſimiliter. Reci.pſyllij,granorũ cydoniorum,ana drachmas v. ſemin.papa. albi, drach. decem, ſebeſten.l. iuiubas.xxx.radicis liquiritiæ,drachm.viij. cheſmes, drachm.xv.caſiæ fiſtulæ mundatæ,vnc.j.decoque in aquæ lib.viij. donec impinguentur, deinde cola, proijce ſuper ea rob li.ij.zucchari,ſalis iameni,ſyrupi violati,penidiarum, ana vnc.vj. farinæ fabarum, drachmas tres,dragagan.gummi arab.ana aur. iiij.coquantur vſque dum tranſeat in eſſentiam mellis,deinde Recipe ſeminum cucurbitæ,melonis, cucume. citruli,ana aur. duos, papaueris albi,aur.iij.aniſi,fœniculi,ana aur.ij.confice,& conſerua in vaſe vitreo, doſis eius eſt ab aur.ij. vſq; ad iij.teneat parũ ſub lingua: deinde bibat aquã hordei, eſt enim medicamẽ benedictum. Cõfectio formarum ſimilium lupinis,conferentiũ tuſſi,& aſperitati,& eſt ex inuẽtione noſtra. Recipe dragaganthi,gummi arabici,ſemi.maluæ,ſeminũ cucum. & citrulorum, amygdalarũ dulcium,farinę fabarum,ana drac.iij.ſemiſ.portulacæ,amyli,ana drac.ij. fac formas cum mucilagine pſyllij. Et ſi vigilias patitur, adde ſeminũ lactucæ,papaueris, ana drach.iij. Filius Zachariæ Araſi. Confectio pilularũ cõferentium tuſſi calidæ,& ſiccæ,& auferunt eam. Reci.ſucci liquiritiæ, amyli, dragaganthi, gummi arabici. amygdalarum excorticatarum,ana drac.j.zucchari tabarzet, drach. iij. confice cum mucilagine ſeminũ cydoniorum : & fiant inde prædictæ formæ,& teneat in ore die ac nocte, Idẽ. Pilulæ bechicæ, quæ conferunt ſimiliter. Recipe ſucci liquiritiæ, zucchari tabarzet, ana aur.vj. amyli,dragaganthi,amygdalarum dulciũ, ana drach.iiij.confice cũ mucillagine pſyllij, vel cydoniorum. Idem. Confectio trochiſcorum feſtinantiũ maturationem in tuſſi calida,& pleureſi facilitantiũ ſputum. Recip.ſucci liquiritiæ,violarum, ana drach. quinque,amyli,dragagãthi, ſeminum althææ,fœniculi, ana drac.j.& ſemiſ. confice cum mucilagine pſyllij, & ſemine lini, & ſemine cydoniorum,da cũ aqua hordei,& ſyrupo violato. Idem. Confectio alia trochiſcorũ ad tuſſim ſiccam cũ caliditate vehementi,& ſiti. Rec.ſucci liquiritiæ,violarũ,ana aur.iij. ſem. citrulorum, cucurbitæ,tereniabin,ana aur.j. & ſemiſ.fac trochiſcos cũ mucilagine pſyllij, & ſeminum cydoniorũ. doſis aur.ij. cum aqua hordei,& ſyrupo viola. Filius Zachariæ. Loch conferens tuſſi calidæ,& maturãs eam, & facilitans in ea ſputum. Recip.iuiubas.xx. ſebeſten.xl. ficus.vj.liquiritiæ mundæ, paſſularum enucleatarum,ana drachmas decem,capillorum vene. drachm.v. aquæ lib.v. bulliant vſque ad lib.j. deinde Rec.penidiarũ,& rob.an.drac.v. coquãtur cũ facilitate, vſque dũ ſint ſicut mel currẽs, deinde accipe ſem. lactucæ, cucumeris, cucurbitæ, portulacæ, fabarũ excorticatarum, ana drachm.iij.gummi arabici, dragaganthi,amyli,papaueris albi,amygdalarum dulcium, ana aur.j. confice cum prædictis, doſis drachm.v. Idem. Confectio ſimilis lupinis conferens tuſſi calidæ,& abſciſſioni vocis, & ſedat ſitim. Reci. ſemi.cucume.mundat.drach.vj.ſucci liquiritię, drach.vj.ſem.portulacæ, aur.j.aggrega ea poſt bonam contritionem cum albumine oui. fiant inde prædictæ formæ, & teneat quotidie ſub lingua. Sabor. Confectio pilularum conferentium tuſſi. Rec.dragaganthi,gummi arabici, ſeminũ cucume.papaueris albi,portulacę,amyli, croci,zucchari,vel penidij,ana cõfice cum rob: & teneat quotidie ſub lingua, eſt enim expertum:

Pil. ſub lingua. *Solutiuum.* *Loc ad tuſſim cali. & ſiccam.* *Aliud loch ad idem.* *Pil. ſub lingua ad idẽ.* *Alia pilula ſub lingua ad idem.* *Pilu. bechica ad idem.* *Trochiſci optimi ad tuſſim calidã, & pleureſim.* *Alij trochi. ad tuſſim cali. & ſiccam vehemen.* *Loch ad tuſſim cal.* *Pilula ſub lingua ad idem.* *Pilula ſub lingua alia.*

tũm,si Deus voluerit. Sabor rex. Medicamen mirabile conferens tussi calidæ antiquæ,& ęgritudinibus pectoris à caliditate,& siccitate,ex p-

Electarium ad tussim cali.

tum. Rec. mucilaginis psyllij extractæ fm scientiam lib.iij.rob, penidiarum, zucchari,sal * gẽmæ,ana lib.j.& semis. coque lento igne vsq; ad mellis spissitudinem, auferendo continue spumam eius, deinde recipe seminum cucumeris, melonum, citrulorum, cucurbitarũ mũdatarũ, ana aur. x. amyli, amygdalarum dulciũ,granorum pineæ maioris, ana drach. xv. gummi arabici,dragaganthi albi,seminis lini assi,ana dra. viij.semi. cydoniorum mundatorum, drach.j. croci drachm.j. anisi drach.vij.opij,aur.j.seminis lactucæ,drach.x.tere, & pulueriza, & pone super medicamine. Et si nõ potest dormire, adde cum prædictis,seminis papaueris, drach.xx. hyoscyami, drach.xv. reconde in vase vitreo, dosis eius est,drac.iij. vel iiij.teneat sub lingua, & glutiat saliuam eius: est enim medicamẽ benedictũ. Syrupus de hyssopo ex inuentione nostra conferens cũ auxilio Dei tussi calidæ difficili,& confert phthisi,& dolori laterum. Recip. liquiritiæ,radicũ fœniculi, vel seminũ eius,ana drach.x.hyssopi,capillorum veneris, ana drac. v.ficus pingues. vij. pruna.x. iuiubas.xx.passularum enucleatarum,drach.xxx.sebesten.c.decoque cum aquæ lib.v. vsq; ad lib.ij. da tepide, vnc.j.cum drach.vj.zucchari rosati,vel violati. Et si vis,accipe huius aquæ lib.ij.& pone super eam penidiarũ sahari, zucchari, methulheg,syrupi violati,ana lib.semis. dragaganthi, vncias quatuor,& est valde bonũ tussi siccæ,vel phthisi,& siccitati pectoris,& asperitati,da cum aqua cucurbitæ assæ,vel citruli. Aliud valens similiter. Accipe prædictæ decoctionis lib.ij. & pone super ea penidiarum lib.j.olei amygdalarũ dulcium,vnc.iij. granorum alben excorticatorum lib.semis.fac decoqui:& accipe violarum siccarum tritarum, & cribellatarum, dragaganthi, ana vnc.j.gũmi arabici, vnc.semis. pone in vase vitreo,dosis eius est sicut galla,bonum,& expertum. Syrupus alius de hyssopo ad tussim, & asthma ex asperitate pectoris. Recipe hyssopi, capilli veneris,ana drach.xvj.violarum, papaueris albi, hordei mundi,seminis maluæ, ana drac.x.seminum cydoniorum, lactucarum, cucume.ana drach.v.passularum enucleatarum, dra.x.ficus x.iuiubas,sebesten,ana xl.cum zucchari lib.ij.fiat syrupus. Syrupus alius de hyssopo ad tussim, & asthma ex asperitate cum caliditate. Recip.liquiri.drach.xx.semi.maluæ,cucumeris,hordei mundi, draga. seminis citrulorum,ana drach.iij.maratri,apij, capillorum venẽ.hyssopi,ana vncias decem,seminis cydoniorum maluæ,anisi,ana drac.v.iuiubas,sebesten, ana xl. ficus pingues albas, decem,passularum enucleatarum,drac.decem, zucchari lib.ij.fiat syrupus. Dioscorid. dixit, quod fructus algipur antiquus assus igni, deinde comestus in fero cũ melle confert tussi difficili, & laboriosæ. Et dixerunt quidam ex posterioribus,quod si infigãtur in eo tria grana thuris, ita quod sepeliantur in ipso, & deinde assetur, & comedatur in fero cum melle,confert mirabiliter, seruetur tamen illo fero sine cœna, & est expertum.

Syrupus de hyssopo.

Alius syrupus de hyssopo.

Alius syrupus de hyssopo.

Electar. ad eadem.

De tussi humida. Cap. 5.

Cura tussis calida materialis.

ALia autem tussis humida ponitur complexionalis:alia materialis. Materialis quidem est secũdum alterum duorum modorum, aut cum caliditate, aut cũ frigiditate. Et huius quidem cum caliditate, cura est tres res. Prima est adæquatio causæ eius. Secunda est subtractio ipsius cum subtractione communi. Tertia est eductio ipsius eductione propria. Primã igitur rem complent commensurare regimini eius sex res, quemadmodum in capitulo de asthmate dictum est, & post illud administrare ex medicaminibus, quæ ipsius materiam digerunt, sicut est decoctio capillorum veneris proprie, & syrupus ex eis, syrupus ex iuiubis, & decoctio sebesten in aqua hordei, & decoctio hyssopi facta de papauere albo,& fabis ex corticatis, & hordeo cum zuccharo rosato, aut violato, & similia. Secundam vero rem complent euacuationes factæ cum iteratione, & factæ de quarto in quartum diem ex casia fistula, & tereniabin,& myrobalanis, & violis cum decoctione hyssopi facta. Et quandoque addimus ei, quod est sicut trochisci de violis, & similia. Et damus inter solutiuum, & solutiuum ex moderate vomere facientibus, sicut est raphanus assus cũ oxymelite, aut syrupo acetoso de radicibus, aut radices assas, & oxymel, & similia. Et si corpus est plenum, & facies pulchra cum abundantia sanguinis, phlebotomamus ex basilica: & quandoque cum phlebotomia remouente materiam. Tertiam rem complent administrationes medicaminum plenitudinẽ pectoris, & pulmonis per screatum educentium, sicut loch de pino, & proprie loch de fabis, & loch de hyssopo, & syrupus de hyssopo,& confectio de orobo,& similia. Humidæ vero,& frigidæ tussis cura est quinque res. Et prima quidem est digestio, & maturatio causæ eius. Secũda est subtractio eius subtractione communi. Tertia est eductio eius eductione ppria. Quarta exiccatio residui supflui humidi eius. Quinta corrigit accidentia. Prima quidem res perficitur cum administratione medicaminũ, sicut in capitulo de asthmate diximus. Secundam rem complẽt euacuationes factæ cum eo, quod est sicut pilulæ cochiæ, & hiera diacolocynthidos,& pilulæ de agarico,quas diximus in capitulo de asthmate,& proprie cũ iteratione,& iteratione, & cum interpollatione administrationis rei vomitiuæ:& si oportet,vt deueniatur ad administrationem solutiuorum etiam, sicut in capitulo de asthmate diximus. Tertiam rem complent administrationes medicinarũ materiam

Cura frigida & humida.

riam educẽtium a pectore, quas in capitulo de asthmate diximus, & deinceps ostendemus: Quartã rem cõplent administrationes medicaminum materiã dissoluentium,& resoluẽtium, & cõsumentium: & huiusmodi quidẽ medicamina cõsueuerunt medici exiccatiua vocare, q̃ administrãda sunt postq̃ administrationes mũdificantium cõmunium,& propriorum cum iterationibus p̃cesserunt conuenientibus, vt exiccetur residuũ rei. Administrare aũt ea in principio est præfocare,& ponere ęgrum ad mortem. Administratio aũt huiusmodi est ſm duos modos,ſ. aut lãbendo seu bibendo, aut vaporãdo: & nos plenã faciemus narrationem ex his: Et huius quidẽ summæ est lãbere ex myrrha,dr.j. cũ melle:facilitat enim anhelitũ,& cõsumit humiditatem. Huius ẽt intẽtionis est styrax, & opopanax,& proprie cũ ouis, aut melle,aut serapino,factis ex eis pilulis cũ aqua rutæ:aut glutẽ albotin cũ melle, aut alchitrã cũ melle, aut sulphur cum ouis sorbilibus,aut arsenicũ similiter cũ ouis,aut cũ grano pini, & similia. Ex euaporationibus aũt ad tussim antiquã est arsenicũ citrinum cũ aristolochia rotũda partibus æqualibus,cõfice cum butyro vaccino:& fac formas similes auellanis: & fiat suffumigiũ per embotũ in ieiuno,dicitur enim, quod statim liberat. Vapor alius. Rec.arsenici citrini, stercoris leporis,& farinæ hordei, corticũ fistici, ana,fac formas cũ vitello oui,suffumigetur cũ eis tribus vicibus. Alius. Recip.aristolochiæ rotundæ,styracis,galbani,ana,arsenici ad pondus omniũ:aggrega cũ butyro vaccino,& vtere. Alius. Recipe styracis,myrrhæ,thuris, aristolochiæ ana,arsenici ad pondus omniũ, aggrega cũ butyro vaccino, fiat suffumigatio omni die bis, vel ter, & bibat super ipsam aquã cum butyro ouino. Plura huius intentionis scripta sunt in capitulo de asthmate, canone vltimo. Quintam rem complent administrationes medicaminum cõfortãtium pectus,& pulmonẽ,aut elargantiũ,& si vigiliæ adsint,cũ sedatione tussis, somnum inducentium. Sũma aũt sedantium tussim cum confortatione pectoris, & pulmonis est hæc. Rob, aut syrupus factus ex succo granorum myrti cõpletorũ est ad illud mirabilis, & hoc in tussi calida. Sed in frigida quidem cũ myrrha, & croco modico, pulmonis aũt vulpis sicci iuuamen est sublime in calida,& frigida, in calida quidẽ aurei vnius ex eo cum syrupo myrtino, in frigida vero,cum melle,& aqua calida.Huius aũt intentionis est crocus cum syrupo myrtino,aut cũ syrupo de hyssopo, & similiter sandaracha cũ melle,& nux cypressi cum vino, & melle: & grana pini sunt ex rebus magnis in hac parte. Ex medicinis magnis aũt,q̃ sedant tussim,& pectus cõfortant,sunt theriaca,& mithridatum,& diamuschus dulcis,& amarus, & athanasia magna,& parua, & diamarthe est cõfectio mirabilis Rabi regis,quã scribemus:& similia. Sũma autem medicinarũ pectus elargantium scripta est in capitulo de asthmate. Summa aũt medicinarum tussim sedantium, & corrigentium superfluitates vigiliarũ dicetur,q̃ de medicinis stupefacientibus sermonem faciemus, si Deus voluerit. Afferantur ad hunc locũ plura,q̃ scripta sunt in capitulo de asthmate humido, siue calido,siue frigido, & proprie medicina q̃ scripsit Filius Zachariæ. Filius Humain. Modus decoctionis de capillis veneris cõferens tussi humidæ cũ calore. Recip.capillorũ ven. non vltime recentiũ,vnciã vnam, hyssopi siccæ,fabarũ excorticatarum,seminis fœnicu.anisi, seminũ lactucarum,portulacæ,papaueris albi,amygdalarum dulciũ, & amararũ,hordei excorticati,ana drach.v.seminis melonis,cucurbitæ,granorum myrti,ana drac.iij.gummi arabici assi,drach.ij. passularũ enucleatarum,drac.xv.dactylos pingues.v.ficus siccas. v. iuiubas. xxx. decoquantur in aquæ lib.iiij. vsq; ad lib.j. & semis. & da omni mane,dra.iij.cũ zuccharo rosato,aut violato. Et si volueris,accipe ex hac decoctione,li. ij.& cũ meibueg,& zucchari,vn. x.fiat syrupus, dosis eius est,vn.j. Filius Amaran. Syrupus de hyssopo conferens tussi humidæ cũ frigiditate. Rec.hyssopi siccæ,drac.v. capillorũ veneris,liquiritiæ,ana drach.vj.corticum radicum apij, fœniculi,& seminis anisi,ana drach.v.foliorum prassij,dra.iij.passularum enucleatarũ,vnc.j.iuiubas.xx.ireos,fœnugræci,ana drac.ij.& semis. seminis maluæ, & bismaluæ,ana drach.ij.ficus pingues.vj.numero, dactylos.v.foliorum calamenthi,aur.j. decoquant in aquæ lib.v.vsq; ad lib.j.& semis.cũ melle, & meibueg, ana lib.semis.fiat syrupus,dosis,vnc.j.Idem.loch cõferẽs tussi,& ægritudinibus pectoris,& pulmonis, & est expertũ. Rec.farinæ fabarum,liquiritię mũdatæ,thuris masculi, gummi albotin,amygdalarum dulcium,& amararum,ana drac.x.seminis fœniculi, anisi, croci,succi liquiritiæ,dragaganthi albi, seminis cydoniorum mundatorũ, papaueris albi, ana drac.vij.calamẽthi,prassij, ana drac.x.opij,drach.iij.tere,& cerne,& adde eis penidiarũ,drac.xxx. deinde cõfice cũ melle colato,drach.cl.& contunde in mortario, & fit dosis,drac.ij.in mane cũ decoctione hyssopi,& in sero teneat ex eo sub lingua. Democritus. Modus cõfectionis ad tussim humidã cum frigiditate. Accipe calamenthi fluuialis, drach.v. granorũ pini,drac.vj. seminis vrticæ,ireos, ana aur.j.piperis nigri, seminis lini, ana aur.ij.cõfice cum melle chesmes, & fit dosis ab aur.j.vsq; ad ij. cũ decoctione hyssopi. Idẽ, loch bonum, & expertum cõferens ad idem. Rec.mellis boni,vnc.iiij. vitellorum ouorum recentiũ, & butyri,ana drac.iij. Mel,& butyrum decoquantur vsque dum habeant modicum spissitudinis,deinde dimittantur modicũ infrigidari, & misce cum eis vitellos ouorum cõmistione bona, deinde misce piperis nigri pulverizati,drac.xij.&

Trochisci de arsen. Alij troc. de ars. Alij troc. Alij troc. de arsin.

Sedantia tussim.

Decoctio de capillis.

Loch ad tussim, & ad ægritudines pectoris, & pulmonis.

Confectio ad tussim humidam.

Aliud ech ad idem.

fumatur ex eo lambẽdo mane, & ſero, eſt enim expertum. Paulus. Pilulæ, quæ tenẽtur in ore cõferunt ad tuſſim frigidam, & ſiccam, & ſunt expertæ. Reci. myrrhæ, croci, granorum pini, granorum coti excorticatorũ, fęniculi, aniſi, amygdalarum dulcium, & amararum, papaueris albi, ſucci liquiritiæ, ana cõfice cum penidiarum partibus iij & ſucco fæniculi humidi. Hamech Filius Zachariæ. Cõfectio conferens tuſſi antiquæ, & frigidæ, & ventoſæ. Recipit penidiarũ, drac. decem, praſſij, capilli veneris, hyſſopi, fœnic. aniſi, ana aur. iiij. croci, calamenthi, zuccari, ana aur. ij. ſucci liquiritiæ, pinearum purgatarũ, & amygdalarum dulcium, ana vnc. j. cõfice cum melle deſpumato quantũ ſufficit, da dr. iij. Hamech Arati. Syrupus de praſſio cõfert tuſſi de phlegmate groſſo, & ventoſitate. Reci. praſſij, drac. xl. liquiritiæ, hyſſopi, calamẽthi, capilli veneris, ana drac. xx. radicũ fœniculi, apij, ana drac. x. amygdalarum mundatarum, pinearum purgatarũ, fænugræ. ſeminis fæniculi, ana dr. v. maſtiches, darſeni, zinziberis, ana vnc. ij. paſſularũ enucleatarum, drac. c. iuiubæ, ſebeſten, ana drach. c. aquæ calidæ lib. xxiij. dimitte die ac nocte: deinde coq; vſq; dum redeat ad lib. x. deinde adde mellis, & rob, & penidiarũ, ana lib. ij. deinde ſuſpende in medicamine, croci, drach. j. doſis earum ab vnc. j. vſq; ad ij. Idem. Loch cõferens, vt ipſum: Accipe liquiritiæ, amygdalarũ dulcium, & amararũ, ſeminis lini aſſi, ana dr. iiij. ſeminis fæniculi, farinæ fabarum, & pinearũ mundatarũ, ana vnc. iij. myrrhæ, croci, olibani, darſeni, ana dra. j. & ſemiſ. penidiarũ, vnc. ij. cõfice cũ rob. & fiant formæ ſimiles lupinis, & teneat ſub lingua. Sabor. cõfectio. Loch de allijs, quod confert tuſſi phlegmaticæ, & maturat materiam eius, bonũ, & expertum. Accipe allio rum mundatorum lib. ſemiſ. & elixa ea in aqua decoctionis cicerũ, & hyſſopi ſiccę, vſq; cũ ſunt bene diſcocta, deinde colentur, & teranrur allia ſicut medulla: & proijce ſuper ea mellis, & butyri, ana vnc. vj. & decoquãtur lento igne vſq; ad terminum loch, & vtere, bonum eſt. Idem. Rec. ſucci caulũ lib. v. lento igne coq; auferẽdo ſpumam eius, vſq; dum redeat ad lib. ij. deinde coquatur cũ rob, & mellis lib. j. vſq; dum ingroſsẽtur, & bonum eſt. Idem. Loch ſquillæ expertũ, & efficax in tuſſi humida, educit enim ex pectore materiã eius. Recipit ſucci ſquillæ, & mellis, ana coquãtur vſq; dum ingroſſentur. Idem. Cõfectio medicaminis ad tuſſim humidam cũ frigiditate. Recip. ſpicæ, croci, ana drac. j. hyſſopi ſiccæ, praſſij, ana vnc. ij. myrrhæ, ircos, ana dra. ij. farinæ orobi, & fabarũ, ana vnc. vij. piperis, drac. j. & ſemiſ. cheſmes, & carnium dactylorũ, ficuũ pinguium, & pinearum mũdatarum: ana drac. vj. cõfice cum loch de caulibus, verum, & expertum. Cõfectio medicaminis ex inuentione noſtra. Syrupus valens aſthmati, & tuſſi; & maturat eas, & cõfert vlceribus renũ, & veſicę, & eſt medicamen bonũ. Accipe ficus albas, & pingues. l. numero, iuiubas. c. decoque in aquæ lib. v. vſq; ad iij. & cũ rob lib. ſemiſ. zucchari, lib. j. fiat ſyrupus. Syrupus alius. Reci. ficuũ ſiccarũ pinguium, vnc. iij. hyſſopi ſiccæ, capillorũ veneris ana vnc. j. rutę, praſſij, liquiritiæ, ana dr. iiij. radicum marathri, apij, ana vnc. v. aniſi, ſeminis maluæ, ana drachmas duas, carnium iuiubarũ vnc. ij. Fiat ſyrupus cũ melle, & rob li. j. Alexander. Electarium mundificans pectus, & pulmonem, & cõferens tuſſi. Accipe granorum pinearum, amygdalarum dulcium, ana drac. x. dactylorumq; pinguium, drac. xv. pinguedinis ficuũ, & cheſmes, ana drac. j. dragagãthi albi, ſeminis fœn. ana drac. vj. ireos, drac. xv. cõfice cũ melle crudo, doſis a drac. ij. vſq; ad aur. j. Alexãder. Ad tuſſim, quæ inquietat in nocte, & non ſinit dormire, & ad tuſſim catarrhalem. Fiãt pilulę ex ſtyrace, myrrha, & opio, ana croci partis. i. quarta cõfice cũ melle aut rob in forma cicerũ, & da in ſero. ij. aut iij. aut ex myrrha, opio, & galbano, & pauco croco, aut ex ſtyrace, vnc. j. galbani, ſulphuris viui, opij, piperis, terebinthinę, ana vnc. i. aut ſtyracis, zinziberis, opij, croci, galbani, granorum pini ana partibus æqualibus, cõfice, & vtere. Iſta enim ſedãt tuſſim antiquam, & nociuam. Gal. Medicamen, quod ponit Rabi rex, dicitur, quod eſt tantæ virtutis, qđ nullum aliud ei æquiparetur ad ſedationẽ tuſſis. Eſt enim mirabile. Reci. radicum opopanax. vnc. j. & ſemiſ. loco radicũ opopanacis ponãtur opopanacis aur. v. caſtorei, ſemi. lini aſſi, ana aur. iiij. ſeminis lactucæ, aureos v. foliorũ rutæ ſiccorũ, myrrhæ, ana aur. iij. & ſemiſ. opij, croci, ana aur. ij. & ſemiſſem, confice cũ melle colato, & da in ſero febricitãtibus cum aqua calida, & nõ febricitãtibus cũ vino, & ſit doſis eius, ſicut magnitudo fabæ, eſt enim expertũ, & bonum. Galenus ex libro decẽ tractatuũ. Confectio pilularũ, quarũ iuuamentum eſt vltimatum, ad tuſſim antiquã humidã, aut catarrhalem. Accipe caſtorei, myrrhę, maſtiches, liquiri. opij, galbani, aniſi, fœnic. enulæ, (& in alio rafen) gẽtianæ, hyſſopi ſiccæ, ireos, dragaganthi, gũmi arabici, ana, croci partis vnius, tertiam. cõfice cum rob, da poſt menſes tres. Galenus ex eodem libro. Cõfectio loch, quod expetus ſum ad tuſſim, & ad aſthma ex materia groſſa, difficilis eradicationis. Rec. liquiritiæ, ireos, ſtyracis liquidæ, phiſticorũ mũdatorũ, amygdalarũ dulcium, & amararum, granorum pini, ana aur. iij. olibani, glutinis albotin, gummi dragag. agaric. cinnamomi, ſeminis fœniculi, ana drach. duas, & ſemiſ aloes, myrrhæ, ana aur. ij. cheſmes, drach. i. tere, & ſicca, & pulueriza. medullas vero contere contritione vltima: aloen vero, & myrrham infunde in rob circiter drac. ij. aut iiij. mellis colati, & ceræ quantum ſufficit, deinde diſſolue in eo ſtyracem, confice contundendo in mortario cũ cæteris, & ſit doſis eius a dra. j. vſq; ad aur. j.

Confectio ad tuſſim. *Pil. ſublimis.* *Syrupus de praſſio.* *Loch confert ad tuſſ.* *Loch de allijs.* *Loch de caulibus.* *medicamen ad tuſſim humidam.* *Syrupus valens aſthmati, & tuſſi.* *Electarium mundificans pectus, & pulmonem.* *Pilulæ de ſtyrace vſus.* *Electuarium ſedans tuſſim.* *Pil ad tuſſim antiquam* *Loch ad tuſſim & aſthma.*

In-

Trochiſci Stellæ. Inquit Gal. faciebam hanc medicinam præcedere ſyrupũ alcheſmes, & hyſſopi, & decoctionem eorum, & alia ex maturantibus: quorũ forma eſt apud te: & hoc, tempore conuenienti, vt digeratur, & maturetur materia. Gal. Trochiſci cognominati aſſemus, & ſunt trochiſci Stellæ, conferunt huic tuſſi iuuamẽtum ſublime: & ꝑprie dati cum rob, & ſit doſis tertia, drac. j. vſq; ad drach. ſemiſ. & ſunt ex hominibus, qui dant cum aqua hordei. Humain. Confectio alba, cui eſt iuuamentum, & operatio vehemens ad tuſſim difficilem, & antiquam ex materia groſſa, viſcoſa: & aperit oppilationes pectoris, & pulmonis, & mundificat ea, & clarificat vocem, & educit ſaniem, & materias corruptas ex pectore, & cõfert phthiſi. Rec. ſeminis lini aſſi, paſſularum enucleatarum, ana vnc. quatuor, amygdalarum dulcium, & amararum, granorũ pini, ana vnc. ij. auellanarum aſſarum, ireos, glutinis albotin, ana aur. ij. thuris maſculi, croci, myrrhæ, an. aur. j. fac ex eis trochiſcos cũ lacte aſinæ, & dimitte ſiccari, deinde tere, & confice cũ melle: & eſt doſis eius, dra. j. mane, & ſero, teneat ſub lingua. Archigenes. Confectio, quæ cognominatur mirabilis, conferens cum virtute Dei ad ſputũ ſanguinis, & ad tuſſim chronicã, & antiquam, ex materia putrida ſanioſa ex vlcere, & phthiſi, mũdificat enim, & abſtergit cũ virtute Dei a materia groſſa, & putrida: & ſunt vſi hac medicina prudẽtes, & cũ ſit ex fortibus, non ambigitur ſuper ea: & cõfert præfocationi matricis, & paralyſi, & veſicæ: & confert fluxui ventris, & periodis febrium, & reſiſtit venenis, cuius permiſtio hæc eſt. Recip. caſtorei, piperis lõgi, & nigri, ſtyracis, ſpicæ, coſti, galbani, opij, ana drachmas quatuor, croci, drachmas duas, confice cum melle deſpumato, quantum ſufficit, doſis eius eſt ſicut faba, cum aqua mellis.

Confectio alba.

Confectio mirabilis.

De fluxu ſanguinis ab ore. Cap. 6.

Exitus ſanguinis ab ore quadruplex.

SAnguinis exitus ab ore eſt ſecũdum vnum quatuor modorum: aut enim expuitur tantum, & eſt ex parte oris: aut egreditur, cum raſcatione, & eſt aut a colatorio, aut ab vuula, aut apalato, & partibus eorũ: & quandoq; egredit cum vomitu; & eſt aut à meri, aut a ſtomacho, aut ab hepate, aut a finibus eorũ, & quandoq; cum tuſſi; & eſt aut ex pectore, aut a pulmone, aut a canna, aut lacerto vocali, aut epiglotti. Et quidem qualiſcunq; horũ fuerit, eſt ſm vnum quatuor modorum. Aut enim eſt ſm ſemitã redũdationis ex aliquo, ſicut a venis, aut arterijs, & proprie quãdo accidit ebullitio in ſanguine, aut agitatio in apoſtemate ſanguineo, cuius materia eſt facilis reſolutionis. Secundus eſt ſecundum ſemitam redundationis, ſicut accidit pluribus a retentione menſtruorum, & cõſtrictione hæmorrhoidum non ſm ſapientiam, & ſicut accidit pluribus propter exuberantiã ſanguinis in toto. Tertius vero ex ruptura venæ, & apertione eius cum vulnere, aut ſine vulnere. Quartus ex vlcere, & corroſione ſuper venam. Sanguinis autem, qui expuitur, dicta cura eſt in capit. de vulneribus, & vlceribus oris, & partiũ eius. Cum vero egreditur cum raſcatione, cura dicta eſt in cap. de fluxu ſanguinis narium, & in capit. de vlceribus vuæ, & palati, & in capit. de alcola, & conferunt eis gargarizationes ex rebus ſtypticis: & ſi non tollitur, phlebotometur ex cephalica, phlebotomia ſubtili, vice poſt vicem, & fiant alia, quæ ſunt dicta ibi. Egreſſionis autem ſanguinis cum vomitu cura eſt tres res. Prima eſt rectificatio membri, a quo eſt paſſio. Secunda eſt, vt fiat diuerſio, & hoc fit cum ſubtractione ſanguinis ex vena ſeruiente illi membro, & cum applicatione ventoſarum ſuper ipſo, & ſimilibus. Et ſi eſt ex corpore toto, propter exuberantiam ſanguinis in ipſo, fiant phlebotomiæ, cum iteratione ex baſilica, nunc dextera, nunc ſiniſtra, & quandoque ex ſaphenis: & hoc quidem differenter, nam ſi ſolum in quantitate exuberat phlebotomia larga neceſſaria eſt, vel mediocris largitatis, ſi autem acuitas, & inflammatio ſit in ſanguine cum ſubtilitate, & ebullitione, ſubtili phlebotomia vtendum eſt. Tertia eſt adminiſtratio rerum conglutinantium, & cõſolidantium, ſicut competit ex his, quæ dicemus. Nunc vero eorum, quæ compingunt, & ingroſſant ſanguinem, ex his, quæ dicemus. Sanguinis autem egreſſio cum tuſſi eſt ex pectore, aut pulmone: & eius cura eſt praua. Dixit enim Hippocrates. Screatum ſanguinis ex pectore, & pulmone concomitatur ſputum putredinis, & poſt illud phthiſis, & poſt illã deſperatio, & mors. Verũ, quod eſt ex pectore eſt minus ſuſpectum eo, quod eſt ex pulmone. Raro, quidem ſolutio continuitatis in pulmone ſanatur: & illud eſt propter quinque res. Et prima quidem res eſt, quoniam motio reſiſtit cõſolidationi: immo addit ad ipſam, et dilatat eam, et noſti, quod pulmo in ſimilitudinẽ follium fornacis dilatatur, et conſtringit continue ob cauſam vitæ. Secunda vero eſt, qa ſanies in ſpongioſo membro diu retinetur: & diu retenta magis acuitur: & magis acuta profundat vlcera. Tertia eſt quoniam ſolutio continuitatis cadens in pulmone dilatat ipſum, & retardat officium eius, quod diximus: quare fumi calidi difficulter egrediuntur: imo cumulantur in ſolutionis loco, & inflammãtur, & addunt ad ſolutionem, & diſperſi per corpus ſunt cauſa deſiccationis membrorum, et febris hectica. Quarta eſt, quoniam pulmonis caro multæ paſſibilitatis eſt, & teneritatis, cito ſubiecta putrefactioni: & illud ideo, quoniam nutrimentũ eius eſt ex ſanguine ſubtili, & acuto, & eſt ipſum receptaculum phlegmatis, quare cito fit in eo repugnatio contrarietatis in alterum: & ex hoc cito accidit putrefactio, & corruptio. Quinta eſt ſubſiſtẽtia eius, catarrhis paulatim vulnerã-

Cura fluxus ſanguinis & vomitus.

Quinque de curſi ſolutio continui in pulmone ſanatur.

Secunda.

Tertia.

Quarta.

Quinta.

tibus, & vlcerantibus. Ex his autē patet, qđ ex pulmone ſanguinis excreatio, aut in eo cōtinuitatis ſolutio, eſt ſuſpecta. Et quidem Hippo. dixit ſanguinis ſcreatus ex profundo qualiſcunq; aſcendens ſuſpectus eſt: a ſuperioribus aūt fluēs non eſt ſuſpectus. Egreſſionis autem ſanguinis ex pectore, aut pulmone cura eſt ſm duas intentiones, vniuerſalem, ſcilicet, & particularē. Vniuerſalis autē intentio eſt quatuor res, prima eſt ſanguinis adæquatio, ſecunda eſt diuerſio, tertia eſt mundificatio, quarta eſt accidentiū correctio. Primā igitur rem complēt correctiones cadentes in exuberantia, in qualitate, & quantitate ſanguinis, aut in vtriſque. Et quantitate qđem cum diminutione cibi, & potus, & dimiſſione vini, & ſi excuſari non potes, ſit multæ ꝑmiſtionis cū aqua, & ſit vinum ſtypticū. Et dimittat dulcia, & pulmenta ex lacte, & frumēto, & tritico, & vitet omnia generaliter, q̄ dilarāt, & multiplicant ſanguinē ex his, quæ comedūtur, & bibuntur. Et abhorreat quietis ſuperfluitatē multiplicantem materias ſomni, & proprie ſub radijs ſolis, & lunæ: & abhoreat laborem in horis vehementis caloris, & laborē agitatiuū, & clamorē, & iram, & portationes ponderum, & coitus ſuperfluitatem: & frequētationes balnei dulcis, & ſimilia. Et ſit contentus ſorbitionibus factis ex ſauich hordei, & rizo, & milio: & cōcedūtur caſeus recēs, & lac, ex quo extractum ſit butyrum, & fructus ſtyptici, & ex oleribus, portulaca, & lactuca, & endiuia, & atriplices, & cucurbitæ, & citruli, & ex carnibus, perdicum, turdorū, & minutarū auium minus pinguium, leporis, & ſimiliū, decoctæ cū fructibus ſtypticis, & ſuccis eorum, & ex granis comedant lentes excorticatas, & mel, & ſauich hordei, & rizū, & milium, & geguers, & farinā fabarū, ex piſcibus, piſces degentes in locis petroſis, & cancros aquarū dulciū coctos in lacte ſine butyro, & aqua hordei, & q̄ hoc curſu procedūt. Bibant aūt aquam roſatā, aut decoctionis roſarū, & aq̄ de minera ferri, aut aquā, in qua extinguitur ferrū cum rob myrtino, aut aquam hordei decoctionis cāerorum aquæ dulcis, & ſimilia. Si aūt peccatū ſit ex parte acuitatis ſanguinis, & ebullitionis, ſedamus id cum rebus extinguentibus inflammationem, & ingroſſantibus ſanguinē, ſicut ſunt proprie cibi, & potus frigidi, & proprie ſtyptici, & extinctiui inflammationum, ſicut cibi congelati ex lentibus cū ſuccis aliquibus ſtypticis, aut ex cucurbita, aut citrulis: & portulaca eſt ex rebus mirabilibus ad illud, ſedat enim inflāmationem, & ſtringit ſanguinē, & conceduntur eis cibi paucæ acetoſitatis: ſicut zeroſchiæ, & ſumachiæ, & cucurbita cum granatis acribus, & dulcibus, aut muzis, tritis cum granis ſuis: & carnes pullorum, & paruarum auium cū ſuccis ſtypticis, et congelatum ex eis. Et conferteis iuuamentum magnum adminiſtratio plyliij aſſi conquaſſati in aqua roſata cū coriandro aſſo: ſimiliter autem ſemē portulacæ cum aqua roſarum: & hoc in matutinis, hæc. n. ingroſſant, & impinguant ſanguinem; huius ēt intentionis eſt lac acetoſum extracto butyro ex eo: & ſi extinguatur in eo ferrum, magnificatur eius operatio: & caſeus recens eſt bonus eis: & laudantur eis iuiubæ, & aqua decoctionis earū, & fructus ſtyptici, & ſucci eorum, & ſimilia. Et ex rebus etiam ſanguinis inflammationē, & acuitatē ſedantibus ſunt emplaſtrationes, & epithemata circa hepar, & cor ex rebus, & ſuccis frigidis, & ſtypticis: & appoſitiones aquæ veri frigoris cū aliquibus eorū circa ipſa: & ſedere in aqua frigida, & ſimilia, q̄ diximus in capitulo de fluxu ſanguinis ex narib. Si aūtem peccatū in quantitate ſanguinis ſimul, & qualitate fuerit, tunc noſtra occupatio erit circa vtrumq; Secundam rem complent adminiſtrationes phlebotomiæ cum iterationibus, ſi oportet, ex vena baſilica, nunc dextri, nunc ſiniſtri brachij; mediocris apertionis, ſi ſolū in quantitate ſanguis exuberat: aut ſubtilis apertionis ſi ſubtilitas, & acuitas dominantur in ſanguine. Et quandoq; conuertimus ſanguinē ad longinquam diuerſitatem, ſicut ad partes inferiores: & hoc cū phlebotomia ſaphenæ, & ventoſatione crurium, & ſcarificatione in ipſis. Et quādoq; exigit diſpoſitio, hęmorrhoidū aut menſtruorū prouocationē, & facimus id. Et cōferunt ventoſationes in hypochondrijs ſine ſcarificatione. Et dixit Rufus, quandoq; accidit mulieri, vt ſpueret ſanguinē, poſtq̄ lac delituit in māmillis eius, & reſtrictus eſt ꝓuocato lacte: at accidit ei illud tertio, & curata eſt poſt exuberantiā lactis. Tertiā aūt rem cōplent adminiſtrationes medicaminum ſanguinē mundificātium, & ſi quidem fuerit acuitas, & inflāmatio, & ebullitio in eo propter miſtionē choleræ acutæ in ipſo, oportet, quod euacuetur cholera prius, deinde phlebotomet, hoc enim eſt ſm canonem artis, demū ſequat infrigidatio, & ſi oportet, vltima infrigidatione. Cholera autem euacuabitur cum aqua fructuum, facta ex eo, quod mulgetur ex feminibus portulacæ prius aſſis, in reubarbaro eſt virtus mirabilis in hac parte. Euacuat enim cholerā, & ſtringit de proprietate ſanguinem, & ꝓprie cum ſucco linguæ arietis, aut cum aqua, q̄ mulgetur ex feminibus portulacæ. Si autem phlegma abundat cum ſanguine faciens exuberare ipſum, euacuetur phlegma cum eis, quæ ſcis, deinde phlebotomia. Et ex eis etiam, quæ mundificant ſanguinē ſimul, & diuertunt motum eius, & inclinant inferius, ſunt adminiſtrationes clyſteriū debilium, & ſi oportet, habētium acuitatem, ex his, q̄ ſcis: niſi timueris agitationes fieri in ipſo, & proprie apud ebullitionem eius, tūc autem oportet blandiri cum clyſteribus debilibus: hæc eſt enim operatio ſecūdum ſapientiam. Quartam rem complent nūc abſtinentia, & ceſſatio a rebus mouentibus, & agitan-

Cura ſanguinis fluentis in pectore, aut pulmone.

Potus.

Motus.

Cibus.

Potus.

De portulaca.

& agitantibus ſanguinem, nunc autem prẽuentio, & præſeruatio a fluxu eius: & proprie in expoſito ad illud, nũc vero remotio nocumenti facientis cadere in illud, res aũt mouentes, & agitantes ſanguinẽ, ſunt cibi acuti, & medicinę acutæ, & labor vehemẽs, & ebrietas multa, & rixæ, & vociferationes, & caſus, & percuſſio, & his ſimilia. Expoſiti aũt ad ſputũ ſanguinis ſunt habentes pectus ſtrictũ, & nudum, & humeros ſicut curuaturas alarũ, & collũ ſubtile, & lõgũ, et depreſſum inter alas, & humeros: & frequentat eis tuſſicula cum pũctura interdum, nunc apud dextram nunc apud ſiniſtram ſpatulam, nunc apud aliquam mammillarum. Hos autem præuenimus, ne cadant in illud, cum phlebotomia ex baſilica, & inclinatione ſanguinis ad inferiora cum phlebotomia ſaphenæ, & poſitione ventoſarum, & prouocatione hæmorrhoidum, aut menſtruorum, & fricatione facta in extremitatib. & correctione in ſex generibus rerum ſicut ſcis. Et hęc omnia maxime obſeruanda ſunt ꝓprie in principio veris, & in toto vere, eſt enim tempus exuberare faciens ſanguinẽ. Nocumenta autẽ facientia cadere in ſputũ ſanguinis ſunt ſicut catarrhus acutus, tuſſis vehemens, apoſtema pleureticum, aut peripneumonicum, aut hepaticum: & ex his eſt retentio menſtruorum, & conſtrictio hæmorrhoidũ conſuetarum fluere. Et quidem iã catarrhi curam ſcripſimus, & tuſſis. Et in pleureſi quidẽ, & peripneumonia ſanguineis, apparens ſputũ eſt ſignũ laudabile, reſudat enim ex apoſtemate aliqd poſt aliquid, ex eo, quod materia eſt reſolubilis, non prohibita propter adhærentiã, aut compactionem. In apoſtemate autem hepatico eſt eius apparitio aliquãdo cauſa ad malũ, & proprie cũ apoſtema eſt magnũ exuberãs: & quandoq; eſt ſignũ boni: & proprie apud reſolutionem ipſius. Hæmorrhoidum aũt, aut menſtruorum conſtrictio non ſm ſapientiam, ſi faciat cadere in illud, aut ſi ſit ſuſpectio de illo; tunc eorũ prouocatio excuſat a ſuſpitione, ſicut Galenus, ſuper verbis Hipp. dixit, inquit enim, chronicus hæmorrhoidum fluxus conſtrictus, & ſubito, cadere facit in hydropiſim, aut maniã, aut ſanguinis ſcreatum, & phthiſim. Particularis aũt intentio habet quatuor modos. Primus cogit vertere intentionem noſtram ad curationẽ ſcreatus ſanguinis, qui contingit propter reſudationẽ ipſius. Et ſi quidem fuerit ab apoſtemate ſanguineo, cuius materia ponitur in reſolutione alicuius caſus poſt aliquid, curari non indiget: eſt enim ſignificatio ſalutis. Si autem fuerit ſm ſemitã reſudationis ex venis pulmonis, aut arterijs, vel etiam pectoris, propter agitationẽ, & ebullitionem cadentem in ſanguine; dabimus medicamina ſanguinis feruorẽ reprimentia, & ipſum cõpingentia. Et huius operationem facientium ſumma hæc eſt: portulaca proprie cõmaſticata frequenter, & parum poſt parũ deglutitus eius

Corpora ad ſputum ſanguinis expoſita.

Cauſa ſimptomatis huius paſſionis.

Sang. feruorem reprimentia.

A ſuccus potenter ſtringit ſanguinẽ, & ſedat ebullitionem eius, & cõpingit ipſum. Et ſimiliter ſemen eius aſſum, & tota planta ipſius etiam ſm omnem modum adminiſtrationis eius, & ſimiliter album papauer aſſum. Iuiubæ autem ſunt huius intentionis ſm omnem modum adminiſtrationis earum. In mucilagine autem pſyllij cum lapide hæmatite diligenter loto, & contrito contritione vltima, ineſt virtus mirabilis: & ſimiliter in coriandro, & ſimiliter in lapide hæmatite cum ſucco arnogloſſæ. Pſyllium autem aſſum, & conquaſſatum cum aqua expreſſionis portulacæ, aut ſeminis eius vſq; dum fiat mucilaginoſum, eſt ad id mirabile. Et ſimiliter ſemẽ hyoſcyami cum ſucco arnogloſſæ: huius etiam
B eſt intentionis lac coctum cũ lapidibus fluuialibus, aut cum ferro ignito, prius extracto butyro ex eo, & ſimiliter lac acetoſum extracto ex eo butyro, & caſeus recens ſimiliter. Lutum autẽ aſſemen, & lutũ armenũ, & ſigillatum ſunt ex medicinis veris ad illud, & proprie cum ſucco plantaginis: iſta enim ſunt cum virtute infrigidationis, & cõglutinationis: & ex eis cõpoſita ſunt vltima ad id: & quæcunq; ſunt huius intentionis. Et laudatur eis aqua ferri, & aqua pluuialis cũ gummi arabico aſſo, aut dragagantho. Et laudantur eis etiam aqua hordei, & proprie aſſi, cum cancris fluuialibus, aut ſpodio, & ſimilibus. Et quandoq; exigit neceſſitas apud vehementẽ agitationẽ, & vigilias, vt cum eis aliqua
C ex narcoticis tribuamus, & tũc facimus id cum cautela. Secundus modus docet vertere intentionem noſtrã ad curationẽ eius ſcreatus ſanguinis, qui fit ſm ſemitam redundationis: & huius curã iam diximus quando modos diuertendi fluxum ſanguinis docuimus. Tertius modus qui eſt ad curandum apertionẽ, aut rupturã venæ cũ vulnere, aut ſine vulnere, indiget adminiſtratione medicaminũ ſtypticorum, & cõſolidatiuorum. Et hoc quidẽ facientiũ ſumma hæc eſt: ſanguis draconis proprie, & charabe, & bolus, & lutũ ſigillatũ, & balauſtiæ, & roſæ, & cornu ceruinũ aduſtum, & coralli aduſti: & cachie, & hypocyſtis, & cortices, & flores granatorum & hæmatites, & gummi aſſum, & mumia, &
D rheubarbarũ proprie aſſum, & cortices thuris, & cortices maſtiches, & coagulum leporis, & coriandrum, & ſemen linguæ arietis, & capita, & virgulta roſarum, & fructus, & folia myrti, & ſpodium, & cortices cancrorum vſtorum, & ſimilia. Fundamẽtum autem, & medicamina, cum quibus hęc miſcenda, & propinanda ſunt, vel aliqua eorum, hæc ſunt, ſuccus proprie plantaginis, & ſuccus albuth, ſandali, & ſuccus portulacæ, & ſuccus albeda rogi, & aqua alſauic, & aqua pluuialis infuſionis gummi aſſi, & aqua roſata, & ſuccus cydoniorum, & miua, & ſuccus granorũ myrti, & ſyrupus ex eis, & mucilago pſyllij, & ſemen cydoniorum, & aqua ſumach, & ſimilia. Medicinas autẽ cõpoſitas ſcri-

Venam ruptam conſolidantia.

Zuccharum rosatum est vt medi. here dictum.

bemus post, si Deus voluerit, de quarum summa est zuccharum rosatum proprie: est enim medicamen eis benedictũ, & miua, & syrupus de rosis siccis, & syrupus de iuiubis, & syrupus de myrtis, & syrupus de pomis stypticis: & trochisci de charabe, & trochisci de terra sigillata: quorũ memoriam fecimus in antidot. Medicaminũ autem, quæ administrantur in emplastrãdo, aut liniendo extra, summa hæc est. Oleũ rosatum cum mastiche, aut oleum myrtinum, & ex eis est oleum de cydonijs, & oleũ nardinum, & succus coriandri humidi cũ sauich, aut farina hordei, aut cũ sandalis, aut spodio, & rosis cum modico camphoræ, hęc enim emplastra conferunt. *Decumitũ.* Vel accipe acaciæ, hypocystidos, farinę sauich, & farinæ orobi, ana confice cũ albo oui, & superpone. Vel accipe puluerẽ thuris subtilissimũ, & administra cũ albumine oui. Et quidem de rebus melioribus in hac parte est subtiliter inquirere ad inuestigandum locũ vehementię doloris, illic enim emplastrationes, & linimẽta vtilissime ponentẽ. Quartus aũt modus docet abscindere causas vlcerationum, & corrosionũ cadentium in partes pectoris, & pulmonis, & proprie pulmonis *fm* plurimum: hoc enim est id, quod est suspectum, & timorosum maxime: & huius quidẽ curationem scribemus in capitulo de phthisi, si Deus voluerit, & permiserit curari huiusmodi. Galenus, si accidit sputum sanguinis a catarrho, tunc erit cõsideratio nostra, vtrũ sit acutus, aut non acutus. Et si fuerit quidẽ acutus, & cholericus, aut salsuginosus, sedabimus impetum acuitatis eius prius cũ regimine bono distincto in capitulo de catarrho, postquã autem vehemẽtia acuitatis sedata fuerit, soluat̃ natura cũ eo, quod est, sicut infusio myrobalanorum, & similia, & si fuerit salsuginosus, cum eo, quod est, sicut pilulæ cochiæ. Deinde præcipimus eum phlebotomari de vena cephalica phlebotomia subtili, & si oportet, cũ iteratione: & fricamus extremitates eius vice post vicẽ: & trahimus materias eius a capite cũ clysteribus acutis, & si oportet, fortis acuitatis: & cũ positione ventosarũ in cruribus: & super hæmorrhoidas post apertionẽ earum cũ phlebotomia. Et cõfert eis post illud administratio aquæ hordei cum cãcris fluuialibus, & syrupo de papauere. Et si indiget medicamine fortiori, dentur trochisci alscendene: quorũ rememorabitur post. Et fortius est ex eis trochisci de charabe, & proprie cũ syrupo de papauere, aut syrupo myrtino, aut rob eius, & si res fuerit prauior, nõ est excusatio administrationis medicinarũ fortium: sicut theriacæ proprie, & mithridati, & athanasiæ, & trochisci Stellæ, & similiũ. Et iam quidẽ mulieri cuidam, & pluribus post illam cui acciderat sputum sanguinis ex catarrho cõmensurauimus regimina, quę iam diximus: & instituimus post illa, vt poneremus super caput eius, & proprie in parte zuhẽdeg, medicamen ex fimo

Quid faciat si cuidam mulieri sputum sanguinis habenti.

columbino postquam egressa est balneũ, & adiunximus, & dedimus sibi theriacã recentẽ anni sui, vt facerẽt eam dormire: & in crastinũ iniunximus fricari extrema ipsius, & cõstringi in stitis, & administrari ex theriaca recenti quantitatẽ minorem, & minuimus, quotidie quantitatẽ eius, donec deuenimus ad administrationẽ solius mellis, vt mũdificaret̃ pulmo sufficiẽter: & non recessimus ab administratione alicuius ex rubificantibus super partẽ, q̃ dr̃ zuendeg, & ab assiduitate fricationis extremitatũ, donec diuerteretur catarrhus, & remãsit nobis post hæc sola vna necessitas, s. vt cõsolidaretur vulnus: & dedimus ei philoniũ perficum, & interdũ trochiscos de luto sigillato cũ zuccharo rosato: & quandoq; zuccharũ rosatum suum in quantitate multa: & fecimus interpolationes in administratione ipsorũ, & vicissitudines: & quando ex eorũ vsu stringebatur anhelitus, cõuertebamus studiũ nostrũ ad administrandum res, q̃ dilatãt ipsam, & educunt sanie, sicut proprie decoctiones hyssopi, & similia: & cum elargabaẽ anhelitus, tũc reuertebamur ad philoniũ, & trochiscũ & zuccharũ rosatum cũ hac vicissitudine: & sana est, & nõ est modo cõprehensibilis numerus eorũ, qui sanati sunt secundũ doctrinam hãc. Filius Zezar. Cõfectio trochiscorũ conferentium tussi, & sputo sanguinis. Recip. gummi arabici, boli armeni, ana vnc. x. feminis portulacæ. vnc. ix. spodij, foliorum rosarũ, & seminis earũ, ana drac. ij. dragaganthi, amyli, ana drac. v. fac trochiscos cum succo linguæ arietis, & da cum eodẽ succo. Idẽ. Confectio trochiscorũ de papaue re cõferentiũ sercatui sanguinis, & tussi cum febre, & doloris pectoris, si Deus voluerit. Accipe rosarũ, gũmi arabici, ana drac. iiij. amyli, papaueris, succi liquir. ana dra. ij. spodij, croci, ana drac. semis. Cõfice cũ triplicato melle, aut rob: & da cũ tereniabin, & aqua. Idem. Confectio trochiscorum hæmaticorum expertorum iuuamentorum ad sercatum, & sputum sanguinis, & manationem eius vndecunque. Reci. corticum cancrorum fluuialium assorum, vnc. xvj. coriandri assi, drach. vj. semi. papaueris, drac. xv. boli armeni, & terrę sigillatæ, ana drach. vj. sem. portulacæ, foliorũ rosarum cum capitibus suis, gũmi arabici, dragaganthi, ana drac. v. lapidis hęmatitis loti dra. iiij. eusistidos, acaciæ, cornu cerui adusti, charabe, balaustiæ, seminis myrti, ana drac. iiij. conchularum incensarum, drach. ij. margaritarum non perforatarum, drachm. j. Fac trochiscos cum succo linguæ arietis. Ex rebus mirabilis iuuamenti sunt trochisci de terra sigillata, & trochisci de charabe dicti in antido. Dioscor. Portulaca sanguinis sputum sedat ex pulmone, & proprie masticata: & frequens succi ipsius deglutitio, & similiter semen eius. Sedenegi autem est ad illud mirabilis, & proprie lotus, & administratus cũ succo portulacæ, aut arnoglossæ. Et similiter coagulum leporis cum

Trochisc. ad sputum sanguinis. & tus.

Trochisc. de papauere.

Alij troc.

De portulaca.

Sedenegi, vel sendenegi est herba mites lapill.

eisdem

De eruglo lepatis.

eisdē succis stypticis. Et iam expertū est, quod seminum arnoglossæ,granorum myrti, & capitum rosarum cum folijs suis,ana dr.j.& s. administrata cum succo arnoglossæ,sunt ad illud medicamentum vltimum. Et in semine hyoscyami est operatio bona: & hoc qñ ægritudo est praua,& proprie cum aqua mellis,& in mumia similiter est operatio perfecta, & proprie in sputo sanguinis ex percussione, aut casu, & sit potio ipsius chirat.j.& proprie cum vino styptico.

Trochis. ad sputum sanguinis.

Andromachus. Cōfectio trochiscorum ad sputum sanguinis,& screatum eius. Recipit acaciæ dr.iiij.rosarum,balaustiæ,ana dr.vj.gummi arabici,dr.ij.dragag.dr.j.confice cum aqua pluuiali,dosis,dr.j.cum aqua frigida,& est expertum.

Trochis. restringentes sputum sanguinis.

Paulus. Confectio trochiscorum restringentiū screatum sanguinis, etiam si sit antiquus: & sedantium agitationes, & inducētium somnum. Recipit acaciæ,scendene lotę, hypocistidos,balaustię, florum meli granati,ana dr. v. gallarū, dr.j.& s.opij,& croci,ana dr.tres,fac trochiscos cum aqua pluuiali, dosis aur.s.cum aqua frigida. Filius Zachariæ Arasi. Confectio trochiscorum scendene, conferentium sputo sanguinis, & eius manationi vndecunque,& sunt experti. Rec. thuris, sanguinis draconis, balaustiæ,ana dr.tres,& tertiam alterius,charabæ,dr.j.scendene,terrę sigillatæ,ana dr.iiij.aluminis,dra.ij. & s. opij,cinnamomi, ana dr.ij. hyoscyami,dra.j. & s.fiant ex eis trochi.iiij.& sit dosis .i. cum albedagori, aut aqua portulacæ, aut linguæ arietis. Idem. Confectio epithematis,qua linitur pectus:& sedat dolorem,& restringit sanguinem, & consolidat, & linitur super stomachū apud vomitum sanguinis, & vesicam,& super renes, apud iuncturam * sanguinis, & pessarizatur in matrice, apud superfluitatem menstruorum, & stringit fluxum hæmorrhoidum. Recip. succi cusistidos,acaciæ, sang. draconis,gallæ,balaustiæ,croci,gummi arabici, myrrhæ, boli armeni,opij,an.fiant trochisci:& lini ex eis vbi oportet. Sabor. Confectio papaueris conferentis cū auxilio Dei ci, qui sputt sanguinem propter acuitatem, & inflammationem, & dolorem pectoris,& pleuresim. Recip. rosarum,gummi arabici,ana dr.iiij.amyli,dragaganthi, papaueris,ana dr.ij.spodij,croci,ana dr.s.succi liquirit. dr.ij. confice cum syrupo de papauere: da cum aqua pluuiali, & syrupo myrtino, aut rob eius, aut syrupo de papauere. Idem. Confectio trochiscorum conferentium sputo sanguinis,& emanationi eius vndecunque. Recip. luti sigillati,dr.iij.boli armeni, amyli,rosarum, ana dr. iiij.charabæ,granorum myrti,ana dr.vj.cancrorum vstorum,seminis portulacæ,ana dra.x.corallorum,dragagan.spodij,ana drac.v.gummi arabici,liquiritiæ,ana dr.iiij.confice cum succo portulacæ, & aqua rosata:da cum aqua pluuiali. Isaac Israelita. Confectio medicaminis conferens screatui sāguinis a pectore,& pulmone,

Epithema pro sedatione doloris,& restrictione sanguinis.

Trochis. de basilisce.

Trochis. conferentes sputo sanguinis.

Medicamē bonū ad sputum sang.

A & emanationi eius,& vomitui,& hoc medicamen non permittit cadere in phthisim. Accipe psyllij assi, drac. xv. granorum portulacæ assorum,gummi arabici assi,boli armeni, ana dr.v. papaueris albi,lactucæ,ana dr.x. charabæ assæ, rosarum cum pedibus suis,ana drach.iij.coralli assi,drac.iij. tere omnia sicut alcohol,dosis eius est,dr.iij.cum aqua frigida mane,& sero. Et sit cibus eorum vitelli ouorum, & pedes arietum, & hædorum. Idem. Confectio lohoc,quæ administratur ad manationes sanguinis ex pectore,& pulmone,bona. Recip.dragaganthi,gummi arabici,sanguinis draconis,boli armeni,rosarum,amyli,spodij, ana dr.iiij.scendenegi, seminis arnoglossæ, papaueris albi, mumiæ,acaciæ,succi eusistidos,ana dr.ij. penidiarum saharī,dr.iij.confice cum syrupo facto ex rosis siccis quantum sufficit: aut cum syrupo myrtino, & administretur.Phylimon. Confectio philonij perfici vehementis virtutis ad manationem sanguinis vndecunque, & screatum eius cum tussi, & sine tussi, & superfluitatem menstruorum doloroſam,& hæmorrhoidum,& egestionem sanguineam, & ad mulieres prægnantes, quibus erumpunt menstrua, & conseruat fœtus in matricibus earum. Cuius hæc est permistio. Accipe papaueris albi,hyoscyami, ana dr. xx.opij,terræ sigillatæ, ana dr.x. sendenegi,croci,ana drac.vj.castorei, spicæ, euphorbij,pyrethri, margaritarum non perforatarum, charaB bæ,zedoariæ,doronici, ramich, ana dra.j.camC phoræ dra.j. tertiam, confice cum melle rosato colato quantum sufficit,dosis a drac.s.vsque ad dr.j. cum succo arnoglossæ, aut cum aqua rosata,& modico vini puri.

Lohoc ad sputū sang.

Philonium optimū ad screatus sanguis.

Trepregnātibus conferentium.

De pleuresi. Cap. 7.

Quid sit vera pleuresis.

PLeuresis autem quædam vera, quædā non vera,vera quidem est apostematio cadens in panniculis, & lacertis distinguentibus inter velamen magnum, & costas, & proprie secus extremitate costarum terminatarum in pectore, aut sub eo: aut accidens in panniculo distinguente, & est diaphragma: & eius materia est D sanguis,aut sanguis cholericus, aut cholera pura. Et non vera quidem pleuresis est,quæ fit in velamine,& lacerto extrinsecis cooperientibus pectus, & distinguentibus inter costas,& commissuras earum, & communicantibus cum cute. Et eius materia,aut est phlegma putrefactū, & inflammatum, & hoc est raro: aut melancholia, & hoc est rarius. Et illa quidem, quæ fuerit in velamine distinguēte costas cum cōmunitate cutis,minus suspecta est: quæ vero in velamine, quod sub costis, magis, quæ autem in velamine distinguente, est praua, fit enim cum permistione intellectus circa augmētumi & statū eius: & illud ideo, qñ communicat cū cerebro mediante neruo magno, qui dirigitur, & di-

Quid non vera.

A quo humore fit, vt plurimum pleuresis.

& dilatatur in substantiã pănniculorum. Et quidem cõe est intrinsecis, & extrinsecis pãniculis ab oĩ materia apostemari posse, verum a sanguine, & cholera frequentius: a phlegmate, & melancholia rarius, & illud ideo, qñ ad membrum pãniculare, & densum, raro grossum, aut viscosum penetrant. Pleuresis autem qualiscunque fuerit, aut resoluitur, aut suppuratur, aut permutatur. Ars autem, & ingeniatio ad resolutionem ipsius est ſm vij. res. Et prima quidem est repercussio materiei: Secunda est regimen ingeniatiuum, quo requiritur scięcia, vtrũ sit a plenitudine humorali, aut ventosali. Tertia est diuersio materiei. Quarta est subtractio eius subtractione cõmuni post digestionem ipsius. Quinta est eductio ipsi⁹ eductione proprie post præparationem eius. Sexta est correctio accidẽtium. Septima est regimen vitæ eius, quod in tota protelatione curæ extendendum est. Et primam quidem rem complent administrationes medicaminum membrum confortantium, ipsiusque virtutem coadunãtium, vt nõ recipiat, nec ipsum vincat, quæ ad ipsum fluit, materia. Et ex hoc quidem facientibus est emplastratio facta ex lentibus excorticatis coctis cum aceto, aut ex farina fabarum cocta cum aceto, aut sauie cum aceto, & fortius eis est emplastratio ex lentibus non excorticatis, lotis in aqua calida, deinde coctis cum aceto. Huius etiam intentionis est euaporatio facta cum spongia infusa in aceto decoctionis rosarum, aut balaustiarum, aut similium. Verum hoc est suspectum, nisi cũ materia pauca fuerit, aut in principio principiãte, cum nõdum materia repsit in locum, & hæc quidem cautela est, vt administretur regimẽ diuerſuum in eodem tunc, hæc enim cura est ſm sapientiam. Secundam rem complent administrationes euaporationum, nunc humidorum, nunc siccorum, sicut dispositio materiei exigit. Et præcipiamus spongiam marinam aqua calida infusam, & expressam alia euaporatoria precedere, prius tñ loco palma manus leuiter fricato, & oportet, vt sit spongia lata, & ampla ex oĩ parte circundans. Et oportet inter carnem, & & spongiam pannum antiquum subtilem, & siccum interponi, supra siccũ alium permutari singulis iterationibus, absque iterationibus administrationis spongiæ: & oportet esse aquam dulcem, ac leuem: & quandoque decoctionis chamæmeli, aut anethi, aut similium, & aqua salsa est fortior aqua dulci: & hoc qñ oportet, & qñque facimus illud cum vesica, aqua calida semiplena. Ex bonis euaporatorijs est aqua decoctionis furfuris, & chamæmeli, aut anethi, aut herbæ vitri, & adhuc sacellationes ex herba vitri, & furfuris, postquam calefactum fuerit in latere calido, super quem roratum prius fuerit acetum permistum aqua: aut aqua sola, aut aqua salsa ſm quod exigit dispositio materię: & qñque madefiunt in aliquo eorum prius, deinde calefiunt, & superponuntur. Et fortius his est euaporatorium factum ex orobo, & seminibus, aut folijs caulium, & aceto positis super lanam imbibitam, aut oleo anethino. Ex siccis autem euaporatorijs est saccellatio facta cum furfure, & sale calefactis, aut milio, & sale calefactis, aut panico, & sale. Ex medijs inter humidum, & siccum est vas æneum, aut terreũ, aqua calida plenum: & oportet, vt sit vas amplum conuexum, vt ex omni parte circundet. Et quidem super omnibus his canon est: quem semper obseruare iubemus, qñ circa cito, & tarde resolubile intense, aut remisse calidũ, & circa in superficie, aut in profundo positum, euaporatorium administrationis oportet commẽsurare, sic. n. traditur scientia ſm sapientiam. Et adhuc quidem canon est, debere ab humidis, debilioribus incipere. Et quanto compactior, & siccior fuerit materia, tanto tardius ad fortiora prorumpet, ne resoluatur materiæ, quod subtile est, & cadat deinde durities in residuo, hoc namque cauendum est. Cauendum etiam ne vapor ex euaporatorijs ad ęgri nares ascendat, dissolutionem enim, & tristitiam, & anhelitus constrictionem generat. Cum autem ex serie operationis huius peruenerit ad hoc, vt dolor, & punctura qualiscunque fuerit, resoluantur, aut ſm aliquid, aut integre; subest excusatio trãscundi ad aliud. Si vero multiplicatur vsque adeo, vt dilatetur, & ascendat dolor vsque ad furculas, aut vsque ad hypocondria extendatur; tunc certum est, quod resolutionem repletio agitatiua prohibet: immo adhuc euaporatio dilatat agitatam, & multiplicat: & hoc maxime cum repletio fuerit in toto: tunc autem ad aliud genus curæ procedendum est, quẽadmodum dicemus iam. Tertiam igitur rem complent administrationes medicaminum ſm exigẽtiam vnius duatũ occupationum. Et prima quidem est, quod si materia fuerit dilatata, ascẽdens vsque ad furculam, & nondum ex toto repserit, sed adhuc est, vt repat; phlebotometur basilica ex latere oppositio: & extrahatur de sanguine vsque dum alteretur color eius, iuxta virtutis, & ætatis exigentiam. Et qñque apud pluralitatẽ repletionis iubemus phlebotomari ex saphena partis oppositæ, est enim eius iuuamẽtum sublime, festinum, & proprie apud ascensum materiei ad caput. Huius ẽt intẽtionis sũt ventosationes in cruribus, & fricationes in extremitatibus, & clysteres lenes, & quæ hoc cursu procedunt. Secunda vero est, quod si materia fuerit decliuior ad hypochõdria, præponenda est clysterizatio. Deinde si necessitas expetit, phlebotometur basilica similiter partis oppositæ: & non excludatur, si virtus permiserit, phlebotomia saphenæ. Et vniuersaliter quidẽ extractio fæcis, & alleuiatio partium uentris a fæce, & ventositate excusat ab additione nocumentorum in hac ægritudine. Administrentur igitur

Quos modus terminatur pleuresis.

De cura pleuresis per resolutionem.

Qualiter speciem est reperuntere materiam pleuresis.

Canon bene notandus.

Alius cañ bene notandus.

Alius can.

De phlebotomia.

igitur clysteres lenes facti ex eo, quod est sicut aqua hordei cum radice maluarum: & aqua iuiubarum pauca, & similibus. Et ne excedas in vsu eorum nisi vsq; ad illud quod significabitur tibi ex dispositione, qm̃ consueuit ægritudinē hanc fluxus sanguinis sequi immoderantia. Et si quidem fuerit cum eis accessus incolumitatis ad anhelitum, & lentescentiam febrium; tunc est huius apparitio significatio laudabilis, si vero non, contraria. Ex rebus autem maximi iuuamenti ad diuertendum morbi materiam est positio ventosarum super locum doloris: nunc cū incisione, nunc sine ea, sicut exigit necessitas: sedatur.n. ex hoc dolor interdum, & interdū materia ad partes cutis trahitur, verū oportet operationem hanc, quod præcedat corporis mundificatio cum phlebotomia, solutione ventris ex his, quæ dicemus, verum hoc a septimo vsque ad decimum quartū diem, & hoc proprie cum intelleximus materiam morbi posse reuocari ad cutem, huius ēt intentionis est emplastratio ex sinapi, & similibus. Quartam rem complēt phlebotomia, & corporis mundificatio cū medicinis solutiuis fm necessitatis exigentiam. Et hoc, quod non discutimus, dirigit intentionem nostrā ad ægritudinem iam factā, in qua repsit secundū totalitatē ipsa materia. Necessaria est ergo phlebotomia tunc, si ex sanguinis abundātia fuerit, ex basilica partis, quæ sequitur dolorem, facta vsque ad coloris sanguinis permutationem cum conditionibus virtutis, & ætatis. Excusat.n. ab alijs hæc phlebotomia, nisi fuerit constipatio naturæ: tunc.n. lenienda est natura cum his, quæ sunt sicut siracost. i. manna, & myrobalan. de violis, & decoctio violarum cū iuiubis in aqua hordei, & quæ hoc cursu procedunt, aut cum enemate leui. Si autem materia cholerica fuerit, tunc phlebotomia, & ventris solutio necessaria est: & similiter si phlegmatica, aut melācholica fuerit. Verum oportet phlebotomiā præponi pharmaciæ, nisi ventris fuerit constipatio: tunc.n. præcipimus lenire prius naturam. Mundificationem autem corporis cū medicina solutiua, oportet, quod præcedat præparatiua ad materiei digestionem necessaria, & si quidem materia cholerica fuerit, requirit inflāmatio eius infrigidationem maiorem, & humectationem; non tamen expolianda a virtute absterſionis, & de hoc quidem genere sunt aqua citruli, & melonis indi, & cucurbitæ, & similium, & proprie cum eo, quod est sicut secaniabin, quod scripsit Gal. cuius hæc est permistio. Rec. mellis partem vnā, zucchari, salis iameni partes duas, aceti, & aquæ dulcis, ana partē vnam. Inest autem huic secaniabin virtus extinctionis, & sedationis sitis, & absterſionis, & si duplicatur in eo mel, prouenit ex eo absterſio maior, & si additur ei ad acetositatē, est obuiatiuum cholerę, & multiplicationis sitis, & sit dosis eius ab vnc. ij. vsque ad iij. cum aliquo ex prædictis succis, aut cum aqua habente temperiem inter calidum, & frigidum, si æstas fuerit: & si fuerit hyems, detur cum aqua calida, ita tñ quod in matutinis præcedat hausturn eius potus mucilaginis psyllij ex aqua sola, aut ex aqua granatorum dulcium, & aqua dulci cum iuleb: & subsequatur ipsum circiter per duas hor. potus aquæ hordei. Si autem rem pluris humectationis, & minoris absterſionis dispositio exigit, syrupus viol. cum aqua iuiubarum dandus est, aut aqua hordei cum violis cōditis. Rescindantur autem omnia, quæ infrigidant, & compingunt, sicut portulaca, papauer, & similia, nisi aliqua necessitas exigat, sicut dicemus. Si aūt febris, & æstuatio, anhelitusque frequentia, & sitis inualuerint, succurrendum tunc cum eo, in quo ē humectatio sola, sicut est mucilago psyllij proprie, & iuleb subtile; sorbendo ex eo semper aliquid post aliquid, & si fuerit cum hoc cō strictio naturę, dandus est syrupus de prunis cū mucilagine psyllij, & similia. Si autem materia sanguinea fuerit, requiritur virtus infrigidationis minor, & absterſionis maior; & proprie cum eo, quod est, sicut secaniabin, in quo duplicatur mel, cuius hausturn præcedat, sicut matutinis, hydromel, & iuleb factum subtile vtrumque: & subsequatur aqua hordei, decoctio capillorum veneris, & similium. Si autem materia fuerit sanguis phlegmaticus, requiritur minor infrigidatio, & maior absterſio cum eo, quod est, sicut secaniabin proprie, & decoctio hyssopi, & radix lilij, huius ēt intentionis est hydromel, & similia. Si vero fuerit materia sanguis melācholicus, detur syrupus melinus, & hydromel cum decoctione anethi, vel lupini, vel bugloſſæ, & ireos, & similium. Et super his canon est, vt res lenientes, & remouentes asperitatem præcedant res, quæ abstergunt: immo non expolientur ab eis: sic.n. facilitatur operatio, cum aūt administrationem medicinæ solutiuæ cognoueris necessariam esse in re, vt consideres. Nam si febris vehementia inualuerit cū æstuatione, tunc timendum est solutiuum, & excusat ab ipso sola phlebotomia, in qua nō est timor, nisi forsan apud naturæ constipationem, & iubemus eam liniri cum aqua hordei, & violis conditis, & pulpæ casiæ fistulæ, & manna, & similibus: aut cum aqua prunorū, & quæ hoc cursu procedūt, aut cū clysteri lenitiuo ex his, quæ scis. Materia vero euacuanda qualiscunque fuerit, oportet, vt euacuetur cum eis, cum quibus cum solutione est lenificatio, de quorum summa sunt violæ proprie humidæ, & siccæ conditæ, & syrupus ex eis, & siracost, & tereniabin, & zuccharum alsor, & casia fistula, & similia: & proprie si materia fuerit cholerica, & quandoque miscetur cum eis, sicut sunt trochilci de violis habentes aliquid scammoneę, & nos scripsimus permistionem eorum in capitulo de asthmate. Et si fuerit phlegmatica materia, euacuan-

De sinapis semine oxymelitis simplicis.

Quæcunque fuerit materia pleruncq; semper est euacuāda cū medicinis lenitiuis, si euacuatione indigeat.

cuanda eſt cũ eo,quod eſt ſicut puluis ireos,aut agaricus, aut hyſſopus,alhaſce,cum myrobalanis de violis mellitis,& tereniabin,& aqua hordei. Si vero fuerit melãcholia cum eo, eſt, ſicut elleborus niger cum aqua hordei:& iam quidẽ Gal.precipit aquam hordei poſt ſolutiuum propinari debere,aut aquam mellis,vt lenificet,& abſtergat virtutem ſolutiui, & ſi diſpoſitio aliqua eſt,quæ exigat,neceſſarium eſt,vti clyſteribus lenibus,medijs,& acutis ſiñ neceſſitatis exigentiam; & proprie cũ dolor procliuior ad hypochõdria fuerit. Quintam rem complent adminiſtrationes medicinarum ſputum facilitantium,ipſumque velocitantium. Et hoc quidem perficitur,cũ inchoatione ab humectantibus,& lenificantibus,& procedendo ad res temperatę abſterſionis,& ſi quidem vehemens inflammatio fuerit, cum eo, quod eſt, ſicut aqua melonis indi,aut aqua citruli,aut cucurbitæ cũ aqua zucchari; aut aqua hordei excorticati decocti in aqua pluuiali decoctione vehemẽti cũ iuleb. Et ſi quidem non adeo fuerit vehemens,ſufficit aqua iuiubarum, & ſebeſten cum violis, & ſeminibus cydoniorum,& oleo amygdalarum dulcium cũ iuleb,& aqua mellis, aut aqua zucchari, & non prætermittatur poſt illam aqua hordei,ſicut poſt horam, & in proceſſu rei procedẽdum vſque ad id, quod eſt ſicut decoctio radicum lilij, & capillorum veneris in aqua hordei cum hydromelite, verum aqua mellis eſt vltimior ad humectandum, quam aqua hordei; & aqua ficuũ, & paſſularũ eſt huius generis poſt iſta,& proprie cum myrobalanis de violis,& aqua mellis,& oleo de amygdalis dulcibus:& ſimiliter aqua liquiritiæ cũ eis,aut ſine eis:& facimus ſequi poſt illam aquã hordei: & eſt via rectior, & qñque peruenietnus ad gradum eorũ, quę ſunt ſicut decoctio hyſſopi, & ſimilia. Et ex rebus ſputum facilitãtibus, eſt ſorbitio facta ex aqua ad caliditatem decliui, hora poſt horã: & ex eis eſt embrochatio facta ſuper locum doloris cum aqua calida:minuit.n.dolorem, & ſputum accelerat, & ſi ſit decoctionis maluarũ, aut fœnug. & ſimilũ, magnificatur operatio eius: & cõferunt ei cerata, & emplaſtra:& ex eis,quidem ſunt meliora,in quibus eſt lenificatio cum reſolutione non eleuata, ſed quaſi in gradu primo:deinde procedendum paulatim ad ea, quæ amplius eleuantur, & ex rebus vtilib. non eleuatis eſt ceratum ex oleo violato,& cera,aut ex oleo amygdalino, & cera, & eleuãtur ſuper iſta quæcunque fiunt ex mucilaginibus, aut adipibus alijs, & adhuc ex hyſſopo humida:& ex eis eſt fortius ex radice lilij, aut fœnugræco, & ſemine lini, & abſinthio coctis cum ſucco herbæ vitri,& oleo de chamæmelo,& pauco melle,& adhuc eſt fortius his, ex caulibus elixatis cũ butyro, aut ex cinere radicum caulium cũ adipe. & nos quidẽ plura his ſcribemus poſt, ſi Deus voluerit. Et ex his,quæ valde ſputum facilitãt, eſt,vt dormiat infirmus ſuper latus doloroſum, & ſorbeat hora poſt horã paulatim ex aqua calida, & aqua zucchari, aut aqua mellis calida, & ſimilibus. Sextã rem complent adminiſtrationes medicaminum ſedantium accidentia ſuperueniẽtia huic ægritudini, quæ ſi vltimatur accidit eis timor, & deſperatio, & ſunt proprie permiſtio intellectus,alienatio, vigilię,ſitis vehemẽs, fluxus ventris, & ſanguinis ex naribus. Intellectus autem permiſtio, & alienatio qñq; accidit apud permutationem pleureſis, & nos loquemur de ea, qñque accidit ex proprietate cuiuſdam ſpeciei pleureſis, ſicut proprie, qñ fit in velamine diſtinguẽte magno, & ẽ diaphragma, & cõicat cum cerebro mediante neruo quodam magno,qui dilatatur,& contexitur in ſubſtantiam pãnicularem, & oportet in hac parte geminare curã ſimul pleureſis, ſicut ſcribemus nunc; & phreneſis,ſicut in proprio loco ſcripſims,& hiuc erit modus curationis,ſi Deus hanc ægritudinem curari permiſerit. Vigiliæ autem ſi accidant interdum,acceſſum ad permiſtionẽ intellectus ſignificant:& proprie dum multiplicantur, & tunc neceſſaria eſt adminiſtratio ipecierum de iacur,& ſyrupi de papauere,& decoctionis eius, & hoc cum cautela, ne ſputum cõpingãt,& prohibeant, quod eſt res deterior eis, & medicinæ ex ſemi. papaueris meliores ſunt eis,q̃ ex cortice:cautela ſocietatis aufert hoc nocumentum,& proprie ſi aſſocietur eis,qđ eſt ſicut decoctio paſſularũ,aut aqua mellis,aut rob, & quod eſt ſimile. Sitis autem accidens eis ſedanda eſt cum humectantibus, & vehementiã inflammationũ extinguentibus, ſicut cũ aqua citruli proprie, & melonis indi, & mucilagine pſyllij, & ſimilibus, de quib. loquemur in proprio capit. Verũ oportet non eſſe frigida actu: & oportet admiſceri aliqua eis ex abſtergẽtib. ſubtiliter, vt lenificetur ſputum, & ſi fuerit ſitis a caumate ſpiritualium, adminiſtretur libertas aeris temperati,decliuis ad humiditatem,& vngatur pectus ẽt excreato de oleo violato,& ſimilib. Si aũt fuerit ab ebullitione cholerę rubeę, confert ſecaniabin ſubtile, quod ſcripſit Gale. cum aqua pluuiali:& ſyrupus violaceus cum aqua plurima ſedat hanc ſitim: & aqua hordei habens bonitates ſuas ex materia permiſtionis ſuæ confert,ſicut Hipp.dixit. Fluxum autẽ ſanguinis in narib. contingentem eis poſt criſim, ſiſtere non debemus,niſi ſuperfluat: & ſi fuerit non criticus,ſed propter exuberantiam ſanguinis,confert tunc phlebotomia,& alia,quæ diximus in capitulo proprio. Fluxus vẽtris accidẽs eis in morbi principio eſt ſm vnum duorum modorum,aut.n. propter multitudinem materiæ cum perſiſtentia regulationis naturæ: & ſequitur ex hoc anhelitus facilitas, & lenteſcẽtia febris: & eſt ſignificatio bona, aut eſt propter exuberantiam materiæ preter, quam regulatur a natura:immo eſt ſicut regurgitãs:& eſt ſignificatio

Aqua mellis plus humectat plus quam aqua hordei.

Probl. qua valde ſputum facilitant eſt dormire ſupra latus doloroſum.

Accidẽtia, quæ vt plurimum, accidunt pleuretici.

Vigiliæ ſuperfluæ in pleureſi alleuiatorum ſuperam ſignificant.

Quid agendum contra ſitim ſuperfluam.

Quid circa fluxum ſanguinis nariũ

ficatio mala,& proprie cum non ſiſtitur per ipſum difficultas anhelitus, triſtitia, & febris inflammatio: tũc.n. fortaſſis ſuperueniet mors in iiij. vel ante. Si autem accidat fluxus ventris in fine morbi, eſt ſimiliter ſm alios duorũ modorum, aut.n. expellitur materia ad hepar, & viſcera, & ſequitur ipſum incolumitas: aut accidit a debilitate hepatis, & proſtratione digeſtiuæ virtutis, & contentiuæ in ipſo, & ſequitur poſt ipſum pernitioſitas. Septimam rẽ complent ad miniſtrationes regulationum circa regimen ægri in generib. ſex rerũ, & proprie, vt dirigatur eis temperies in aere, quæ ſit vtcunque ad caliditatem decliuis, & timeatur obtuſio, & acuitas in ipſo ex multiplicatione boreæ, & auſtri, inquantũ poſſibile fuerit: & fiat elõgatio a fumis, & vaporibus, & ventorũ flatu: & ab aere agitationis aquarum, & ab æſtuoſo, & ficco. Nutriens autem oportet commenſurari eis, ſm̃ conſiderationem noſtram, quam dirigimus, aut ad morbum, aut ad patientem. Et ad morbum quidem, aut ſm̃ quantitatem acuitatis, aut ſm̃ horã acceſſus, & receſſus eius, & multitudo quidem acuitatis facit neceſſariam ſubtractionem nutrientis; ſicut paruitas multiplicationem ipſius. Et Hipp. quidem dixit apud vehementiam doloris, & acuitatis, ſi cibus detur, eſt ponere ægrũ ad deſperationem, & mortẽ: & illud ideo, qm̃ natura debilis ad alteram duarum occupationum, deficiet ad vtrãque, & certum eſt furioſã ex reſiſtentibus naturæ ſuppeditationem multiplicari: quare tunc nutriens omnino prohibendum eſt. Et adhuc nutrire circa acuitatis, & doloris aduentum, ſeu augmentum, horrendũ eſt magis, quam circa ipſius vltimitatem. Apud vero acuitatis, & vehementiæ doloris declinationem, non ſuſpectum eſt, & minus apud lentescentiam. Vlterius autem nutriendum, qm̃ iam accidentia quieta, & leuia, & facilia fuerint; & adhuc vlterius, qm̃ ex toto remiſſa ſunt. Nutries igitur cum nondum in toto leuior fuerit, cum eo, quod eſt ſicut aqua hordei, & aqua zucchari, aut aqua mellis; vtriſq; factis ſubtilibus. Et cum iam a dolore alleuatum ægrum inueneris, ſed non integre, ſis contentus aqua zucchari, & aqua hordei decocti in aqua plurima, decoctione vehemẽti; aut aqua altereniabin cum aqua hordei, decoctis vehementer; facilitant enim ſputũ, & ſi vlterius ſolicitare volueris, ex amygdalis iuſculum decoctionis earum admiſcebis, & dabis cum melle modico, aut zuccha. & ex eis eſt aqua alchanderes, & aqua tritici, & proprie cum amplius ęgrum alleuatum inueneris, ſimiliter iuſculum ex maluis, & cryſolochana, & bletis, & ſicla, & cucurbita, & ſorbitiones earum ex fabarum farina: & concedimus in fine febris pulmenta ex butyro. Et poſt febrem iuſcula ex herbis cum carnibus teneris, aut vitellis ouorum. Et quidam ex antiquis dabant panem cum aqua zucchari, & iuleb. Gale. autem

Qualiter fluxus ventris in fine pleureſis adueniens aliquando bonum ſignifi cat, aliquando malum.

Dare cibũ, apud vehementiam doloris eſt ponere ægrum ad deſperationem, & mortem.

A

B

C

D

præcipit, quod nunc comprehendit vniuerſitas, fermẽtum non dari: facit.n. apertionem apoſtematis ante digeſtionem, & azymum non dari, ſputum.n. inuiſcat, cum autem rupturam apoſtematis quærimus, damus fermentatum: ruptu ram.n. apoſtematis facilitat. Et vniuerſaliter quidem cõceduntur eis canna mellis, & grana ta dulcia, & poma dulcia elixata, ac aſſata; & paſſulæ ſine interioribus, & cheſmes, & iuiubæ completæ, & amygdalę. Et qñque extendimus vſque ad piſces degentes in ſcopulis, & proprie habentes ſquãmas, & hęc proprie tribuantur, ſi cut exigit diſpoſitio. Et in pleureſi quidẽ phlegmatica danda eſt aqua cicerum, aut aqua hordei, & cicerum cum melle; & aqua caulium cũ oleo amygdalino, aut lacte amygdalarum, & cibentur beta cum oleo amygdalino, aut lacte earum, & melle; & detur etiã altereniabin cum hyſſopo, & melle: aut pulegio: eſt.n. ei cibus bonus. Et dico quod tempus, ætas, regio, & cõſuetudo in adminiſtratione quantitatis nutrientium, & numeri; vtrum parum, vel multum, ſemel, aut amplius dari debeant, regulat: quare diſtinguendum eſt in illis, ſicut ſcis. Potus autẽ eis bonus eſt aqua zucchari, & aqua mellis, iuleb ſubtile, & aqua hordei ſubtilis, & quæ hoc curſu procedunt. Aquam autem in hyeme calidam bibant: æſtate vero temperatam. Verum abhorreant aquam frigidam, niſi in duobus caſibus: & hoc quidem in tuſſi ſicca, & aſpera: & in ſiti ex caliditate vehementi: tunc quoque cõcedimus ipſam, frangentes frigiditatem eius, cum ſecaniabin, & iuleb; acquirentes ei ex virtute inciſionis alſecaniabin, virtutem penetrationis, vt penetret, diſcurrat in venas, & ſigilletur, deinde ex frigiditate, & humiditate virtutis aquæ extinguis inflammationem, & ſedas aſperitatẽ, & ſitim, hoc eſt.n. qđ non omnes cõprehenderũt. In morbi autem declinatione detur eis vinum album, dulce, ſubtile; & rob cum aqua pluuia, & aqua mellis, & conceditur vinum aquoſum, & lene, & vinum cheſmes, & aqua decoctionis alcheſmes, & aqua paſſularũ, & iuleb, & quę hoc curſu procedunt. In phlegmatica vero ſorbeant aquã mellis, qñque decoctionis hyſſopi, & quæ hoc curſu procedunt. In melancholica vero cibentur ſorbitionibus factis ex ſauich triticeo, & melle, & alterniabin, & oleo amygdalarum, & ex ſorbitionibus factis ex farina fabarum in iuſculis ex lingua bouis domeſtica, & ſylueſtri. Potent aquam mellis cum aqua lupuli, anethi, & ſimilium. Et quidem iam dictum eſt, in hac ægritudine ventrem fluxibilem cum moderantia fieri, etenim eius ſtrictura, vel largitas plurima non eſt bona. In lubricitate igitur ventris, prohibenda ſunt iuſcula ex herbis, dãda vero ſunt apud vẽtris ſtrictũram, & cum ſitis aſpera fuerit. Et prohibenda ſunt granata, & poma, cum ventris conſtipatio fuerit: danda vero ſunt apud lubricitatem

citatem ipſius,& ſic intelligendum eſt de cæteris. Cibare autem, aut potum dare, non niſi a fæce purgatis viſceribus: vel ſaltem membris digeſtionis primæ,Hippo. iuſſit,neque accedẽte dolore,neque præſente eo, neque in hora deteriore horarum. Similiter autem, nec aperias venas, fæce conſtipatis viſceribus, aut lubricitate dominante eis,& proprie vehementi:neq; in die,cum natura obijcit morbo;ſed in die minoris agitationis,ſi poſſibile fuerit. Soluere vero apud ventris conſtipationem,& apud materiei declinationem ad hypochondria,cum ematibus magis eſſe conueniens Gale. iuſſit. In euacuando vero membra nutritiua,& ſpiritualia, abſcindente pharmacia opus eſſe præcepit, & enemata vtilia eſſe nõ negauit, & proprie ſicut diſpoſitio exigit. Adhuc autem opus pharmaciæ abſcindendum eſt, apud febris, & accidentium vehementiam: excuſat enim tunc ab ea ſola phlebotomiæ adminiſtratio, niſi forte lenire ſiccitatem viſcerum oporteat: & hoc magis cum clyſteribus facias.

Sermo in aqua hordei. Cap. 8.

COnſueuerunt antiqui vocare aquam hordei, ptiſanam, & conſueuerunt vocare ptiſanam, & chylum eſſe liquores reſultantes ex elixatione alicuius rei in aquoſo, ex actione caloris operãtis in illa. verum chylus habet artificem calorem animalis, & proprie in vaſe proprio. ptiſana autem habet artificem calorẽ ignis in vaſe communi, ſicut ex elixatione carnium, & frumenti, & hordei, & aliarum rerum nutrientium. Elixationem autem rerum medicinalium conſueuerunt vocare apozema. & inuenerunt aquæ hordei duplex officium,ſcilicet lenitionis cum abſterſione: aut ſine abſterſione. & ſi quidem eſt cum abſterſione,potum medicinale vocauerunt. eam vero, quæ ſine abſterſione eſt,quandoque vocauerunt potum tantum, & quandoque potum, & cibum. Et in his diſtinguitur modus operationis ſecundũ artem,& ſciẽtiam:quare duplicem in eius operatione inuenerunt artem vnam. ſcilicet facientem eam potum medicinalem, aliam facientẽ potum tantum, aut potum, & cibum. Ars vero prima modificat ſic. Accipe hordei excorticati, & fricati cũ panno aſpero frictione vehemẽti, vſque ad excuſſionem tenuium corticum circiter libram.i.& ſit hordeum ſubtile, mediũ inter antiquum, & nouum; ſuper quod non cecidit de odore corruptionis aliquid,nec de contagione fumi,aut pulueris;& conſeruatum fuerit in loco aeris liberi;& iam habuerit perfectionem in maturitate ſua.& pone illud electum in olla noua mundata, lota, & abſterſa nimis; vt non remanſerit in illa de odore quicquam omnino. & proijce ſuper ipſum aquæ circiter libras xx.& ſit aqua fontium,dulcis,leuis,& ſubtilis. & exerce coctionem ipſius cum omni facilitate,inquantum poſſibile fuerit: & ſine fumo, auferendo a principio ſpumam eius. & decoquatur vſque ad conſumptionem medietatis aquæ, aut duarum partium eius. deinde coletur, & conſeruetur in vaſe vitreo; habet enim hęc aqua virtutem lenitiuam reſultantem in ea ab aqua,& medulla hordei: abſterſiuam,& lenitiuam a nitroſitate quadam expanſa in cortice hordei interiori tegente medullam eius. Eſt igitur facilis;lauatiua,& ſputi facilitatiua. ventrem lubricat, oppilationes aperit, & vrinam prouocat. Ars vero ſecunda modificat ſecundum hunc modum. Recip. hordei excorticati circiter lib.i.& frica illud cum panno aſpero frictione vehementi, vſque ad excluſionem,& ad ſeparationem intrinſecorum corticum omnino. laua illud lauationibus pluribus cum aqua calida: deinde pone id in olla, & funde ſuper ipſum aquæ circiter lib.viij.deinde bulliant cũ facilitate ebullitione vna, & proijciatur ab eo illa aqua;deinde pone ſuper ipſum aquę calidę circiter,li.xx.& decoq; cũ facilitate vſq; ad lib. x.vel vſq; ad lib.7.deinde cola,& recõde in vaſe vitreo. Hęc aũt aqua ſitim,& aſperitatem ſedat,& inflãmationẽ extinguit;& pectus,& pulmonẽ,& guttur lenit, ſitim extinguit, vẽtrẽ lubricũ reddit,præcordia humectat,& ſputum facilitat. Hæc autem aqua, vlteriorem recipiens coctionẽ infundendo adhuc in ea parum poſt parum circiter lib. x. aquæ calidæ, efficitur cibus,& potus,quem quibuſdam colatum; quibuſdam non colatum ſecundum neceſſitatis indigentiam Hippo. dari præcepit. Et quandoque adhuc vlteriorem recipit decoctionem, vſque adeo, donec habeat mediocritatem inter iunctum, & liquidum; & eſt cibus laudabilis, habens bonitates ſolemnes.

Proprietates ptiſanæ primi modi.

Secundus modus.

Proprietates ptiſanæ ſecundi modi.

Ptiſana vltime decocta eſt cibus laudabilis.

Sermo in aqua cicerum. Cap. 9.

DIxerunt antiqui duplicẽ in ciceribus proprietatem eſſe. Ex eis vna eſt,quæ eſt expanſa in ſuperficie corticum cicerum, humiditas baurachia cum caliditate ſubtili,quæ tollitur ſola ebullitione. Et eſt alia proprietas, quæ ſedet in toto corpore eorum; & eſt humiditas dulcis, ſubtilis, nutribilis, tamen inflatiua. Si vero coxeris lib. i. cicerum conſeruantium adhuc nitroſitatem ſuam cum lib. xx. aquæ facili decoctione, vſque dum redeant ad lib. x. tunc erit aqua eorum potus medicinalis; & proprie lauatiuus, & abſterſiuus,& aperitiuus oppilationum,tã præcordiorum,quam nutritiuorum, & viarum vrinę,frangitiuus lapidũ in eis: mundificat viſcera, ſitim tamen non tollit. Et ſi vlteriorem excipiat coctionem, & cum plurima aqua, vſq; dum acquirat mediocritatem inter tenue, & iunctum, eſt cibus bonus ægritudinibus phlegmaticis. verum oportet, vt detur colatus. Ex ciceribus autem, a quibus iam expoliata fuerit nitroſitas, fiũt iuſcula incitantia vẽtrem,& impinguãtia. Sermonem in aqua mellis iam ſcripſimus in antidotario noſtro, quare non

De aqua ciceron. qualiter fiat duobus modis. Hunc ſyrupum alchemiſtes deſcripſit etiam in antidot. Hunc ſyrupum deſcribit Seraphion in proprio antido. Iſtud valeb deſcripſit. Meſ. ſupra in antidotario.

mon eſt hic neceſſe repetere. Abuhali. Iuleb alcheſmes cõferens cum auxilio Dei pleureſi, & doloribus pectoris. Recipit alcheſmes, & paſſulas, & decoquantur in aqua, decoctione ſufficiẽti: & accipe huius aquæ, partem. j. penidiarum, partem ſemiſ. decoquantur vſque dum ſufficit. ſecundum eũdem modum fiat iuleb. Idem. Syrupus conferens tuſſi, & pleureſi. Recipit ſucci granatorum dulcium, lib. ij. ſucci cãnarum mel lis, lib. j. penidiarum tantundem. Fiat ex eis ſyrupus, bonus, ſi Deus voluerit. Ioãnitius. Iuleb ſubtile cõferens pleureſi cum inflammatione, & ſiti. Accipe ſucci melonis indi, aut ſucci cucurbitæ aſſæ, lib. iiij. zucchari lib. iij. fiat ex eis ſyrupus, & detur cũ aqua hordei. Idem. ſyrupus violaceus conferens febribus, & pleureſi, & tuſſi ſiccæ. Recip. violarum recentium, ſeminum cydoniorum, & citruli, ana drachm. x. ſeminis maluæ, dra. xij. gummi arabici, drac. viij. tragacanthi, drac. ij. Funde ſuper ea, aquæ calidę, lib. vij. & dimitte die, ac nocte, deinde bulliat ad cõſumptionem medietatis: deinde cum penidiarum libris duab. fiat ſyrupus, da cum aqua hordei, & mucilagine pſyllij, mane, & ſero. Iſraelita. Syrupus cõferẽs pleureſi, & catarrho calido, & tuſſi calidæ cũ aſperitate, & ſiti vehementi factis cauſa ſiccitatis temporis. Rec. iuiubarũ pinguium, ſebeſten, ana. c. violarum, ſiracoſt, ana, drac. x. liquiritiæ, florum linguæ bouis domeſticæ, ana drac. xij. ſeminis maluæ, cydoniorum, ana dra. v. ſuper ea proijce aquæ calidæ, lib. vij. & dimitte die, ac nocte: deinde coque vſque ad conſumptionẽ medietatis, cum zucchari lib. ij. & ſucci malorum granatorum dulcium, li. j. fiat ſyrupus, da cũ aqua hordei, & mucilagine pſyllij. Idẽ. Syrupus cõferens pleureſi cum inflatione, & acuitate vehementi, & tuſſi difficili. Reci. aquæ cucurbitæ lib. iij. ſiracoſt, violarum, ana, drac. xx. pulpæ caſiæ fiſtulæ, dra. x. infundantur omnia p̃ diẽ ac noctem in ſucco prædicto calido, deinde frica manibus, & cola. & cũ ſucci granatorũ dulciũ lib. j. & zucchari lib. ij. fiat ſyrupus, da vt ſuperius diximus. Hamech. Syrupus de violis conferens pleureſi, & tuſſi calidæ. Rec. violarũ, vnc. ij. ſeminũ cydoniorũ, & maluæ, ana vnc. j. iuiubarum, ſebeſten, ana. xxx. decoque in li. vij. aquæ cucurbitæ ad tertiæ partis cõſumptionẽ, & cum zucchari, li. ij. fiat ſyrupus. Filius Zachariæ, Confectio trochiſcorum feſtinantium maturationem in pleureſi, & facilitantium ſputum. Recipit violarum, ſucci liquiritię, ãna dra. decem, tragacanthi, amyli, ſeminis althęæ, ſeminis fęniculi, ana drach. quatuor, confice cum mucilaginibus, & proprie pſyllij, & ſeminũ cydoniorum, & ſem. lini. & fit doſis, drac. j. cum ſyrupo violato. Idem. Cõfectio vnguenti lenientis pectus, & facilitantis ſputum. Recipit olei violarũ, vnc. quatuor, mucilaginis ſeminis lini, & ſemi. cydoniorum, & mucilaginis ſeminis althææ, ana drac. iiij. mucilaginis hordei

Iſte ſyrupus violaceus differt ab illo qui poſitus eſt in antidot.

Syrupus optimus ad pleureſim.

Alius ſyrupus conferens pleureſi.

Syrupus violaceus conferens pleureſi.

Trochiſci valẽtes ad pleureſim.

Vnguentum ad pectus facilitans ſputum in pleureſi.

A mundi coctæ ad perfectionem vſque dum rũbeſcat, vnc. j. & ſemiſ. ſucci radicum lilij. vnc. j. ceræ puræ, vnc. j. aggregent oĩa bona aggregatione, & inungatur cũ eo pectus, bonum, ſi Deus voluerit. Sabor Rex Medorum. Deſcriptio vnguẽti ſedantis dolorẽ, & lenientis ſputum. Rec. olei violati, vnc. j. ceræ drach. ſemiſ. adipis anatis, & gallinæ, ana drac. quinque, hyſſopi humidæ, drach. viij. butyri ouium loti ſæpe in aqua hordei, dr. iiij. mucilaginis ſeminis lini, althææ, ana drac. x. & fiat ex eis vnguẽtũ bonum, & expertum. Et ſi materia cõpactior fuerit, pone pro oleo violato oleum de lilio. Idẽ. confectio emplaſtri mirabilis ad ea, quæ diximus. Rec. folio

B rum violarum, drac. quinq; radicum lilij, drac. x. farinæ hordei, & fabarum, ana drac. vj. & ſemiſ. mucilaginis maluauiſci, & ſeminis cydoniorum, & ſeminis lini ana dra. xij. florum chamæmeli, & tragacan. ana dr. vij. ceræ, vnc. ij. olei violati, nnc. viij. rob quantũ ſufficit, aggregẽtur omnia, & decoquantur, & ſuperpone. Si aũt materia compactior fuerit, & indiget reſolutione, addat in eo farinæ ſeminis lini, dra. j. & pro oleo violato ponatur oleum de lilio. Et ſi calidi-

C tas intenſior fuerit, adde eis ſucci foliorum cucurbitæ, nenupharis, ana drach. xij. & ſubtrahimus ſemen lini. Idem. aliud ſedans dolorem, & maturans. Accipe farinæ hordei, meliloti, ana partem vnam, far. fænu. ſem. lini, ana partem ſemiſ. ſem. papaue. albi, partis. i. tertias duas, aut corticũ papaueris partẽ ſemiſ. vitellũ oui vnũ, rob quantum ſufficit ad aggregãdum ea. Filius Amaran. Emplaſtrũ conferens pleureſi. Accipe violarum, furfuris farinæ albæ, farinæ hordei, & fabarũ, maluæ, chamęmeli, meliloti, ana partes æquales, cõfice cum cera, & oleo violato quantũ ſufficit, & vtere. Et ſi neceſſitas expetit, ad maiorẽ reſolutionẽ adde ficus albas, farinã ſeminis lini, & fœnugræci. Si autem reſolutio, quam quærimus, non fuerit poſſibilis, immo tẽdit ad hoc, vt ſuppuretur: & hoc ſignificatur ex eo, quod nõ mũdificatur in xiiij. die: immo multiplicatur dolor cũ febre, & difficultas, & cõſtrictio anhelitus, & tuſſis, & alia: tunc diuertemus

D noſtrã cõſiderationẽ ad inueſtigãdũ qualitatẽ accidentium ſignificantium ſuper alterum duorum, ex his, quæ cõpræhendit ratio de eſſe virtutis. Nam ſi dolor cum prædictis accidentibus nõ multus fuerit, neque propter phlebotomiã, neque propter ſputum, neq; propter alia ſedat: & virtus fuerit fortis, expecta ſuppurationẽ, & ſi virtus nõ fuerit fortis, expecta caſum eius, & mortem. Et dixit Hippo. quod quando pleureſis non reſoluitur, neque mundificatur vſq; ad diem xiiij. tunc permutatur ad collectionem. Et tunc oportet, vt ars perducendi collectionẽ ad ſuppurationem, & ex ſuppuratione ad ſtatũ incolumitatis, dirigat intẽtionẽ noſtram ad ſexres. Prima quidem eſt maturatio apoſtematis. Secũda eſt ingeniatio ad rupturam eius. Tertia

Aliũd vnguentum ſedans dolorem, & facilitans ſputum.

Emplaſtrũ ad idem.

Aliud ad idem.

Aliud emplaſtrum ad pleureſim.

De cura pleureſis, q̃ terminatur per ſuppurationem.

eſt abſterſio,& mũdificatio materierum. Quarta eſt mũdificatio,et cõſolidatio. Quinta eſt correctio accidẽtiũ. Sexta eſt rerum ſex regulatio. Primã igitur rẽ cõplent adminiſtrationes medicaminum aggregantiũ in ſe virtutẽ lenificationis,vel ſimul etiã reſolutionis,vt cadat maturatio æqualiter in materiã iam collectam.& illa quidẽ oportet,vt latitudinem cum gradatione adminiſtrationis medicaminũ habeat,incipiendo ab eis,quę ſunt in gradu temperatæ cõplexionis;extendendo ad ea, quæ ſunt maioris eleuationis,donec perueniatur ad gradum fortium. Et ſcias quoniã principium operationis medicaminis fortis inęqualem facit maturationem,aut ante maturationem apoſtema aperit.

Maturatiua abintra. Maturatiuorum autem quædam operantur ad miniſtrata interius per os,& quædam exterius. Et ex interius operãtibus, & tẽperatis eſt aqua decoctionis ficuum ſiccarum, & dactylorũ, & fortius eis eſt decoctio vtrorũque. Et ex eis eſt decoctio fœnugræci, & ficuum ſiccarũ cũ rob, aut ſine eo,aut paſſularũ,& fęnugręci;aut aqua hordei decoctionis ficuũ ſiccarũ vel radicũ lilij cũ melle. Et ex eis eſt fortius decoctio ficuũ, paſſularũ enucleatarũ, dactylorũ, fœnugræci, & ſeminis maluæ cum meibuteg. & ſi fuerit in

In caliditate intenſa. eo caliditas vehemẽs, tunc cõueniens eſt aqua hordei cum aqua iuleb ſubtili,aut cũ aqua mellis.aut cũ aqua decoctionis maluarum, aut ſeminum earum,aut althææ, radicis lilij, aut ficuum ſiccarum, & paſſularum, aut fœniculi,

Trochiſti. aut ſeminum cydoniorum,& ſimilium. Confectio trochiſcorum facientium maturationem, & proprie cum non eſt caliditas vehemẽs. Recip. ſeminum maluæ,althææ,farinæ fœnugræci.ſeminis lini aſſi,farinę cicerũ,ſucci liquiritię, tereniabin.ana.fac trochiſcos cũ mucilagine ſeminis lini.da cũ eo,quod conuenit ex potibus.

Trochiſti. Cõfectio alia trochiſcorũ,cõferens ei cum quo eſt caliditas,& febris vehemẽs. Recip. violarũ ſiccarum,tragacanthi,amyli,ſucci liquiritiæ,ſeminum cydonionum,ſem.citruli,et melonis,& cucurbitæ,ſeminum maluæ, althææ, florũ meliloti,ana.fac trochiſcos cum mucilagine ſeminum cydoniorũ,aut ſem.lini : da cum eo, quod

Maturatiua ab extra. conuenit ex potibus. Extrinſecus autẽ operantium, quædã ſunt embrochationes, & proprie ex aquis decoctionis maluæ,aut althææ, aut fęnugręci,aut ſeminis lini,aut cydoniorũ,& ſimilium adminiſtratę cum ſpongijs. Et quãdoque additur eis,quod eſt ſicut melilotũ, & anethũ, & herba vitri, quando oportet ſedare dolorẽ. Et quandoque oportet, quod ſint liniciones, & proprie,quę ſunt ſicut cera,& oleum imbibita in mucilagine pſyllij,& ſeminũ maluę,aut in mucilagine fęnugræci,& ſeminis lini,& althææ,& ſimiliũ. Et ex eis eſt adeps gallinę,et anatis,& ſimilia. Et fortius eis eſt diachylon diſſolutum in oleo de lilio. Et adhuc fortius,quod fit ex mucilagine radicũ maluæ,althææ, farinæ hordei, fœnugræci,ſeminis lini, & ſemi. cydoniorum, & melle, aggregatis cum butyro loto,& cerato facto ex oleo, & cera. Et quæcunque ſunt emplaſtrationes, & proprie cũ eis, quæ fiunt, ſicut ex farina hordei,& mucilagine ficuũ cum melle ſimul coctis;aut ex farina hordei, & mucilagine cum melle,& oleo veteri: aut ex dactylis, & farina frumenti,& rob:& ex valde bonis eſt, quod fit ex oleo, & folijs caulium,& farina fœnugręci cum butyro ſimul coctis,et ſimiliter ex radice lilij cocta cum rob,& butyro. Et fortius eis eſt,quod fit ex farina hordei,& ſemine lini, & fęnugræci, & ſemine maluę coctis cum mucilagine ficuum,& althææ,cum melle,& butyro,& rob, & adipe antiquo. & adhuc fortius ſi addatur eis galbanum diſſolutũ in rob, aut vino dulci. Et adhuc fortius ſi addatur ex ſimo columbino,& fortius adhuc,ſi addatur vtrunque. Hoc autẽ medicamẽ interdum collectionẽ vſque ad partes cutis adducit. Et ſi addatur in medicamine herbæ albeduſtur aliquid, operabit id vehemẽtius. Et confert in hac hora adminiſtratio quietis,& proprie in aere quieto,& tẽperato ad caliditatẽ,& humiditatẽ decliui. Cibos autem manducent,maluas, bletas, ſiclam,atriplicẽ cum oleo amygdalino. Et ex ſumma oleorum melius eſt leureng:eſt enim ei cibus,& medicina citã,& facilem faciẽs apoſtematis maturationem.& laudatur eis aliquid tereniabin,& ius cicerum dulcium cum meliloto,& ſorbitiones frumentales, & ius caulium, & ſimilia, & concedantur eis in ſecũda menſa ficus ſiccæ elixę,& dactyli humidi,& cheſmes, & poma dulcia elixa,& canna mellis,& ſimilia. Secundam rem complent adminiſtrationes medicaminũ aggregantiũ in ſe virtutẽ lenitionis,& apertionis cum ingeniationibus ex modis operationum. ad hoc quidẽ genus medicaminis perueniendum eſt cum iã factum eſt dubelati. & hoc quidem ſignificatur ex remiſſione doloris,& febris à multiplicatione grauedinis in loco collectionis. Medicamina autem,quibus ineſt proprietas hoc facere ex eis,q̃ ſumunt̃ per os, ſunt ſicut ſyrupus de hyſſopo,& de praſſio. Et ex eis efficacior eſt ſyrup.de ſucco herbę albeduſtr.et melle : apozema decoctionis eius cum modico fermenti ſimul diſtemperatis,& coctis. Et fortius eis eſt ſuccus ipſius cum fermẽto, & melle. Et adhuc fortius ſi addatur eis baurach modicum:& eſt forte, & confert in hac hora. & proprie cum natura eſt fortis,& febris non eſt. adminiſtratio theriacæ, & mithridati. Feſtinant enim & facilitant apertionem.Et ſimiliter ſinapis cum aqua mellis, aut aſſa fœtida cum lacte. Ex his autem, quibus linitur extra, eſt emplaſtrum factum ex herba albeduſtur, & butyro, aut adipe antiquo,& melle:fortius eis eſt,ſi addatur ex ſimo columbino, & fermento: adhuc fortius ſi addatur baurach.Modi aũt operationum,quibus ingeniamur ad opertionẽ apoſtematis,

Ingenia tũ pendi apoſtema.

matis.sunt prouocatio tussiculæ, hora post horã.& fortius eo est prouocatio vomitus. & confert ante horam eruptionis,vt dormiat super latus infirmum,deinde reuoluatur subito, & impetuose ad latus sanũ. & sunt ex ingeniãtibus, qui mouent,& agitant eos lecto pensili, aut in cunis.& sunt,qui agitant sedem, in qua sedent, gubernando eos ne cadant. Et sint cibi eorum in hac hora sorbitiones fermentatæ, ex farina cum melle,aut tritico;aut ex farina hordei, aut tritici,aut cicerum. & panis fermẽtatus infusus in aqua mellis,aut rob. & conceduntur eis oua sorbilia cum pane:& lac calidum, sicut mulgetur cum pane:& passulæ, & ficus siccę cũ pane. Et comedãtur in secunda mensa grana pinearum,cum ficubus siccis,& amygdalis dulcib⁹, & amaris, & similia. Verum si cum hac arte apostema non rũpitur,tũc est timorosum. quare oportet,vt aperiatur collectio cum phlebotomo, aut cauterio, vt sanies egrediatur, & non subito,ne superueniat ei quod est,sicut debilitatio,& syncopis,& mors,quare oportet,vt paulatim omni die extrahatur, & cum cautela. Cum autem sanies,quæ expuitur post apostema iam factum, aut egreditur post apertionem iam facta fuerit alba,& vncta,ęqualis, nõ habẽs de odore corruptionem aliquid omnino, & febris cõtinuatur remissio paulatim; tunc est aliquid, de quo est spes ad incolumitatẽ:& proprie quãdo continuãtur ei quinque aliæ significationes laudabiles,quę sunt ꝓprie leuitas,quies, iucunditas,& desideriũ cibi,& bonitas aliarũ operationum,videlicet naturaliũ, & spiritualiũ.quare in hac oportet hora, vt conserues virtutem cum carnibus,& cibis temperatis,neque terrendum de febricula,quoniam eradicabitur paulatim exeunte sanie. Cum autẽ accidentia in contrarium eorum quæ diximus,apparuerint; tunc est illud,de quo desperabit. Inquit Hippo. Terminus rupturæ huius apostematis quandoque præscribitur in xx.diebus,quãdoque xl.& quãdoque lx. & illud ideo, quia quanto accidentia collectionis fuerint vehemẽtiora,tãto status vicinior,& eruptio velocior, & quanto accidentia leuiora, & pigriora fuerint, tanto status, & eruptio remotior. Accidentia autem super hæc significantia sunt febris,& dolor. Hęc enim vehemẽtia,aut remissa citam, aut tardam eruptionem declarãt. Tertiam rem complent administrationes medicaminum à sanie mundificantium, post collectionis eruptionem. & quidem hoc secundum exigentiã declinationis sanici. in quibusdam enim transitũ habẽs per pulmonem,excreatur cum tussi.in quibusdam vero recipitur in vacuitate corporis,& subintrans concauam venã trãsit ad hepar: & sic quidẽ aut in partem concauam eius,& declinabit ad intestina magis, sicut ad propinquiores ductus: aut ad partẽ gibbosam ipsius,& declinabit ad vias vrinę.& in quibusdã fit post rupturam ad nullã

Qualiter sanies non est extrahenda subito in apostemate.

Terminus rupturæ apostematis.

A partium saniei declinatio:quare cõculcatur ibi dem. & est materia morborum difficilium, & phthisis: & quandoque præfocat multitudine sua,quibus omnibus iam succurrimus, vt mundificetur a principio vulnus.nisi eñ(sicut Hippo.dixit)vsq; ad xl. dies mundificatum fuerit, faciet cadere in phthisim. Cum autem natura expulsionem saniei per os iam fecerit,absterſiua, mundificatiua, lauatiua medicamina ante dari oportet. & in genere eorũ est aqua mellis laudabilior,& aqua zucchari,& iuleb,& similiter aqua hordei, & aqua cicerum. & fortius eis est secaniabin Galeni,quod scriptũ est in capitulo,quod est ante illud. Et adhuc eis fortius est decoctio hyssopi,& syrupus ipsius, & decoctio
B radicum lilij cælestis,& syrupus eius mellinus. Huius etiam intentionis est lohoc de caulibus, & lohoc de squilla,et electuarium de orobo, & lohoc de allijs est vehemẽtis virtutis in hac parte:& allia assa cum melle et butyro. & nos hæc scripsimus in capitulo de asthmate,et tussi. Plura prẽterea,& diuersa ex eis,quę pectus,& pulmonem a putredinibus mundificãt, scripsimus ibidem,quę ibi requirantur. Confert etiam vomitus prouocatio cum interpolatione cũ aqua mellis,& sale;aut cum aqua mellis,& baurach, aut sinapi. Conferũt etiam super locum embrochationes,et linimẽta,et emplastrationes; & ꝓprie ex rebus, quę adiuuant ad mũdificationẽ.
C Et ex summa eorum est decoctio alhasce, aut hyssopi,aut ireos, aut similiũ, administrata cũ spõgijs.& quandoq; miscetur cũ eis,quod est sicut spica,& lignũ balsami,et grana ei⁹,& hueg, & aristolochia rotunda. Et ex eis,quæ liniũtur super locũ,est oleum de spica, et oleũ de alcanna,& oleũ de lilio, et oleũ chamæmeli, & anethi,& fortius est eis oleũ de iride, & adhuc fortius est oleum balsami. Emplastrationes autẽ oportet vt fiãt ex eis, quæ sunt sicut chamæmelũ,melilotum,spica,& farina hordei, fęnugræci,et seminis lini,et seminis maluę,congregatis cũ cerato,quod fit ex hyssopo humida, & oleo de lilio,oleo de nardino:& oleo de iride, & cera:et fortius eis est;et ꝓprie quãdo cꝝitur ex vn
D ctione;et proprie factũ ex alumine,sulphure,et asphalto aggregatis cum oxymelite. Et quidẽ super his canon est,medicinalia huiusmodi nõ esse euacuanda ab aliqua trium proprietatum. Et prima quidem est,vt sit absterſiua,et mũdificatiua. Secunda vt sit mẽbri,ꝑ quod est saniei transitus,confortatiua. Tertia,vt sint expulsiones factæ per illud membrum facilitatiua. Et primum quidem perficitur cũ eis, quæ sunt sicut aqua mellis,et aqua zucchari,et syrup⁹ mellinus; et alia, quorum præcessit rememoratio. Secundũ vero cũ eo, quod est, sicut hyssopus, hasce,chesmes,et similia in expulsione facta ꝑ pulmonẽ;& sicut spica,et cordumeni,et amygdalæ amaræ, & similia, in expulsione facta per hepar ad vias vrinæ, & sicut trochisci diarho-

don,& maſtiche,& vech:& ſimilia in expulſio
ne facta per hepar ad inteſtina. Tertium vero
perficitur cum eo,quod eſt ſicut iris, & ſemẽ al-
churat,& cartamus,& ſimilia, quãdo ſanies ex
purgaẽ ſputo.& ſicut decoctio fœniculi,& apij,
& aqua cicerum,& ſimilia, quãdo expurgatur
per vrinã. & ſicut ſal,& baurach, & cartamus,
quãdo fit expurgatio ꝑ inteſtina. Et ſunt ex me
dicinis,q̃ aggregãt in ſe omnes intẽtiones,ſicut
ius galli antiqui,& mel,& liquiritia,& capillus
ven.et hyſſopus,et caſſia fiſtu.& mãna,& ſimi-
lia.Hæc enim adiuuãt ad expulſiones oẽs,quas
diximus. Et ſunt ex medicinis magnis,quę etiã
aggregant omnes has intentiones: ſed nõ ſunt
adminiſtrandæ,niſi cum morbus proprie chro-
nicatur.& ſunt theriaca proprie,& mithridatũ,
& athanaſia; mundificant enim hæc ſufficien-
ter.& ex eis eſt cõfectio mirabilis relata ad Ar-
chigenem,quam ſcripſimus in cap.de tuſſi;& ſi
militer medicamen de piperibus. Verum ſuper
his cautela adhibẽda eſt.oportet eũ febre len-
teſcente dari,& natura non debili exiſtente, &
cũ melle plurimo;aut aqua mellis,vt exiccetur
ſanies,& mũdificetur locus: & ſit potio eorum
circiter auellanã vnã,vel duas, ſecundũ exigẽ-
tiam rei cũ eo quod cõuenit ex potibus, & pro-
prie cum aqua mellis.In craſtinũ autẽ ſit quan
titas eorum minor, ſic ſemper diminuẽdo, do-
nec perueniatur ad mel ſolum. ſi nõ plene cum
eis mũdificetur,iterum redeatur ad alia: & ite-
rum,ſi oportet procedatur eadem doctrina, vſ-
que ad id, quo exiccetur in totũ. Et ſi cum hoc
regimine adhuc non mundificabitur plene,ac-
celerabimus cũ ſapientia, & adminiſtrabimus
medicinam ex arſenico, & ſulphure ſecundum
ſciẽtiam traditam a nobis in cap.de aſthmate,
& tuſſi:hæc enim exiccãt cum fortitudine. Et ſi
cum his cõſtringitur anhelitus, redeundum eſt
ad ea,quę dilatant ipſum,& educunt ſaniem,ſi-
cut aqua mellis cum medicamine hyſſopi. Et ſi
ſupercalefiunt ex eorũ adminiſtratione,redeũ-
dum eſt ad aquam hordei cũ aqua mellis, & in
leb,& ſimilia. Cum autem hæc accidẽtia ceſſa-
uerint,ſcilicet cõſtrictio anhelitus,ſupercalefa-
ctio,& exiccatio, iterentur prædicta cum vici-
ſſitudine ſecundum exigẽtiam neceſſitatis. Ci-
bi autẽ eorum ſint ſicut aqua cicerum,& altere-
niabin,& ſorbitiones ſubtiles,ex farina cicerũ,
hordei, & fabarum cum oleo amygdalino, &
melle, & zuccharo; & ius caulium cum oleo
amygdalino,& quãdoque cum gallinis,niſi fe-
bris vehementia prohibeat: & ius gallinarum
antiquarum,& ius galli antiqui,& carnes pulli-
næ,& hœdinæ: & addatur eis in cibis, aut iuri-
bus eorũ dum res expoſtulat,ex pipere aliquid:
adiuuat enim ad mundificandum,& exiccãdũ.
Et præcepit Gal,dari cœpas, & allium in ieiu-
nio,vt vulnus non cludatur, donec mundifice-
tur. Et præcepit dum ſanies ad inteſtina decli-
nat, dari cibaria, quæ ventrem moueant, ſicut
ꝑprie malua,bleta,atriplices, & leureng. & cũ
per vias renũ educere volueris, dari, quæ ſunt
ſicut aſparagi,aut baucia,& ſimilia.In ſecunda
vero mẽſa comedat grana pini, amygdalas cũ
melle,& ſemina fœniculi, dactylos humidos,
et ſimilia. Et conceduntur etiam poſt cibos po-
ma dulcia,et cydonia,et pyra,& ꝑprie ſceburc,
& ſimilia.Potum autem damus eis vinum dul-
ce,& vinum alcheſmes,& vinum de paſſulis,&
aquam mellis & aquam zuccharı. Si autẽ col-
lectio erumpitur,& diffunditur ſanies in loco
collectionis,ad nullam partem declinans: tunc
oportet cauteria ſuper eodem loco.iij.vel v.vel
plura,ſi neceſſitas expetit, imprimi cum caute-
rio puncti,& perforetur pectus vſque ad locum
ſaniei;& hoc ſi fuerit in pectore. Si autem fue-
rit in latere,aperiatur cum ſagitella vſque dum
perueniatur ad ſaniem, vt extrahatur,& exicce
tur extractionibus remouẽtibus materiam;do-
nec ſanies paulatim exiccetur in totũ,mundifi-
cationibus,et abſterſionibus quotidie factis cũ
aqua mellis,aut cum vino mellito,et ſimilibus.
Quartã rẽ cõplent adminiſtrationes medicami
nũ aggregãtium,nunc virtutem abſterſionis &
mundificationis, nũc vero incarnationis & cõ-
ſolidationis:& oportet medicamina huiuſmo-
di ſibi inuicẽ ſuccedãt vſq; dũ plena appareat
ſanitas. Et dictum eſt,aquam mellis abſterſiuũ
bonum eſſe. Et dictũ eſt de alijs; quæ nõ opor-
tet nunc iterare. Et iam quidem compertum eſt
in lacte caprino, aut aſinino aggregari intẽtio-
nes duas,ſcilicet abſterſionis ex parte aqueita-
tis eius,& cõſolidationis ex parte caſeitatis ei⁹.
Et oportet vt ſit lac calidum ſtatim cum mulge
tur;& poſt bonum paſtum, & proprie deſicca-
tiuum. Verum aſininum lac ſubtilius eſt,quã ca
prinum:caprinũ vero tẽperatius eſt eo, & aqua
decoctionis hordei,et cãcrorũ fluuialiũ aggre-
gat ſimiliter intentiones duas prædictas, & ſi-
militer lac coctũ cum oleis. Medicinalium au-
tem incarnantium, & conſolidantium vulnera
pulmonis,& pectoris, ſumma dicta eſt cap. de
ſputo ſanguinis.quare oportet, vt pars illa affe-
ratur ad locum hunc. Et loquemur adhuc de
eis in cap.de phthiſi,ſi Deus voluerit. Cibi au-
tem eorum ſint carnes paruarum auium, & ex-
tremitates hędorum, & porcorum iuuenum,&
arietum caſtratorũ:& rifum cum gallinis, & tri
ticum, & ſorbitiones teneræ ex frumento cum
carnibus. Et ex valde iuuantibus ſunt ſorbitio-
nes ex farina orobi,aut ex farina riſi cum lacte.
Et lac coctum cum eis eſt cibus delectabilis; &
proprie cum lapidibus fluuialib⁹,aut chalybe,
& ſimiliter caſe⁹ recẽs, & ſimiliter ſorbitiones,
& pulmẽta ex lacte cum farina cicerũ, aut faba
rũ,aut amyli.caueatur autẽ indigeſtio eius: cõ-
tingẽs enim ex lacte moleſta eſt & inimica, &
proprie quantum eius nutrimentum eſt amicũ.
Potus eorum ſit vinũ mediocriter ſtypticum,et
vinum album, & vinũ antiquũ dulce eſt bonũ

eis, &

eis;& aqua,in qua extinguitur ferrū, aut aqua de minera ferri;& aqua roſata,aut aqua pluuialis infuſionis gummi aſſi,& ſimilia. & laudatur eis rob myrtinum,& ſyrupus eius,& miua cum aqua maſtiches. Et non negligantur excellentiæ zucchari roſati, & adminiſtrationes eius omni hora. Fortaſſe enim eſt ipſum ſolum medicina curans eos. & nos diximus in capitul. de ſputo ſanguinis ſecundum ſermonem Galen. & dicemus hoc latius in cap. de phthiſi,ſi Deus voluerit. Medicinarum autem ſumma,quæ adminiſtrantur emplaſtrando,dicta eſt in capitulo de ſputo ſanguinis. Quintam rem complēt adminiſtrationes medicinarum ſedantium accidentia, in tota curæ latitudine, ſuperuenientia:ſicut ſunt vehementia doloris, & febris, & prauitas anguſtiæ,& ſitis,& tuſſis vehemens,et ſtrictio anhelitus, & vigiliæ, & faſtidium cibi, quæ tempore collectionis, & maturationis timoroſa ſunt: maturata autem ea ſuſpecta ſunt magis;poſt eruptionem autem ipſius remanentia mortalia ſunt. Verum ex eis quædam remanētia ſunt ſecundum magis,& minus ſuſpecta: & quædam corrigi poſſunt,quędā aūt minime.

Secunde aphoriſmorū

Inquit Hip. dolor,& febris circa ſaniei generationem vehemētiora ſunt: generata autem ea, remiſſiora;& amplius remiſſiora poſt eruptionē ipſius;& adhuc amplius mūdificata,& exiccata ea. Si aūt contrarium hoc acciderit,tūc nil aliud,niſi praſſinitas, & profunda corruptio ex prauitate venenoſitatis ſignificatur:& hæc quidē vere mortalis. & teſtatur hoc virtus apparēs ſicut amurca,& fœtidum;& hoc quidem incorrigibile, deſperandum omnino. Et hoc idē de prauitate anguſtiæ dicimus;& ſimiliter de tuſſi & conſtrictione anhelitus. Vigiliæ aūt, ſitis, & appetitus defectio,aliam, atque aliam poſſunt habere cauſam. propter quod non iudicāda mala ſimpliciter. Vigilationem autem efficit mala cerebri complexio, ſicut ſiccitas, & bauracitas ex mala humiditate occultata in ipſo. Aliquando autem efficit frequens agitatio,ſuper aliquare. & iam quidem diximus curam eius in ca. de ſahara. Sitis etiam cauſam poteſt habere extraneam;ſicut eſt proprie ſalſuginoſitas ex mala qualitate exiſtente in ſtomacho, aut caliditas, aut ſiccitas in orificio ipſius, & alia, ſicut dicemus in c. ſuo. & curatur,ſicut dicemus ibi. Et ſimiliter defectio appetitus poteſt habere cauſas quas etiam dicemus in proprijs c. Sextam rem complent adminiſtrationes regiminum ex generibus rerum ſex,ſecundum exigentiam quinque canonum ſuperſcriptorum. & hoc quidem dictum eſt. Filius Zachariæ. Confectio trochiſcorum,qui adminiſtrantur cum aqua hordei, cum qua cocti ſunt cancri fluuiales, & ſyrupus de papauere,aut rob myrti. Et conferunt ad cō ſolidationem, & mundificationem vulneris pectoris,aut pulmonis,quorum permiſtio. Recipe papaueris albi,ſeminis cucurbitæ, & citrulorum excorticatorum, ana drac. decem, amyli, dragacanthi, gummi arabici, ſucci liquiritiæ, ana drac. v. thuris maſculi,ſedenegi loti,boli armenæ,ſanguinis draconis,charabæ,ana drach. ij. myrrhæ:cinnamomi,opij,ana drach. j. & fiāt trochiſci,& adminiſtrentur. Idem. Confectio emplaſtri feſtinantis maturationem pleureſis, ſedantis dolorem eius. Rec. anethi. chamæmeli,violarum ſiccarum, furfuris, althææ, farinæ, ſeminis lini, fœnugræci,hordei,ana. decoquantur in aqua,donec ſint diſcocta. deinde conterā tur, & miſce cum oleo antiquo, & ſupponatur tepidum,& quandoq; adduntur in eo cinis caulium,& adeps anatis. Gale. Confectio lohoc mundificantis,& abſtergentis ſaniem a pectore,& pulmone. Accipe amygdalarum dulcium & amararum, granorum pini, ſeminis vrticæ, farinæ lupinorum,ana partes æquales, confice cum melle,& da cum eo, quod conuenit. Plures præterea ex medicinis mundificantibus pectus,& pulmonem a ſanie,& viru, dictæ ſunt in c. de aſthmate,& tuſſi,quæ requirantur ibi. Et ex medicinis ſanātibus vulnera pectoris,& pulmonis plures dictæ ſunt in ca. de ſputo ſanguinis. Abuhali. Confectio trochiſcorum ad vlcera,quæ fiunt in pectore,& pulmone, conſolidā tium ea. Recipe roſarum,balauſtiæ,ana drach. ij. ſanguinis draconis,amyli,olibani, ana drac. ij. dragaganthi,maſtiches, ana drac. j. & ſemiſ. acaciæ,croci,ana drac. j. tertiā,charabæ, & myrrhæ,ana drac. ſemis. confice cum rob cydoniorum,& myrtillorum;& da cum eiſdem. Confectio medicaminis ex inuentione noſtra, quod eſt medicamē forte,& expertum ad vlcera pulmonis,& pectoris; & mundificat ea a ſanie, & materia viſcoſa contenta in eis: & facilitat expulſionem earum. cuius hęc eſt permiſtio. Rec. olibani,myrrhæ,cinnamomi,amomi, granorū pini,radicum ireos, gummi albotin, croci, talch,ana drac. iiij. ſpicæ,caſiæ fiſtulæ,carnium dactylorū,ana drac. iij. coſti,drac. ij. galbani,drac, j. tertias duas,mellis quantum ſufficit ad aggregandum ea,decoquantur mel,& albotin in vaſe duplici,vſque dum habeat ſpiſſitudinem:deinde permiſce cum eis galbanum, & fac bullire denuo: deinde proijce ſuper ipſum puluerē aliarū rerum,& da cum eo,quod conuenit. Permutationum autem pleureſis ad alias ægritudines,quędam ſunt ad bonum,quędam ad malū. Permutat autē in peripneumonia, & ad phthiſim,& ad malum. Et permutatio eius ad peripneumoniam eſt ſecundum alterū duorum modorum. Quandoque enim fit ex conuerſione materiei pleureſis ad pulmonem;quandoq; ex cōuerſione virus ad ipſum, cū non mūdificatur vſque ad quadraginta dies, a ruptura collectionis. Et permutatio eius ad phthiſim ſimiliter fit ſecundum alterum duorum modorum, aut mediante peripneumonia,aut ſine mediatione eius:& proprie cum ſanies acuta, & mordicati-

Emplaſtrū ad pleureſim.

Lohoc mundificans ſaniem.

Trochiſci ad vlcera pectoris.

Medicamē inuentione propria ad vlcera pul.

De permutationibus pleureſis.

Trochiſci vtiles ad mundificationem, & conſolidationem vulneris.

ua reſoluta ab eruptione apoſtematis tranſiẽs per pulmonem vlcerat ſubſtantiam eius. Et dixit Hip. quod quando pleureſis non reſoluitur, neque mũdificatur in quatuordecim diebus, in empyema tranſit: & ſi empyema non mundificatur in quadraginta diebus a die rupturæ, permutatur in phthiſim. Et dixit Galen. quod materia pleureſis quandoque rapitur fluxu vẽtris, quandoque natura vincit ſuper ipſam & expellit eam ad partem aurium, & facit collectiones; & eſt ſignificatio incolumitatis. Et quandoque apparet victoria morbi ſupra naturam, & ſignificatur ex permiſtione intellectus, & vigilijs, & fit permutatio in phreneſim. Et quandoque vltimatur materia morbi ſupra naturam, & declinat materia ad cerebrum, interficit vſque in diem. iii. quandoque declinat ad neruos, & facit ſpaſmum. Et dixit iterũ Gale. quod quando rapitur ad partes cordis, multiplicatur tremor eius, et ſyncopis, & interficit in principio, & quandoque ſubito. Et dixit Hippo. quod aliquãdo accidit ex prauitate, & venenoſitate materiæ, vt vincat ſupra poſſe naturæ omnino: & conuertat partes loci, vt appareat dorſum patientis, quaſi dorſum verberati, & vi ret latus eius, & nigret ita, quod conſueuit de eis dicere vulgus eſſe percuſſos a dęmone. Iterũ Gale. dixit, quod natura multoties vincit ſupra morbum, & expellit materiam eius ad loca vacua ſubaſcellarum, & inguinum, & partium crurium, & aurium, & pedũ, & conuertit in apoſtemata bene nata ad pleureſim; ſignificant enim ſalutem. & quandoque conuertit materiam, & extrahit vſque ad cutem, & ducitur ad incolumitatem, cum apoſtemate ſub cute.

De peripneumonia. Cap. 10.

Propter duas cauſas peripneumonia eſt morbus periculoſior quam pleureſis.

PEripneumonia ex ipſa membri denominatione nomen accipit: eſt enim apoſtema pulmonis. Et dixit Gal. quod eſt morbus difficilioris curę, quã pleureſis, & prõptior ad interficiendũ. & illud propter duas res. Et quidẽ prima eſt, quoniam in pulmone (ſicut ſcis) ſolutio continuitatis raro eſt ſuſceptibilis curę, propter cauſas in capitulo de ſputo ſanguinis aſſignatas. Secunda eſt, quia virtus cordis nõ patitur, immo deficit ab inflãmatione eius: creuit enim ipſum ſapientia, vt euentaret cor. Eſt aũt peripneumonia morbus per ſe, aut morbus ex altero morbo cauſatus. Et quidẽ, qui cauſatur ab eo, quod eſt aptum natum eſſe nutrimẽtum pulmonis, aut a ſuperfluitate nutrimẽti ipſius, eſt morbus per ſe, deriuatur autẽ ex altero morbu, ſicut ea quę fit poſt catarrhum, & poſt pleureſim. Fit autẽ peripneumonia ex omni materia, ſicut pleureſis. Et ex ea q̃dam vera, quædã nõ vera. Et dixit Gal. quod vera peripneumonia eſt, quæ fit a phlegmate. Et videtur, quod dicẽti, quod vera peripneumonia eſt quæ fit ex cholera, ſit magis credendum. Et enim pulmo eſt membrum cholericum, & eius nutrimẽtum eſt ſanguis cholericus. Et iã quidẽ canon eſt, q̃ morbus cuius complexio nõ recedit à cõplexione mẽbri, niſi ſicut naturale, & innaturale, eſt morbus proprie verus. recedens autem ab eius complexione in contrarium ipſius, eſt morbus zebdeg. i. morbus nothus. Et fortaſſis ratio pro Galeno eſt, quoniã morbus proprie verus minus moleſtus eſt quam zebdeg. & peripneumonia phlegmatica nõ eſt in vehementia prauitatis, ſicut cholerica. interficit enim cito cholerica acuitate ſua: cum ſit vicina cordi: & oppoſitio cum infrigidantibus non peruenit ad locũ, nec perducitur, niſi poſt eius alterationem plurimã eo quod propter viarum diſtãtiam calefit. Hoc autem ſecus eſt in phlegmatica, quoniam oportet medicamina eſſe maturatiua, & reſolutiua. quæ facile ſunt peruenientia ad locum neceſſitatis ſine diminutione virtutis eorum. Prẽterea morbus proprius alius eſt, qui fit de materia, quæ deputatur ad nutrimentum alicuius membri, quæ dum corrumpitur facit morbum: aut fit de materia, quæ eſt ſuperfluitas nutrimẽti illius mẽbri. Et iã quidẽ Ariſt. dixit, quod ſuperfluitas eſt contraria illi rei, cuius eſt ſuperfluitas ſicut fimus, & chylus: & ſicut urina, & maſſa ſanguinea: & ſicut ſudor, & humores in venis: & ſicut medulla, & nutrimentum offium; & ſicut adeps, & caro, & ſimilia, niſi ſit ſuperfluitas delatiua potẽtialitas eius, à qua deciditur, ſicut ſperma. Et ſciendum, quod pulmo, ſicut cætera mẽbra, partẽ ſibi propriã de humorib⁹ recipit, ſed quod eſt, ſicut ſanguis cholericus, de ipſis deputatur ad nutrimentũ ipſius. Et ſuperfluitas ſui nutrimẽti, quod eſt phlegma mittitur in vacuitates eius, p̃p cauſas vtilitatũ, quas ſcis. propter quod quidã crediderunt Gal. dicẽti, quod vera peripneumonia fit ex phlegmate, ſicut ex ſuperfluo nutrimẽto, & crediderunt alijs dicentibus, quod fit ex cholera, ſicut ex nutrimento, cui iã accidit corruptio. & hoc ſecundũ intentiones prpprias. Terminatur aũt hæc paſſio ſecundum vnum trium modorum, ſicut & pleureſis: aut enim reſoluitur, aut ſuppuratur; aut permutatur. Et cura eius eſt ſimilis curæ pleureſis.

Peripneumonia terminatur ſicut pleuritis.

De empyemate. Cap. 11.

EMpyema quandoq; fit expleureſi, & diximus curam eius. Et quandoque fit a peripneumonia ſicut dictum eſt. Et quandoque ex ſanguinis ſputo. Verum cauſa eorum quandoque eſt a pulmone, quandoque a pectore, & partibus. Et iam quidem Gal. dixit factã ex cauſis in pulmone, moleſtiorem eſſe ea, quæ eſt ex cauſis in pectore, propter cauſas dictas in capitulo, quod eſt ante iſtud. Et ſimiliter curam eius difficilẽ eſſe, propter cauſas dictas in capitulo de ſputo ſanguinis. Cura autem omnis ſpeciei huius,

Secundum Galen. vera peripneumonia eſt quæ fit a phlegmate.

ius, similis est curæ empyematis factæ ex pleu- A reſi, quam diximus.

De phthiſi. Cap. 12.

PHthiſis est detrimentum deſiccationis, & conſumptionis cadens in corpus ex calore febrium habitudinalium minutarum ex vlceratione pulmonis. Et vlceratio quidem huiuſmodi cauſam habet: aut ex præcedenti catarrho acuto vlceratiuo deſtillante, & imprimente in pulmone hora poſt horam: ſicut accidit ex frequenti inſtillatione ſuper petram, perforetur petra. Et quandoque fit ex præcedenti pleureſi, aut peripneumonia: mediante tamen empyemate: & quandoque tamen ſine mediatione. Et quandoque fit ex materia putrida diu ſtante in pulmone, quam ſequitur putrefactio, & vlceratio. Et accidit non nunquam poſt ſputum ſanguinis ſine mundificatione, ſicut Hipp. dixit. Poſt ſanguinis ſputum, caſus in ſaniei ſputum: & poſt ſaniei ſputum, caſus in phthiſim. Hic autem eſt ſermo eius ſub conditione: Et enim poſt ſanguinis, aut ſaniei ſputum, quibus non reſiſtitur, fit caſus in phthiſim. Raro autem contingit hæc paſſio pueris, & ſenibus. Et ſi cadant interdum ſenes in illam; occultari poteſt eis, & poſſunt diu viuere cum illa. Viris autem, & mulieribus frequenter accidit, & proprie paratis cadere in ipſam; & raro occultatur eis. Verum mulieribus occultatur interdum, licet parum. Contingit hæc paſſio, ſicut Hippo. dicit, a decimo octauo anno vſque ad trigeſimum quintum. Expoſiti, autem, vt cadant in phthiſim, ſunt habentes cerebrum debile, quare non prohibetur receptio ſuperfluitatum in ipſo; nec digeritur, quod tranſmittitur de nutrimento ad ipſum, quare ſunt catarrhizabiles, & ex parua cauſa. Et adhuc expoſiti ad id ſunt habentes pectus ſtrictum in creatione ſua, cum multiplicatione ventoſitatum in ipſo, & pulmone eorum, & vicinis partibus, habentes humeros alatos, ſicut ſunt curuaturæ alarum, & collum ſubtile, & longum; depreſſum inter alas, & humeros, & frequentat eos tuſſicula cum punctura alicuius ſpatulæ, aut mammillarum, & præcipue ſi ſint ex iraſcentibus facile, & cholericis. Tempus autem magis aptum vt faciat cadere in phthiſim, & quod vehementius nocet factis phthiſicis, eſt autumnus, & conſtipatio borealis multum dominans, & maxime, quando præceſſit auſter: aut conſtitutio auſtrina, quam præceſſit boreas. Et ex eis eſt regio borealis multum frigida, & ſicca; & cibi, & potus eius: & quæcumque hoc curſu procedunt. Curare autem phthiſim, quæ vehementer impreſſit, & diuturnauit, impoſſibile eſt: & proprie quando continuatur ei lubricitas ventris, faſtidium cibi, & fœtor oris, curuaturæ vnguium, & caſus capillorum, ſignificant enim ex hoc corruptionem profundari, & nutrimentum eſſe abſciſſum. Curare vero non diuturnam, aut quæ non multum impreſſit, & in qua accidentia timoris nondum apparuerunt, fortaſſis præſumendum eſt; quamuis non ſit facile. Et intentio in curatione eius eſt duplex, videlicet vniuerſalis, & particularis. Et vniuerſalis quidem intentio eſt tres res. Et prima quidem eſt correctio cauſæ facientis. Secunda eſt abſciſſio eius. Tertia eſt regulatio ipſius vitæ patientis. Primam igitur rem complent adminiſtrationes medicaminum abſcindentium nocumenta catarrhi (ſi accidat a catarrho) & hæc eſt radix operationis in hac cura. Et iam hæc ſcripſimus in capitulo proprio: & ſi cauſa ipſius fuerit B ex præcedenti empyemate, ex pleureſi, & peripneumonia, aut ſputo ſanguinis, cura eorum dicta eſt. Secundam rem complent adminiſtrationes euacuationum abſcindentium cauſas; quarum præceſſit rememoratio. Et ſiquidem malitiam complexionis calidam cognoueris ex plenitudine ſanguinis, phlebotomamus ex baſilica. Et ſi virtus permiſerit, demum ex ſaluatella, & quandoque phlebotomamus phlebotomia renouante numerum, ſi neceſſitas expetit, adminiſtrando ex cibis, & potibus, & alijs, quæ boni ſunt nutrimenti; & hoc diebus, quibus non phlebotomas. Si autem choleram abundare cognoueris, euacua cum eo, quod eſt ſicut aqua decoctionis capilli veneris, & chayare, de ſingulis manipulos ſingulos, iuiubas, & ſebeſten, ana xl. pruna ſicca. xx. pulpæ caſiæ fiſtulæ, ſiracoſt, ana vnc. j. zucchari violati. drachm. xij. ſi neceſſitas expetit: addatur eis, quod eſt ſicut trochiſci de violis, & ſimilia. Si autem cauſam læſiuam materiam phlegmaticam eſſe cognoueris, euacua cum cochijs, & ſimilibus, quibus ex bdellio, & tragacantho partes addantur conuenientes. Et ex euacuationibus particularibus, & vtilibus huic ægritudini, ſunt prouocationes hæmorrhoidarum, & menſtruorum, & maxime ſi ex eorum retentione in nocumentum cadat. Et nos de his in ca. de ſputo ſanguinis. iiij. canone locuti ſumus. Tertiam rem complent adminiD ſtrationes regulationum in generibus rerum ſex: & proprie collocentur in loco aeris temperati ad ſiccitatem decliuis; & permutetur ad regiones aeris temperati. Et ſint cibi eorum ex eis, quæ ſunt quantitatis paucæ, & pluris nutrimenti, & inſuper ad digerendum faciles; ſicut proprie hepata gallinarum, & teſticuli gallorum, qui non calcauerunt, & alæ pullorum, & carnes minutarum auium tenerarum, & carnes iuuenum perdicum, & alcubugi, & columbarum; & ſint huiuſmodi elixa aut in iuribus, aut in aqua hordei; & proprie quando quæritur mundificatio, & oportet, vt addatur tunc iuribus eorum de melle aliquid, & congruũt eis vitelli ouorum ſorbiles cum melle, &

con-

Senibus, & pueris raro accidit hæc paſſio. Corpora ad phthiſim diſpoſita quæ.

Phthiſim ſi diu duranerit impoſſibile eſt curare.

conceditur etiam eis in hoc casu ius caulium impinguatum cum gallinis, & similia. Quando autem consolidatio,& conglutinatio vulneris quæritur; tunc oportet, vt sint cibaria desiccatiua, non eleuata in gradu multæ exiccationis; & sint etiam conglutinantia, sicut proprie extremitates,& rostra hœdorum, & porcorum iuuenum, & arietum castratorum. Pane autem vtatur similagineo bene cocto, habente aliquid mastiches, quandoque ponitur in eo ozimus, & similia. Et ex cibis conglutinatiuis est triticum cum gallinis, & risum, & similia, & pulmenta, ex geguer , & milio, & sauich, & chist hordei post bonam decoctionem eorum; & lentes sunt bonæ eis. Et pulmenta ex orobo, & sorbitiones ex farina eius, & similia: & cibus ex lacte sunt eis magni iuuamenti, proprie cum non est febris, & caseus,si est recens. Et nos diximus in ca. de empyemate diuersos cibos ex lacte, cano. quarto. Si autem fuerit cum ea febris vehementia, sit cibus eorum chist hordei bene cocti cum cancris fluuialibus, postquam abluuntur,abiectis extremis eorum,cum aqua,& cinere:& cum iteratione,& etiam cancri fluuiales assi, aut elixi in aqua hordei. Et quandoq; dantur cocti in lacte asinæ: & quandoque in oleis frigidis, & quandoque in aqua hordei,aut cicerum: & quandoque in lacte acetoso, abstracto ab eo butyro, & sunt iuuamenti sublimis, & adduntur eis cucurbita, & bleta cum oleo amygdalino,& citruli, & similia. Et ex rebus cibalibus simul,& medicinalibus est lac acetosum coctum cum tortellis de sceni: & sit proprie lactis, vnc. iij. & tortellarum tritarũ vnc.j. in crastinum adde ex lacte circiter aure. ij. & minue ex tortellis circiter aur.j. Et hæc fiant singulis diebus, donec deueniatur ad lac solum. Cum autem peruentum fuerit ad ægritudinis declinationem, incipiamus diminuere ex lacte acetoso omni die: & adde tortellas,donec deueniatur addationem tortellarum tantum. Hunc autem modum decoctionis lactis acetosi scripsit Paulus, & plurés post ipsum laudauerunt illud. Operatio autem acetosi lactis est secundum hunc modum. Accipe lac caprinum mundum habens bonitatem ex sanitate animalis, & congruitate pascui ipsius:extrahatur ex eo butyrum:& dimittatur vna nocte in aere temperato, mane autem agitetur vehementer, & excludatur spuma eius, est autem lac huiusmodi sedatiuum vehementis caloris, constrictiuum,& consolidatiuum. Potus autem eorum non febricitantium sit in principio vinum album dulce,& cum peruenitur ad tempus consolidationis, sit album ad stypticitatem declinans, permistum cum aqua pluuiali. Febricitatiuum autem potus sit aqua hordei,& aqua pluuialis, & rob myrti, & syrupus eius,& syrupus de papauere, cum vocat necessitas, & aqua pluuialis decoctionis cancrorum, & aqua granatorum dulcium, & similia. Et in secunda mensa comedant passulas cum granis post bonam masticationem, & granata dulcia, & cydonia de sceni cocta in rob, & similia. Et oportet ante comestionem, vt approximent deambulationibus mediocribus: & post ambulationes vtantur frictionibus lenibus, tenerum facientibus corpus; & hoc vt viuificetur calor in ipsis. Et post comestionem vacẽt,& quieti sint per duas horas: & hoc, in loco temperati aeris, in quo sint odores redolentium frigidorum,& stypticorum; cum administratione gaudij, deinde vacent somno, & quieti, quantum possibile fuerit. Et si fuerint vigilię,accedamus ad medicinas ex papauere:& hoc cũ sapientia, ne congelentur spiritus. Elongentur autem a balneis; resoluunt enim virtutem,nisi apud declinationem,tũc enim sunt iuuamẽti sublimis, quemadmodum dicemus. Prohibeatur autem eis omnis lubricitas, & constipatio viscerum, & magis lubricitas vehemẽs; resoluit enim virtutem, particularis autem intentio est quinque res. Et prima quidem est mundificatio, & absterſio vlceris. Secunda est prohibitio cursus materierum ad ipsum. Tertia expulsio materierum sanieiei eius,& exiccatio earũ ex ipso. Quarta est consolidatio eius. Quinta est correctio accidentium. Et primam quidem rem complent administrationes medicinarum mundificãtiũ, & abstergẽtium vlcera,& in genere eorum excellentius,& nobilius est mel,& aqua eius, aggregat enim virtutẽ mundificationis, & absterſionis,& præter hoc, est cibus,& potus amicus naturæ, & iuuatiuus valde. Et ex eis est aqua hordei, & aqua zucchari,& aqua cicerum, & fortius eis est decoctio hyssopi,& syrupus eius, & adhuc fortius est lohoc de caulibus,& de sqilla.Et ex eis,quæ sunt maximi iuuamẽti,est medicamen Galeni. ipsum enim est mũdificatiuũ bonum, quod recipit ireos, hasce,hyssopi, ana partes æquales, confice cum melle,da mane,& sero a drachm.j. vsque ad ij. cum aqua mellis. Et dicit Democritus, hyssopus, aut iris, aut farasin singulariter, vel coniuncta,cocta in aqua mellis, aut in aqua hordei sunt mundificantia bona, & nos diximus plura ex his in cap.de empyemate.Secũdam rem complent administrationes medicaminũ materias a pulmone prohibentium. Et hoc quidem perficitur secundum alterum duorum modorum; & proprie cũ prohibitione materiei, quæ transfertur ad ipsum ex altero membro: & cum confortatione pulmonis,vt non recipiat,quod ad ipsum transfertur de materia. Et secundum plurimum, quæ transferuntur ad pulmonem materiæ sunt catarrhales, aut transmissæ a vicinis membris; & ex pleuresi, & alijs, & horum curam iam diximus. Summam enim medicinarum pulmonem confortantium etiam diximus in capitulo de tussi humida. Et ex eis est rob myrti, & syrupus

Quando est cum febre.

Modus faciendi lac acetosum.

Fructus.

Somnus.

Balnea.

Mundificatio vlcerũ.

rupus eius cum drach.ij. pulmonis vulpis ficci. A Et ex medicinis quidem mirabilis iuuamenti aggregantibus virtutem confortationis,& mũdificationis est medicamen Galeni, quod recipit pulmonis vulpis ficci, succi liquiritię, capillorum veneris, seminis fœniculi, anisi, ana, confice cum zuccharo decocto cum aqua quantum sufficit. Et quandoque conficitur cum rob myrthino, & est confortatiuum amplius. Tertiam rem complent administrationes medicaminũ putredinis, quæ sunt in pulmone, exiccantium. Et nos quidem diximus in cap. de tussi, hæc administranda esse post mundificationem debitam, vt extirpetur post eas residuum putrefactionis omnino. Et diximus, quod administratio ex myrrhæ rubeæ, drachm.j.& mellis drac. B iiij.lambendo diebus interpolatis cum aliqua ex medicinis educentibus saniem, est medicamen vtile. Et fortius est lambere alchitran cũ melle; aut cum melle, & galbano simul liquefactis. Et ex maxime iuuatiuis eis sunt medicinæ magnæ, sicut theriaca, & mithridatum; & alia, quorũ in capitulo de empyemate præcessit rememoratio, & si indigetur adhuc medicamine exiccante, procedemus ad medicinas de arsenico, & sulphure scriptas in eodem capitulo canon.xxx. Et non negligantur medicamina huius summæ, quoniam ad sanitatem perducunt, si Deus voluerit. Verum si peruenitur ex eis ad supercalefactionem, succurrendum est cum aqua hordei, & iuleb: cum trochiscis C de camphora, vsque dum cesset accidens: deinde redeatur ad exiccatiua prædicta. Quartam rem complent administrationes medicaminũ aggregantium in se duas virtutes: mundificationis, scilicet, & consolidationis. Et ex medicinis proprijs in hac summa est lac asininum cũ virtute subtiliationis in ipso, & lac caprinum cum temperie sua: & lac muliebre cum proprietatibus temperiei intra illam. Lac enim aggregat intentiones tres. Est enim res cibalis, & dilecta nimis,& est ex rebus velocis conuersionis in sanguinẽ; est enim sanguis bis coctus: & est post illud medicina abstergens vlcus virtute serositatis eius,& conglutinans ipsũ virtute caseitatis eius. Et oportet, vt bibatur calidum cum mulgetur; & si posset, fugi ex mammillis: & hoc in ieiunio ante cibos alios, & oportet, vt post ipsum quiescant, ne corrumpatur, & acescat in stomacho eorum: nec dormiant super ipsum, nec suscipiant cibum, nisi prius descendat. Et si oportet, vt bibatur in loco aeris temperati, & proprie cum fuerit gaudium, & tranquillitas, & quando ipsum magis mundificatiuum esse quærimus, dandum est cum melle. Et quandocumque ipsum magis conglutinatiuum, & consolidatiuum quærimus, detur cum zuccharo rosato, & similibus, aut coctum cum lapidibus. Et si fumens ipsum constipationem patitur viscerum, oportet, vt

Medicamẽ Galeni quo nunc vtuntur medici sub nomine lach de pulmone vulpe.

In lacte sunt tres intentiones ad hoc.

eligatur ex lacte, in quo multiplicatur serositas: & si non sufficit, multiplicetur quantitas potus eius in die sequenti: & adhuc in die tertia, & si adhuc non sufficit, miscẽdum est cum eo, quod est sicut zuccharum, & sal: & si adhuc non sufficit, miscendum est polypodium cum ipsis, si autem fumens ipsum lubricitatem intestinorũ patitur; tunc oportet, vt misceatur ei, quod est, sicut hypocystis, & similia. Et si tussim habuerit, misceatur cum eo, quod est sicut dragacanthum. Et si cum stomachi debilitate fuerit, miscendum est cum eo, quod est sicut trochisci diarhodon, & similia. Et lac quidem, de quo butyrum extractum fuerit, est magis conglutinatiuum; & coctum quidem amplius: & quod cum butyro est, est magis humectatiuum, & impinguatiuum. Ars autem in decoquendo lac est huiusmodi. Accipe lac mundum; & recipe ipsum in vase puro absterso, & pone super ipso circiter quintam partem eius ex aqua pluuiali, deinde extingue in ipso lapides fluuiorũ ignitos sine fumo, vsq; dum lac fuerit coctum, & consumptæ aquæ partes in ipso, lac autem melius est, quod sumitur ex animalibus iuuenibus mediocriter, non nimis remotis, aut vicinis partui; quorum pascua sunt ex herbis montanis, in quibus est subtilitas, & mundificatio cum stypticitate, & exiccatione. Et laudauit Galen. herbas huiusmodi deputandas esse pascui eorum, scilicet ex herbis calidis; absynthium, hyssopum, hasce, polium, scea, iahde, fœniculus, abrotanum,& similia, & ex frigidis, rubus, rhamnus, solatrum, caiare, & similia. Et oportet, vt dandi lactis quantitas comparetur possibilitati virtutis suscipientis ipsum, quare incipiendum a quantitate minori, dando ex eo circiter vncias tres, prima die, & in crastinum addatur ei circiter vnc.j. & sic fiat alijs diebus, a prima die, vsque dum deueniatur ad lib.j. vel parum amplius. Demum paulatim deueniendum est vsque ad illud, quod est sufficiens, & iam quidem diximus cauendum eis esse ab indigestione in potu lactis, in ipsa enim est timor. Febricitantibus autem, aut caput dolentibus, aut siti vehementi obsessis abscinditur lac dulce: & laudatur eis lac acetosum, de quo extractum est butyrum secundum doctrinam traditam a nobis in hoc eodem cap. danda est etiam eis aqua hordei cocta cum cancris fluuialibus secundum, quod etiam dictum est, & syrupus de papauere, aut syrupus de myrtho cum eo. Et oportet cancrorum extrema abscindi, deinde lauari corpora eorum cum aqua, & cinere frictione vehementi, & hoc cum iteratione,& iteratione,& oportet vt detur in ieiunio,& sit quãtitas potus eius circiter vnc.iij.& in crastinũ adde, vnc.j.& sic die quolibet vsque ad lib.j.& semis.mane,& sero ante alios cibos. Summa autem medicinarum vlcera pulmonis,& pectoris consolidantium est hæc. Sanguis draconis,

Modus decoq. ẽdi lac ꝓ phthisico.

Quorum animalium esse debeat lac.

Modus præparandi cancros fluuiales.

Vlcus pectoris & pulmonis consolidãtia.

&

& proprie lutum ſigillatum, bonum armenicũ, charabæ, ſedenegi, olibanum, maſtiche, balauſtiæ, roſæ, & ſemen eius, corallia, euphiſtidos, cortices cancrorum fluuialium vſtorum, ſemen portulacę aſſum, amylum aſſum, ſemen maluę, & althææ aſſum, ſemen arnogloſſæ aſſum, gummi aſſum, fructus myrti, & ſimilia. Medicamina autem, cum quibus hæc danda ſunt, proprie, ſunt vitelli ouorum, lac dulce, & acetoſum, aqua pluuialis, & aqua hordei decoctionis cicerum, & cancrorum fluuialium; aqua alſauic, ſuccus cydoniorum, miua, ſuccus myrti, roſæ, & ſuccus earum, mucilago pſyllij, ſemen cydoniorum, ſyrupus de papauere, ſyrupus de iuiubis, ſyrupus de violis, & ſyrupus roſatus, & ſimilia, ex medicinis autem compoſitis ſunt hęc, trochiſci de luto ſigil. aut de luto armenico, philonium perſicum eſt vltimum: mũdificat enim & exiccat putredines, & cõſolidat vlcera, et nos ſcripſimus ipſum, & adhuc alia multa huius intentionis in cap. de ſputo ſanguinis, quæ efficaciter afferantur ad hũc locum. Ex rebus autem mirabilis iuuamenti ad conſolidationes, & ſanationes vlcerum pulmonis, eſt zuccharum roſatum recens: ſuper quod non prætерijt annus, aggregat enim in eo virtus abſterſionis ex ſucco roſarum, & virtus conſolidationis ex parte ſubſtantiæ earum. Et noſti, quod virtus abſterſionis ex roſis propter antiquitatẽ abſcinditur, quæ adhuc poſſidetur in recentibus. Et Gal. quidem pręcepit dari zuccharum roſatum ſingulis diebus in quantitate plurima etiam cum rebus medicinalibus, cibalibus, & potabilibus, ſecundum omnem modũ adminiſtrationis eius: ita, quod etiam cum pane, & vſi ſunt eo poſt ipſum plurimi: & non eſt comprehenſibilis eorum numerus, qui ſanati ſunt ex vſu eius; tamen prius mundificationibus præcedentibus, falluntur enim vtentes eo a principio, dum mundificatio non præceſſerit, coarctat enim in pulmone materias, nos autem dedimus cum lacte calido nõ febricitantibus. Febricitãtibus vero cum aqua hordei decoctionis cancrorum fluuialium, & alijs multis modis adminiſtrationum: & inueni mus eſſe medicamen vltimum. Verum quoties ex eius adminiſtratione contingit cõſtringi anhelitum, dentur, quæ elargant ipſum ex eis, quę educunt ſaniem: ſicut proprie ſyrupus de hyſſopo, & ſimilia, & ſi accidat ſupercalefactio propter deſiccationẽ, detur ſyrupus de iuiubis, aut ſyrupus de violis, aut mucilago pſyllij, aut cydoniorũ cum aqua granatorũ, aut aqua expreſſionis ſeminũ portulacæ cũ trochiſcis de cãphora dictis in antidotario, & ſi ſequatur poſt ipsũ conſtipatio naturæ, detur myrobalanũ de violis, aut ſyrupus eius cum aqua hordei, & poſtquam ceſſauerint huiuſmodi, redeatur ad zuccharum roſatum dandum in omnem modum. Quintam rem complent correctiones cadentes in accidentia concomitantia, & ſuperuenientia huic morbo, & ex concomitantibus eſt febris, conſumptio, & macies, & debilitas, & ex ſuperuenientibus eſt tuſſis, fluxus ventris, conſtipatio, & faſtidium cibi. Et iam Hippocrates dixit mundificatiuũ vlceris febris lẽteſcentiam ſuccedere debere: quæ ſi non ſucceſſerit, conſtat corruptionem vlceris profundari. Nos autem experiemur, circa omne tempus curationis eius interponere medicamina febris vehementiam ſedantia: vt ſigillentur ex his, & illis beneficia concordantia: quorum finis eſt ſanitas. Et ſuccurretur conſtipationi, & arefactioni eorum cum eis, quæ adæquant, & humectant ex cibis, & potibus, & rebus medicinalibus, & adminiſtratione lactis dulcis, & alijs, quæ diximus. Et confert eis balneatio in aqua dulci calida, poſtquam morbus in declinatione fuerit; & ante illud eſt res prauior; & eſt ponere ægrum in deſperatione. Forma autem balneationis eſt in hunc modum. Præparetur aer balnei, vt ſit liber, non habens de corruptione odoris, aut prauæ qualitatis omnino aliquid; & calefiat, vt ſit caliditas balnei, & aquæ caliditas temperata, aqua excitetur, & non reſoluatur calor naturalis, & ſit prima manſionum remiſſius calida, quam alia, tunc intret patiens manſionem primam, & fricetur in ea leui frictione, & proprie tenerum faciente corpus, deinde intret manſionem ſecundam, & incipiat lauare corpus cum aqua calida vtendo leui frictione cum manu, deinde paulatim intret aquam calidam, & delectetur in ea, deinde incipiat lauare corpus eius cum aqua decoctionis capitum hædorum, aut cum aqua hordei cõquaſſata cum ouis multis, & oleo amygdalarum dulcium, deinde ducatur ad manſionem primam; & inungatur corpus eis oleo roſato: & ducatur ad habitaculum exterius, in quo ſit aer temperatus, cum multitudine redolentium ſtypticorum: & quieſcat in lecto, deinde poſt duas horas cibetur cibis laudabilibus, paucæ quantitatis, & pluris nutrimẽti, ex eis, quorum iam mentionum fecimus. Et ex hinc tota intentio noſtra ad humectandum ſit occupatior; & cum delectatione, & quiete, & ſomno, & delitijs ſimilibus. In craſtinum autem aut in die tertio balneetur ſimiliter. Si autem patiens debilis fuerit, ante per duas horas, quam balneum intret, accipiat ſorbitionem, & ex carnibus teneris, aut ex lacte dulci, & quieſcat ſuper ſorbitiones per duas horas; deinde intret balneum. Si autem patiens talis fuerit, vt virtus eius tolerare poſſit, pręcepit Galenus, poſt ſufficientem lauationem in aqua calida, aut in aqua capitum arietum caſtratorum, ſpargi ſuper corpus eius in prima manſione, ex aqua frigida aliquid, prẽter quam in capite eius, deinde inungi oleo roſato. Lauationes etiam in tina ſunt huius intentionis, & proprie cum rẽbus humectantibus, & impinguantibus corpus, ex his, quæ dicta ſunt. Poſt hæc paulatim

Medicamen mirabile ad phtiſicos eſt zuccharum roſatum recens.

Modus balneandi phthiſicos.

Quo nam modo zuccharum roſatum phtiſicis febricitantibus exhibendum ſit.

Accidentia phthiſicorũ.

deuenien-

deueniendum est ad administrandum in balneis lauationes ex aquis decoctionum capitum arietum castratorum, & similia. Et si corpus remanserit debile, vngatur cum oleo mastichino, & similibus. Et similiter paulatim deueniendum ad alia cibaria laudabilia, & solidiora. De tussi autem, & constipatione ventris, aut fluxu, quæ superueniunt eis: dicemus sicut in præteritis iam diximus. Et si accidat eis casus appetitus, curetur sicut in capitulo proprio dicemus.

De medicaminibus ad phthisicos. Cap. 13.

PHthisicis medicamina conuenientia scripta sunt plura in antecedentibus. Et ex eis sunt trochisci Galeni scripti in ca. de tussi catarrhali, & descriptiones syrupi de papauere, & diapapauer, & trochisci, & pilulæ de papauere, & pilulæ de styrace, & aliæ pilulæ de narcoticis scriptæ in eodem capitulo: & hæc proprie ad sedationem catarrhi, Medicamina vlcus mundificantia, & saniem eius abstergentia partim dicta sunt in cap. de asthmate, & tussi: & partim in cap. de empyemate. Summa autem medicinarum vlcera pulmonis, & pectoris consolidantium, dicta est in cap. de spuro sanguinis. Confectio testiculorum vulpis est phthisicis, & cõsumptis medicina experta: & dicta est in antidotario. Hamech filius Zezar. Confectio loch, quæ confert phthisicis, & mundificat vlcera pulmonis, & consolidat. Recip. iuiubas. l. passularum enucleatarum, drach. xxx. seminis maluæ, drac. iiij. cancrorum fluuialium drac. xx. capillorum veneris, caiare, virgæ pastoris, linguæ arietis, ana vnc. semis. liquiritiæ vnc. j. Decoquantur in lib. iij. aquæ, vsque ad lib. j. & adde eis syrupi de papauere, & zucchari tabarzet, & sapæ, ana vnc. vj. decoquãtur ad mellis spissitudinem, deinde proijciatur super ea seminis cucurbitæ mũdatæ, vnc. j. gummi arabici, dragacanthi, seminum cydoniorum, amili, seminis portulacæ, amygdalarum dulcium, ana drach. viij. papau. albi, drac. v. Post bonam triturationem miscentur cum alijs, da mane, & sero circiter drach. v. Idem. Syrupus de psyllio conferens phthisicis. Reci. spodij, seminum portulacæ, seminum cydoniorum, papaueris albi, ana drach. ij. psyllij mundi drach. v. succi arnoglossæ cocti, & depurati, drach. xx. cancrocum fluuialium lotorum secundum doctrinam prædictam, drachm. xx. decoquatur in lib. iij. aquæ vsque ad lib. j. & cũ lib. j. zucchari fiat syrupus, da mane, & sero cũ succo arnoglossæ; est enim efficax. Et quandoque dat cum puluere huiusmodi. Recipit psyllij, gummi arabici, dragacanthi, boli armeni, ana, da cum syrupo prædicto, & succo linguæ arietis. Filius Zachariæ Arasi. Vlcera pulmonis, cum nõ sunt chronica, sed adhuc aliquid ex sanguine egreditur cum tussi, curari possibilia sunt, detur ergo cum non est febris, lac recenter mulsum; & si fuerit cum eis febris, detur aqua hordei cum cancris fluuialibus, aut cũ syrupo de papauere, & dum non constringitur anhelitus eius, administrentur trochisci de papauere: quorum descriptio hæc est. Recipe papaueris albi, seminis cucurbitæ, & citrulorum mundatorum, ana drachmas quatuor, dragacanthi, amyli, gummi arabici, succi liquiritiæ, ana drachmas quinque, thuris masculi, boli armenæ, sanguinis draconis, charabę, ana drachmas duas, myrrhę, cinnamomi, opij, ana drachmam vnam, fiant trochisci, da cum syrupo de papauere aut rob myrthi. Et quando cum istis rebus constringitur anhelitus, dentur in potu ea, quæ elargant ipsum, & educunt saniem; sicut syrupus hyssopi, & similia. Sabor. Loc conferens phthisicis, & consumptis. Recipe testiculorum vulpis vncias quatuor, batrembuch, caiare, ana drachm. j. cicerum dulcium tritorũ, vnc. iij. seminis papaueris albi, vnc. j. & semis. hordei mundi, vnc. j. passularum enucleatarum ficuum siccarum, carnium dactylorum, ana, drachm. ij. cancrorum fluuialium, vnc. iij. decoquantur omnia in libris quatuor aquæ vsque ad lib. j. & semis. deinde accipe zucchari, & penidiarum, ana lib. j. testiculorum vulpium elixorum in dulci lacte, vnc. iiij. aut cum olei amygdalini, vncijs tribus, decoquantur vsque dum sufficientem habeant coctionem, deinde proijce super ea papaueris albi, succi liquiritię, seminum citruli, melonis, cucurbitæ, cinnamo. seminum bombicis purgatorum, seminis maluæ, florum boraginis ana drachmas duas, amyli, dragaganthi, gummi arabici, ana drach. ij. carnium dactylorum, passularum enucleatarum, ana drachm. v. tere, confice cum prædictis, bonum, si Deus voluerit. Filius Serapionis. Cõfectio de iacur conferens ad catarrhum acutũ, & phthisim ex eo. Recip. seminis papaueris albi, & nigri, ana vnc. j. & semis. radicum liquiritiæ, vnc. j. & semis. seminis cydoniorum, seminis althæę ana drachm. j. & semis. dragaganthi, vnc. semis. gummi arab. vnc. semis. proijce super ea aquæ pluuialis, lib. v. & dimitte die ac nocte, demum decoque vsque ad consumptionem duarum partium, & adde mellis lib. j. s. & penidiarum lib. s. igni lento decoque vsq; cum mellis habeat spissitudinem, da mane cum aqua hordei. Et accipiatur in sero ex his pilulis. Recip. seminis portulacæ, drachm. v. dragaganthi, gummi arabici, ana drachm. iij. seminis citruli, drachmas iiij. seminis cucurbitæ excorticati, & seminum cydoniorum, ana drachm. vij. succi liquiritiæ, drachm. v. fac formas similes lupinis cum mucilagine seminum cydoniorum, dentur tenendæ sub lingua.

Trochis. de papa. — *Trochisci de papauere.*

Syrupus de psyllio prophthisicus.

Trochisci de papa. vtiles ad phthisicos.

Aliud lach conferens phthisicis.

Confectio de iacur.

Pilula sub lingua pt phthisicos.

SVM-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170889-p0523-9 DFG

SVMMA I.

De curatione ægritudinum cordis. Et primo de ipsis in vniuersali. Cap. 1.

AEgritudines cordis sunt debilitas pulsus,tremor;& syncopis. Et hę quidem ægritudines eadem fere habent radices,non aliter inter se differentes, nisi sicut debiles,& fortes. Causantia autem has ægritudines cum sint debilia, & remissa imprimentia debilitatem cõtra vigorem mineræ,faciunt debilitatem cordis. Amplius autẽ eleuata, vt imprimãt ægitationem læsiuam in ipso facientem in differentijs motus cordis sensu perceptibilem, quæ sunt ex magno ad paruũ : ex veloci ad tardum : ex raritate ad frequentiam, & e conuerso, tunc fiunt constitutiones duæ, aut enim fiunt illa nõ integre,neque in omni hora,sed cum quadam interpolatione,& vicissitudine;& fit tremor cordis. Cum fortiora fiunt vt imprimant vehemẽtius impressiones fortius lædentes impediẽtes, aut præfocantes motus eius; aut sepelientes spiritus ad interiora; aut intercedentes absque intercisione omnino; aut aggregãtes ad prĩcipiũ; aut resecantes absque eo, quod est in radice; faciunt syncopim. Vincẽtia autem ea vltimata victoria super naturã,ita vt abscindatur spiritus, & calor vitæ, aut extinguatur in minera; sunt causa mortis. Causæ autem facientes has ægritudines, quædam sunt causæ corporeæ : quædã extra corpus surgentes,& corporeæ quidem aut sunt in ipso corde, aut sunt in membris vicinis ei,aut in membris communicantibus ei propinqua communicatione aut remota. Caulæ autẽ existentes in corde lædentes ipsum,aut sunt malitia complexionis sine materia, aut cum materia. Et malitia quidem complexionis dominãs cordi facit debilitatem ipsius,debilitas autẽ facta forti vsque adeo, vt sit agitatiua virtutis, facit tremorem. Tremor autem superueniens generat syncopim. Vltimitas autem facta in syncopi est extinctio,& mors. Sed malitia quidem complexionis frigidæ suspectior est,quam calidæ,propter elongationem a re vitæ, & sicca magis quam humida,quamuis sit dominans in dispositione corporis,& causa etiam huius interdum fit causa præfocationis, & mortis festinæ. Solutionem autem continuitatis,aut apostemationem fieri in corde, virtus non patitur, imo sunt causa dissolutionis,& mortis,& quando in est dolor in ipso, fit causa syncopis, & mortis. Dixit Gale.quod malitia complexionis puræ, aut cũ materia facit in vniuersam corporis partem sensum læsionis,qui est dolor:& quomodo nõ in corde? Frustrabitur ergo, & supponemus alterationes in corde non curari,& nos quidem diximus,quod iam radix præposita est : etenim esse ægritudinem cordis aut non confirmatur, quia non sunt mansiuæ:& tunc ordo medicatio nis incolumitat:aut confirmatur, educendo ad mortem. Distinguemus autem in causis læsionum cordis,quæ sunt ab alijs membris: quoniã læsio cadens in panniculis, & in membris,quæ ambiunt cor,dum redundat ad ipsum,est causa ægritudinum eius prædictarum in ipso, & lęsio cadẽs in cerebrum interdum est causa ad illud, sicut in epilepsia, mania, & melancholia, licet enim figantur in cerebro,terminantur tamẽ in corde,& sunt causæ ægritudinum eius. Et ex eis est fluxus sanguinis narium, aut vndecumque : & communicat etiam cum corde communitate magis propria stomachus: & affert ei causas lęsionum, & proprie cum corrumpitur in eo humor mordicatiuus, aut malæ qualitatis,aut vitreus viscosus, aut repletio agitatiua, aut fames vehemens, aut dolor acutus,& pungitiuus, aut fuerit in orificio eius bothor,aut vlcus putridũ. Et dixit Paulus,quod ægritudines, quæ sunt in stomachi orificio,aut meri, sunt propinquæ cõuersionis ad ferendum læsionem cordi : ita vt quidam putent tremorem factum in ore stomachi esse tremorem cordis, & quidam voluerunt debilitatem in ipso esse cardiacam. Et dispositio hepatis cum est alterata, vt generet secundũ plurimum sanguinem melancholicum, imprimit:& est causa ægritudinum cordis, & est prauior dispositionibus alijs:ita vt faciat dispositionem similem maniæ, & melancholiæ. Adhuc autem causæ harum ægritudinum sunt euacuationes omnes excedẽtes terminum :& similiter in acuta;aqua hypochõdriorum; extractio autẽ saniei,in apertione apostematis. Et ex eis est pfocatio matricis, & priuatio menstruorum, aut exuberantia eorum. Et ex eis est imprægnatio, & huiusmodi, & nocumenta ex vermibus, vt etiam appareat dispositio similis epilepsiæ. Et sunt ex vermibus habentes aculeos pungentes orificium stomachi punctione vehementi, donec faciant cadere in dolorem acutum causam ad syncopim, & aliquando ad mortem, & sunt quandoque ex penetrãtibus vsq; ad cor, & sunt causa mortis festinę, A communitate autem totius corporis superueniunt læsiones cordi, sicut propter febrem, aut propter vehementiam sudoris,& similia. Ex causis autem extraneis accidit huiusmodi sicut ex aere pestilentiali, aut ex odoribus fœtidis,aut venenosis,aut assumptione rerum veneno sarum, aut ex morsu venenosarũ animaliũ, aut incursione timoris, aut ex balneatione vehemẽti,aut labore,& similibus.

Hactenus Mesues. Desiderantur reliqua, quæ hic author in secundi huius libri præfatione pollicebatur. In quorum supplementum quædã scripsere Petrus Apponus,& Frãciscus Pedemontanus, quæ his proxime adiuncta propediẽ prodibunt.

FINIS.